

KURJER POZNAŃSKI

wychodzi dwa razy dziennie

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr. Marjan Chełmiński, za inne działy odpowiada Zdzisław Antoniowicz, wszyscy w Poznaniu.

Wydawnictwo: Drukarnia Polska Spółka Akcyjna
w Poznaniu, św. Marcin 70

Nr. 565

Wydanie P

Poznań, niedziela dnia 8 grudnia 1935

Rok 30

Poznań, 7 grudnia.

Robotnik polski

Jeden z publicystów niemieckich, który w roku ubiegłym odwiedził Łódź i łódzki okręg przemysłowy, dał w swym artykule silny wyraz wstrząsowi, jakiego doznał na widok nędzy, panującej w tym środowisku. Przedmieścia Łodzi — pisał — to wylęgarnia najdzikszych instynktów i wszelkiego rodzaju zbrodniczości; tutaj dojrzewają ciemne, wywrotowe siły, które mogą rozsądzić państwo polskie.

Jakże mylą pozory, jakże zawiodła owego Niemca próba wejścia w duszę robotnika polskiego z łódzkich Bałut, Chojn czy Widzewa! Bo robotnik ten naprawdę niewiele ma wspólnego ani ze zdemoralizowanym proletariatem wielkich niemieckich miast przemysłowych, ani tembardziej z typem zjadaczałego „brodiagi“ rosyjskiego, czy czerwonego marynarza z Kronstadt.

Robotnik łódzki, to z pochodzenia przeważnie chłop w pierwszym lub drugim pokoleniu, jego związki z ziemią, którą on sam, bądź jego ojciec opuścili w poszukiwaniu pracy, są jeszcze bardzo żywe. I te właśnie związki stanowią w nim cudowne antidotum na destrukcyjne wpływy środowiska przemysłowo-wielkomiastowego i na wszelkiego rodzaju robotę rozkładową — mimo potwornych wręcz warunków, w jakich robotnik ów żyje. Drugą ostoją moralną są dlań te uczuciowe składniki duszy polskiej, które tak silnie odróżniają np. patriotyzm polski od patriotyzmu wielu innych narodów i są naszym wielkim, a niestety często dziś niedocenianym kapitałem narodowym.

Prawda, że w ciągu pierwszych kilkunastu lat naszej niepodległości robotnik łódzki w dużej części oddał się pod komendę socjalistów i komunistów. Czyżby jednak to znaczyło, że przesiąkł on naprawdę doktryną Marksa, hasłami przeciwnarodowymi i wrogim stosunkiem do religii? Uchodź wrogim Boże! W szeregi II i III międzynarodówki pchnęła go chwilowo straszna bieda; poszedł do tych, którzy głosili, że zajmują się jego dolą i niedolą, że pragną poprawy jego losu. Jest oczywiście pewien odłam, który uległ duchowemu zakażeniu; ogromna jednak większość okazała się odporną na wszelkie próby w tym kierunku. Głosowała ta większość na P. P. S., czy komunistów, ale pozostała sobą.

I oto w ostatnich latach jesteśmy świadkami objawu, który dla wielu zblazowanych przedstawicieli naszej inteligencji urasta wprost do rozmiarów cudu: na czele rosnącego jak lawina w całej Polsce ruchu narodowego kroczy dziś, dzierżąc w twardej swej dłoni sztandar z mieczem Chrobrego, nie kto inny, jak właśnie robotnik łódzki.

On właśnie obalił szerzoną przez przeciwników legendę, jakoby obóz narodowy był ugrupowaniem wyłącznie drobnomieszczańskim, czy „burżuazyjnym“ — on skrzepił w szeregach narodowych dusze wiary, bojaństwa i ciągłego parcia naprzód. Narodowa

Akt pojednania w izbie francuskiej

Trzy znamienne oświadczenia w sprawie rozbrojenia bojówek partyjnych i organizacyj półwojskowych — Rządka jednomyślność — Krytyczne głosy prasy — List ppłk. de Cassagnac

Paryż (PAT.) Na wczorajszym posiedzeniu izby złożono trzy oświadczenia w sprawie rozbrojenia organizacyj politycznych.

Pos. Ybarnegaray — wskazując na plakat komunistyczny, wzywający robotników uzbrojonych w karabiny do powstania i zabicia de la Rocque zapytał:

„Czyż kto pragnąłby, aby doszło do podobnego szaleństwa? czy nie możemy zdobyć się tu na zbawczy czyn? Proponuję rozwiązanie lig oraz ich rozbrojenie. Rozwiązanie uważam za niewykonalne — natomiast rozbrojenie wydaje mi się wyjściem z sytuacji. Wszystkie jednostki i wszystkie ligi winny być rozbrojone!“

Ybarnegaray zaproponował wydanie dekretu karzącego więzieniem od roku do 3 lat każdego obywatela, któryby nosił broń bez pozwolenia, przyczem cudzoziemiec, winny analogicznego przestępstwa, podlegałby niezwłocznie wysiedleniu.

Blum oświadczył:

„Ybarnegaray przemawiał niemal oficjalnie w imieniu największej z spośród lig i zgadza się na rozbrojenie jej członków. Uczynił coprawda analogię pomiędzy naszymi ugrupowaniami, a ligami, półwojskowymi, lecz jesteśmy gotowi rozwiązać nasze bojówki!“

Thorez przyłączył się w imieniu partii komunistycznej do oświadczenia Bluma.

Ybarnegaray powtórzył, że „Croix de Feu“ gotowe jest pozbawić swe organizacje pół wojskowego charakteru.

W izbie rozległy się oklaski. Wśród powszechnego wzruszenia premier Laval oświadczył:

„Z zadowoleniem przyjmuję do wiadomości potrójne oświadczenie, z którego w wyniku rozpraw, rząd z radością wyciągnie wszelkie wnioski.“

Wrażenie oświadczeń Ybarnegaray, Bluma i Thoreza było tak potężne, że liczni posłowie zażądali zamknięcia debaty, co jednogłośnie uchwalono przez podniesienie rąk.

Paryż (Tel. wł.) Wielkie dzienniki informacyjne z zadowoleniem witają wczorajszy akt pojednania w izbie deputowanych.

„Petit Parisien“ mówi o wzruszającym wydarzeniu, które musi wywołać wrażenie również i zagranicą. Bratobójcza walka należy do przeszłości. Pojednanie powita niewątpliwie cały kraj z dużym zadowoleniem, Laval i Herriot mogą być dumni.

Wiele pism zajmuje krytyczne i wycozkujące stanowisko, ponieważ nie wierzy aby wczorajsze widowisko było szczerze.

„L'Oeuvre“ pisze: „Aby wczorajszy dzień uważać za historyczny, należy wpierym odczekać jego skutków. Trzeba przekonać się czy członkowie „Krzyża Ognistego“ są zgodni z oświadczeniem posła Ybarnegaray.“

„La Victoire“ ostrzega przed fałszywymi objawami radości.

„Action Francaise“ zapytuje do czego zmierza wczorajsza komedia i kogo oszukano.

„Quotidien“ ogłasza dłuższe pismo ppłk. de Cassagnac, w którym donosi on pułk. de la Rocque o swym wystąpieniu z Ognistego Krzyża. W piątek wieczorem de Cassagnac wysłał dodatkowy list do Ognistego Krzyża treści następującej.

„W tej chwili dowiaduję się o śmiesznej i hańbiącej komedii, którą odegrał w izbie deputowanych upoważniony do tego przez Pana poseł, wspólnie z komunistami i socjalistami. Uważałem Pana, p. ppłk. de la Rocque dotychczas za niezdolnego do podobnego kroku, lecz pomyliłem się, Pan jesteś zdrajca.“

Przyjęcie projektów rządowych

Paryż. (PAT.) Posiedzenie izby deputowanych skończyło się o godz. 2 min. 30 po przyjęciu trzech projektów ustaw, zgłoszonych przez rząd.

Dwa pierwsze, dotyczące zakazu posiadania broni, prowokacji i nawoływania do zbrodni, przyjęto jednomyślnie, natomiast trzeci wywołał poważne różnice zdań. Dyskusja zaostrzyła się w szczególności, gdy omawiano art. 1 ustawy, dotyczący rozwiązania organizacji półwojskowych i bojówek. Pomimo opozycji prawicy uchwalono poprawkę, zgłoszoną przez socjalistów.

Na mocy nowej ustawy min. spraw wewnętrznych może: rozwiązać wszelkie stowarzyszenia, wywołujące zbrojne manifestacje uliczne, organizujące przysposobienie wojskowe bez pozwolenia ministra wojny, lub posiadające charakter grup szturmowych i bojówek czy to przez panującą w nich dyscyplinę, autorytet szefów oraz noszenie mundurów i odznak.

Dekrety w sprawie lig ukażą się przed 31 grudnia. Całość projektu przyjęła izba po dyskusji 408 głosami przeciwko 169.

Wielkie zwycięstwo Laval

Paryż. (PAT.) W kołach politycznych wczorajszy wynik głosowania uważany jest za bezsporny sukces Laval, który z debaty tak drażliwej politycznie wyszedł bardziej wzmocniony, niż najwięksi optymiści mogli się spodziewać. Zwycięstwo rządu było już przesądzone po rannem posiedzeniu izby.

Chociaż nikt w ostatnich dniach nie wierzył, iż rząd będzie obalony, to jednak nie sądzono, że zdoła skupić tak znaczną większość. Ogólnie przy-

puszczano, iż ze względu na specjalnie polityczny charakter debaty, większość rządowa wyniesie tym razem od 40 do 50 głosów.

Tak wspaniałały wynik głosowania rząd zawdzięcza radykałom. Na 156 posłów radykalnych 90 głosowało za rządem, 40 rzeciw, a 25 powstrzymało się. Należy przypomnieć, iż w pierwszym głosowaniu za rządem wypowiedziało się 120 głosów większości, w tem 74 radykałów, a 56 głosowało przeciw-

W jutrzejszym wydaniu porannem

MAGDALENY SAMOZWANIEC „NOWA SEKRETARKA“

z rysunkami Wita Gawęckiego.

Łód robotnicza stała się symbolem przyszłej Wielkiej Polski, w której każdy obywatel będzie miał dumne poczucie, że jest współbudowniczym swej ojczyzny, a jedyną miarą oceny i stanowiska w hierarchii społecznej będzie jego praca i wartość moralna.

Stąd wielkie znaczenie tego, co widzimy w naszym największym środowisku robotniczym. Mogą tam zająć jeszcze pewne falowanie nastrojów; w tak wielkim skupisku ludzkim jest to zawsze możliwe, zwłaszcza w dzisiejszych warunkach materialnych, wyzyskiwanych brutalnie przez czarną demagogię. Ale trzon pozostanie zdrowy, twardy i niezłomny i on w

dalszym ciągu wypadków poprowadzi także inne środowiska robotnicze Polski do ostatecznego zwycięstwa idei narodowej.

Kto chce się o tem przekonać, kto chce odczuć, jak silny nurt uczuciowy mają procesy, o których piszemy, niech przeczyta świeżo wyszły z pod prasy pod nagłówkiem „Czarna Poezja“ tom wierszy Konstantego Dobrzyńskiego, do niedawna jeszcze zwykłego robotnika łódzkiego.

Każdego czytelnika „Czarnej Poezji“ uderzyć musi przedewszystkiem niezwykły wprost rozmach i żar uczucia, bijący z każdej strony tej książki; znajdujemy w niej i utwory słabsze co do

formy, — są to wiersze wcześniejsze, które łatwo odróżnić od później pisanych, a odznaczających się już bardzo wysokim poziomem artyzmu —, ale niemal wszystkie cechuje ta żywiołowa dynamika, która Dobrzyńskiemu wyznacza zupełnie specjalne miejsce w dzisiejszej naszej twórczości poetyckiej i zarazem pozwala go uważać za wyraziciela tych świeżych energii i sił, jakich pracemu naprzód ruchowi narodowemu użycza entuzjastyczny porryw polskiego robotnika i polskiego chłopca.

Utwory Dobrzyńskiego — to poezja nawskroś polska z ducha, to zarazem, mimo wszystkich przepięknych akcentów zadumy i liryzmu, — poezja czynu, walki i zwycięstwa. W przeddzień Bożego Narodzenia winna ona znaleźć się na stole wigilijnym każdej rodziny polskiej.

Trzykrotne bombardowanie Dessie

Szczegóły włoskich ataków na główną kwaterę abisyńską — Życiu negusa groziło niebezpieczeństwo — Niebywała panika — Miasto w gruzach — Zapowiedź poważniejszych walk

Warszawa. (PAT.) Na podstawie wiadomości ze źródeł angielskich, francuskich, niemieckich, włoskich i abisyńskich, P. A. T. ogłasza następujący komunikat o sytuacji na frontach w Abisynji.

Ze źródeł angielskich donoszą, iż w czasie trzykrotnego bombardowania Dessie zginęło przeszło 40 osób, żołnierzy kobiet, dzieci. Przeszło 300 jest rannych.

W czasie pierwszego ataku samolotów włoskich cesarz abisyński ocalał tylko dzięki temu, iż otrzymano wiadomość o zbliżaniu się włoskiej eskadry. Cesarz początkowo nie chciał się ukryć, jednak udało się nakłonić go do opuszczenia pałacu. Otpuszczenie cesarza zwróciło uwagę, iż nie powinien narażać swego życia, tembardziej, że śmierć jego byłaby katastrofą dla Abisynji. Wkrótce po opuszczeniu pałacu przez cesarza nadleciały samoloty włoskie i rozpoczęło się gwałtowne bombardowanie. Kilka pocisków spadło na pałac, który zapalił się.

W czasie następnych ataków Haile Selassie brał osobiście udział w akcji obronnej.

Według wiadomości, jakie nadeszły do Adis Abeby, Dessie, które liczyło 20 tysięcy mieszkańców w chwili bombardowania, zamieniło się w istne piekło. Na miasto posypał się grad pocisków. Bomby pękały ze wszystkich stron. Ludność opanowana paniką szukała ratunku w ucieczce. Ze wszystkich stron słychać było krzyki przerażenia i jęki rannych. Piekielny hałas zwiększały jeszcze odgłosy armat abisyńskich, które w okolicach miasta strzelały do samolotów.

Przez cały czas bombardowania radiotelegrafisci abisyńscy nie opuścili posterunków. Wiadomości iskrowe o przebiegu walki bez przerwy napływały do Adis Abeby.

Bomby włoskie uszkodziły również — jak już donosiliśmy — szpital amerykański, który częściowo spłonął. Jedną z siostr miłosierdzia jest ranna. Narodowości jej dotychczas nie stwierdzono. Według jednych informacji ranna jest Amerykanka, według innych — Szwedka.

Najgroźniejszy był pierwszy atak samolotów. Drugi i trzeci wyrzuciły mniejsze szkody, ponieważ ludność opuściła już miasto.

Według przewidywań korespondentów angielskich, Włosi, którzy w znacznej części opanowali już płaskowzgórza Tembien, nie będą oczekiwali na ofensywę abisyńską, lecz prawdopodobnie sami rozpoczną atak. Liczne ułtarzki straży przednich świadczą, iż kontakt pomiędzy wrogimi armiami nawiązano i że prawdopodobnie wkrótce zaczynają się operacje o większych rozmiarach.

TELEGRAM NEGUSA

Genewa. (Tel. wł.). Cesarz abis-

Wiadomości

Niem. Biuro Inf. donosi z Hamburga, że podczas wizytacji doków „Blom und Voss” Goering wygłosił do pracowników przemówienie, w którym oświadczył, że rząd nie dopuści do żadnej wyższej cen. Premier podkreślił dalej żądanie Niemiec zwrotu dawnych kolonij.

Ukazał się okólnik min. spraw wewnętrznych Rzeszy, zabraniający urzędnikom oraz służbie zakładów policyjnych odpowiadania więźniom, t. zw. „pozdrowieniem niemieckim”. Według przepisu ministra urzędnikom straży więziennej używać wolno tylko innych form pozdrowienia.

Parowiec sowiecki uległ katastrofie około wybrzeży Kamczatki, na Dalekim Wschodzie. Dwa łamacze lodów pośpieszyły mu na pomoc.

W Czechosłowacji samolot wojskowy spadł około Lipnika na Morawach. Dwaj piloci ponieśli śmierć.

Donoszą z Moskwy, że w przemówieniu, wygłoszonym na zjeździe środkowo-azjatyckich kolektywów rolnych, Stalin zastanawiał się nad uprawą bawełny, poruszając sowiecką politykę narodowościową, którą przeciwstawiał stosunkom, panującym w Rosji carskiej: nie boimy się nikogo, ani wrogów wewnętrznych — ani zewnętrznych.

syński nadesłał na ręce sekretarza Ligi Narodów telegram, w którym donosi o nieuszanowaniu przez wojsko włoskie międzynarodowych przepisów w sprawie Czerwonego Krzyża.

Wspomniany telegram stwierdza, że Włosi, nie przebiegając w środkach, zwłaszcza mechanicznych, przy niszczeniu kraju i ludności, postępują bezwzględnie, a więc nadal bombardują miasta uznane za t. zw. otwarte. Ostatnio zbombardowane zostały miasta Dabat, Gondar i szereg wsi, przy czym zginęło dużo chłopów.

Negus w swym telegramie podkreśla bezwzględność w postępowaniu włoskich lotników, którzy obrzucają bezbronna ludność tubylczą bombami, zabijając kobiety i dzieci, bombardując, wbrew prawu międzynarodowemu, nawet szpitale i zakłady sanitarne krajowych organizacji i zagranicznych misji Czerwonego Krzyża. Onegdaj ostrzeliwano i bombardowano również

szpital w Dessje. Jako naocznych świadków wymienionych faktów telegram podaje 4 lekarzy: Dasiusa, Loba, Schupplera i Bellota. Ponadto wiarygodność telegramu potwierdzić rzekomo mogą korespondenci „Associated Press”, „Times’a”, „Reutera”, „Daily Express” i „Chicago Tribune”.

KOMUNIKAT WLOSKI

Rzym. (PAT.) Ogłoszono komunikat urzędowy nr. 64. Marszałek Badoglio telegrafuje:

Na froncie erytrejskim wzmożły się utarczki pomiędzy patrolami włoskimi a grupami przeciwnika. Abisyńczycy zostali wszędzie pokonani i zmuszeni do odwrotu, pozostawiając 24 zabitych. Ze strony włoskiej jest 3 zabitych i 1 ranny. Lotnicy włoscy bombardowali kolumnę wojsk abisyńskich, podążającą z Gondaru do Dabat-Dema.

Włochy w obronie przed sankcjami

Rzym. (Tel. wł.). Sankcje zmuszają Włochy do dalszych ograniczeń. W celu zaoszczędzenia oświetlenia i opałę wydano zarządzenie zamykania sklepów najpóźniej o godz. 19.30. Teatry, kina, kawiarnie, restauracje, sale bilardowe itd., muszą być zamknięte o godz. 23.30. Wyszynki wódek, w których nie podaje się potraw, muszą być zamknięte o godz. 22. Wyjątki można stosować jedynie dla restauracji dwor-

cowych, które jednak muszą być zamknięte po północy.

Akcja oddawania złota zatacza coraz szersze kręgi. Po królu, również i następca tronu oddał na skarb narodowy kilka sztab złota i srebra używanego z przelania rozmaitych podarków. W samym Rzymie do wczoraj zebrano 8 centnarów złota i 44 centnary srebra.

Z procesu o zabójstwo ś. p. min. Pierackiego

Warszawa. (PAT.) Posiedzenie sądu rozpoczęło się o godz. 10.35.

KARPYNEC

Na ławie oskarżonych znajduje się dziś Jarosław Karpyniec, który zarządzeniem przewodniczącego 5 b. m. za niewłaściwe zachowanie się usunięty został z sali na przeciąg dwóch dni. Na wstępie przewodniczący streścił zeznania świadków, zbadanych podczas nieobecności osk. Karpyńca.

W SPRAWIE BANDERY

Obronca Bandery, adw. Horbowy, nawiązując do zawiadomienia przewodniczącego z 3 b. m., iż Bandera zgłosił do zarządu więzienia żądanie, by umieszczono go zpowrotem w odosobnieniu, zaznacza, iż Bandera nigdy takiego oświadczenia nie składał. Przewodniczący zarządza wciągnięcie tego oświadczenia do protokołu i zaznacza, że sprawa będzie sprawdzona.

POBYT OLSZAŃSKIEGO W SCHRONISKU

Przystąpiono do dalszego badania świadków. Jako pierwszy zeznaje Błażej Żołądek, woźny w schronisku przy ul. Wolskiej w Warszawie.

Na kilka dni przed zabójstwem ś. p. min. Pierackiego przyszedł do schroniska młody człowiek, podający się za Olszańskiego z prośbą o przenocowanie. Było to nad wieczorem. Po omówieniu warunków pobytu w schroni-

sku, rzekomy Olszański wyszedł i wrócił wieczorem na nocleg. Zapłacił zgóry za trzy noce. Dalej świadek opisuje obszernie jego ubranie.

W dniu zabójstwa ministra Olszański wyszedł około godz. 8. Początkowo nie chciał wziąć płaszcza i kapelusza, mówiąc, że przyjdzie po te rzeczy pewna kobieta. Później jednak zdecydował się wziąć je.

Sąd zarządza okazanie świadkowi płaszcza, kapelusza i teatki Olszańskiego. Świadek podaje, iż kolor płaszcz jest taki sam, rozmiary i kolor teatki równie, kapelusz natomiast jest nieco jaśniejszy. Na pytanie prok. Żeleńskiego wyjaśnia, że kapelusz widział w ciemnym pokoju schroniska.

Na wniosek obrony adw. Szlapaka sąd poleca świadkowi udać się z kapeluszem w ciemniejszą część sali, poczem świadek stwierdza, że w tem świetle kolor kapelusza nie budzi wątpliwości.

O PODOBIENSTWO FOTOGRAFIJ

Na wniosek prok. Żeleńskiego sąd odczytuje niektóre ustępy zeznań świadka, złożonych w śledztwie, gdyż nie przypomina on sobie dziś dokładnie pewnych szczegółów. Świadek potwierdza swoje zeznania. Co do fotografii, okazanych mu w śledztwie. Podaje, iż nie rozpoznał Olszańskiego, stwierdza jednak podobieństwo między fotografią Grzegorza Maciejki a Olszańskim. Podobieństwo to upatruje w rysach twarzy.

Autonomia Chin północnych

Tokio. (PAT.) Ag. Renge donosi z Pekinu, że min. wojny gen. Hu Yang-Czin zawarł zasadnicze porozumienie z dowódcą wojsk chińskich w Pekinie i Tien-Tsinie gen. Sung-Cze-Yuanem w sprawie autonomii Chin Północnych.

Na czele rządu, w którego skład wchodzi najwybitniejsi przedstawiciele ruchu autonomicznego — stanął gen. Sung-Cze-Yuan. Nankin wyraził nawet zgodę na specjalny system finansowy Chin północnych, na współpracę pomiędzy Chinami, Japonją i Mandżu-Kue oraz na układ wojskowy pomiędzy temi trzema państwami. Min. Hu-Yang-Czin powrócił do Nankinu.

Naczelnik wydziału tokijskiego

sztabu generalnego pułk. Kita wyjechał do Chin północnych z nowymi instrukcjami dla dowódcy armji kwantuńskiej gen. Tada, stojącymi w związku ze sprawą autonomii.

Uprawomocniony wyrok

Warszawa. (Tel. wł.) Wczoraj minął ustawowy termin wniesienia apelacji przez prokuratora w sprawie przeciwko prof. Alfredowi Meissnerowi, oskarżonemu o nieumyślne spowodowanie śmierci prof. Wincentego Drabika.

Apelacja ta, jakkolwiek zapowiedziano ją ze strony urzędu prokuratorskiego, nie wpłynęła do sądu okrę-

gowego, co jest równoznaczne ze zrzeczeniem się jej. Tem samym uniewinniający wyrok prof. Meissnera uprawomocnił się.

Morderstwo i samobójstwo

Kępno. (Tel. wł.) Parobek Józef Morawski, lat 26, z Straszki, pow. Wieluń, pracujący u gospodarza Ignacego Kulata w Łące Mroczyńskiej, zastrzelił dnia 6 bm. o godz. 17.30 Gertrudę Bentkowską, lat 30, siostrę żony gospodarza Kulata, wystrzałem w skroń, a następnie zabił się wystrzałem w czoło.

Kurs dolara. Dziś rano Bank Polski notował kurs dolara 5.29 zł, w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 5.31% — 5.32 zł.

POZNAŃSKA GIEŁDA PIENIĘŻNA

Poznań, 7. 12. 1935 r.
Tendencja dzisiejszego zebrania giełdowego była utrzymana.

Z pożyczek państwowych płacono za 5% poz. konwers. 63,—, zaś 4% premj. dol. obracano po 52,—.

Z papierów lokacyjnych P. Z. K. płacono za 4½% dol. listy zast. 37,—, natomiast obracano 4½% złotowe listy zast. po 37,— oraz 4% listy zast. konwert. po 36,—.

Z akcji bankowych płacono za Bank Cukrownictwa 64,— oraz za Bank Polski 96,—.

Cedula Urzędowa Giełdy Pieniężnej w Poznaniu.

Kurs w procentach nominalu wzgl. w złotych za sztukę.

Papiery procentowe

5% państw. poz. konwers. 65,— P.
4% poz. premj. dol. serja III 52,— +
4½% dolar. listy zastawne s. K. z r. 1933
Pozn. Ziem. Kred. 37,— P.
4½% złotowe listy zastaw. s. K. z r. 1933
Pozn. Ziem. Kred. 37,— +
4% listy zast. konwert. ostempl. P. Z. K. 36,— +

Akcje bankowe i przemysłowe

Bank Cukrownictwa 64,— P.
Bank Polski 96,— P.
Tendencja utrzymana.

Urzędowa cedula Giełdy Zbożowej i Towarowej

Poznań, 7. 12. 1935 r.
Warunki: Handel hurtowy partytel Poznań, ładunki wagonowe, dostawa bieżąca za 100 kg.

STANDARTY: 1) żyto 715 g/l, 2) pszenica 756 g/l, 3) owies 420 g/l

Ceny orientacyjne:

Zyto (Usosob. spokojne)	11,75—12,00
Pszenica (Usosob. słabe)	16,50—16,75
Jęczmień browarowy	14,50—15,50
Usosobienie spokojne	
Jęczmień 700—725 g/l	13,75—14,25
Jęczmień 670—680 g/l	13,25—13,50
Usosobienie słabe	
Owies (Usosob. spokojne)	14,25—15,00
Mąka	
żytnia wyciąg 0-30% wł. w.	19,25—19,50
żytnia gat. I 0-45% wł. w.	18,75—19,25
żytnia gat. I 0-55% wł. w.	18,00—18,75
żytnia gat. II 45-55% wł. w.	14,75—15,75
Usosobienie spokojne	
pszenka gat. IA 0-20% wł. w.	29,00—30,75
pszenka kat. IB 0-45% wł. w.	28,25—28,75
pszenka gat. IC 0-55% wł. w.	27,25—27,75
pszenka gat. ID 0-60% wł. w.	26,25—26,75
pszenka gat. IE 0-65% wł. w.	25,25—25,75
pszen gat. IIA 20-55% wł. w.	25,00—25,50
pszen gat. IIB 20-65% wł. w.	24,50—25,00
pszen gat. IID 45-65% wł. w.	22,25—22,75
pszen gat. IIF 55-65% wł. w.	20,25—20,75
pszen gat. IIG 60-65% wł. w.	18,75—19,25
Usosobienie spokojne	
Otręby żytnie stand.	9,25—9,75
Otręby pszen. grube stand.	10,25—10,75
Otręby pszenne średnie st.	9,25—10,00
Otręby jęczmienne	9,75—11,00
Rzepak zimowy	43,00—44,00
Rzepak zimowy	41,00—42,00
Siemie lniane	36,00—38,00
Gorzycyca	34,00—36,00
Gorzycyca	25,00—30,00
Groch Viktorja	22,00—24,00
Groch Folgers	9,50—10,00
Łubin niebieski	11,00—11,50
Łubin złoty	62,00—64,00
Mak niebieski	90,00—100,00
Koniczyna czerw. surowa	120,00—130,00
Konicz. czerw 95-97% czyst.	75,00—95,00
Koniczyna biała	160,00—175,00
Koniczyna szwedzka	3,75—4,50
Ziemniaki jadalne	20
Ziemniaki fabr. za kilo %	16,50—16,75
Makuch inian w taflach	13,50—13,75
Makuch rzepakowy w tafl.	19,50—20,00
Makuch słon. w tafl. 42/43%	21,00—22,00
Srut Soja	2,25—2,45
Słoma pszenka luzem	2,85—3,05
pszenka prasowana	2,50—2,75
żytnia luzem	3,00—3,25
żytnia prasowana	3,00—3,25
owsiana luzem	3,50—3,75
owsiana prasowana	1,75—2,25
jęczmienna luzem	2,65—2,85
jęczmienna prasow.	5,75—6,25
Siano zwykłe luzem	6,25—6,75
zwykłe prasowane	6,50—7,00
nadnoteckie luzem	7,50—8,00
nadnoteckie pras.	7,50—8,00

Ogólne usposobienie słabe.
Ogólny obrót: 2017,6 tonn, w tem żyta 327 tonn, pszenicy 330 tonn, jęczmienia 359 tonn, owsa 65 tonn.

Walka z gospodarczym naporem żydostwa

Stanowisko nasze wobec kwestji żydowskiej jest społeczeństwu znane. Uważamy ją za najdonioślejsze zagadnienie wewnętrzne, od którego rozwiązania po myśli interesów narodowo-polskich zależeć będzie przyszły, zdrowy rozwój naszego państwa.

Zdajemy sobie jednak sprawę, iż rozwiązanie tego zagadnienia w dzisiejszych warunkach nie można przeprowadzić środkami politycznymi, tak, jak je rozwiązuje np. Rzesza Niemiecka pod wodzą Hitlera.

Musimy zatem rozłożyć załatwienie tego problemu na etapy, musimy korzystać w obecnej chwili z tych środków, które są nam dostępne w ramach obecnej rzeczywistości politycznej.

To też narazie trzeba się ograniczyć do mobilizacji opinii społecznej i do stosowania środków natury gospodarczo-organizacyjnej.

Oddziaływanie na opinię społeczną ma na celu z jednej strony przygotowanie społeczeństwa na te rozstrzygnięcia w sprawie żydowskiej, które przeprowadzone będą z chwilą zmiany warunków politycznych w Polsce, z drugiej zaś strony zmierza ono do wytworzenia takiego stanu umysłów, takiego uświadomienia społeczeństwa, by stawić mu obecnie tamę dalszemu postępowi wpływów żydowskich na nasze życie gospodarcze, społeczne i kulturalne.

Ze względu na szczególną doniosłość żydowskiej ekspansji na polu gospodarczym główne wysiłki społeczeństwa polskiego powinny być skierowane na ten właśnie odcinek.

Walka z Żydami w Polsce nie jest zadaniem łatwym i bez silnej organizacji, bez solidarnego wysiłku całego społeczeństwa polskiego nie można oczekiwać poważniejszych jej wyników.

Prasa narodowa, a zwłaszcza nasze pismo nie ustaje w nawoływaniu społeczeństwa do skutecznego przeciwstawiania się narastającej fali żydowskiej, próbującej zalać życie gospodarcze naszych ziem zachodnich. Apeluje ona przedewszystkiem do szerokiej warstwy konsumentów, aby unikali zakupów w składach żydowskich, czy w żydowskich warsztatach rzemieślniczych. (Nawiasem zaznaczyć należy, iż w ostatnim czasie zauważono znaczny napływ krawców żydowskich, jak gdyby w tej branży był brak tegich rzemieślników-Polaków!)

Prasa narodowa oddaje temsamem niepoślednie usługi kupiectwu i rzemiosłu polskiemu, mając przytem na uwadze nietylko interes materialny tych warstw, ale przedewszystkiem potrzebę utrzymania, a nawet rozszerzenia narodowo-polskiego stanu posiadania w dziedzinie handlu i rzemiosła. Łączy się z tem względem na konieczność zachowania odpowiedniego poziomu etycznego w naszym życiu gospodarczym, w które Żydzi wnoszą metody i elementy rozkładowe.

Jeżeli jednak od szerokich kół społeczeństwa wymagamy, aby na każdym kroku stosowały hasło „swój do swego”, to zasada ta powinna obowiązywać również i nasze kupiectwo. A, niestety, w tej dziedzinie nie wszystko jest w porządku.

Rozumiemy wprawdzie dobrze, iż położenie naszego kupiectwa jest trudne wobec oswobodzenia przez Żydów bodaj większej części przemysłu prywatnego w Polsce. Nie zwalnia to wszakże kupiectwa od obowiązku wyszukiwania polskich źródeł nabywania, a nawet od organizowania — w miarę możliwości — polskiej pracy wytwórczej. Nie zwalnia też od innych obowiązków, wynikających z poparcia, z jakiego korzysta ze strony szerokich kół społeczeństwa.

Uważamy np., iż przyjmowanie żydowskich przedstawicieli handlowych i kupców podróżyjących przez znaczną część kupiectwa zachodnio-polskiego powinno się raz na zawsze skończyć. Tylko od postawy kupiectwa samodzielnego zależeć będzie zastąpienie żydowskich pośredników i podróżyjących przez Polaków, których jest poddostatkim. Jest to żądanie minimalne, którego spełnienia ma prawo domagać się opinia społeczna od kupiectwa.

Przeprowadzenie tego postulatu stanowi wdzięczne zadanie dla organizacji kupieckich, które wogóle niebezpieczeństwem żydowskim powinny się jak najżywiej zainteresować. Niestety, z przykrością musimy stwierdzić, iż czynnik wykonawczy naczelnej organizacji kupiectwa wielkopolskiego, t. j. Związku Tow. Kupieckich w Poznaniu, w osobie jego dyrektora p. Brunona Si-

korskiego, nie budzi żadnego zgoda ufania, jeśli chodzi o podjęcie energicznej akcji antyżydowskiej. Związany silnie z „sanacją”, w której szeregach stoja Żydzi i która broni Żydów, wykazał on bezczynność na tem polu, usypiając temsamem czujność kupiectwa w sprawie decydującej o byciu materialnym tegoż kupiectwa i jego pozycji moralnej w społeczeństwie.

W następnym artykule przejdziemy do sprawy, której rozstrzygnięcie również zależne jest od wysiłku zorganizowanego kupiectwa. Chodzi mianowicie o zastępstwa na Polskę firm zagranicznych.

Ażeby twierdzeniu naszemu o wysiłku prasy narodowej, a szczególnie wydawnictwa naszego, nikt nie mógł zarzucić gołosłowności, podajemy poniżej dwa zestawienia za lata 1934 i 1935:

Nie przyjęliśmy ogłoszeń następujących firm żydowskich:

- „Polska Oszczędność Włókiennicza”, Łódź.
- „Łódzko-Bielska Tkanina”, Łódź.
- „Chronometre”, Łódź.
- E. Karmanowski, Łódź.
- Schramek, Fabryka biszkoptów, Cieszyń.
- Gantz, Warszawa.
- „Strzała”, Warszawa.
- „Aida” — gilzy do papierosów.
- „Salvator”, Katowice.
- „Hermes”, Łódź.
- E. Jakubiński, Warszawa.
- Apfelbaum, Warszawa.
- Szyller Szkolnik, Warszawa.
- „Tanie źródło”, Łódź.
- „Piccadilly”, wytwórnia czapek, Warszawa.
- „Polska Pomoc”, Łódź.
- „Polski Konsument”, Łódź.
- Warszawskie Towarzystwo Ubezpieczeń, Warszawa.
- „Polski Towar”, Łódź.
- „Suchard”, Kraków.
- „Kamezlatka” — futra.

- Wolanow, Kolektura Loterji, Warszawa.
- „Polonia”, Dom Wysyłkowy, Kraków.
- Zadrozny, Warszawa.
- American Union, Fabryka pieców, Przemysł.
- „Polrek”, Kraków.
- „Kowalskina”, proszek na ból głowy, Warszawa.
- Skrzydłowski, Warszawa.
- „Polska Hurtownia Towarowa”, Łódź-Bałuty.
- „Futro” Ferski, Fr. Ratajczaka 29, Rosenbaum, Warszawa.
- Targownik, Kolektura Loterji, Warszawa.

Szereg firm powyższych apelował do nas kilkakrotnie w różnych terminach, otrzymując każdorazowo odpowiedź odmowną.

A teraz zestawienie inne tych firm żydowskich, co do których charakteru żydowskiego odnośny urzędnik administracji naszej w danym wypadku się nie zorientował, których ogłoszeń jednak następnie nie opublikowaliśmy i którym wydawnictwo nasze zwróciło pieniądze, co chyba jest unikatem w praktyce całej prasy polskiej.

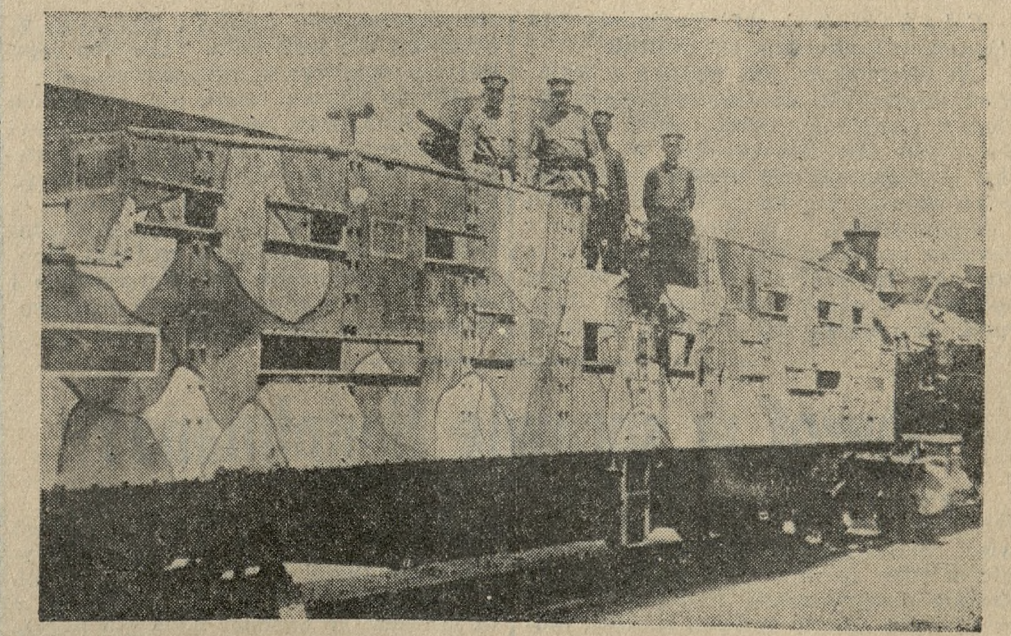
Zwróciliśmy ogłoszenia i pieniądze następującym firmom żydowskim:

- „Polska Pomoc”, Łódź.
  - A. Rud, Grodno.
  - Loewelstein, Eo. Janowo.
  - Baltuch, Zaleszczyki.
  - „Export”, Łódź.
  - „Futro” Ferski, Poznań.
  - „Polska Tkanina”, Łódź.
  - „Nadzieja” — Kolektura Loterji, Lwów.
  - „Obrót”, Poznań, Stary Rynek 53.
- Nie potrzebujemy zaznaczyć, że stanowisko to nasze w sprawie ogłoszeń żydowskich naraziło i naraża wydawnictwo nasze rocznie na liczne tysiące złotych straty bezpośredniej, nie mówiąc już o jeszcze może większej stracie pośredniej w postaci niereklamowania się odnośnych konkurencyjnych firm chrześcijańskich.

Właściciele domów i restauratorzy wobec Żydów

Zarząd Towarzystwa Właścicieli Domów i Nieruchomości w Poznaniu, w związku z akcją przeciwydowską uchwalił na zebraniu w dniu 6 b. m.,

Wkłady oszczędnościowe na książeczki wystawione na imię i nazwisko
oraz na
książeczki bezimiennie
(na okaziciela)
przyjmuje za korzystnym oprocentowaniem przy bezwzględnym zachowaniu tajemnicy wkładów
Komunalna Kasa Oszczędności miasta Poznania
Centrala: ulica Nowa 10
Oddziały: ulica 27 Grudnia 12, ulica Marsz. Focha 50, Górna Wilda 71.

Japonja dąży do utworzenia w Chinach nowego państwa autonomicznego, w którego skład wchodziłby pięć prowincyj północno-chińskich. Na zdjęciu japoński port pancerny obsadza Fengtai ważny punkt węzłowy w pobliżu Peiping.

na gwiazdke
cały świat

zblizy
do Was
anodowka
Centra

Pr 7 025/6 C. 792/3

przychylając się do przesłanych mu postulatów młodzieży akademickiej, następujące zasady:

1) odnajmować mieszkania, lokale handlowe, przemysłowe i rzemieślnicze w domach i nieruchomościach tylko Polakom-chrześcijanom aryjskiego pochodzenia;

2) wezwać swych lokatorów, by w przyjmowaniu sublokatorów przyjęli wyżej wspomnianą zasadę.

W zrozumieniu niebezpieczeństwa naporu żydowskiego na wszelkie dziedziny życia polskiego, zarząd wzywa wszystkie organizacje społeczno-gospodarcze do solidarnej, trwałej walki o polskość naszego państwa.

Wspomniana już przez nas uchwała Polsko-Chrześcijańskiego Związku Restauratorów, Właścicieli Hoteli i Kawiarni na woj. Poznańskie oraz Stowarzyszenia Restauratorów w miasto i powiat Poznań z dnia 4 grudnia, powzięta wraz z przedstawicielami młodzieży akademickiej, opiewa dosłownie:

1) Zaopatrywać się w towary w placówkach polsko-chrześcijańskich (aryjskich).

2) Nie zatrudniać w lokalach swych jakiegokolwiek pracowników pochodzenia niearyjskiego.

3) Wywiesić w swych lokalach na widocznych miejscach hasło „Kupuj tylko u Polaków-chrześcijan!”.

4) Przeprowadzać na każdym odcinku propagandę na rzecz polskiego przemysłu, handlu i rzemiosła.

Równocześnie organizacje wspomniane apelują do wszystkich zrzeszeń gospodarczo-społecznych, by w poczuciu solidarności narodowej, w obliczu niebezpieczeństwa zalewu żydowskiego, podobną wszczęły akcję.

Za Zarząd Polsko-Chrześcijańskiego Związku Restauratorów, Właścicieli Hoteli i Kawiarni

- (—) Stanisław Józwiak, prezes
  - (—) Maksymilian Brenz, sekretarz.
- Za Zarząd Stowarzyszenia Restauratorów na miasto i powiat Poznań
- (—) Franciszek Piossek, prezes
  - (—) Maksymilian Brenz, wiceprezes
  - (—) Kubinka, sekretarz.

Jak cudownie
kłania włosy
Pani!...

To jest zasługa
Szamponu Czarnogłówka-Extra
z „Włosopolyskiem”

który, przy regularnej pielęgnacji,
darzy włosy
pięknością i zdrowiem.

SHAMPOON CZARNOGŁÓWKA
EXTRA z „Włosopolyskiem”

Dla blondynek specjalny gatunek:
Shampon Czarnogłówka-Extra Blond
z „Włosopolyskiem”

Tz 2266

Konsystorze papieskie i nowi kardynałowie

Wyznaczone na dzień 16 grudnia r. b. przez Piusa XI konsystorz papieski będzie 15 zrzędu za Jego pontyfikatu. Konsystorz pierwszy, na którym kreowano 8 kardynałów, odbył się 11 grudnia 1922 roku, następne odbywały się kolejno: 23 maja i 20 grudnia 1923 r., 24 marca 1924., 30 marca i 14 grudnia 1925 r., 21 czerwca i 20 grudnia 1926 r., 20 czerwca i 19 grudnia 1927 r., 15 lipca i 16 grudnia 1929 r., 30 czerwca 1930 r. i 13 marca 1933 r. Na konsystorzach tych papież kreował ogółem 51 kardynałów, z których dwóch zachował „in petto” ogłaszając ich nazwiska dopiero obecnie. Z pośród tej liczby kardynałów 16 umarło, w tem wszyscy kreowani na dwóch

niez 18 nowych kardynałów, zachowując nadto jedną kreację „in petto” (patriarchę Lizbony Antoniego Mendes Bello, którego publikacja nastąpiła na ostatnim konsystorzu 25 maja 1914 r.) Jeszcze większą liczbę kardynałów, największą ze znanych w dziejach Kościoła, kreował Leon X na konsystorzu w dniu 1 lipca 1517 r., kiedy purpurę kardynalską otrzymało odrazu 31 osób, m. in. Adrijan z Utrechtu, późniejszy Adrijan VI (1522—1523), ostatni z papieży pochodzenia niewłoskiego.

Wśród kardynałów, których kreacja nastąpi na konsystorzu grudniowym, pięciu zajmuje wysokie stanowisko w hierarchii kościelnej swego kraju, są to patriarcha Antiochji obrządku syryjskiego oraz arcybiskupi Pragi, Toledo, Buenos Aires i Reims; czterech reprezentuje przedstawicielstwo zagraniczne Stolicy Apostolskiej, a mianowicie nuncjusze w Warszawie, Wiedniu, Paryżu i Madrycie; jeden, arcybiskup Baudrillart, jest przedstawicielem nauki katolickiej i katolickich studiów wyższych, które Pius XI szczególnie szczerze opiekuje; jeden, o. Boetto, reprezentować będzie w gronie kardynałów Towarzystwo Jezusowe, którego przedstawicielem poprzednio był kardynał Ehrle. Pozostali nowi kardynałowie należą do wyż-

Soir de Paris
BOURJOIS
PARIS
PERFUMY
WODY
TOALETOWE
PUDRY

Eau Toilette
Santal
ROURJOIS
PARIS

ng 18 108

pierwszych konsystorzach, pozostaje przy życiu 35, t. j. łącznie z kardynałami otrzymującymi purpurę na najbliższym konsystorzu liczba kardynałów kreowanych przez Piusa XI wynosi obecnie 53. Ponadto jest jeden kardynał kreowany przez Leona XIII w r. 1901 (kard. Skrlensky), 4 przez Piusa X i 11 przez Benedykta XV, ogólna liczba kardynałów po 16 grudnia r. b. wynosić będzie 69 księży Kościoła. Z liczby tej 38 będzie narodowości włoskiej, z pośród pozostałych zaś 7 jest Francuzów, 4 Hiszpanów, 4 mieszkańców Ameryki Północnej, 3 Niemców, 2 Polaków, 2 Czechów i po jednym przedstawicielu Austrii, Węgier, Belgji, Portugalji, Irlandji, Kambodży, Brazylii i Argentyny, wreszcie jeden reprezentant Kościoła Wschodniego — patriarcha obrządku syryjskiego.

Uderzająca jest w zbliżającym się konsystorzu wielka liczba kreowanych kardynałów. Najbardziej pod tym względem zbliżonym do tego konsystorza był konsystorz odbyty przez Piusa X w dniu 27 listopada 1911 r., na którym papież ten kreował rów-

Niemcy bestjalsko zamordowali Polaka

Chojnice. (Tel. wł.) W czwartek wieczorem rozszalała się po okolicy wieść, że bojówka młodych Niemców zamordowała w oberży w Ogorzelinach osadnika Stanisława Gawkowskiego, liczącego lat 34, żonatego. Tło zbrodni przedstawia się następująco:

Stanisław Gawkowski był bardzo znienawidzony wśród Niemców w Ogorzelinach, którzy już niejednokrotnie pobili go. Niemcy już częściej wyrzucali z oberży Weilandta zebranych tam Polaków. Do najbardziej znienawidzonych należał właśnie Gawkowski.

W ubiegły czwartek o godz. 20 Gawkowski w towarzystwie kilku osób znalazł się w oberży Weilandta. Powiadomieni o tem Niemcy, w liczbie 15, u-

szczych dostojników św. Kongregacji Rzymskiej i władz watykańskich.
(KAP.)

**BOISZ SIĘ
GRYPY?
WŻYWAJ
ORYGINALNYCH
PASTILLES
VALDA**

W sprzedaży w aptekach i składkach aptecznych

ng 19 175

Z kraju

**BILETY ABONAMENTOWE
NA 10 PRZEJAZDÓW**

Wprowadzone zostały obecnie bilety abonamentowe na 10 przejazdów, które sprzedawane są we wszystkich większych miastach. Bilety te służą na przejazd do stacji położonych poza strefą biletów odcinkowych (100 km.) z ważnością na 10 podróży kolejowych po 5 w każdą stronę, licząc całość jak za 6 przejazdów. Ulga wynosi 40 proc., przyczem bilety te uprawniają do korzystania z pociągów pośpiesznych bez żadnej dopłaty. Bilety ważne są przez 3 miesiące od dnia wydania. Bilety te były dotąd stosowane tytułem próby, a od 1 października zostają wprowadzone na stałe.

KOMORNIK W OBRONIE PRAWA AUTORSKIEGO

Jakaś żydowska trupa teatralna, wystawia w Warszawie sztukę Jerzego Żuławskiego p. t. „Koniec Mesjasza”, nie troszcząc się bynajmniej o to, komu na mocy prawa autorskiego należy się honorarium za wystawienie tej sztuki. Wobec tego spadkobiercy Żuławskiego zwrócili się do sądu okręgowego w Warszawie o zabezpieczenie swych należności, czemu też stało się zadość w ten sposób, że onegdaj przybył komornik sądowy do owego teatru i opieczętował wszelkie rekwizyty teatralne.

INTRATNA IMPREZA OREROWA

Przed sądem w Lublińcu rozpoczął się ciekawy proces, który narazie jednak został odroczony celem uzupełnienia aktu oskarżenia nowym materiałem. Oskarżony jest niejaki Konrad Strzelczyk ze Stebłowa, który uprawiał wcale intratny handel orderami, stwarzając w tym celu oszukańcze kapituły odznaczeń, jako to: „Orderu Wolności”, „Stowarzyszenia Kościuszkowskiego”, „Orderu Króla Piasta” itd. Najwnych, którzy ubiegali się o takie odznaczenia placąc za nie według taryfy, nie brakło. Rewizja w mieszkaniu Strzelczyka ujawniła obfity materiał. Dalsza rozprawa sądowa budzi znaczne zainteresowanie.

Rozwój Gdyni solą w oku Rzeszy

Gdynia. (Tel. wł.) Port gdyński w tej chwili pracuje z dużym natężeniem. Wszystkie nadbrzeża są normalnie zajęte przez okręty. Istnieją najlepsze widoki, że okres wielkiego ożywienia potrwa czas dłuższy. Z tego powodu panuje wielkie niezadowolenie w Gdańsku, które znajduje swój wyraz w prasie. Ostatnie „Danziger Neueste Nachrichten” piszą:

„Ruch okrętowy w Gdyni tak wzmógł się, że wszystkie nadbrzeża były zajęte przez statki, a nadchodzące długo muszą czekać na miejsce. Urzędy celne

tego wzrostu nie mogą opanować i zalegają odprawy tylko pobieżnie. Uwidacznia się wielkie przeciążenie urzędników”.

Pismo omawia niedomagania ruchu kolejowego w Gdyni oraz wadliwe — jego zdaniem — przydzielanie robotników przez urząd pośrednictwa pracy. Stwierdza wreszcie, że „nie powinno to wszystko pozostać bez wpływu na dalszy ruch towarowy w porcie gdyńskim”. Chodzi tu oczywiście o szkoderstwo portowi gdyńskiemu i o zrażenie właścicieli towarów. (p)

Nie rna kłopotów z dzieckiem matka, która stale stosuje **PUDER BEBE SZOFMANA**

ng 18 262

NIEMCY

IV-ta OLIMPJADA ZIMOWA
GARMISCH-PARTENKIRCHEN
od 6-go do 16-go LUTEGO
1 9 3 6

Informacje i karty wstępu są do nabycia we wszystkich większych biurach podróży. Zadać prospektu od Delegata Komitetu Organizacyjnego Olimpiady Zimowej, Warszawa, Zimowa 12 m. 10.

ng 18 967

Przymusowa sterylizacja w Gdańsku

Gdańsk. (Tel. wł.) Socjalistyczna „Danziger Volksstimme” donosi: „W Niemczech, jak wynika z zestawień lekarskich, dokonano tysiące zabiegów sterylizacyjnych. Jak wielką jest liczba sterylizowanych w Gdańsku — napewno nie wiadomo; można tylko opierać się na przypuszczeniach i domysłach. W każdym razie z powodu operacji sterylizacyjnych i w szpitalu miejskim i klinice kobiecej był przez dłuższy czas bardzo duży ruch. Nie ulega wątpliwości, że ilość

sterylizowanych kobiet i mężczyzn w Gdańsku nie jest małą. Codziennie tego rodzaju operacje są przeprowadzane. Pismo wzywa senat, aby urzędowo podał ilość osób, poddanych zabiegowi sterylizacji z równoczesnym ogłoszeniem liczby zgonów, jakie operacje za sobą pociągnęły. Wykonywanie w Gdańsku niemieckiej ustawy spowodowało w wielu rodzinach rozterki. Operacje przeprowadza się przymusowo i są powodem wielu nieszczęść oraz protestów, które tłumi się gwałtem. (p)

Zwrot w sprawie Hauptmana?

Nowy Jork. (PAT.) Donoszą, że źródła wiarogodnych, iż istnieje możliwość, że Hauptman, skazany za porwanie dziecka, Lindbergha, nie umrze na krześle elektrycznym. Krząją pogłoski, iż wykryto szereg nowych faktów, mogących inaczej oświetlić całą sprawę i gubernator stanu New Jersey, Hoffmann po zapoznaniu się z niemi, od-

wiedział Hauptmana w celi. Gubernator twierdzi, że wizyta jego u Hauptmana nie miała nic nadzwyczajnego. Dodał jednak, iż szereg osób czyni rozmaite starania w związku z tą sprawą. W obecnej fazie nie będzie wszczynał specjalnych dochodzeń, o ile tylko nie zajdą jakieś nowe doniesione fakty.

Echa manifestacji na uniwersytecie

W związku z doniesieniami jednego z pism „sanacyjnych” o udziale w ostatnich manifestacjach antyżydowskich na uniwersytecie poznańskim p. Pałanyca, studenta medycyny Ukrainca, otrzymujemy z kół polskiej młodzieży akademickiej — kategorię stwierdzenie, że p. Pałanyca nie brał udziału w tych manifestacjach, ani tembardziej im nie przewodził.

W związku z naszym sprawozdaniem z ogólnoakademickiego wiecu, zamieszczonym w dzisiejszym wydaniu porannem, komunikujemy, że Żyd asystent prof. dr. Różyckiego, którego usunięcia domaga się młodzież akademicka, nazywa się Baruch Teichman.

**WODA DO UST
PASTA DO ZĘBÓW
VADEMECUM**

Wznane za najlepsze przez naukę i lekarstwo świata. Jedynie nagrodzone złotym medalem na Wystawie Higjenu w Paryżu.

ng 19 164

Sprawa mieszańców krwi

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego“)

Berlin, 6 grudnia

Nowe ustawodawstwo o obywatelstwie Rzeszy, dla którego utarła się nazwa „ustawodawstwa norymberskiego“, dzieli mieszańców Rzeszy na obywateli dwóch kategorii, jak to już referowaliśmy swego czasu po zjeździe partii narodowo-socjalistycznej w Norymberdze. Pełnym obywatelem Rzeszy (Reichsbürger) może być tylko jedynostka o czystej krwi niemieckiej, albo z niemiecką pokrewnej (artverwandt), innymi słowy tylko aryjczyk. Inni — w tem przedwzrostkiem Żydzi — są wyłączeni. Dla nich, o ile byli dotąd obywatelami niemieckimi, stworzono obywatelstwo drugiej kategorii p. n. „Staatsangehörige“. Kategoria ta nie posiada pełnych praw politycznych, a pod względem bytu gospodarczego jest w nowej Rzeszy jedynie tolerowana.

Ustawodawstwo norymberskie nie rozwiązało jednak sprawy mieszańców krwi, czyli jednostek, których rodzice lub dziadkowie stanowili związek krwi aryjskiej z niearyjską. Luka ta wypełniona została dopiero teraz. Minister spraw wewnętrznych Rzeszy dr. Frick wyłożył właśnie na łamach „Deutsche Juristen-Zeitung“ główne zasady rozporządzenia o mieszańcach, wydając zarazem okólnik do urzędów na temat interpretacji ustawy „o czystości krwi“, zabraniającej, jak wiadomo, małżeństw między Żydami i nieżydami.

Kogo należy uważać za „mieszkańców“ w myśl nowego ustawodawstwa? Pytanie to nasuwało dotąd różne niejasności. Rozporządzenie ministra ustanawia w tym względzie systematyczny podział, który może mniej wchodzi w subtelności naukowej klasyfikacji rasy z punktu widzenia biologii, natomiast dąży do praktycznego rozwiązania kwestji mieszańców w państwie.

Naczelnym kryterjum ma być odtąd zawartość krwi — aryjskiej albo niearyjskiej — w każdym osobniku. Istnieją więc najpierw dwa krańce: osoby, które z czworga dziadków posiadają 3 dziadków aryjskich, oraz osoby, które mają 3 dziadków żydowskich. Pomiędzy nimi istnieje kategoria pośrednia, czyli taka, w której krew się równoważy: dwoje dziadków aryjskich i dwoje niearyjskich.

Ustawodawca zaczyna od pierwszej kategorii, krańcowej. Wychodzi z założenia, że przy 3 dziadkach żydowskich dana osoba grawituje z natury rzeczy ku żydostwu, skąd konkluzja, że będzie się ją prosto identyfikowało z Żydami. Analogicznie, lecz w odwrotnym sensie, ma się postępować przy przewadze (trzech czwartych) aryjskiej krwi. Osoby te traktowane będą narówni z Niemcami.

Pozostają zatem mieszańcy „pół na pół“, czyli mający po równej liczbie dziadków aryjskich, co żydowskich. Ponieważ nie są oni rdzennymi Żydami, więc wolno im będzie w zasadzie nabywać pełne „obywatelstwo“ Rzeszy. Ale z drugiej strony ponieważ nie są rdzennymi Niemcami, poddani będą pewnym ograniczeniom, jak n. p. nie mogą stać się urzędnikami państwowymi, ani też być członkami partji narodowo-socjalistycznej.

W pojęciu doktryny hitlerowskiej stanowią oni „malum necessarium“. To też ustawodawca Trzeciej Rzeszy nie mógł pozostać obojętnym wobec kwestji dalszego ich rozradzania się i wydał dodatkowo następujące linje wytyczne celem możliwie rychłego zlikwidowania tego elementu w państwie:

1. Co się tyczy osób, u których niearyjska krew przodków przeważa (t. j. 3 dziadków Żydów), to przez fakt, że przydziela je się prosto do kategorii Żydów, wstrzymane będzie dalsze mieszanie się ich krwi z krwią aryjską, bowiem ustawa o „ochronie krwi“ zabrania, jak wiadomo, małżeństw Żydów z aryjczykami.

2. Osoby z słabą przymieszką krwi niearyjskiej u przodków (1 dziadek żydowski) mają czempredziej rozplnąć się w elemencie rdzennie niemieckim i dlatego nie będzie im się czyniło przeszkód w małżeństwach z aryjczykami. Zato jednak wzbronione im będą małżeństwa między sobą, aby tem samem nie utrwaląc tej kategorii mieszańców w przyszłych pokoleniach.

3. Wreszcie pozostają „mieszkańcy pół na pół“, co do których istnieje tendencja, by ich małżeństwa pozostawiały w ich własnej sferze.

wypadki małżeństwa mieszańców z aryjczykami wymagają każdorazowego zezwolenia władz). Pocięchą ustawodawcy jest — jak się wyraził min. Frick — że „według doświadczeń wiedzy, łączenie się mieszańców między sobą, o ile obie strony mają do połowy tę samą zawartość krwi, daje tylko nieznaczne potomstwo“. Na stwierdzeniu tem opiera więc rząd niemiecki swe nadzieje, że mieszane potomstwo tej grupy z biegiem czasu wygaśnie.

Tyle litera nowego prawa. Rozumie się, że nawet najbardziej systematycznie ułożony program ma swoje luki, jak każde „planowanie“ w duchu etatystycznej wszechwładzy niezawsze wytrzymuje próbę życia. Dowód aryjskości spoczywa bądź co bądź na ułomnych z natury rzeczy księgach metrycznych, a przecież wiadomo, że właśnie w zakresie delikatnej kwestji poczęcia i pochodzenia metryka nie zawsze odkrywa wszystkie tajemnice. Także nie dotknięte zostało zagadnienie, czy u osobników, uchodzących dziś za rdzennie aryjskich (bo mogących się wykazać aryjskimi przodkami do trzeciego pokolenia wstecz), nie będzie przypadkiem działał krew któregoś z dawniejszych, w danym razie niearyjskich przodków, tembardziej, że doświadczenie mówi, iż wpływ krwi semickiej jest nawet po wielu pokoleniach nader silny. Nie da się więc uniknąć, że w wielu przypadkach będzie dowód „aryjskości“ tylko kryterjum formalnym, niewystarczającym dla ustalenia rzeczywistego wpływu semickiego na społeczeństwo.

Na dowód, jak silnie zmieszana jest krew żydowska w Niemczech z krwią niemiecką, przytoczyć można dane, opublikowane niedawno przez dr. Göllnera, referenta polityki rasowej w ministerstwie zdrowia Rzeszy. Są to wprawdzie jedynie szacunki, bo oparte na wielce niewystarczającym materiale statystyki małżeństw. Ale w braku lepszych danych i te cyfry są ciekawe.

Otóż w latach 1901—1933 zarejestrowanych było w Rzeszy 118 000 małżeństw żydowskich. W tym samym czasie było 42 452 małżeństw mieszanych, w których jedna strona była pochodzenia żydowskiego. Już z porównania obu tych cyfr widać, jak znacz-

ny odsetek Żydów wniknął przez związki małżeńskie do organizmu narodowego niemieckiego. Jeśli nadto uwzględnimy, że cały element żydowski oraz ludność z przymieszką krwi żydowskiej w Niemczech obliczone zostały (S. Wellisch, „Zeitschrift für Rassenkunde“) na 2 miliony, t. j. na cztery razy tyle, ile jednostek wyznania mojżeszowego w Niemczech, — jasno widać, że powyższe cyfry małżeństw tylko w niewielkim stopniu oświetlają rzeczywisty napływ krwi żydowskiej do krwi niemieckiej.

Niewątpliwie docenił to również ustawodawca Trzeciej Rzeszy, występując w ustawach norymberskich z niemniejszą surowością przeciwko małżeńskim stosunkom żydowsko-aryjskim, co przeciw mieszanym małżeństwom.

B. L.

SPEŁNIONE MARZENIE KAŻDEJ PANI!

Być naturalnie piękną — oto marzenie każdej pani. Teraz znajduje prawdziwą pomoc w nowym Kremie Ideal Elida. Bo nowością w nim są:

**Najwyższy gatunek
Wytworny zapach
Duża tuba
Znakomite działanie**

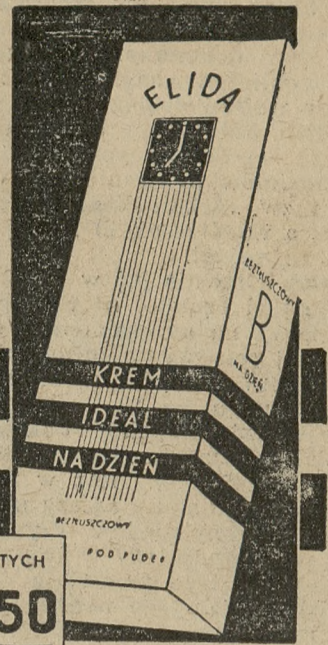
Krem Ideal Elida wnika natychmiast w skórę. Zawarta w nim Hamamelis virginica czyni skórę idealnie czystą i ściągą pory. Jest idealnym podkładem pod puder, chroni cerę przed kurzem, wiatrem i wpływem niepogody, czyni ją piękną i matową.

NOWY BEZTŁUSZCZOWY

**KREM
IDEAL
ELIDA**

oraz
COLD CREAM CITRON ELIDA
do oczyszczania
i odżywiania skóry

ZŁOTYCH
1.50

Pk 6 823 02 532

głowy wykaz cen zasadniczych i dopłat zostanie opublikowany w „Monitorze Polskim“.

Papier

Obniżka zostały objęte wszystkie gatunki cennika papieru w ilości ponad 400, przyczem efektywna niżka w poszczególnych gatunkach waha się od około 9 proc do ok. 20 proc.

W szczególności z ważniejszych gatunków papieru obniżka objęła papier rotacyjny w wysokości 11,4 proc., drukowy drzewny klasy V i VI ponad 13 proc., ilustracyjny drzewny około 11 proc., specjalny kleśto-drukowy o 20 proc., zeszytowy od 15 proc. do 18 proc. — zależnie od gatunku.

Przy cierpieniach **woreczka żółciowego** i wątroby, kamieniach żółciowych i żółtaczce naturalna woda gorzka **Franciszka - Józefa** znakomicie ułatwia trawienie. Zalecana przez lekarzy. Tg 2233

Manifestacja narodowego Sremu

W niedzielę odbyła się wielka manifestacja narodowego Sremu na publicznym zebraniu Stronnictwa Narodowego. Już na pół godziny przed rozpoczęciem zebrania zgromadziło się około półtora tysiąca osób ze wszystkich warstw społecznych miasta i okolicy. Zebranie zagał i objął przewodnictwem prezes Str. Nar. p. Władysław Adamski, oddając głos delegatowi wojewódzkiemu, p. Kiwaczowi, który omówił rozwój ruchu narodowego na terenie całej Polski. W międzyczasie nadjechali zapowiedziani mówcy. Ze wszystkich ust wyrwywały się niemiłkające okrzyki: Niech żyje! To zebrani witają wkraczającego na salę byłego więźnia Berezy, p. Adama Misia. Za nim podążają ks. prob. Joachimowski i p. major Hendricks, entuzjastycznie przyjmowani kwiatami i wierszem Kasprowicza, deklamowanym przez członkinię wydz. Młodych p. Nawrotównę. Przewodniczący prosi na mównicę p. majora Hendricksa. Prelegent wykazał w przekonujący sposób groźną sytuację państwa, którą potrafi opanować jedynie zdrowy od podstawy ruch narodowy. Następnie p. Misia mówił o pozytywnych wartościach Obozu Narodowego. W dalszym ciągu piękna prelekcję o ideach etycznych i katolickich ruchu narodowego wygłosił ks. prob. Joachimowski.

Z ZAKONNIKIEM PIGUŁKI REFORMACKIE

STOSUJĄ SIĘ:
JAKO REGULUJĄCE ŻOŁĄDEK
PRZY CIERPIENIACH WĄTROBY,
NADMIERNEJ OTYŁOŚCI
USMIERZAJĄCE HEMOROIDY
I PRZY SKŁONNOŚCIACH
DO OBSTRUKCJI SAŁAGODNYM
ŚRODKIEM PRZECYSZCZAJĄCYM
UŻYCIĘ 1-3 PIGUŁKI NA MOC

SUPER PRINCE
odbiornik radiowy
na zawsze!

Jedno poruszenie guzikiem i stacja za stacją śle swe tony, jedna nie przeskadza drugiej, bo to przecież 7-mio obwodowa Superheterodyna najlepsza z tego co radiotechnika stworzyć mogła!

CAPELLO

„Wyłączna licencja - RADIOWERK HORNÝ-WIEN“

Tg 2219

Nowe ceny

Akcja rządowa, zmierzająca do obniżenia cen artykułów surowcowych pięciu głównych karteli: węgla, cukru, żelaza, nafty i papieru została zakończona. W wyniku tej akcji weszły wzgl. wchodzą w życie nowe cenniki dot. produktów wyżej wymienionych karteli.

Podaliśmy już nowe ceny węgla. Zanotowaliśmy również, że cena detaliczna cukru w całym państwie wynosi 1 zł za kg. Obecnie rejestrujemy niżki pozostałych artykułów.

Koks

Cena kęsów i kostki I została obniżona o 10 proc., kostki II i koksiku o 20 proc., orzecha II i groszku o 25 proc. W ten sposób ceny poszczególnych sortymentów koksu loco koksownia będą wynosić: koks gruby, kostka 42,10 zł, kostka II 37,50 zł, orzech I 32,90 zł, orzech II 29 zł, groszek 20,30 zł, koksik 14,40 zł. **Wszystkie dotychczasowe ra-**

baty oraz inne warunki sprzedaży zostały zachowane nadal.

Nafta

Cena nafty w detalu została obniżona o 4 grosze na litrze. Techniczne przeprowadzanie tej obniżki wymaga jeszcze pewnego czasu, bowiem dokończyć trzeba szczegółowych obliczeń cennikowych dla kilkuset miejscowości, wobec czego obniżka ta nie będzie mogła być wprowadzana w życie przed dn. 15 bm.

Żelazo

Minister przemysłu i handlu podpisał rozporządzenie co do obniżki cen żelaza, rur i surówki. Na podstawie tego rozporządzenia ceny wymienionych artykułów zostały obniżone o 10 proc. od dotychczasowych cen syndykatu polskich hut żelaznych. W tym samym również stosunku uległy obniżce wszelkie dopłaty do cen zasadniczych wymienionych artykułów. Szcze-

Jak... zmuszono do zbrojeń Trzecią Rzeszę

Na podstawie ustawy z 16 marca r. b., którą Niemcy przekreśliły swą zobowiązania w zakresie zbrojeń z części 5 traktatu wersalskiego, upoważniającej w art. 160 Rzeszę do 7 dywizyj piechoty i 3 jazdy, podniosła sobie Trzecia Rzesza stan swej siły zbrojnej na stopie pokojowej do 36 dywizyj, wraz z wszelkimi rodzajami broni, dotychczas zakazanej traktatowo. Postawienie na nogi tej siły jest przeważnie już dokonane. Według dokładnych obliczeń zagranicznych stan liczebny wojska osiągnął już w listopadzie r. b. 530 tysięcy ludzi, do czego dołączają się 70 tys. policji wojskowej i oddziałów pomocniczych, oraz 200 tys. t. zw. „Arbeitsdienst“, razem 800 tys., a wkrótce około 1 miliona stałej siły zbrojnej.

W ten sposób jawnie już w środku Europy staje pod bronią największa potęga wojskowa na usługach najmniebezpieczniejszej polityki poszukiwania t. zw. przestrzeni do życia w drodze zdobyczy wojennych.

Budzi to wielki niepokój dokoła. Niema dzisiaj w Europie sprawy donioślejszej i groźniejszej. Raz w raz wskazują grozę tego stanu rzeczy najpoważniej i od strony rządów czy w Anglii, czy we Francji, czy w innych krajach. Wskutek tego pojawiają się też próby osłabiania tego wrażenia i niejako usprawiedliwiania Niemiec.

W ostatnich swych oświadczeniach, z końca listopada r. b., przeznaczonych dla dzienników, „Führer“ i kanclerz Rzeszy Hitler, przedstawiając różne dziedziny swej polityki, mówił także o obecnej sile zbrojnej Niemiec, twierdząc, że jako jedno z mocarstw naczelnym, mają one prawo do wielkiej armii, oraz zaznaczając:

„Poprzednio, przed ustawą z 16 marca 1935, sami żądaliśmy w rokowaniach międzynarodowych tylko 200 do 300 tysięcy wojska.“

Ma to znaczyć, że niejako państwa, które opierały się podwyższeniu sił zbrojnych Rzeszy, odpowiedzialne są za to, że Niemcy, które byłyby się w drodze umownej zadowolili czemś mniejszym, działając na własną rękę, doszły tak wysoko.

Ponieważ zaś Niemcy umieją szerzyć i wkuwać w umysły takie poglądy, które im dogadzają, nie dziwne, że nieraz i pod piórem zagranicznym znajdzie się przypomnienie tych 200 czy 300 tysięcy, które byłyby rzekomo wystarczyły Trzeciej Rzeszy, gdyby nie... nierozwaga innych państw.

Tak np. gen. A. C. Temperley, pisząc ostatnio o zbrojeniach niemieckich („Daily Telegraph“ z 22 listopada r. b.), przebąkała coś o straconych sposobnościach i nadmieniał:

„Niemcy usunęły się z konferencji rozbrojeniowej w październiku 1933, ale jeszcze w rokowaniach dyplomatycznych od grudnia 1933 do kwietnia 1934 godziły się na armię w sile 300 tys. ludzi z krótkim okresem służby.“

Podobnie u nas p. Smogorzewski („Gazeta Polska“ z 27 listopada r. b.) najpoważniej w świecie zapewnia, że w owym okresie z końca r. 1933 i początku r. 1934 było tak:

„Kiedy ze strony francuskiej gozdono się na 200 tysięcy jako plafon armii niemieckiej na stopie pokoju, z jednoczesnym obniżeniem do tegoż poziomu armii francuskiej w metropolii, kanclerz obstawał przy cyfrze 300 tys. Ale przyszedł we Francji gabinet Doumergue-Barthou i sławna nota z 17 kwietnia 1934 r. Francja zrywa rozmowy z Niemcami. Nie godzi się na żadne dozbrojenie. Co się stało? Zdaje się, że śp. Barthou, źle poinformowany, zbytnio liczył na Roehma, na Schleichera i na plebiscyt w Saarze.“

Biedna Trzecia Rzesza! Tak niechętna była wielkiemu zwiększeniu swych zbrojeń! Cóż, kiedy ją zmuszono!

Na twierdzenia te, równie zrozumiałe jak śmiałe, póki wyznawane są ze strony niemieckiej, a bardzo naiwne, o ile powtarzane są przez innych, odpowiedzieć trzeba:

1. Tylko spadzszy z księżycy, można wierzyć, że Niemcy kiedykolwiek chcieli zadowolić się wojskiem 200-tysięcznym lub 300-tysięcznym. Wyszły z konferencji rozbrojeniowej w październiku 1933 właśnie dlatego, że chcieli uniknąć nadzoru nad swymi zbrojeniami. Gdy potem, w końcu roku 1933 i w początku r. 1934 mówiły o 300-tysięcznym wojsku, miały w odwodzie właśnie jeszcze owe oddziały szturmowe Roehma i inne przysposobienia i służby wojskowe pod różnymi nazwami, które dochodziły do miliono-

wych zastępów. A p. Barthou przerwał rozmowy, gdy budżet Rzeszy 1934/35, ogłoszony od 1 kwietnia 1934, dał dowody wielkich zbrojeń. Jeśli ktoś nie widzi przepastnej rozbieżności między ówczesnymi tajnymi zbrojeniami rzeczywistymi Niemiec, a gadaniem o 300-tysięcznym wojsku, biorąc je poważnie, nie stąpa po ziemi, lecz buja w obłokach.

2. Wzór odszkodowań doskonale poucza o wartości polubownego i umownego załatwienia z Niemcami. Zawarli, z zyskiem dla siebie, umowę t. zw. planu Dawesa z r. 1924, ale wkrótce przestali go wykonywać i za-

żądały dalszych zwolnień. Zawarli z jeszcze większym zyskiem dla siebie umowę t. zw. planu Younga z r. 1929/30, z rozkładem spłat na kilkadziesiąt lat, ale zapłaciły tylko w pierwszym roku, a potem przestały płacić wogóle. Bo od początku powiedziały sobie, że przestaną płacić, a umowy były tylko przejęściami do tego celu. Tak samo w zakresie zbrojeń wszelkie umowy byłyby tylko chwilowymi osłonami rzeczywistych zbrojeń i odskoczniami dla dalszych żądań.

Mówić można wszystko, ale trzeba jeszcze znaleźć takich, którzy uwierzą.

STANISŁAW STROŃSKI

Piotr Skarga a miłosierdzie

Ks. Piotr Pawełski w życiu swoim nieustannie się żalił na stosunki i ludzi w Polsce, aż wreszcie — na skutek tych ciągłych żalów, — żartobliwie przez króla „Skargą“ przewzany, zrosł się niejako z tem przewzwanym, pod którym do dzisiejszego dnia lepiej jest znany ogółowi polskiemu, aniżeli pod swoim właściwym nazwiskiem rodowym.

I w dziełach jego, odnoszących się do Polski, nie znajdujemy nigdzie prawie nuty radości i zadowolenia.

Z tem większym zdumieniem przekonujemy się, że ten pesymista, którym był niejako z urzędu, gdy z niepokojem śledził rozwój rozkładu moralnego w swej Ojczyźnie, umiał przecież także radować się, umiał się cieszyć szczerą, prawdziwą radością dziecka.

Znamiennym zaś jest fakt, że przyczyną tej niezwykłej u Skargi radości i zadowolenia jest skromne dzieło miłosierdzia, które w oczach jego powstało na gruncie krakowskim.

Było to Bractwo Miłosierdzia obojczy, w Krakowie u św. Barbary, które założone zostało około r. 1584.

Jak wielki fakt ten miał znaczenie w oczach ks. Piotra, o tem świadczą słowa pożegnania, które przesyła Bractwu temu w r. 1588, opuszczając Kraków:

„...Odnosząc z Bracią moją prześladowanie, odniosłem też wielką i nigdy u Pana Boga niezashuzoną pociechę, na którąbym sto lat każąc i nauczając robił, dosyćbym miał nagrody z tego, iż Pan Bóg także to Wasze Bractwo wzbudził w tem mieście raczył, w którym się miłosierdzie, matka uczynków dobrych, pomoc pierwsza zbawienna ku dostąpieniu żywota wiecznego, ucieczka ubogich, nędzy ludzkiej gospoda, domowym szpitalom pierwsza w tem królestwie skarbnica, potrzebom w pożyczaniu komora... i błogosławieństwo domom Waszym i miastu ducha obrona, i okrasa wielka wszczepiła.“

Bractwo krakowskie, którego cel i zadanie w dopiero cytowanych słowach się uwidoczniła, musiało początkowo napotykać na trudności; bo wskazują na to niektóre zwroty pożegnania, szczególnie zaś następujący: „Dziękuję

Panu Bogu, iżście nie dbali, na początku zwłaszcza, na języki, śmiechy i urągania ludzi nieroztropnych, w posadzanu skwapliwych i zawistnych, którzy sprawy nietylko wątpliwe, ale i szczerze dobre ganić umieją, a swoich poprawić nie chcą.“

Jednak zapal i ofiarność owych braci były zaiste wielkie. Bo, jak mówi Skarga, „w tych czterech latach rozproszyliście na ubogie około pięć tysięcy złotych, a nikt z was szkody nie ma, żaden nie zubożał, a każdy się dziwuje, skąd się to wzięło, a każdemu z was tak to Pan Bóg poczyta, jakoby to sam jeden rozdał.“

To też, żegnając się z Bractwem w dniu 19 września 1588, nazywa wielki ten kapłan zrzeszonych w niem swoimi najdroższymi, swoim „kochaniem i sercem“.

„Zowie was weselem mojem, bo wszystkie zasmucenia, które mi z przesładowania i niewdzięczności drugich rosły, wyście gasili i oddalali. Zowie was wieńcem i koroną moją; bo dla was mam wielką nadzieję, iż wezmę odpuszczenie grzechów u Pana mego i dla jałmużn waszych z wami dostanę zapłatę.“

Słowa świątobliwego męża i wielkiego patrioty nie straciły dziś, po 350 latach, nic ze swej siły i swego znaczenia. Przeciwnie, zdaje się, jakoby ktoś wypowiedział je dziś, dla terażniejszych pokoleń. Bo we wszystkich przemówieniach i kazaniach ks. Piotra Skargi dźwięczy wołanie o sprawiedliwość, sprawiedliwość dla wszystkich, a szczególnie właśnie dla tych, co są najmniejsi i najsłabsi. Ale zarazem puka ten wielki mąż do serc ludzkich o miłosierdzie. Bo wie, że nędzne byłoby życie ludzkie, w którym panowałaby tylko sprawiedliwość, a brakłoby miłości.

Jak wówczas, tak i dziś, nie wybrnie naród nasz z otaczających go trudności, jeżeli nie przejmie się temi samymi hasłami, które głosił Piotr Skarga, żądając sprawiedliwości, a w wyższym bodaj stopniu miłości i płynącego z niej miłosierdzia.

Dr. CELESTYN RYDLEWSKI.

Jak długo potrwa wojna abisyńska?

„Daily Telegraph“, pragnąc zaspokoić ciekawość czytelników, zwrócił się do znanego eksperta wojskowego w Afryce i przeprowadzić nowy, wielce zredukowany plan kampanji. Zapewne wiąże się z tem nowa rola marsz. Badoglio.

Włosi dążyć muszą do tego, aby wojna skończyła się przed rozpoczęciem pory deszczowej, czyli w kwietniu. Jeśli im się to uda, wyjdzie Mussolini obronną ręką. Natomiast jeśli Abisyńczycy — co prawdopodobne — przeciągać będą ostateczne rozstrzygnięcie, wtedy może okres deszczowy stać się dla Włochów wielce krytyczny. Powstaje kwestja, co zrobić przez pół roku pory deszczowej z wojskiem, w niesprzyjającym klimacie i na rozmokłych drogach. Utrzymywanie armji w nieczynności może ją zdemoralizować, zaś odcięcie jej w głębi Abisynji od baz żywnościowych nad brzegiem Morza Czerwonego groźne jest z uwagi na możliwy atak wroga.

Wreszcie niezmiernie trudną sprawą dla Włoch jest administrowanie etapami, w których zamieszkuje ludność abisyńska. Dotąd nazywało się w włoskich komunikatach wojennych, że ludność przechodzi z entuzjazmem na stronę wojsk włoskich. Że jednak owa

W wyniku tego nie pozostaje teraz Włochom nic innego, jak zrewidować dotychczasową taktykę wojskową w Afryce i przeprowadzić nowy, wielce zredukowany plan kampanji. Zapewne wiąże się z tem nowa rola marsz. Badoglio.

Włosi dążyć muszą do tego, aby wojna skończyła się przed rozpoczęciem pory deszczowej, czyli w kwietniu. Jeśli im się to uda, wyjdzie Mussolini obronną ręką. Natomiast jeśli Abisyńczycy — co prawdopodobne — przeciągać będą ostateczne rozstrzygnięcie, wtedy może okres deszczowy stać się dla Włochów wielce krytyczny. Powstaje kwestja, co zrobić przez pół roku pory deszczowej z wojskiem, w niesprzyjającym klimacie i na rozmokłych drogach. Utrzymywanie armji w nieczynności może ją zdemoralizować, zaś odcięcie jej w głębi Abisynji od baz żywnościowych nad brzegiem Morza Czerwonego groźne jest z uwagi na możliwy atak wroga.

Wreszcie niezmiernie trudną sprawą dla Włoch jest administrowanie etapami, w których zamieszkuje ludność abisyńska. Dotąd nazywało się w włoskich komunikatach wojennych, że ludność przechodzi z entuzjazmem na stronę wojsk włoskich. Że jednak owa

UWAGI

Zostawmy to potomności, czy wielkość Bernarda Shawa ostoi się przed wielkim sądem literatury przyszłości. Ale jedno jest w każdym razie pewne: niepoprawny kpiarz i niesforne (mimo skończonych 79 wiosen!) „enfant terrible“ literatury współczesnej posiada rekord najbardziej niespodziewanych aplauzów, często wyjętych z nieprawdopodobnego zdarzenia.

Jeszcze żywe są wspomnienia z ostatniej podróży brodatego Shawa do Sowień, gdzie autor tej eskapady okrył się nieśmiertelną sławą wszechpogromcy burżuazyjnych przesądów. Już wtedy wszakże mówiono w starej Europie, że moskiewskie toasty trąca humorem wisielca.

Teraz nowa sensacja! Nadchodzi z Rzymu wiadomość, że właśnie teraz, w dobie ostrego napięcia włosko-angielskiego, laury uznania spotykają Shawa ze strony — Mussoliniego. I znowu wszędzie głośno o tym „sukcesie“.

Trzeba było sięgnąć aż do skomplikowanej maszyny „sanekcyjnej“, by anglo-irlandzkiego poetę spotkało odznaczenie włoskie. Jak wiadomo, wystąpił Mussolini z kontrsanekcjami, jako odpowiedź na ograniczenia gospodarcze Ligi Narodów. Tylko, że krok Mussoliniego nie ogranicza się do dóbr materialnych, lecz dotyczy również dziedziny ducha. Ogłoszony w Rzymie bojkot narodów „sanekcyjnych“ zabrania wszelkich imprez sztuki tych narodów na terenie Włoch, a więc wystaw, koncertów, sztuk teatralnych itd., dla ukarania obywateli państwa, które ściągnęły na siebie gniew Romy.

Lecz oto i dziwo! Z długiej listy „czarnych“ autorów Francji, Anglii, Belgii, Hiszpanji, Holandji, Rosji, Polski i wielu innych wyjęto dwa nazwiska: któżby uwierzył, że jednym to Szekspir, drugim zaś — Bernard Shaw.

„Uznanie wodza faszystów dla starego socjola irlandzkiego wygląda na dobry kawal“ — pisała jedna z londyńskich rewiliterackich. — „Oto nowy przyczynek do pełnej kpiny kariery Shawa.“ I pełno dziś śmiechu wśród publiczności angielskiej, która odpląca się kpiarzowi za jego tak częste drwiny z Anglii.

Aż wziął to sobie starszek do serca. Skapitulował i ogłosił publicznie w te słowa swą obronę: „Wielki to dla mnie zaszczyt, że połączono me nazwisko z Szekspirem. Uważam się jednak za wielkiego przyjaciela Anglii, więc nie pragnę, by moje sztuki grano jako antybrytyjskie. Nie będę też korzystał z łaski, jaką mi przyznała Italia, wyłączając mnie z kontrsanekcji intelektualnych.“

Oby przysługa Mussoliniego nie stała się dla starca niedźwiedzią przysługą...

wierność tubylców zaczyna być dla samych Włochów kłopotliwa, tego dowodem zarządzenie marsz. Badoglio, wydane krótko po objęciu przezeń dowództwa, zabraniające mianowicie ludności noszenia przy sobie jakiegokolwiek broni, co równałoby się więc rozbrojeniu oddziałów, które przeszły na stronę włoską. W porze deszczowej doszłyby jeszcze w etapie trudności z wyżywieniem ludności abisyńskiej, której czyniono ze strony włoskiej różne przyrzeczenia.

W konkluzji uważa ekspert angielski położenie Włochów za wysoce poważne i nie przypuszcza, aby w tym stanie rzeczy negus abisyński śpieszył się z zawieraniem pokoju.

Znowu narodowiec wywieziony do Berezy

„Warsz. Dz. Narodowy“ donosi:

W czwartek, dnia 28 listopada został aresztowany w Nowem Mieście nad Pilicą prezes zarządu powiatowego Stronnictwa Narodowego na powiat rawskomazowiecki dr. med. Stanisław Gutkiewicz. Jak się dowiadujemy, dr. Gutkiewicz został wywieziony do miejsca odosobnienia w Berezie Kartuskiej. Dr. Gutkiewicz jest żonaty i posiada troje nieletnich dzieci. Aresztowania objęły wszystkich członków zarządu Str. Nar. Aresztowano członków zarządu: Franciszka Strzałkowskiego, prezesa zarządu grodzkiego Str. Nar., rolnika Piotra Dąbrowskiego, Franciszka Świerczyńskiego, Stanisława Głuszkiewicza, oraz Jarego.

W Berezie przebywa dotąd jeszcze dziesięciu członków Stronnictwa Narodowego, w tem pp. Władysław Pacholdowski (z Częstochowy i Opoczna) i Wilhelm Bartyzel już po raz drugi, zaś pp. Czesław Serwatko (z Białegostoku) i Stanisław Bzura (z Białegostoku), jak podawała prasa, leżą w szpitalu.

Czarna Poezja

Poniżej cytujemy słowo wstępne dr. Marjana Seydy do zbioru utworów Konstantego Dobrzyńskiego p. t. „Czarna Poezja”, który w tych dniach ukazał się na półkach księgarskich całej Polski. Obok znajdują Czwelniczy kilka wyjętych ze zbioru wierszy Dobrzyńskiego.

Piszę uwagi te wstępne nie dla uczynienia zadość wyczałowi. Czynie to raczej, po przeczytaniu wierszy, przeznaczonych do niniejszego zbioru, z głębokiego, szczerego przekonania: widzę bowiem w Konstantym Dobrzyńskim młody, jedyny, z rdzennie polskiego ducha zrodzony talent poetycki o bujnej wyobraźni, porywającym polocie, uderzającej sile wyrazu i niezwykłym — jak na skromne warunki, w których wzrósł — bogactwie języka i opanowaniu kształtu literackiego.

Kim jest Konstanty Dobrzyński? Urodził się pod koniec roku 1908 w Łodzi na przedmieściu Chojny, jako syn robotnika fa-

Wkrótce poczęły się jego wiersze pojawiać w tem piśmie, a po pewnym czasie Dobrzyński został współpracownikiem łódzkiego oddziału redakcji „Oreodownika”.

W wierszach swych Dobrzyński otwiera całą swoją duszę, wrażliwą na piękno przyrody, nutę liryzmu i zadumy, na tętno życia fabrycznego, na niedolę wyzyskiwanych i nędzę bezrobotnych, na przeobrażenia ideowe w psychice narodu.

W cyklu „Usta na gwiazdach” Dobrzyński osiąga najwyższy poziom poetyckiego piękna i natchnienia w wierszach: „Lipiec”, „Gwiazdy”, „Smutek”, „Zaduma”. Pokrewny jest cykl „Łódź” z szeregiem realistycznych obrazów oraz z uroczym sielską swą prostotą wierszem „Na Chojnach”.

Najmocniejsze w ekspresji swej wręcz dramatycznej są wiersze cyklu „Czarna poezja”, obrazujące życie maszyn i tych, którzy im służą, a nieraz bywają ofiarą wy-

zysku: „Taniec maszyn”, „Jan Cebula”, „Tkacz”, „Robotniku szary” i inne.

Wypowiedziawszy walkę „wrodzeniu ludu po złudnych manowcach” (walki klasowej), poeta woła: „W nowy idziemy Polski świat” i z entuzjazmem daje wyraz pędowi młodego pokolenia ku lepszemu jutru Polski („Pod wiatr” i in.) w myśl wezwań i zakleć przywódców ruchu narodowego („Prometeusz”, „Dmowski”, „Confiteor”).

Twórczość poetycka Dobrzyńskiego, zdrowa, męska, szczerza, żywiołowa, jest przeciwieństwem cherlactwa, a częściowo wręcz zwyrodnienia owych wyblakłych dusz, których „poezja” albo kroczy na szczytach wymęczonej pozy i fałszu uczuć, albo tacza się wprost po jakichś obłądnych zaułkach szysterstwa z wszyskiego, co piękne, wzniosłe, silne i — sensowne.

Dwa elementy wypełniają przedewszystkiem duszę Dobrzyńskiego: wczucie się całym jestestwem w nędzę ludzką oraz entuzjastyczny poryw dla idei narodowej, prze-

TOM POEZJI
K. DOBRZYŃSKIEGO

pod tytułem

„CZARNA POEZJA”

zawiera 132 strony na dobrym papierze, oprawione w piękny karton półsztywny i kosztuje tylko

1,80 zł

DO NABYCIA:

w Księgarniach,

w ekspedycji „Kurjera Poznańskiego” w Poznaniu — św. Marcin nr. 70,

w agenturach „Kurjera Poznańskiego” na prowincji.

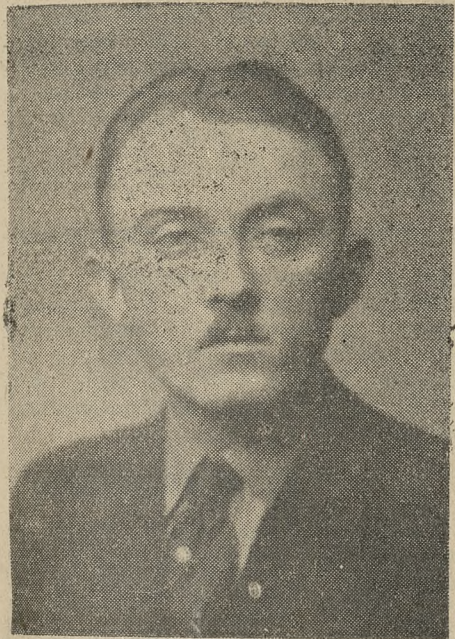
Pojedyncze egzemplarze wysyłać będziemy po otrzymaniu kwoty 1,80 i 25 gr. za przesyłkę (razem 2,05 zł), wpłaconej na konto P. K. O. nr. 200 149

kształcącej polską duszę zbiorową. W zwycięstwie idei narodowej widzi Dobrzyński wybawienie z niewoli tych, co cierpią głód i chłód.

Poezja Dobrzyńskiego, to piękny kwiat, rosnący na polskiej narodowej glebie.

Niechaj uwagi te moje wstępne zachęcą jak najszerze kółka do zapoznania się z poezją syna narodowej Łodzi robotniczej, do wnikięcia w utwory jego sercem gorącym, duszą wrażliwą. To moje życzenie dla młodego poety. Ale nie życzenie jedyne.

Drugie jest może jeszcze ważniejsze, a mianowicie, by nie spoczął on na laurach

KONSTANTY DOBRZYŃSKI

brycznego. Ojciec jego zaginął na wojnie. Matka znalazła się w nędzy. Udala się na Kujawy do rodziny. Mały Konstanty zarabiał na życie pasaniem bydła u okolicznych włościan. Wieczorami czyła go matka czytania na książeczce do nabożeństwa. Chodząc za krowami, przeczytał prawie wszystkie dzieła Sienkiewicza, które oszłomiły go i nakłoniły do uczenia się.

Dostał się do zakładu rzemieślniczo-wychowawczego Braci Franciszkanów we Włocławku. Po kilku latach wrócił do Łodzi, gdzie ukończył szkołę powszechną i był rok w państwowej szkole ulókienniczej, którą musiał opuścić z powodu choroby matki, żonawielki rodziny. Pracował dwa lata jako robotnik budowlany, potem otrzymał pracę w fabryce Scheiblera i w tym czasie kształcił się w gimnazjum wieczorowym, kończąc w niem 1 klasę.

Po odbyciu służby wojskowej był przez 3 lata bezrobotny. Uczył się bez przerwy przy pomocy przyjaciół maturzystów i akademików. W okresie tym zabrał się już na serio do twórczości literackiej.

Nędra robotników wzbudziła w nim ducha buntu. Wkrótce zetknął się z ruchem narodowym, który go porwał ideowością. Gdy pojawiły się w Łodzi pierwsze numery „Oreodownika”, zbliżył się doń Dobrzyński.

Na nowe tory

W nowy idziemy Polski świat,
Na nowe, jasne szlaki!
Zmiękł już gnębiący pięści chwyt —
Już nadszedł nowej ery świt,
Już szumią nasze znaki!...

Chrobrego dźwięczny zagrzmiął róg
I zbudził lud z uśpienia.
Kto z nami — brat! Kto przeciw — wróg!
Gdy zagrzmiął już Chrobrego róg
I minął czas milczenia!

Pójdziem jak wicher! Płomień! Grom!
Co miazdzy, rwie i pali —
Oczyścić z brudów Ojców dom.
Jak orkan! Wicher! Piorun! Grom!
W potężnej zwarci fali.

Podłożym z serc ognisty lont
Pod ciemnych kłamstw podpory —
Aż prysną wnet jak zgnily gon.
Rozsadzi je serc naszych lont
I w nowa pójdziem tory!

Lipiec

Wstał...

Zaspane oczy przemył srebrem rosy,
ziewnął szeroko, podciągnął się paskiem
i ruszył w pole przez żłociste piaski
ogorzały, bosy...

Wnet dosiadł słońce oklep, jak kobyłę —
wiatr mu rozczochrał złotych zbóż czuprynę
i ruszył cwałem w daleką równinę,
gdzie się wciąż klóca strumyki zawile.

Dopał do boru. Zsiadł. Poklepał słońce,
spętał mu nogi, by nie poszło w szkodę,
i puścił luzem po niebieskiej łące.
sam poszedł czernić w paprociach jagody.

Huknął po lesie rażny i wesoly —
tam pomalował cynobrem maliny,
tu porozsiewał w barwnych kwiatach pszczoły,
aż legł zmęczony pod krzakiem leszczyny.

W południe nurka dał do misy stawu...
Parska, zbytkuje, dłońmi wodę szarpie,
aż się zdziwiły dobrodusze karpie,
złośliwe plotki śląc nadbrzeżnym trawom.

A potem idzie rozognionym lanem,
przez kark zwiesiwszy z bławatów sukmanę,
i do wsi zmierza, gdzie na niego czeka
bochen razowca, gar zsiadłego mleka.

Gdy Anioł Pański obwieszczą wkrąg dzwony,
westchnie żarliwie macierzanki wonią,
klęknie pokornie cichy, rozmodlony
i w pierś się grzmotnie, aż echa zadzwonią.

W ciepłych wieczorów anielskiej słodyczy,
gdy wszędzie księżyc — nocny stróż nad światem —
gwiazdy — psy srebrne pospuszcza ze smyczy
i do snu tuli ciche, senne kwiaty.

Skloni się zorzy — rumianej dziewczynie,
muśnie pod brodę, pocałuje w oczy,
a gdy się dobrze ziemia już omroczy,
Lipiec śpi twardo w ciepłych chmur pierzynie.

Maszyny

Ruch!

Szum!

Łoskot!

Pasy jak śliskie gadziny
mkną z sykiem po transmisjach, suną się i przęją,
wciąż naprzód, bez wytchnienia.

Mijają godziny,

dni, lata całe...

A one pędzą zawsze, w nieskończoność pędzą...
Śpiew jakiś twardy monotonna gędzą
Wielkie!

Wspaniałe!

Maszyny!

Z paszcz im ciekące kapią gęste smaru śliny —
wśród nich robotnik cichy, trwożnym uchem łowi
ich rytm nieustający. Każdemu zgrzytowi
przeciwstawia się szparko
i pełną oliwiarką,

zasila ich zgłodniałe żołądki i płuca.
Smok-maszyna żre przedzę, a wzamian wyrzuca
tkaniny: sukno, korty, jedwabie i płótno —
i zionie żrącym pyłem w twarz człowieka smutną.

aż go spali i wessie, wchłonie i zniweczy.
A jeśli zginie wkońcu korny rab człowieczy,
to przyjdą zaraz inni, wszak on nie jedyny...

A one wciąż trwać będą lata, wieki całe!...

Wielkie!

Wspaniałe!

Maszyny!

KONSTANTY DOBRZYŃSKI

Karta tytułowa „Czarnej Poezji”.

poetyckich, lecz w niezmordowanej pracy nad sobą i twardej walce z życiem i jego przeciwnościami dążył nadal stale naprzód i wżwyż, pomny prawdy, że kto nie postępuje, ten się cofa.

Wierzę, że Konstanty Dobrzyński zdoła do pracy tej i walki męską ze siebie wykrzesać siłę.

Marjan Seyda.

Poznań, w listopadzie roku 1935.

Gwiazdy

Na nieb galęziach, co w przestrzeniach wiszą,
gwiazdy, jak wiśnie, dojrzewają ciszą.

Noc — łania bura, o cichych racicach
idzie do stawu napić się księżycą.

Na drzew konarach metalicznie zimnych
psy zawieszają swoich szczełak hymny,

a kopy siana wszystkim dobrze życzą,
gdy je mgla gwiezdna napoi słodyczą.

Echo o litość wśród mokrych łak żebrze,
Bóg wielkie pranie rozpoczyna w srebrze.

Wiatr stygnać zamarł w posąg marmurowy;
patrz nań gwiazdy zpod rżęs szmaragdowych.

Plamy księżycą kumkaniem wywabia,
jak gąbką wilgna — republika żabia.

Cień swego cienia nagle się przestraszył
i umknął hokiem, w gąszcz drzew się zaszyl.

Hen, wśród błękitnych gwiazd acetylenów
ściele się wieczność srebrną kantyleną

i szepece światu najśłodziej, najprościej,
o jakiejś wielkiej i świętej miłości.

Wznoszę ramiona i nim słońce błysnie,
zrywam z przestrzeni gwiazd dojrzałe wiśnie,

aby je potem tu, na miejskim strychu
wplatać we włosy czelnych chłopców.

WIADOMOŚCI POTOCZNE

Grudzień
8
NIEDZIELA

Kalendarz rzym.-kat.
Niedziela: Niepokalane Poczęcie N. M. P.
Poniedziałek: Leokadij Walerii

Kalendarz słowiański
Niedziela: Boguwoli
Poniedziałek: Wyszosła wy

Słońca: wschód 7,49
zachód 15,59

Długość dnia 7 godzin 50 min
Księżyc: wschód 14,02 zachód 5,59
Faza: 2 dzień przed pełnią.

Stan wody w Warcie według notowań Inspekcji Dróg Wodnych w Poznaniu: dziś plus 0,94 mtr.

Przepowiednia pogody na niedzielę: Mglisto i pochmurno przy temperaturze w okolicy zera.

NOCNA SŁUŻBA APTEK

Śródmieście: Apt. pod Eskulapem, pl. Wolności 13. — Apt. Sapieżyńska pl. Sapieżyński 1. — Apt. pod Lwem St. Rynek 75. — Apt. na Chwaliszewie, Chwaliszewo 76. — Jeżyce: Apt. pod Gwiazdą, ul. Kraszewskiego 12. — Łazarz: Apt. przy Parku, ul. Focha 47. — Wilda: Apt. pod Koroną, Górna Wilda 61. — Debiec: Apt. Debiecka 6. — Główna: Apt. przy Krzyżu, ulica Główna 19. — Staroleka: Apt. miejsc. Solacz: Apt. przy ul. Mazowieckiej 12.

Poradnia przedślubna Polskiego Towarzystwa Eugenicznego Collegium Medicum, Fredry 10, udziela bezpłatnych porad w poniedziałki o godz. 13-ej — kob. et m. we wtorki o godz. 13-ej — mężczyznom zg 10 336

WYKŁADY

— **Dziś odczyt prof. Grabowskiego.** W Stow. francusko-polskim (Sew. Mielżyńskiego 24-26) wygłosi dzisiaj prof. U. P. dr. Tadeusz Grabowski odczyt p. t. „Wyniki zjazdu historyków literatury w Amsterdamie”. Odczyt, zapowiedziany na godz. 20, odbędzie się w języku francuskim.

— **„Zwłocześnie współczesnego obywatela”** — będzie tematem wykładu pedagogicznego red. Józefa Kisielewskiego. Wykład odbędzie się w poniedziałek, dn. 9. n. o godz. 18, w sali Domu Królowej J. Wigi, Al. Marcinkowskiego 1.

KOMUNIKATY RÓŻNE

— **Influenzę końską** stwierdzono u konia p. Antoniego Kamyszka przy ul. Bukowskiej 46.

WIECZORY, KONCERTY

— **Poranek pocztowców dla biednych dzieci.** W niedzielę 8 bm. o godz. 12 w kinoteatrze „Słońce” odbędzie się poranek wokalny - muzyczny Poczty Przesposobienia Wojsk. dla biednych dzieci m. Poznania. W programie biorą udział: Reprezentacyjny Chór P. P. W. pod dyr. S. Barańskiego, orkiestra P. P. W. pod dyr. J. Kierczyńskiego, dzieci przedszkolki P. P. W. oraz artysta opery Roman Wraga.

KRONIKA MIEJSCOWA

Komunikat Orbisu. Dokąd na Gwiazdkę i na Sylwestra? Jedziemy za paszportami bezpłatnie do **Parwy** i na **Riwierę**, do **Budapesztu**, do **Berlina**, do **Bukaresztu**, do **Rygi**, **Kowna** i **Królewca**, do **Rumunii**, do **Grecji**, do **Londynu**, do **Ziemii św.** Wjazd przed gwiazdką Prospekty **ORBIS**, Poznań, Plac Wolności 9, tel. 52-18.

nr 18 369

— **Wielki pokaz kanarków**, połączone z mistrzostwem m. Poznania urządzają wzorem roku ubiegłego hodowcy oddziałów poznańskich, zjednoczeni w Centralnym Zw. Hodowców Kanarków i Orh. Ptactwa Pożytecznego z siedzibą w Poznaniu. Otwarcie pokazu nastąpi w niedzielę dnia 8 b. m. o godz. 10 przed południem i trwać będzie do 10. b. m. włącznie w wielkiej sali p. Heyduckiego, ul. Masztalarska 8a. Wystawionych zostanie około 200 premjowanych kanarków oraz zerek i różne przybory. Wszystkich miłośników skrzydlatych pieśniarzy zawiadamiamy, że będzie to jedyna okazja w roku bież. do wysłuchania pięknych śpiewaków. Wstęp 50 gr. dla dzieci do 14 roku w towarzystwie rodziców wstęp wolny.

— **Są już większe ilości drobnych w Poznaniu.** Jak się dowiadujemy, mennica państwowa w Warszawie wybiła nowe zapasy jedno- i dwugroszów i nowe „drobne” otrzymał już oddział Banku Polskiego w Poznaniu. (sk)

— **Ceny nabiału** (wedł. zarz. miejskiego) w dniu 4 bm. Mleko niezbiierane litr cena najniższa 20 gr, cena najwyższa 26 gr, cena najczęstsza 22 gr; jaja i sm.

O otwarciu składów w „srebrną niedzielę”

Jak się dowiadujemy, województwo poznańskie złożyło wniosek w ministerstwie spraw wewnętrznych w sprawie zezwolenia na otwarcie składów w miastach województwa poznańskiego w dniu 15 bm. (t. zw. „srebrną niedzielę”) w czasie od 14 do 18.

Odpowiedź ministerstwa — według

wszelkiego prawdopodobieństwa przychylna — spodziewana jest w dniach najbliższych i wówczas województwo wyda stosowne zarządzenie.

Otwarcie składów w „złotą niedzielę” oraz o dwie godziny dłużej (do godziny 21) w okresie przedświątecznym jest uregulowane ustawą.

Węgiel jest w Poznaniu tańszy

Wczoraj odbyło się w Poznaniu zebranie „Stowarzyszenia hurtowników węgla zachodnich ziem Polski” w sprawie ustalenia nowego cennika węgla w związku z odpowiednim dekretem ministra przemysłu i handlu.

Ustalono, że w detalu węgiel opałowy (górnosląski, przedniej jakości) kosztować będzie za centnar (50 kg), loco składnica, tak węgiel gruby, jak kostka I, kostka II i orzech I-a — 2,10 zł.

12 gr; twaróg 1 kg. 70 gr; masło 1 kg.: solane 3,00 zł, mleczajskie 3,20—3,60 zł.

W TROSCIE O WYGLĄD POZNAŃSKA

— **„Cdzie higiena?”** Z ustępów za mostem Bol. Chrobrego unoszą się niemożliwe wprost wyzwywy Ostrów Tumski jest to dzielnica, która o każdej porze roku jest zwiedzana także przez obcych i przyjezdnych, ze względu na znajdujące się tam zabudki i zakłady użytku publicznego. Wspomniane ustępy należałoby copędzej uporządkować. (pt)

— **Ul. Dworcowa jest już dobrze oświetlona.** Poruszona kilkakrotnie przez nas sprawa niedostatecznego oświetlenia ul. Dworcowej została nareszcie pomyślnie załatwiona. Stwierdzono z zadowoleniem, że ul. Dworcowa od kilku dni jest oświetlona rzęsiście, tak, jak to przystoi na ulicę reprezentacyjną stołecznego miasta Poznania. (pt)

— **Jezdnia al. Małopolskiej w naprawie.** Nareszcie przystąpiono do naprawy okropnie podziurawionej jezdni al. Małopolskiej na Solaczu. Mieszkańcy tej dzielnicy przypuszczają, że po ukończeniu prac na al. Małopolskiej, również inne ulice Solacza, a szczególnie ul. Nad Wierzbakiem, otrzymają odpowiednią nawierzchnię. (wel)

KRONIKA POLICYJNA

— **Ujęcia.** Jako podejrzanego o kradzież wyrobów ceramicznych u p. Jolanty Kramerowej przy ul. Dąbrowskiego 83-85 ujęto Józefa Nowackiego i Henryka Sznajdera, mieszkających przy ul. Polnej 2. — Za kradzież 3 świń osadzono w areszcie policyjnym Tadeusza i Edmunda Stępników z Poznania (ul. Krynicka 14-16). — W podejrzeniu o kradzież odzieży przytrzymał robotnika Bronisława Zgrabka i Bolesława Lewandowskiego, z zawodu murarza, mieszkających przy ul. Źródlanej 3. — Za kradzież paczki z wozu ujęto Józefa Smolińskiego z Zawad (Blok 6) i robotnika Józefa Wolfa (ul. Jeżycka 29).

— **Ujęcia włamywaczy.** Ub. nocy usiłowano dokonać włamania do mistrza piekarskiego w Poznaniu p. Doleckiego (ul. Marsz. Focha 52). O godz. 1 śpiąca w kuchni gospościa została zbudzona niesamowitym trzaskiem w piwnicy, położonej pod kuchnią, i podniosła alarm. Włamywacze przygotowali kradzież prawdopodobnie już od dłuższego czasu. Jednak niespodziewanym utrudnieniem dla nich stała się zmiana zamków, zamiast klódek na skoblach, dokonana przez p. Doleckiego w ostatnich dniach. Wskutek tego włamywacze, natrafivszy na niespodziewaną przeszkodę, zaczęli zamki rozbić łomami i w ten sposób zbudzili gospodynię. Dzięki podniesieniu alarmu sprawców włamania ujęto i osadzono w areszcie policyjnym. Są nimi: 20-letni robotnik Bolesław Roślak bez stałego mieszkania, 24-letni robotnik Stanisław Bellman, nie mający również stałego mieszkania i 25-letni robotnik Kazimierz Borowiecki, mieszkający przy Zauku św. Wojciecha 7.

— **Czyje rzeczy?** Na pl. Sapieżyńskim znaleziono worek z mokrą bielizną damską i męską oraz trzy torebki z pierzem. Przedmioty te, pochodzące, jak zdolano ustalić, z kradzieży, znajdują się w komisariacie IV. — Ponadto w komisariacie VII przy ul. Staszica przechowuje się damski zegarek bransoletkowy z czarnym paskiem. Właściciel nie jest znany.

KRONIKA SADOWA

— **Surowa kara za kradzież spodni i bucików.** W dniu 3 lipca rb. Stanisław Skrzypczak z Poznania, przebywający obecnie w więzieniu, udał się do jednego ze składów z konfekcją męską, celem kupienia sobie spodni. Pokazano mu kilka gatunków. Skrzypczak jednak żądał co raz to lepszych. W chwili, gdy obsłużający go ekspedjent oddalił listę, dyskretnie schował spodnie pod płaszcz i zamierzał skład opuścić. Obecni zauważyli to

Te same gatunki węgla kosztować będą w Poznaniu loco piwnica 2 20 zł.

Ceny te obowiązują od dziś.

Dalsza obniżka cen węgla nastąpi wówczas, gdy obniżone będą wydatnie opłaty za przewóz kolejowy. Obniżka frachtów węglowych, o której się mówi, nie została jeszcze zadekretowana.

Ostateczne ceny materiałów opałowych w Poznaniu będą ustalone z początkiem przyszłego tygodnia.

i spodnie zostały mu odebrane. W kilka dni później w podobny sposób skradł w jednym ze składów obuwniczych buciki. Tym razem właściciel oddał go w ręce policji, która skierowała sprawę do sądu grodzkiego w Poznaniu. Sąd skazał go za każdy wypadek kradzieży na 7 miesięcy więzienia, wymierzając mu łączną karę 10 miesięcy więzienia, przyczem zarządził utratę praw publicznych i obywatelskich praw honorowych na przeciąg lat 7. (m)

— **6 miesięcy więzienia za podrobienie karty rowerowej.** Przed sądem okręgowym w Poznaniu odpowiadał Ludwik Serwin, zam. w Owińskach, oskarżony o podrobienie w marcu rb. karty rowerowej. Oskarżony przyznał się do winy, wobec czego sąd skazał go na 6 miesięcy więzienia z zawieszeniem wykonania kary na 2 lata. (m)

— **Śmiertelny wynik sporu o międxę.** W dniu 7 sierpnia rb. na polach wsi Sol-tysy pow. wielunińskiego wynikł spór o międxę między dwoma sąsiadami: Bolesławem Szmigłem a Franciszkiem Kostrzewą. Właśnie sąsiedzkie zakończyły się tragicznie. Szmigiel w pewnym momencie pchnął Kostrzewę nożem w pierś, powodując przebiecie worka osierdziowego. Wskutek krwotoku Kostrzewa w kilka chwil zmarł. Kaliski sąd okręgowy przed którym toczyła się rozprawa, skazał Szmigła na 2 lata więzienia. Oskarżony odwołał się do sądu apelacyjnego w Poznaniu, który, przyjmując, że Szmigiel działał w obronie koniecznej, od zarzutu zabójstwa go uniewinnił. (m)

— **Za opór wobec leśniczego.** 19 lutego rb. podleśniczy Skorupiński wraz z dwoma policjantami udał się do mieszkania braci Franciszka i Antoniego Wojcińskich, zamieszkałych w Jasnopolu, pow. Krotoszyń. Chodziło o wykrycie furi drzewa, które rzekomo miało być kradzione. Wojcińscy legitymowali się jednak asygmatami leśnymi, twierdząc, że drzewo kupili. Gdy leśniczy nastawał na wydanie, i przystąpił do ostrej nieco interwencji, bracia obsypali go wyzwiskami, a Franciszek uderzył go kamieniem w pierś. Za czyn ten sąd okręgowy w Ostrowie wyrokowi z dnia 3 czerwca 1935 r. skazał Franciszka Wojcińskiego na rok więzienia, a Antoniego na 9 miesięcy więzienia. Oskarżeni apelowali. Sąd apelacyjny po ponownym rozpatrzeniu sprawy wyrok I. instancji, co do wymiaru kary uchylił i skazał Franciszka Wojcińskiego na 6 miesięcy więzienia, a Antoniego Wojcińskiego na 2 tygodnie aresztu z zawieszeniem wykonania kary na lat 3. (m)

— **Sprawa Langego powtórnie w apelacji.** Jak się dowiadujemy, akty sprawy Jana Langego zostały przesłane przez Sąd Najwyższy do Sądu Okręgowego w Poznaniu, który w dniu dzisiejszym przekazał je Sądowi Apelacyjnemu. W najbliższym więc czasie należy się spodziewać powtórnego rozpatrzenia sprawy Langego przez Sąd Apelacyjny.

Jak wiadomo, Lange został skazany przez obydwie instancje na karę śmierci. Od wyroku tego wniósł kasację do Sądu Najwyższego, który, mając wątpliwości co do stanu psychicznego mordercy, przekazał sprawę do powtórnego rozpatrzenia przez Sąd Apelacyjny. (m)

— **Skazanie wyrodnego ojca.** Sąd okręgowy w Poznaniu skazał Hugo Półchena z Międzychodu na półtora roku więzienia za stosunki kazirodcze ze swą córką. (m)

Napad bandycki

Inowrocław (c). Onegdajszej nocy jakiś nieznanymi opryszek dokonał zuchwałego napadu rabunkowego na dom Walentego Klarysa w Popowiczkach pod Inowrocławiem. Bandyta wiedział widocznie, że Klarys bawił poza domem, więc z całym spokojem wylał drzwi, prowadzące do mieszkania, storeroryzował jego 74-letnią żonę, doma-

KRONIKA POWIATOWA

Restauracja w Hotelu Polonia Grunwaldzka 18, poleca bezpłatnie sałę nowo-odrestaurowaną i pokoje klubowe na wszelkie uroczystości. Kuchnia wyborowa. Ceny niskie. Wieczorem dancing. dz 3124

I znów transmisja żydowska

Jak podają programy Polskiego Radja, rozgłośnia Poznańska znów transmitować ma z Warszawy w środę, dnia 11 grudnia b. r., w godz. od 16 20—16 45 pieśni hebrajskie w wykonaniu M. Rotha.

Zwracaliśmy już niejednokrotnie uwagę, że transmisje żydowskie wzgl. na tematy żydowskie wywołują u nas coraz większe oburzenie, czego dowodem są listy nadsyłane do naszej redakcji i do rozgłośni Poznańskiej — jednak dotychczas bez skutku. Projektowana audycja zdaje się dowodzić, że albo listy radjoabonentów nie były zbyt stanowcze, albo też nie doszły jeszcze do właściwych rąk. Radjoabonenci dzielnicy zachodniej mają chyba prawo wymagać, aby nie obdarzano ich audycjami które mogą tylko obmierać słuchania radja.

Nad tem nie można przejść do porządku dziennego.

gając się wydania pieniędzy. Kiedy staruszka poczęła krzyczeć, napastnik ogłuszył ją młotkiem i splodrował całe mieszkanie, poczem zbiegł nie rozpoznany. Policja wszczęła za sprawą napadu na biedną staruszkę energiczne poszukiwania.

Katastrofa motocyklowa

Inowrocław (c). Katastrofa motocyklowa wydarzyła się w dniu wczorajszym na ul. św. Ducha w Inowrocławiu. Około godz. 5 rano wracał motocyklem z Dobrego syn dyrektora tamtejszej cukrowni, Zbigniew Bojerski, odbywający w tej chwili służbę wojskową, jako szeregowiec w 4 p. a. l. Z powodu ciemności Bojerski wpadł na duży kamień, a następnie uderzył głową w przydrożne drzewo. Nieszczęśliwy motocyklista ma roztrzaskaną głowę, doznał wstrząsu mózgu, a poza tem odniósł szereg innych ran. Bezprzymotnego młodzieńca zauważył dopiero w dwie godziny po wypadku pewien mleczarek, który odwiózł go do szpitala. Jest mała szansa utrzymania go przy życiu.

Składki i pokwitowania

Na pomnik Serca Jezusowego: Rada Zrzeszeń Chrześc. Kupców Podróżujących i Przedstawicieli handlowych w Poznaniu 16,40 zł; razem z poprzednio pokwitowanymi 142,40 zł.

Dla nieuleczalnie chorego inwalidy na podróz do grotty Matki Boskiej w Lourdes: N. N. o błogosławieństwo dla domu 1 zł; M. Kosicka z prośbą o zdrowie i polepszenie bytu 0,50, M. W. z prośbą o uzdrowienie 2, Czesław Olszewski, Grodzisko p. Pleszew 5, K. S. Rogożno z prośbą o modlitwę w pewnej intencji 2, T. Goebel, Ostrzeszów 1,50, Bernaciak, Gniezno 1; razem z poprzednio pokwitow. 181,10 zł.

Dla szweca Szymańskiego: T. Goebel, Ostrzeszów 1,50, Bernaciak, Gniezno 1, P. Sierpińska z wnuczkiem z Pleszewa 5, razem z poprzednio pokwitow. 59,20 zł.

Szkolenie kandydatów w pilotażu motorowym

Aeroklub Poznański organizuje na wiosnę 36 r. drugi kurs pilotażu motorowego.

Oplata kursu wynosi (w złotych):

Grupa	Bez przeszkolenia szyb. bowowego	Pilot szyb. z kat. „A”	Pilot szyb. z kat. „B”	Pilot szyb. z kat. „C”
Rezerwiści w wieku do 30 lat	500,—	400,—	300,—	200,—
Pełnoletni mężczyźni i kobiety	1000,—	800,—	600,—	400,—
Nabywcy samolotów produkcji polskiej	bezpłatnie			

Warunki przyjęcia: narodowość polska, wyszkolenie minimum 7 oddziałów szkoły powszechnej, członkostwo L. O. P. i Aeroklubu, oraz opinia władz administracyjnych.

Termin składania podań upływa w dn. 15 stycznia 1936. Blizsze szczegóły dotyczące powyższego kursu udziela Sekretariat A. P. Poznań, Fredry 12 m. 9 w godz. od 10—13 i od 17—19.

Z WIELKOPOLSKI

— **Bydgoszcz.** W sobotę, 7 bm. odbyło się w Farze nabożeństwo z okazji jubileuszu I. Paderewskiego, które celebrował ks. kan. J. Schulz w asyście księży wikariuszów. W presbiterjum zasiadli przedstawiciele władz i szeregu organizacji społecznych. Kościół zapełniony był wiernymi.

— Wiktor Szaikowski, o którego zatruciu środkami nasennymi donosiliśmy we wczorajszym wydaniu, zmarł w szpitalu miejskim, nie odzyskawszy przytomności.

— Sąd bydgoski skazał technika dent. Wł. Muszyńskiego na 7 mies. więzienia za niesumienne wywiązywanie się ze swych zobowiązań. Pobrał on od kilku klientów złoto dla wykonania koron i sprzedał je nie wykonując zamówień.

— **Gniezno.** Sędzia śledczy sądu okr. na wniosek wiceprokuratora rejonu II zarejestrował w dniu 6 bm. Michała Bączkowskiego z Mogilna oraz braci Józefa i Leona Hańczyków z Gąsawy pod zarzutem krzywoprzysięstwa względnie namowy do tego przestępstwa, w związku z prowadzonym śledztwem przeciwko Janowi Flakowi z Szczepankowa, pow. Mogilno. Michał Bączkowski jest znany na terenie Gniezna, gdyż był swego czasu płatniczym 69 p. p. (br)

— **Jaroń.** Zakończenie kampanji buraczanej w cukrowni Witaszycy nastąpiło w dniu 30 listopada r. Kampanja trwała przeszło miesiąc i dała zatrudnienia 1400 robotnikom. Z ukończoną kampanją buraczanej powiększa się szeregi bezrobotnych w naszym powiecie.

— Nieznani sprawcy skradli z obory dominalnej w Golinii Kościelnej 2 krowy na szkole wódrza Przezińskiego i murarza Jerzykowskiego i uszli z łupem niepoznani.

— W dniu 30 listopada liczba bezrobotnych w Jaroniu wyniosła zarejestrowanych 198 osób. Niezarejestrowanych jest również pokaźna liczba. (jp)

— **Krotoszyn.** Egzamin kursu sanitarnego O. P. Z. G. dla drogowców złożył przed specjalną komisją pp.: K. Bajerlein J. Witkowski, L. Bielarski, J. Namysłówna, W. Straburzyński, S. Mikołajczak, J. Weigt, J. Czwojda, Fr. Szymała, K. Niemier, W. Zietkiewicz, A. Szymański, Z. Paruszewski, A. Faytanowski, H. Łatanowiczówna, L. Wasowicz, M. Jarczyński, W. Weigt, S. Wuttko, F. Tuchocki, A. Czabański i K. Gut.

— **Leszno.** Wypadek postrzelenia przez wartownika, pilnującego prochowni, przy strzelnicy obok „Raju”, zaszedł w czwartek o godz. 10 wieczorem. Taksówka p. Krzywego odwoziła kilku panów do restauracji „Raj”, mieszczącej się tuż obok prochowni. Widocznie z powodu ciemności taksówka znalazła się na terenie, strzeżonym przez wartownika, który wezwał taksówkę do zatrzymania, a gdy to nie nastąpiło, oddał strzał, który przeszedł przez tylną szybę i ugodził lekko w głowę pasażera taksówki, 38-letniego Marciniaka, z zawodu szofera. Na szczęście rana nie okazała się groźną i po nałożeniu opatrunku p. M. odwieziono do domu. (lh)

— **Mikstat.** Swego czasu złożył p. Matyłowicz z Mikstatu wniosek z podpisami obywateli o zmianę ustroju burmistrzowskiego na koleżeńskie. Ponieważ na ostatnim posiedzeniu rady miejskiej na porządku obrad nie znalazł się powyższy wniosek, poruszył za sprawę radny p. Zymuła, domagając się o postawienie na porządku obrad tegoż wniosku. Radnego p. Zymułę poparła większość radnych (Klub Nar. i Str. Lud.). Burmistrz na to oświadczył, że takiego wniosku (zmiany systemu) pod głosowanie nie podda. Na takie oświadczenie, wśród ogólnej wrzawy, większość radnych opuściła salę posiedzeń, pozostawiając 5 radnych „sanacyjnych”. Wobec braku quorum posiedzenie rady miejskiej, które trwało zaledwie 5 minut, zostało rozwiązane. Podobno radni z opozycji wnoszą do starosty zażalenie na burmistrza. (rp)

— **Mosina.** Założono przy Ochot. straży pożarnej drużynę samarytańsko-pożarniczą, wpisało się 20 członków, na komendantkę wybrano p. Hoffmannównę.

— Och. straż pożarna urzędza w dniu 20. b. m. gwiazdkę dla dzieci swoich członków, a w drugie święto Bożego Narodzenia przedstawienie amatorskie p. t. „Poseł czy kominiarz”. Czysty zysk przeznacza się na zakup sprzętów przeciwpożarniczych.

— Krowe, która złodzieje skradli właśc. maj. Budzyń p. B. Nenemannow., policja tutaj znalazła w Otuszu pod Bukiem.

— Walne zebranie T. G. „Sokół” w Mosinie odbędzie się dnia 15 grudnia o godz. 2 po poł. w sali p. M. Stanikowskiego, Rynek 7. (ms)

— **Oborniki.** Niej. Kwiatkowski wracając wieczorem na rowerze zderzył się w nieoświetlonej ul. Obrzyckiej z pewnym cyklistą tak silnie, że upadł na ziemię i rozciął sobie czoło oraz potłukł się dotkliwie.

— Urząd Stanu Cyw. notuje za listopad 21 urodzeń, 13 zgonów i 13 ślubów.

— Na szosie pomiędzy Ludomami a Mycinem dokonali nieznani sprawcy napadu rabunkowego w lesie na niej. Półkrowe, której zrabowali znaczną gotówkę, a ponadto dotkliwie pobili. Ofiarę, która pochodzi z pod Chodzieży, z powodu licznych ran ulokowano w szpitalu. (ko)

— **Obrzycko.** Jak się dowiadujemy, praktykujący tutaj od lat 15 dr. Ksawery Jankowski opuszcza Obrzycko z nowym rokiem. Był on tutaj jedynym lekarzem. Obecnie otwiera się w Obrzycku możliwość osiedlenia się dla lekarza-Polaka; praktyka jest dochodowa. (n)

— **Ostrów.** Tytuł magistra z geografii uzyskał p. Salomea Skikorzanka z Krepy, wychowanka tut. gimn. żeńskiego.

— Zmarł tu em. kierownik szkoły sp. Jan Cempel w wieku lat 72. Zmarły kierował szkołą w Psarach i Skalmierzycach Nowych.

— Przegląd koni. używany sposobem domokrajnym, odbędzie się w Ostrowie 9 grudnia o godz. 9 na targowisku.

— Zwolniono z aresztu śledczego b. komornika sądowego w Ostrowie Szperla. Odpowiadać on będzie z wolnej stopy za nadużycie w urzędzie.

— Skradziono za pomocą włamania się Janowi Maleszce, zamieszki. przy ul. Krolowej Jadwigi 17, większą ilość bielizny.

— Kurs dla świetliczarek urzędza okręg K. S. M. żeński. w dniach od 8 do 12 bm.

— Tutejszy oddział Kat. Stow. Kobiet przeprowadza kurs prasowania, w którym bierze udział 25 pań.

— Kino „Corso” wyświetla film „Chiński morza”.

— Na rzecz „dni przeciwgruźliczych” wystawia miejscowy teatr stały sztukę „Dzimb. dziewczyna z Abisynji”, w sobotę 7. bm. o godzinie 20.15. (os)

— W Raszkówku, pow. Ostrow. zmarł dziwak, 108-letni starzec, niej. Pluta. Zmarły stronił od ludzi, a nawet zamykał się, by odepierać się od świata. Po śmierci znaleziono w woreczku, ukrytym na piersiach, znaczną kwotę pieniędzy. (rp)

— Teatr Miejski wystawił w czwartek 3-aktową komedię „Kobieta, wino, dancing”, jako trzecie propagandowe przedstawienie. Z ubolewaniem stwierdzić trzeba, że publiczność, pomimo niskich cen, bo od 25 gr. było mało, i zachowanie się nieszczerłgólne. Doprawdy wetyd. że społeczeństwo miasta Ostrowa tak mało interesuje się teatrem.

— W okresie przedświątecznym od 17—23 bm. składy będą otwarte od godz. 9 do 21. W niedzielę, 22. bm. t. zw. „złota”, składy będą otwarte od 13—18. W wilej składy otwarte będą tylko do 18.

— Restauracja p. Galeckiego, przy ul. Kalkskiej, otrzymała nową nazwę „Abisynja” (rp)

— **Ostrzeszów.** W Makoszycach na pograniczu niemieckim zanotowano w ostatnich dniach czwarty wypadek przejścia z protestantyzmu na wiare katolicką. Neofitkę Ide Janer-nik przygotował do Sakramentów św. ks. prob. Samulski z Makoszyca.

— Akademię ku czci Paderewskiego urządził Tow. Śpiewu „Moniuszko”. Przygotowanie i wykonanie programu pozostawiło na licznie zebranej publiczności sympatyczne wrażenie.

— Na odbytem ostatnio zebraniu rady miejskiej uchwalila rada w przyszłości powierzyć urząd burmistrza miasta niezawodowemu burmistrzowi.

— Powstał tu w tych dniach nowy związek p. n. „Związek Wierzyteli”, który postawił sobie za zadanie walkę z udzielaniem przywilejów dłużnikom, kosztem wierzyteli. Prezesem wybrano p. Gibasiewicza Wacława z Ostrzeszowa.

— Za kradzież swetra podczas jarmarku stanął przed sądem w Ostreszowie Fr. Vogel z Siedlikowa, za co skazany został na 3 miesiące aresztu.

— Policja wykryła w Parzynie złodzieja, którego specjalnością było wykradanie uli z pszczołami. Złodzieja aresztowano. (zo)

— **Pleszew.** 66-lecie swego istnienia obchodził ub. niedzielę tut. Tow. Przemysłowców. Uroczystości rozpoczęto nabożeństwem w kościele paraf., wiecz. zaś odbyło się uroczyste zebranie, któremu przewodniczył p. Maksymilian Szac. Referat wygłosił dr. Białasik. Z podziwem wysłuchano deklamacji seniorów towarzystwa, 88-letniego p. Kuczyńskiego i 75-letniego p. Mareckiego. Okolicznościowe przemówienie wygłosił ks. pral. Niesiołkowski. Na zebraniu obecny był jedyny, pozostający przy życiu z założycieli, 90-letni p. Leon Kępiński. Po zebraniu odbyła się wspólna kolacja.

— Tow. Pań św. Wincenty z Paulo urządziło z okazji „tygodnia miłosierdzia” w sali domu paraf. akademie na rzecz biednych miasta. Program obejmował śpiewy, deklamacje, przemówienia i obrazek sceniczny.

— 5. bm. obchodził dyr. zarządu miejskiej Kom. Kasy Oszcz., znany kupiec, p. Jan Bendiewicz, 50-lecie istnienia firmy S. Bendiewicz i Sp., której założycielem był ojciec obecnego właściciela, sp. Stanisław Bendiewicz. Przedsiębiorstwo to obejmuje fabrykę zwierciadeł, ram, obrazów, krzyżków i szkaplerzy, nakład książek, obrazków, artykułów pisemnych i przyborów szkolnych, oraz skład szkl. Produkty tej za-służonej placówki premjowane były na wystawach w Krakowie w 1887 r., w Pleszewie w tym samym roku, we Lwowie 1894 r. i w Poznaniu 1895 r. W r. 1909 uzyskała firma złoty medal na wystawie kościelnej we Lwowie, jak również złoty medal z dyplomem uznania na wystawie przemysłowej w Pleszewie w 1912 r. Poza pracą zawodową sp. S. Bendiewicz znany był w czasach zaburczonych na tut. terenie jako wybitny działacz narodowy i społeczny. Sp. Stanisław Bendiewicz zmarł w 1921 r. i po śmierci jego objął placówkę syn p. Jan Bendiewicz. Zasłużonej placówce „Szczęść Boże”. (pw)

— **Pobiedziska.** Planarne zebranie Tow. Powstańców i Woj., które odbyło się ub. niedzieli, zagał prezes dr. Bartlitz, witając przybyłych członków Poznań-Śródmieście w osobach pp. Olejniczaka, Gwida i Foltyna. Obszerniejsza dyskusja wywołała sprawa ubezpieczenia posmiertnego. Po załatwieniu spraw bieżących dr. Bartlitz wygłosił piękny referat z okazji 75 rocznicy wielkiego Polaka, Ignacego Paderewskiego. Wkroczo zebrania uchwalono przedstawienie na dzień 1. 1. 36 r.

— Od pewnego czasu przebywa w mieście naszym Zyd-demokrata, który robi dobre interesy, zwłaszcza u panów urzędników. Do jakiego stopnia dochodzi zaślępienie pewnych osób, świadczy fakt, że jakaś pani nabyła rzekomo tanią przedmiot za cenę 112 zł. podczas gdy ta sama rzecz można otrzymać we firmie Woźniak w Poznaniu za 65 złotych. Oto — w jaki sposób godzi się w żywotne interesy narodowe. — Drugi smutny wypadek wydarzył się pewnemu emer. urzędnikowi kolej., który pożyczyl Żydowi kwotę 2 tys. zł. celem otwarcia żydowskiej firmy. Interes ten jednak nie doszedł do skutku, ponieważ Żydowi pieniądze gdzieś się podziarla, a niedoszły wspólnik-Polak szuka obecnie sposobu, jak odzyskać swoje pożyczone pieniądze. (pm)

— **Rawicz.** Tutejsza parafialna akcja katolicka urzędza w niedzielę adwentowe wykłady treści religijnej. Pierwszy wykład n. t. „Obowiązki rodziców wobec dzieci pod względem wychowawczym” odbędzie się w niedzielę, 8. bm. o godz. 4 po poł. w malej salce strzelniczej. (rz)

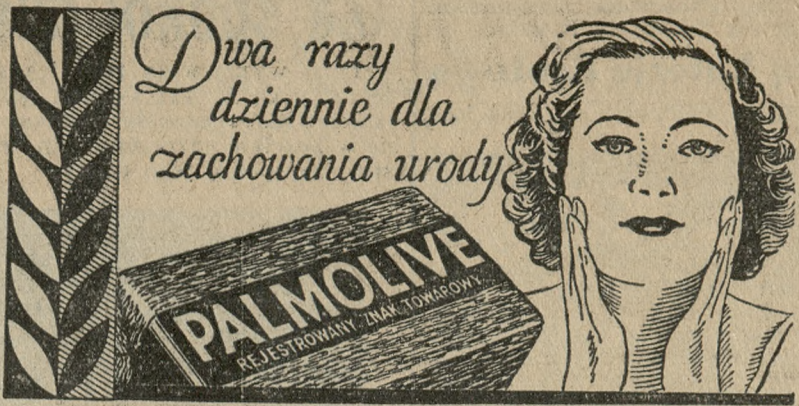
— **Rogoźno.** Stow. Pań Mil. urządziło ub. niedzielę akademie na rzecz biednych miasta w pięknie udekorowanej sali Hotelu Centralnego. Program uroczystości wypełniły deklamacje, śpiewy oraz przemówienie ks. dziekana Pomorskiego. Piękny referat wygłosił p. Malachowska, żona dyr. Banku Ludowego. Piękny śpiew wykonał chór kościelny pod bat. p. Barciszewskiego. Na zakończenie odpiewano wspólnie „Wszystkie nasze”.

— **Roraty** odbywają się codziennie w czasie adwentowym o godz. 7 rano.

— Referat n. t. „Jaki powinien być dom rodzicielski” wygłosił w dniu 8. bm. o godz. 17 w auli tut. gimnazjum dr. Ręczkowski z polecenia rodzic. komitetu szkolnego przy tamże gimnazjum.

— Wystawa K. S. M. żeńskiej, która miała się odbyć w dniach 8, 9 i 10 bm., odłożona została na miesiąc marzec 1936.

— Pożar powstał w godzinach popoł. w roln. Stanisława Smogura w Potulicach, gdzie spalił się stóg sryt. Szkoda, która pokrywa ubezpieczenie, szacuje 600 zł.

— Misja św. odbywa się od 2. do 8. bm. w Parkowie. Nauki wygłaszają OO. Jezuiti z Krakowa.

— Na jednym z ostatnich zebrań kupców i rzemieślników uchwalono wysłać do zarządu miejskiego petycję w sprawie zanieczyszczenia ulic, szczególnie podczas dni targowych i jarmarcznych, ponieważ w tych dniach straganiarze zanieczyszczają ulice, które później zamiatają i w porządku utrzymywać muszą właściciele nieruchomości. Zalecałoby się, ażeby po dniach targowych i jarmarcznych do zamiatania ulic wynajął zarząd miejski bezrobotnych, którzyby w ten sposób mogli zarobić parę groszy. (rm)

— **Sieraków.** Jarmark ogólny odbył się tutaj 5 bm., na który zjechało się wielu Żydów z Łodzi, Kalisza i Białszek, u których niestety najwięcej kupowali urzędnicy. Jak zwykle, znaleźli się i blaszkarze, u których naiwni przegrywali swoje zapracowane grosze.

— Bezrobotni miasta Sierakowa, których zarejestrowanych jest przeszło 200, udali się w dniu 4 bm. przed siedzibę zarządu miejskiego, domagając się od burm. Vogla zatrudnienia. Burmistrz, po porozumieniu się z władzami pow., przyrzekł zatrudnić niektórych robotników.

— Na ul. Pierackiego doszło w dniu 2 bm. do poróżnienia pomiędzy niej. Jurczyńskim, a Kiebzakiem. Ten ostatni, członek „Strzelca”, pobiegł w pewnym momencie do domu i wrócił z karabinem wojskowym na ulicę, wymierzył w Jurczyńskiego i oddał strzał, który na szczęście chybił. Sprawa tą zajęły się organy policyjne. (rs)

— **Skoki.** W czasie przerwy w szkole przy zabawie w piłkę nożną 12-letni Zbiński został kopnięty przez swego kolegę tak nieszczęśliwie, że doznał złamania nogi i trzeba było go odwieźć do szpitala powiatowego w Wągrowcu.

— Poważna katastrofa samochodowa mogła była się zdarzyć na szosie tuż pod Skokami. Mianowicie w dniu 5 bm. jechały w stronę Poznania dwa samochody: otwarty samochód ciężarowy, firmy Auto-Przewóz z Poznania, wiozący towar dla klientów, oraz 6-osobowy samochód Włkn. Izby Roln. z pasażerami. Przy mijaniu ciężarówka tył samochodu osobowego zarzucał tak, że wóz stanął w poprzek szosy, tuż przed jadącą z tyłu ciężarówką. Tyko dzięki przytomności umysłu kierowcy samochodu ciężarowego, który skierował swój wóz ostrym skretem w prawo, uniknięto nieobliczalnej w skutkach katastrofy. Jednakowoż ciężarówka wjechała na położoną przy szosie kupę kamieni i przydrożne drzewo, przyczem częściowo wysypał się towar do rowu. (as)

— **Swarzędz.** W niedzielę, 8 grudnia, odbędzie się uroczyste poświęcenie proporcja Stronnictwa Narodowego. Na wielkiem zebraniu z okazji tej uroczystości przemawiać będą: naczelny redaktor „Ogrodniaka” łódzkiego p. Andrzej Trella oraz p. Wyganowski z Poznania. Zarząd Koła Stronnictwa Narodowego uprasza ohywateleństwo o zmanifestowanie swoich uczuć przez udekorowanie domów sztandarami narodowymi.

— **Śmigiel.** Tow. gimn. „Sokół” urządziło w strzelnicy akademie ku uczczeniu 75-iej rocznicy urodzin Ignacego Paderewskiego, z odpowiednim programem wobec szczerline obywatelstwem wypełnionej sali.

— Tow. chóru męsk. „Echo” urządziło 1. bm. w strzelnicy koncert wokalo-instrumentalny z pięknym programem, powtórzenie koncertu nastąpi w niedzielę, 8. bm., a czysty zysk przeznacza się na dożywianie biednych dzieci szkolnych.

— Skradziono p. Stan. Michalskiemu, naucz. z Lipna Nowego, 20 drzewek owocowych I. gat. z ogrodu, roln. Stan. Bokowi w Nietaszowie 16 drzewek owocowych, roln. Hoffmannowi w Radomicku 2 centa, tuczniaka, którego na miejscu ubito, roln. Renskiemu 8 chlebów 12-funtowych z pieca chlebowego. — Podczas jarmarku 4. bm. z mieszkanka p. Benyskiewiczowej skradziono z szafy 54.50 zł. w tym wypadku złodziej-błaszkarz z Kalisza przytrzymał, roln. Bierwagowski z Kotasza skradziono z kieszeni 15 zł gotówki, p. Spychalowej z Morownicy 50 zł, a siostrze jej 40 zł. Policja ujęła 4 blaszkarzy z Kościana, przybyłych koleją „na gape” do Śmigla, również ujęto niej. Olejniczaka Władysława, przybyłego taksówką z Poznania, za dotkliwe pobicie szofera. — Na jarmark ten przyjechało również wielu Żydów. Po ustawieniu straganów doszło do bojkotu i przy tej okazji kilka straganów przewrócono oraz kilku Żydów trochę poturbowano; policja kazala Żydom ich stragany pozwi-jać i w ten sposób zaprowadziła spokój.

— Kolo starszych harcerzy im. ks. J. Ponia-towskiego urzędza wielkie zawody szachowe w niedzielę, 8. bm. o godz. 2 po poł. w harcówce Kola. (gs)

— **Zbąszyń.** Ostatnio znaleziono w okolicy rozmaite naczynia i przedmioty z czasów przed-historycznych. Wykopalka ta złożono w szkole powsz. przy pl. Welności, gdzie odbyła się specjalna konferencja z udziałem prof. dr. Kostrzewskiego z Poznania, który objaśnił szczególowo zbiory.

— Na dworcu zbąszyńskim wywieszono obwieszczenie dyrekcji okręg. kol. państw. w Poznaniu, które zakazuje bez uprzedniego zezwolenia dokonywać zdjęć fotograficznych i filmowych: mostów, torów, przepustów kolej. itd. Nie potrzeba zezwolenia na dokonywanie zdjęć

Samobójstwo w więzieniu

Leszno (lh). Z końcem listopada straż w kolejową przytrzymała niej. Stefana Kuchańskiego rodem z Kalisza, który przyjechał z Poznania bez biletu. St. K. odstawiono do aresztu sądowego, gdzie przesiedział aż do rozprawy, która odbyła się w ub. środę. W wyniku rozprawy K. został skazany na tydzień aresztu i odstawiony do celi, gdzie zachowywał się hałaśliwie, śmiał się i śpiewał, poczem się uspokoił. Strażnik, który kontrolował o godz. 17.10, spostrzegł, że K. wisi na pasku od spodni, zaciągniętym o kratę okna. Wszelka pomoc straży więziennej, jak i lekarza, okazała się spóźniona. Zwłoki samobójcy, który, jak się zdaje, był umyślowo chorym, pozostawiono do dyspozycji prokuratury celem ustalenia przyczyn samobójstwa.

osób, znajdujących się na peronie lub w pociągu, stojącym na dworcu.

— Nieznani sprawcy zakradli się do roln. Gustawa Blasinga w Borui Wsi i lupem ich padły 2 pierzyny z powłokami, wartości ok. 100 zł. (zb)

Z POMORZA

— **Grudziądz.** W Grudziądzu od kilku dni kraja pogłoski o mającem nastąpić w najbliższym już czasie zwolnieniu z dotychczasowego stanowiska prezesa Pomorskiej Izby Skarb. p. St. Kossjora. Sensacyjne to zwolnienie ma być wynikiem tarć, istniejących wśród grudziądzkiej „sanacji”. Podobno kola te podniosły przeciwko p. Kossjorowi szereg zarzutów, które przed dwoma już laty stały się na Pomorzu znane dzięki ich opublikowaniu w prasie. Również zwolnionym ma zostać z urzędu dyrektor Monopolu Tyton. w Grudziądzu p. Kuszczyk, dotychczasowy prezes B. B. W. R. w Grudziądzu. Czy pogłoski te odpowiadają rzeczywistości, okaże najbliższa przyszłość.

— W auli gimnazjum żeńskiego wygłosił p. Józef Kostrzewski, prof. U. P., wykład p. t. „Biskupin zatopiona wieś przedhistoryczna”. Publiczność liczenie zebrana podziękowała za piękny co do treści i formy wykład gorącymi oklaskami.

— **Świecie.** Zakończono kampanję w cukrowni i ludzi pracujących przy dowozie i wyładowaniu buraków zwolniono. Pracuje natomiast jeszcze dużo przy produkcji cukru. Teg. roczna kampanja trwała 5 tygodni; przerobiono około 232 tys. kwintali buraków cukrowych. Uzyskano dość wysoki procent cukru. W obecnej kampanji pracowało około 650 ludzi.

— Nasza bekoniarnia wywozi mięso bitych świń, nie bekonów, do Niemiec, na mocy ostatnio zawartej umowy. W związku z tem wzmógł się poważnie ubój świń w naszej rzeźni. Wypada zaznaczyć, że trzode chlewna przywozi się dotąd z centralnych województw. Świnie te zdziwily wszystkich swa tuca, jedyna wada ich to często spotykane włósnie.

— W Jezewie, zprzed domu ewangelickiego, skradziono rower, będący własnością Roberta Resnera.

— W Sobinach pod Osiem skradziono u p. Jana Perona półszorki. W Łązku pod Osiem skradziono p. Mieczysławowi Syndyce rower.

— Na walnem posiedzeniu Dekanalnej Akcji Kat. przy licznym udziale przedstawicieli duchowieństwa, z ks. dziekanem Doja z Topólna na czele, oraz działaczami na niwie katolickiej, uchwalono urządzenie „Dnia katolickiego” 29 czerwca 36 r. (tts)

— **Tuchola.** W sercu borów tucholskich, we wsi Śliwice staraniem parafian ustawiono pomnik ku czci Serca Jezusowego. Po nabożeństwie w kościele ruszyła procesja pod pomnik, gdzie poświęcenia dokonał ks. rektor O. O. Misjonarzy z Krakowa, poczem m. in. przemówił ks. prob. Nowacki.

KSIĘGI STANU CYWILNEGO

Zapowiedzi.

Dnia 6. b. m. wywieszono następujące zapowiedzi (osoby, przy których nie jest podana miejscowość, mieszkają w Poznaniu):

Pom. kraw. Czesł. Malyszczk i Jadw. Sternicka, Wąbrzeźno; kuśn. Henryk Karaśkiewicz i Jul. Obst; gór. Józ. Furmaniak i rob. Jadw. Wojciechowska; ogrodn. Józ. Dorsz i służ. Marianna Marciniak; red. Stef. Sliwiński i naucz. Stella Szulcówna; mur. Leon Galasiński i rob. Hel. Kernlein; stol. Wł. Hurnik i Ter. Kaspzak; złotn. Antoni Czysty i Bron. Koralewska; ślus. Jan Łuczak w Rogoźnie, pow. obornicki i eksp. Hel. Jabłoński; ref. ewid. szar. gmin. Tad. Lewandowski i Stef. Szymaniakówna; obuw. Hier. Mikołajewski i krawc. Zof. Szymaniakówna; książk. Jan Boruszak i kasj. Stan. Skowrońska; owd. Stan. Banaszak i służ. Wikt. Stachowiak.

Zgony:

Dnia 6 grudnia 1935 r. zapisano następujące zgony: Katarzyna Szuldźna z domu Schneider, 41 lat; Seweryna Szymczakowa z domu Klichowska, 41 lat; Walentyna Grzesko, robotnica, 30 lat; Monika Ockert, bez zawodu, 28 lat; Marjan Chwirot, 1 mies.; Jadwiga Szełk z domu Krajewska, 51 lat.

Na podstawie zezwolenia Generalnej Dyrekcji Loterii Państwowej zorganizował Związek Obrony Przemysłu Polskiego

Wielką Loterię Fantową

Co drugi los wygrywa. — Cena losu 50 groszy.

Dochód z loterii przeznaczony jest na akcję propagandową Związku Obrony Przemysłu Polskiego.

Główne wygrane: rower marki „Kastor”, książeczka oszczędnościowa K. K. O. m. Poznania z wkładką 50 złotych, płaszcz damski firmy „Dom Konfekcyjny”, leżak ogrodowy firmy „Matra”, serwisy porcelanowe firmy Cmielów w Chodzieży i firmy Gieshe, Katowice, opony i detki rowerowe firmy Stomil oraz tysiące innych cennych przedmiotów jak: szynki, kiełbasy, mąka, cukier, cukierki, konserwy, mydła toaletowe, wody kolońskie, perfumy, materiały na ubrania itp.

Lokal loterii mieści się przy ul. 27-go Grudnia 2.

Co mogę uczynić

Czytając statystyki, obrazujące potworny wprost wzrost bezrobocia, a potem znów notatki dziennikarskie o panoszącej się nędzy, czytelnik najczęściej westchnie nad niedolą bezrobotnych, a potem zaprzętny własnymi kłopotami powie sobie, że nic na to wszystko nie poradzi, że zresztą istnieją organizacje dobroczynne, których rzeczą jest pomagać potrzebującym i znów zapada w stan odrętwienia, który naruszają najczęściej odzwyczajone własnie stowarzyszeń dobroczynnych. Nie można na nie „machnąć ręką”. Uprzymożnić trzeba sobie przede wszystkim to, że ani stow. św. Winc. ani „Caritas” nie mogą wspierać ubogich i bezrobotnych, skoro same nie mają poparcia od społeczeństwa. Przecież to zupełnie prosty wniosek: skoro organizacja dobroczynna nie otrzyma darów, nie ma skoleiż czego czerpać dla potrzebujących pomocy.

Tydzień Miłosierdzia od 1—8 grudnia urządzany jest na polecenie J. Em. ks. kardynała Prymasa właśnie w tym celu, by każdy, którego egzystencja oparta jest o pewien stan posiadania, poparł wysiłki tych stowarzyszeń, które starają się łagodzić nędzę naszych współbraci. Odbijające się w tym czasie kwesty dają okazję do złożenia datku dla ubogich.

Złożyć datek — to chyba mogę dla biednych uczynić — tak niechaj odzwie sobie czytelnik!

W „Tygodniu Miłosierdzia” pamiętajmy o chorych. Zgłaszajmy ich do Apostolstwa Chorych, apostolska ta armia liczy w Polsce ponad 17.000 chorych. Informacje o Apostolstwie Chorych prześle za pośrednictwem Rady Wyższej Związek Caritas, św. Marcin 8, sekretariat Apostolstwa Chorych, Lwów, ul. Fredry 3.

Każdy czynnik miłosierny spełniony dla bliźniego w imię Chrystusa —

DZIŚ i dni następnych 2 przedstawienia o godz. 7-ej i 9-ej

Ta banda dobrze gra!...

na czele z Niną Grudzińską, Ludmiłą Szreter, Lucy Romanowską, Karolem Hanuszem, Baletem Tacjany Wysockiej.

Teatr Wesoła Banda
ul. Fr. Ratajczaka 21 g (Dom Rzemieśln.)
zg 12 362

JARMARKI

— * **Czarnków.** We wtorek 10 grudnia jarmark ogólny, t. j. kramny, na konie, bydło i świnie.

— * **Miedzychód.** We wtorek 10 grudnia jarmark kramny na bydło, konie, świnie.

— * **Osieczna.** We wtorek 10. bm. jarmark na konie, bydło, świnie, produkty rolne i towary kramne.

— * **Września.** We wtorek 10 grudnia jarmark ogólny, t. j. kramny oraz na bydło i konie.

Arcywesoła scena z najnowszej komedii polskiej p. t.:

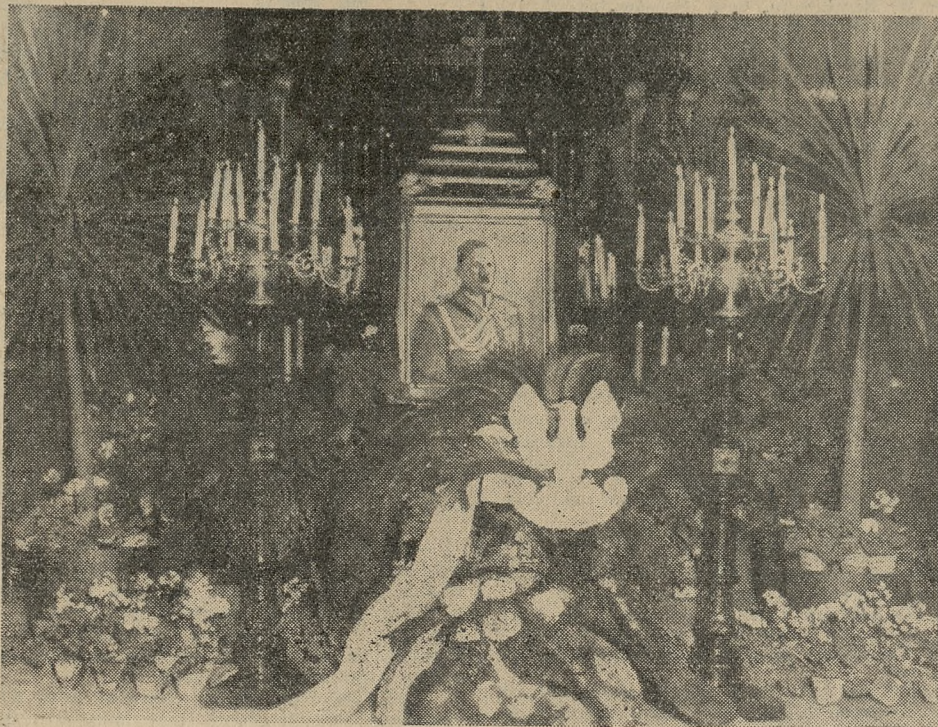
„Jaśnie Pan Szofer”
której premiera odbywa się właśnie dziś w sobotę, dnia 7 grudnia w kinoteatrze „Słońce”.

ng 18 587

Za spokój duszy ś. p. gen. Franka

Dziś, w pierwszą rocznicę śmierci dowódcy O. K. VII Poznań, śp. generała brygady Oswalda Franka, odbyło się w kościele garnizonowym nabożeństwo za spokój jego duszy.

Świątyni nabożeństwo żałobne odprawił dziekan wojsk polskich, ks. prałat Wilkans, który też następnie odprawił wigilję. Śpiewał chór kościoła garnizonowego pod kierunkiem p. Broniew-

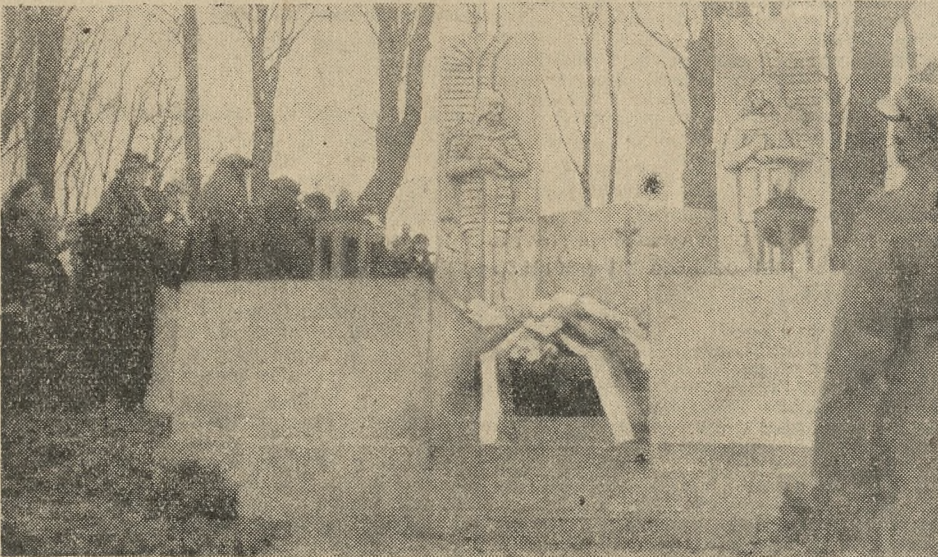

Katafalk w kościele garnizonowym

Na uroczystość żałobną przybyły delegacje korpusu oficerskiego i podoficerskiego poznańskiego garnizonu, przedstawiciele D. O. K. z zastępcą dowódcy okręgu korpusu płk. dypl. Świtalskim. Przybyli przedstawiciele władz cywilnych, jak województwa, sądownictwa, prokuratury, policji i in-

skiego, a orkiestra 58 pp. po nabożeństwie grała szopenowski marsz żałobny.

Po uroczystościach w kościele garnizonowym uformował się pochód, poprzedzony orkiestrą 58 pp. i kompanją honorową tego pułku, udając się na cmentarz garnizonowy. Na grobie śp.

Na grobowcu śp. gen. Franka, dluta Kaima, przedstawiciel DOK VII, płk. Świtalski złożył piękny wieniec.

Przy ukwieconym i rzeźbiście oświetlonym katafalku, przybranym w portret zmarłego generała, wojsko pełniło straż honorową. Po obu stronach nawy głównej ustawiły się poczty sztandarowe organizacji.

O godz. 10 w wypełnionej po brzegi

gen. Franka po śpiewie chóru zastępca dowódcy O. K. płk. dypl. Świtalski złożył okazały wieniec.

Uroczystość na cmentarzu zakończyło odegranie marsza generalskiego przez orkiestrę 58 pp. (kl)

Tarapaty z budową pływalni krytej

Trochę pieniędzy już jest, a le brak miejsca pod budowę

Budowa pływalni zimowej, tak upragnionej przez szerokie rzesze obywateli miasta Poznania, lubiących wodę i czystość, przechodzi smutne koleje.

Historja budowy ciągnie się już od czterech dziesiątek lat i tylko co pe-

wien czas odżywa na posiedzeniach magistratu i na łamach prasy, zawsze coś staje na przeszkodzie. Przez długie lata nie było odpowiednich kredytów na ten cel. W roku ubiegłym miasto zwróciło się do państw. urzędu wychowania fiz. i przysp. wojsk. o przydzielenie na ten cel subwencji. Był to pierwszy wypadek zwracania się m. Poznania o subwencję, gdyż dotychczas wszystkie miejskie inwestycje sportowe, przedstawiające wartość około 7 milionów złotych, zostały dokonane kosztem samego Poznania.

P. u. w. f. i p. w. odniósł się przychylnie, ale zamiast potrzebnych co najmniej 400 tysięcy złotych, przyznało miastu 100 tysięcy złotych i to w dodatku płatne w trzech rocznych ratach.

Początek został więc zrobiony. Pierwszą ratę urząd już przekazał do dyspozycji miasta i zajmujący się sprawą budowy pływalni miejskiej wydział wych. fiz., może temi pieniędzmi każdej chwili dysponować. Niestety powstała nowa przeszkoda: brak placu pod budowę pływalni. Ostatni projekt przewidywał wybudowanie tej pływalni przy ul. Fr. Ratajczaka naprosto Domu Rzemieślniczego. W

W sobotę, 7 grudnia o godz. 11 wiecz. w kinoteatrze „Słońce”

Wielki Turniej Młodych Talentów

Dzisiejszy Wielki Turniej Młodych Talentów wywołał olbrzymie zainteresowanie w najszerszych sferach naszej publiczności. Poraz pierwszy w Poznaniu przedstawi się naszej publiczności młody artystyczny Poznań w osobach młodych i niejednokrotnie zupełnie nieznanymi talentów. Reprezentowane będą 3 rodzaje sztuki: **Muzyka, śpiew i taniec.** Jak się dowiadujemy, w dzisiejszym Turnieju udział przyjmie kilka naprawdę wartościowych talentów. Publiczność poznańska będzie zatem świadkiem pierwszego triumfu nieznanymi jeszcze artystów.

Część wesołą Turnieju reprezentować będą: ulubiony i popularny nasz komik **Czesław Kaden** oraz dwaj młodzi a świetni humorysty, którzy poraz pierwszy przedstawiają się publiczności. Poza Konkursem wystąpi ponadto znana świetna tancerka **p. Bończa**, która wystąpi w swych popisowych kreacjach.

Akompjanjament objął znany pianista **Prof. Marjan Sauer**.

Bilety po cenach najniższych: od 1 do 3 zł są do nabycia w składzie cygar p. Szrejbrowskiego, ul. Pierackiego 20, oraz wieczorem przy kasie. **Całkowity dochód z Turnieju przeznaczony na Gwiazdkę dla biednych i bezrobotnych!**

Uwaga: Po skończonym Turnieju oczekiwać będą na Szanowną Publiczność wozy tramwajowe we wszystkich kierunkach!

ng 18 590

międzyczasie jednak powstał komitet budowy Domu Żołnierza i jemu przekazano ten plac.

Obecnie cały wysiłek kierowany jest w kierunku znalezienia i otrzymania odpowiedniego placu, poczem natychmiast zakupiony zostanie materiał budowlany za posiadane pieniądze. Miejsce musi być pieczołowicie wybrane. Aby pływalnia była całkowicie wykonalna, musi być łatwo dostępna przez wszystkich i dlatego nie może być położona na przedmieściu, dodatkowo koszt biletu tramwajowego przedrożyłby bowiem korzystanie z pływalni. Jak wykazuje doświadczenie z innych pływalni, bardzo liczną klientelą są urzędnicy i uczniowie, którzy przed pójściem do zajęć, korzystają z orzeźwiającej i dającej nowe siły, kąpieli. Wreszcie pamiętać trzeba, że pływalnia zimowa jest budynkiem ozdobnym przez swój szczególny styl budowy.

Potrzebny jest plac o wymiarach 50 m na 25 m. Przy dobrej woli miejsce takie napewno się znajdzie. Czy n. p. trójkąt między Kuratorjum i W. S. H. lub między Teatrem Wielkim a torem kolejowym nie mógłby być na ten cel zużyty? Albo choćby plac koło Izby Skarbowej czy przy niemieckim gimnazjum przy Wałach Jana III lub w najgorszym razie przy ul. Bukowskiej, gdzie stoją ohydne parterowe składy. W końcu czy nie można by znaleźć praw do placu przy ul. Towarowej, ufundowanego przed wojną pod budowę pływalni.

W każdym razie czas byłby, by wreszcie w Poznaniu stanęła pływalnia kryta, taka, jaką mają je w Polsce już wszystkie większe miasta, a nawet już niektóre małe miasteczka. (za)

Wyprawy krzyżowe

na skutek niebywałego zainteresowania jakim się cieszył do ostatniego przedstawienia ten monumentalny film, **Kinoteatr „Słońce” urządza dwa przedstawienia popołudniowe w sobotę 7 i w niedzielę 8 grudnia o godz. 3 po południu po cenach ogromnie zniżonych.**

„Wyprawy krzyżowe” — to najnowsze arcydzieło, słynnego reżysera **Cecila B. de Mille'a** — twórcy potężnych filmów jak: „Król Królów”, „W cieniu krzyża”, „Bezbożne dzwice” i wielu innych wspaniałych obrazów. — Obecnie znakomity ten reżyser stworzył nowy film „**Wyprawy krzyżowe**”, który przewyższa wszystko co dotąd stworzyła światowa kinematografia. Warte tempo, głęboki, podniosły nastrój, niezwykle subtelnie przeprowadzona intryga miłosna, już od pierwszych scen trzymająca w napięciu. Imponująca wystawa, przebogate wnętrza, kostiumy, piękna muzyka, oto walory filmu. „**Wyprawy krzyżowe**” to film zakrojony na wielką skalę, jaki nie przedkoi ujrzymy na ekranie. Obsada niezwykła: piękna **Loretta Young**, **Henry Wilcoxon**, znany z filmu „Kleopatra”, **Jan Keith**, jako wódz Saracenów, **C. Aubrey Smith**, w roli pustelnika i wielu innych znanych aktorów.

Ceny biletów niebywale zniżone. Cały parter: po 50 gr., cały balkon: po 75 gr.!!!

Przedsprzedaż biletów w fir. S. Kałamajski pl. Wolności 6, od piątku 6 grudnia w godzinach od 12 do 18.30.

DZIAŁ GOSPODARCZY

Aktualności gospodarcze

POLSKA — BRAZYLJA

Toczą się pertraktacje o eksport najważniejszych ilości polskiego chmielu do Brazylii. Próby wypadły bardzo dobrze i browary brazylijskie zamierzają stale zakupować chmiel z Polski, zwłaszcza, że wytrzymuje on absolutnie konkurencję z chmielem pochodzenia czeskiego przy znacznie tańszych cenach.

HISZPANJA — PRZEPISY DEWIZOWE

W Hiszpanii nie ma żadnych ograniczeń albo zakazów dewizowych. Jest tylko przymus podawania przekazów dewizowych do centro de monedas celem uzyskania zezwolenia na przekaz, i ta procedura trwa dość długo, czasami 9 i więcej miesięcy. Każdy importer, który ma do zapłaty rachunek w firmie zagranicznej, musi przesłać do centro de monedas w Madrycie faktury, listy przewozowe, rachunki i poświadczona o zapłaconem ole przywozowym. Jeżeli wszystkie papiery są w porządku, rachunek czeka swojej kolejki na przydział, jeżeli nie są w porządku zaczyna kursować po najroźniejszych biurach i trwa b. długo, aż się znów znajduje w komplecie. A banki hiszpańskie, w tymczasem przechowują klientowskie pieniądze, wiadomo, nie spieszą się zbytnio z przekazywaniem zdeponowanych i bezprocentowych pieniędzy. Rada na to prosta: jak Bułgarzy eksporтеры i polscy eksporтеры winni posiadać w Hiszpanii swoją reprezentację, która miałaby należyte stosunki i wpływy, aby wydoskonalą w przyspieszonym tempie dewizy, lepsze bo zorganizowane ceny i dodatkowe kontyngenty.

JAPONJA — EKSPORT

Gdy w Europie pojawiły się pierwsze rowery japońskie za 30 złotych i zegarki na waga, przestraszone się ogólnie japońskiego dumpingu i japońskiej konkurencji. Tymczasem konjunktura na towary japońskie w świecie mocno zmalała. Gdy eksport japoński w latach 1931 do 1934 wzrastał o 63%, wzrost ten w pierwszym półroczu 1935 tylko wynosił jeszcze 8%, tak że przemysł japoński był zmuszony zmniejszyć o 30% swoją produkcję.

AUTOMOBILJA — NOWY SYSTEM FORDA

Celem podniesienia zbytu swoich samochodów Ford opracował nową planową kampanię. Zaprowadził więc nowy i dogodny system płatności ratami, następnie chce nabywcę związać z „marką” Forda i wreszcie rozwiązał w niezwykle prosty i przystępny sposób kwestję pozbycia się wozów używanych. Powyższe trzy zagadnienia ujął w następujący system: nabywca nowego Fordu wpłaca 100 dolarów, a resztę płaci w miesięcznych ratach po 10 wzgl. 20 dolarów. Przy końcu roku właścicielowi samochodu przysługuje prawo wymiany wozu na najnowszy model bez jakiegokolwiek dopłaty.

Kupujący ma w ten sposób tę korzyść, że corocznie bez dopłaty i bez kosztownych remontów nabywa nowy wóz. Wprawdzie otrzymuje Ford tylko 55% wartości wozu ale zwraca mu się przytem jeszcze używany i względnie dobrze utrzymany stary wóz, na którego ma chętnych nabywców wśród mniej zamożnej publiczności.

ANGLJA I NIEMCY A RYNEK POLSKI

15 marca br. zawarty traktat handlowy polsko-angielski zapewnił towarom angielskim znaczne preferencje nad towarami niemieckimi na skutek kontyngentów przywozowych i cel konwencyjnych. Import towarów angielskich do Polski wzrósł też z 7 — 8 milj. złotych w miesiącach styczniu i lutym na 12,9 milj. złotych w lipcu — sierpniu. Import towarów niemieckich utrzymał się wprawdzie w tym czasie na poziomie 10,2 milj. złotych, lecz wyniki traktatu polsko-angielskiego niemiecki eksport odczuł poważnie. Nowy traktat polsko-angielski niewątpliwie — według relacji prasy niemieckiej — przywróci eksportowi niemieckiemu dominującą nad Anglikami stanowisko, ale eksport niemiecki liczy się nadal z poważną konkurencją angielską, do której zwalczania przystępuje dobrze przygotowany.

POMARAŃCZE HISZPAŃSKIE

Na zbliżający się sezon warto, aby konsumująca publiczność polska zapoznała się z podziałem zysków, które przynosi taka pomarańczę. Jeżeli kilo pomarańczę — przypuśćmy — kosztuje zł 1,20, hiszpański producent i eksporter otrzymuje z nich 20 groszy, skarb państwa polskiego 50 groszy za cło przywozowe łącznie manipulacyj, właściciel okrętu 5 groszy, skarb państwa polskiego za przewóz kolejowy z zakładowaniem 10 groszy, ministerstwo przemysłu i handlu 2 gr za pozwolenia, stemple itd., resztę zaś hurtownicy i detaliści, którzy w formie podatków jeszcze swoje mi zyskami dzielą się ze skarbem państwa.

ŚWIETLNE TANIE REKLAMY

Płyte szklana pokrywa się z jednej strony masą fosforyzującą, z drugiej strony daje się napis. Za dnia napis tak czy tak jest widoczny, w nocy oświetla go masa świetlna. Tania i bardzo efektywna reklama.

Obecny stan położenia gospodarczego świata

Komitet ekonomiczny Ligi Narodów ogłosił ostatnio niezmiernie ciekawą pracę p. t. „Obecny stan międzynarodowych stosunków gospodarczych”. Jest to publikacja ciekawa zarówno z uwagi na temat, jak i ze względu na autorów. Są nimi członkowie wymiennego komitetu, w skład którego wchodzi najwybitniejsi przedstawiciele polityki handlowej poszczególnych państw, a więc najlepsi znawcy zagadnienia międzynarodowej współpracy gospodarczej i obserwatorzy życia gospodarczego, posiadający najrozleglejszy widok obserwacyjny.

Rewelacyjne jest stwierdzenie, widniejące we wstępie do omawianej publikacji: choroba, która w tej chwili trapi świat, nie jest już kryzysem, a natomiast niezdolnością do wzajemnego szarmonizowania wysiłków, które czynione są przez każdy kraj dla wyjścia z kryzysu. Niezdolność wspomniana wynika z kolei z paraliżu międzynarodowego systemu obiegowego i jego trzech głównych trybów: pieniądza, handlu i finansów.

Pieniądz został zdewaluowany w 36 krajach, reprezentujących ok. 60 proc. handlu światowego. Kraje, które pozostały przy walucie złotej, oparły się wysokimi cłami i ostrym systemem kontyngentowym. Kraje, znajdujące się w trudnościach płatniczych, zastosowały ograniczenia dewizowe, skontyngentowały przywóz, a nawet zawiesiły transfer swych zobowiązań zagranicę.

Ponieważ każde takie zarządzenie wywoływało reakcję w innych krajach, ewentualnie akcja zbiorowa przeciwko obecnemu stanowi rzeczy stała się wysoce utrudniona. „To też położenie, głosi raport komitetu ekonomicznego L. N., mimo faktu, iż w większości krajów nastąpiła poprawa w porównaniu z r. 1932, jest dalekie od pocieszającego”.

Czy rzeczywiście nastąpiła poprawa w stosunku do r. 1932? To wydaje

się nie ulegać wątpliwości. Ostatnio niemiecki instytut badania konjunktur stwierdził, że na 41 badanych krajów w 32 nastąpiła zdecydowana poprawa, przyczem w 5-ciu poprawa ta przekroczyła nawet szczytowy punkt poprzedniego cyklu, a w 4-ch innych — jest b. wydatna. Zastój panuje w 4-ch, a wyraźna t. zw. recesja (kryzys) — w 5 krajach. Ale w tej poprawie komitet ekonomiczny wyraża się z poważnymi zastrzeżeniami ze względu na jej charakter. Podczas gdy na terenie międzynarodowym trwa bezład, widzimy pewną liczbę odosobnionych popraw narodowych... Poczynamy mieć wątpliwości, a wątpliwości te wzrastają, skoro stwierdzamy, iż owe różne „zlokalizowane konjunktury” mają w sobie coś sztucznego, albo przynajmniej nie posiadają tego charakteru spontanicznego, któryby rozwiał wątpliwości co do ich trwania i rozwoju”.

Zastrzeżenia komitetu zrozumieć i podzielić, skoro się dowiemy, jakie są źródła tych izolowanych „konjunktur”. Raport komitetu wymienia dwa takie źródła: zbrojenia i bezpośrednia interwencja państwowa.

O zbrojeniach komitet wyraża się tylko, że posiadają „wątpliwy charakter gospodarczy i niezdrowy psychologiczny”. Zaś o bezpośrednim wpływie państwa na ożywienie gospodarcze komitet zaznacza, iż wzmaga on bardzo silnie ciężar podatkowy, co hamuje siły narodu i nasuwa przeświadczenie, iż tego rodzaju polityka zamyka się niejako w błędnym kole. Nakreślenie konjunktury podnosi ceny, utrudnia wywóz, zmusza do reglamentacji dewiz.

W tych warunkach następuje zupełnie zduszenie inicjatywy prywatnej...

Oto, w najogólniejszym zarysie, dżangoza, jaką gospodarce światowej wystawiło najbardziej do tego powołane grono znawców przedmiotu.

Tg 2214

runków — należy przyznawać pierwszeństwo przedsiębiorstwom miejscowym, a to dla następujących względów: a) celem uniknięcia gospodarczo nieuzasadnionego przewożenia przedmiotów dostaw lub roboty z innych miejscowości w wypadku, kiedy rynek miejscowy może sprostać zadaniu na tych samych warunkach, b) celem stworzenia równowagi za świadczenia, ponoszone przez wielkopolski okręg gospodarczy, pod postacią świadczeń wzajemnych, czynionych temuż okręgowi, c) celem dania zatrudnienia bezrobotnym miejscowym. Zwracamy uwagę na fakt, że Wielkopolska jest dotknięta klęską bezrobocia w stopniu wyższym, niż inne dzielnice. Stąd też winny być wyszukane wszystkie możliwości zatrudnienia firm miejscowych. Jak się dowiadujemy, poznańska Izba przem.-handl. postanowiła w sprawie powyższej interwenjować u właściwych czynników. (AZ)

(k) **Sprawa kształcenia pracowników drogistowskich.** Związek izb przemysłowo-handlowych R. P. wysunął swego czasu w organizacji szkolnictwa zawodowego postulat tworzenia szkół zawodowych przeznaczonych dla szkolenia drogistów, wzgl. pracowników zakładów hurtowej sprzedaży trucizn i środków leczniczych, wzgl. detalicznej sprzedaży tych artykułów poza aptekami. Postulat ten znalazł uwzględnienie w rozp. min. w. r. i o. p. z 21 listopada 1933 r. o organizacji szkolnictwa zawodowego, które przewiduje, że „organizacje gimnazjów kupieckich, przygotowujących młodzież do handlu drogowego określi osobne rozporządzenie. Ponieważ rozporządzenie to jednak dotychczas nie ukazało się, Izba przem.-handl. w Warszawie zwróciła się do min. w. r. i o. p. z prośbą o przyspieszenie jego realizacji, ponieważ sfery kupieckie branży drogistowskiej odczuwają poważne braki w zakresie dopływu młodych sił wykwalifikowanych.

Z ZAGRANICY

(z) **Odpyływ złota z Banku Francji.** Ogłoszony w dniu 5 bm. bilans Banku Francji za okres od 22 do 29 listopada rb. wykazuje następujące zmiany ważniejszych pozycji w porównaniu z poprzednim sprawozdaniem (w milj. fr.): zapas złota spadł o 2.834,2 do 66.190,8; obieg banknotów wzrósł o 1.212,6 do 82.447,3; natychmiast płatne zobowiązania łącznie z obiegiem banknotów spadły z 95.503,5 do 94.634,5; stosunek pokrycia złotem spadł z 72,27 proc. do 69,34 proc. Zaznaczyć należy, że w tygodniu następnym, a więc do dnia 6 bm. odpyływ złota z Banku Francji był znacznie mniejszy, w ciągu kilku dni bowiem nie notowano nawet żadnego odpyływu złota.

(z) **Przeznaczenie sum z nowych pożyczek angielskich.** Sekretarz skarbu oświadczył w Izbie Gmin że wpływy z ostatnich wyemitowanych pożyczek wewnętrznych zostaną zużytkowane w sposób następujący: Z ogólnej sumy 291 milj. funt. netto — 150 milj. funt. pójdzie na konsolidację bonów 2 proc. 1935-38, 88 milj. funt. na spłatę bonów 3 proc. 1933-42, przyczem 44 milj. funt. użyte zostaną bezpośrednio na spłatę pozostającej jeszcze do wykupienia połowy tych bonów, drugie zaś 43 milj. funt. na zmniejszenie długu płynnego, który w kwietniu r. b. został — z okazji wykupu pierwszej połowy bonów — odpowiednio powiększony. Pozostanie więc tylko 53 milionów funt., które użyte zostaną w późniejszym okresie na odpowiednią redukcję długu płynnego, szacowanego w chwili obecnej w Anglii na 930 milj. funtów. Jak widać z tych danych, pożyczka nie będzie przeznaczona na inwestycje oraz zbrojenia, względnie będzie przeznaczona tylko w bardzo niewielkim stopniu. Wydatki te mają być finansowane przez ekspansję kredytową, opartą na kredytach bankowych.

Zakupy przedświąteczne skuteczniej tylko u kupców polskich i chrześcijańskich!
Pamiętaj, że każdy grosz, oddany w ręce żydowskie, uboży naród polski!

WÓDKI ZAMKOWE — WÓDKI ZAMKOWE — to stare śliwovice, jarzębiaki (cognac aux sorbes) koniaki, likiery i inne — to 120 lat doświadczenia w produkcji i pielęgnacji. to gwarantowana jakość wyrobu z najszlachetniejszych surowców — to najniższa cena, dostosowana do obecnej konjunktury.

Wyrób istniejących od 1814 r. Zamkowych Zakładów w Cieszynie

KRONIKA GOSPODARCZA

PODATKI I OPŁATY

(p) **Zaliczanie świadczeń w naturze.** Min. skarbu okólnikiem z dn. 7. XI. 1935 r. L. D. V 21040/135 wyjaśniło, że świadczenia w naturze, wykonane w okresie 1. IV. 1935 r. — 31. III. 1935 r. włącznie, uważać należy za wpłaty, dokonane w r. budż. 1934/35 r., podlegające zaliczeniu na poczet równowartości przepisane go w 1934/35 r. podatku bez względu na to, czy zaświadczanie o wykonaniu świadczenia płatnik przedłożył urzędowi skarbowemu przed dn. 1. IV. 1935 r., czy też po tym dniu i czy zostało ono zamieszczone w księgach bierczych r. 1934/35, czy też r. 1935/36. Jeżeli więc np. płatnik, chcąc pokryć świadczeniem w naturze swe zaległości w podatku gruntowym z przed dn. 1. I. 1933 r. odrobił w styczniu 1935 r. pewną robociznę, lecz zaświadczanie o tej obróbce otrzymał od właściwej władzy dopiero w czerwcu 1935 roku — to pomimo odkontowania tego uiszczenia w formie odróbki po dn. 1. IV. 1935 r. na pokrycie zaległości z przed dn. 1. I. 1933 r. podlega ono zaliczeniu na poczet równowartości przepisano roku 1934/35

Z KRAJU

(k) **Oslabienie funta angielskiego.** Na giełdach walutowych nastąpiło dość wyraźne osłabienie funta, które ujawniło się jednak dopiero w późniejszych godzinach, nie zostało więc zarejestrowane przy otwarciu giełdy paryskiej oraz na giełdzie w Zurychu. Pewne nieznaczne osłabienie wykazał również dolar. Z pozostałych dewiz ponowne osłabienie wykazał Zurych, natomiast Amsterdam utrzymuje się na wysokim poziomie. Dewiza na Medjolan zanotowana została w Paryżu po kursie 122,00.

(k) **O preferencje dla firm miejscowych.** W czasie ostatnim na terenie Poznania powierzono kierownictwo robót przy następujących budowach firmom z poza Wielkopolski: 1) gmach P. K. O., 2) przebudowa gmachu Banku Polskiego, 3) budowa Domu Żołnierza Polskiego, 4) budowa Szkoły Pielęgniarskiej P. C. K. Zastrzegając się zgóry przed zarzutem ciasno pojętego „patriotyzmu lokalnego”, wystąpić musimy przeciw tego rodzaju praktykom. Przy udzielaniu zamówień — w wypadku oferowania równych, lub prawie równych wa-

ng 19 165

Subskrybujemy grafików artystów poznańskich

Jan Jerzy Wronecki, prof. P. Szkoły Sztuk Zdobn. w Poznaniu, „Bamberki z feretronem”, litografia 28½×24 cm., ręcznie kolorowana i sygnowana **zł 8,—**

Karol Mondral, prof. technik graficznych P. Szkoły Sz. Zd. w Poznaniu, „Kolumna Zygmunta w Warszawie”, akwaforta — 20×13 cm. sygnowana **zł 10,—**

Henryk Czaman art. grafik „Z Kujaw”, litografia kolorowana 25×19 cm., sygn. **zł 7,—**

Marja Zablocka art. frag. „Ucieczka przed burzą”, drzeworyt jednotonowy na papierze japońskim, 27×21 cm., sygnowany **zł 7,—**

Zgodnie z naszą zapowiedzią rozpisujemy niniejszem dla czytelników naszych

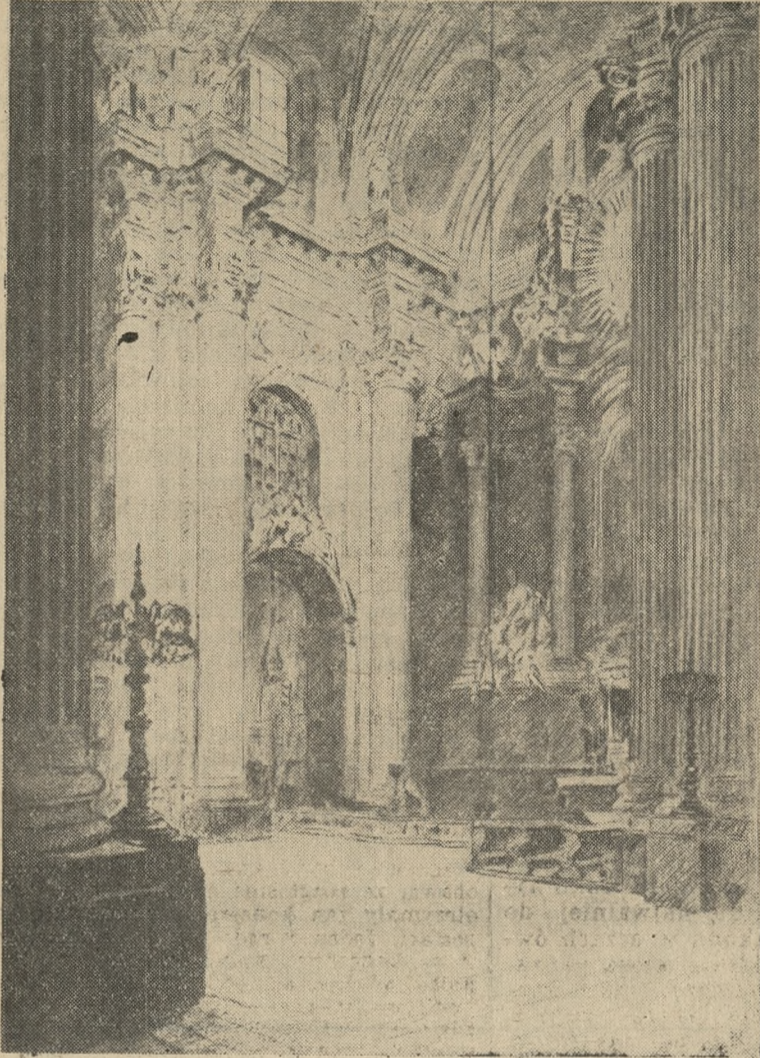
subskrypcję na tanią sprzedaż gwiazdkową dzieł graficznych artystów poznańskich.

Do wyboru jest 12 plansz, reprezentujące tyłu artystów, odbite w najróżnorodniejszych technikach. Zamawiać można dowolną ilość grafików, wpłacając równowartość w naszej administracji. Plansze będzie można już następnego dnia po dokonanej wpłacie odebrać w administracji pisma naszego.

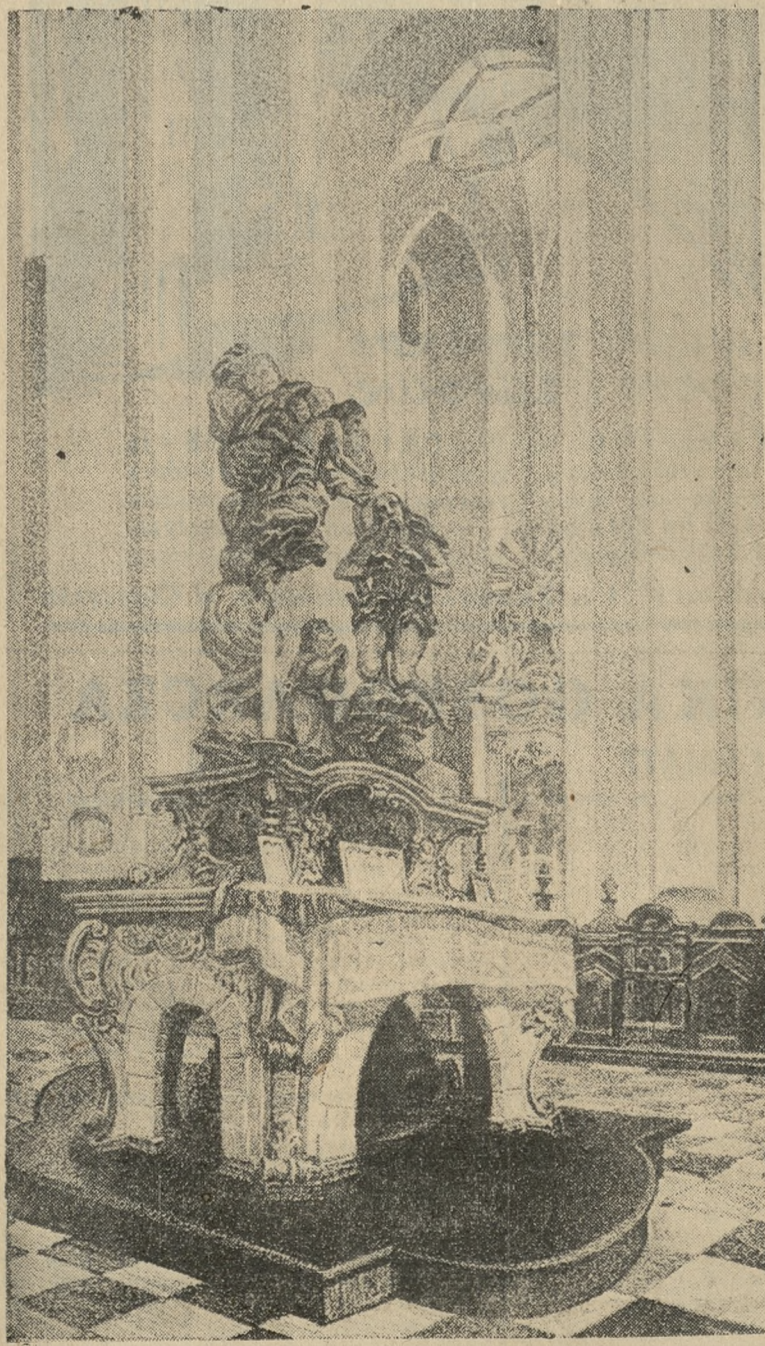
Oryginały grafik wystawimy za kilka dni w witrynie naszej przy Alejach Marcinkowskiego.

Subskrypcja obowiązuje włącznie do dnia 20 grudnia b. r.

Czytelnicy zamiejscowi winni dołączyć zł 1 na koszt przesyłki.

Jan Kabaciński, — art. grafik, „Wnętrze Fary pozn.”, suchoryt 33 × 23 n., sygnowany **zł 10,—**

Wiktor Gosieniec, prof. P. Szkoły Sztuk Zdobn. w Poznaniu, — „Studzienka w kościele Bożego Ciała w Poznaniu”, litografia 54×31 cm., — ręcznie kolorowana i sygnowana **zł 8,—**

Zofja Małacłowska art. graf. „Madonna”, drzeworyt ludowy, barwny 42×30 cm. sygnowany **zł 8,—**

Stanisław Kuglin, art. grafik, „Nad Niemnem”, drzeworyt 35×25 cm. sygnowany **zł 8,—**

Nabożeństwo żałobne za duszę śp. dr. Ludwika Gąsiorowskiego

W poniedziałek, 9 grudnia rb. o godz. 8,30 odbędzie się w Poznaniu w kościele Garnizonowym, nabożeństwo żałobne za duszę ś. p. dr. Ludwika Gąsiorowskiego, zasłużonego obywatela-lekarza, powstańca z r. 1830/31 i 1848, znakomitego historyka medycyny.

Jutro „Mikołajek”

Stowarzyszenie Pań Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo przy parafii św. Wojciecha urządza jutro w niedzielę dnia 8 grudnia b. r. w sali Królowej Jadwigi Aleje Marcinkowskiego 1 dorocznym zwyczajem Mikołajka. Bardzo urozmaicony program i wiele niespodzianek, jak: Koło szczęścia, Rybka, Żywe obrazy, Deklamacje, Zabawa dla dzieci i t. p. Bufet własny. Dzieci mają wstęp tylko w towarzystwie rodziców lub opiekunów.

Wstęp dla dorosłych 50 gr, dla dzieci 20 gr. Początek o godzinie 15. Podarki dla dzieci prosimy składać przy bufecie.

V. koncert symfoniczny

orkiestry miejskiej odbędzie się we wtorek 10 bm. w Teatrze Wielkim. Koncertem dyryguje dyr. dr. Zygmunt Latoszewski, który w ubiegłym tygodniu odniósł piękny sukces w Warszawie, dyrygując pięknym koncertem w tamt. Filharmonji. Cała prasa stołeczna wyraziła się jak najochlebniej o talencie kapelmistrzowskim dr. Latoszewskiego, który spotkał się z bardzo życzliwym przyjęciem licznie zebranej publiczności. Solistką wtorkowego koncertu będzie znakomita wiolinistka Irena Dubiska w której interpretacji usłyszymy koncert skrzypcowy h-moll.

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

PAWEŁ WŁODKOWICZ

Jutro obchodzi naukowy Poznań 500-lecie zgonu Pawła Włodkowica. Zwróciliśmy się do prof. Un. Pozn. dr. Bohdana Winiarskiego z prośbą o nakreślenie kilku słów o znakomitym Polaku, który na przełomie wieku XIV i XV był jedną z wielkich postaci nie tylko ówczesnej Polski, ale — można powiedzieć — Europy.

Uprzejmości świętego uczonego zawdzięczamy barwną, na szerokie tło epoki rzuconą sylwetkę Pawła Włodkowica, którą zamieszczamy poniżej, składając prof. Winiarskiemu najszczerze podziękowanie, że do prośby naszej się przychylił.

Mija niepostrzeżenie doniosła rocznica: pięćset lat od śmierci wielkiego uczonego, polityka, dyplomaty, wielkiego Polaka i człowieka, Pawła Włodkowica. Mija bez odgłosu w społeczeństwie, które, zbiedzone, nawet zniechęcone, zajęte tysiącami troskami i udrękami codziennego życia, ograniczone coraz bardziej do coraz ciśniejszego kręgu spraw osobistych, wykazuje — właśnie w warstwach oświeconych — złowróżbny brak pewnych zainteresowań i płytkość myśli, większą nawet, niż można było się obawiać. A przecież wielkość Włodkowica wiąże się najściślej z aktualnym — i, niestety, wciąż aktualniejszym — zagadnieniem dziejowego zmagania się Polski z naporem niemieckim, uosobionym przed półtysiącem lat w Zakonie Krzyżackim. Ileż nauki na dziś można by zaczerpnąć z żywota, działalności politycznej i pism naukowych Pawła Włodkowica!

Aż dziw, że nauka polska tak mało uczyniła dotychczas dla ukazania narodowi tej niezwykłej postaci w całej jej wielkości. Po dziś dzień nie straciły znaczenia gorzkie słowa znakomitego badacza naszej przeszłości, ks. Jana Fijałki, b. rektora Uniwersytetu Jagiellońskiego, wypowiedziane w łacińskiej rozprawie o Polakach studujących we Włoszech w w. XV-ym: pisma Włodkowica przez nikogo z uczonych krytycznie nie zostały zbadane, lecz przez wielu mimochodem dotknięte, albo zgoła bezkrytycznie streszczone. Właściwie wszystko niemal, co wiemy o życiu Włodkowica, zawdzięczamy właśnie ks. rektorowi Fijałkowi, jego to niezmordowane, z istic benedyktyńską pracowitością i drobniawością prowadzone badania pozwoliły mu odkryć wiele szczegółów, z których krąg życia Pawłowego da się dość dobrze odtworzyć. O dziełach jego, rozrzuconych wzmianek i uwag trochę tu i owdzie się znajdzie, najwięcej w tej mierze zawdzięczamy dotychczas nieodżałowanemu Kazimierzowi Morawskiemu oraz prof. K. Tymienickiemu, który przed kilkunastu laty poświęcił niewielką, ale gruntowną rozprawkę „Moralność w stosunkach między państwami w poglądach Pawła Włodkowica”.

Rok jubileuszowy przynosi pomyślane wieści o trzech większych pracach, poświęconych różnym stronom zagadnienia myśli i działalności naszego świętego rodaka; dwie z nich są przygotowywane do druku w Polsce, jedna — dzięki szczęśliwej inicjatywie prof. R. Pollaka — we Włoszech: słusznie, tam bowiem zbiegły najważniejsze lata studiów i spory okres działalności Pawła, tam byli jego mistrzowie, znakomici koledzy, przyjaciele, współtowarzysze pracy; bez Italii niepodobna poznać i należycie zrozumieć Włodkowica.

Urodził się w Brudzeniu nad Skrwą (nie w Brudzewie, jak dawniej rozumiano, skąd niektórzy Brudzewskim go nazywali) więc w męczeńskiej Ziemi Dobrzyńskiej; ta część Polski przez kilka pokoleń była widownią okrutnych najazdów krzyżackich, systematycznie co pewien czas niszczących ogniem i mieczem domy Boże i osiedla ludzkie, zamki, miasta i sioła, które doświadczoła w cierpieniu i nieustępliwej ludność pracowicie odbudowywała po każdym zagonie. Od kołbleki żył Paweł pod wrażeniem zbrodni krzyżackich i krzywdy polskiej, swą działalność polityczną poświęcił walce z Zakonem; na parę lat przed śmiercią, jako mąż sześćdziesięcioletni, na wieść o nowym krwawym napadzie na jego ziemię w r. 1431, z dalekiej Italii do młodszego o kilkanaście lat Zbigniewa Oleśnickiego pisze list, bólem i goryczą przepełniony, w którym zwłaszcza silnie przeciwko fałszywej polityce szkodliwej zgody z Zakonem protestuje.

Tak całe życie, pełne zasług politycznych i naukowych, zbiegło mu na szanę obrony Ojczyzny przeciwko

nieprzebijającej w środkach nawale germańskiej. Pochodził z rodziny szlacheckiej herbu Dołęga; datę jego urodzenia kładzie się na lata 1370—1373. Pierwsze nauki pobierał najpewniej w Płocku, gdzie brat jego, jak się zdaje, był później, około r. 1400 kanonikiem. Dalsze kroki wiodą go do Pragi, gdzie zostaje magistrem sztuk wyzwolonych w r. 1393, potem bakałarzem prawa. Gdy jednak studja w Pradze skierowane były głównie ku teologii, a w Polsce trzeba było przede wszystkim prawników (rozumiał to już Kazimierz W., zakładając uniwersytet krakowski), Paweł wraz ze swym kolegą, przyjacielem całego życia i towarzyszem działalności politycznej, Andrzejem Laskarzem z Gosiawic, udał się na studia do Padwy i Bolonii. Słży na naukę skromne dochody z paru beneficjów, które w Polsce otrzymał tak skromne, że na koszty promocji doktorskiej nie starczyły.

W Italii Paweł przebywa około dziesięciu lat; używa go rząd polski do posług dyplomatycznych przy soborze pizańskim i Stolicy Apostolskiej. Za powrotem do kraju zostaje profesorem prawa kanonicznego, potem rektorem uniwersytetu. W r. 1412 jest członkiem poselstwa polskiego do Budy, gdzie Zygmunta Luksemburski, jako sędzia rozjemczy, miał wydać wyrok w niekończącym się sporze polsko-krzyżackim. Wkrótce widzimy Pawła na soborze w Konstancji gdzie w ciągu paru lat odegrał wielką i świętą rolę jako dyplomata, ale przede wszystkim uczyony, który mógł stanąć między pierwszymi w Europie. Jako dyplomata przyczynił się najwłaściwiej do moralnej klęski Zakonu w oczach ówczesnego świata, klęski, którą nazwano drugim Grunwaldem; jako uczyony, uzbrojony w cały aparat wiedzy, wystąpił z ideami nowymi, tak różnymi od tego, co się z przyzwyczajenia powtarzało na Zachodzie, a tak istotnie, tak rdzennie polskimi, że uczyony historyk polski porównał jego wystąpienie ze znaczeniem wystąpienia Kopernika w naukach ścisłych. W r. 1418 jeszcze wyklada dekrety w Krakowie, jest wicerektorem uniwersytetu. W r. 1420 bierze udział w poselstwie do Wrocławia, na ponowny sąd Zygmunta; potem zostaje wysłany do Rzymu, gdzie w r. 1424 był obecny przy odwołaniu przez głósnego mnicha J. Falkenberga paszkwilu na Polskę, który zaburzył był w niemalej mierze obrady soboru w Konstancji. Potem widzimy go znowu w Polsce, gdzie jako proboszcz kłodawski osadza w tem miasteczku kanoników regularnych laterańskich; potem znowu we Włoszech, skąd w r. 1432 śle do Polski swe „Ostatnie słowo”.

Długosz w słowach pełnych żalu po śmierci „męża rzadkiej cnoty i gorliwego miłośnika Ojczyzny, który największym wyrównał mężom”, podaje, że umarł w Krakowie dnia jedenastego marca 1435 i że ostatnie chwile życia zatruli mu zawistni, którzy chcieli go pozbawić „posiadanych chlebów duchownych, zarzuciwszy mu przyjęcie reguły zakonnej”. Dopiero niedawno, dzięki odkryciom prof. Barycza z Krakowa, dowiedzieliśmy się, jakie to były krzywdy, które Pawła spotkały; wiemy też, że nie umarł 11 marca 1435 r., lecz conajmniej jesienią tegoż roku; a może w marcu 1436-go?

Dzieło Włodkowica, dzięki któremu stał się wielkim, to głównie pisma procesowe i traktaty w związku ze sporem polsko-krzyżackim. W tych pismach wniósł się na wyżyny wielkiej wiedzy i śmiałej myśli naukowej, politycznej i moralnej. Najwyższe zagadnienia ówczesne: władzy cesarskiej, stosunku władzy kościelnej do świeckiej, wojny prawej, stosunku chrześcijan do narodów pogańskich, bytu i działalności zakonów rycerskich — zostały przez wielkiego naszego rodaka postawione tak mocno, że zajęły uwagę ówczesnego

ŻYCIE KULTURALNE

WE WTOREK MAMY KONCERT SYMFONICZNY

Pierwszy grudniowy koncert symfoniczny w Teatrze Wielkim przypada na wtorek 10 bm.

Na programie znajduje się pierwsza symfonia Beethovena, „Odwieczne pieśni” Karłowicza i Suita „Grób Couperina” M. Ravela. Solistką jest p. Irena Dubiska. Świetna skrzypaczka odegra koncert h-moll Kamila Saint-Saens, którego rocznicy święci obecnie cały świat muzyczny. Warto dodać, że p. Dubiska będzie grała na wspaniałym instrumencie staro-włoskim. Są to skrzypce Guarneriusa del Gesù z r. 1742, pochodzące ze słynnego zbioru Tarisiasa.

Koncertem dyryguje dr. Zygmunt Latoszewski, którego występ kapelmistrzowski w Warszawie, na wielkim koncercie piąt-

kowym tamtejszej Filharmonji, spotkał się, jak donosiliśmy, z jednomyślnym aplauzem publiczności i krytyki, wyrażonym w szeregu obszernych rozważań, podpisanych nazwiskami najpoważniejszych sprawozdawców prasy warszawskiej.

Dzisiaj Zaleski w „Borysie”. Przypominamy, że dzisiaj śpiewa w Teatrze Wielkim Zygmunt Zaleski. Znakomity artysta odtwarza postać cara Borysa w operze Mussorgskiego „Borys Godunow”. Ostatnio kreował Zaleski tę postać w medjołańskim teatrze Alla Scala, w ubiegłym sezonie zimowym, gdzie również inscenizował „Sprzedaną Narzeczoną”.

PLASTYKA I ZDOBNICTWO

Odczyt o nowej sztuce w „Salonie 1935”. W jutrzejszą niedzielę 9 bm. odbędzie się o godz. 12.30 w południe w „Salonie 1935” (pl. Wolności 4, gmach Warsz. Banku Handlowego) odczyt p. Jana Ulatowskiego p. t. „O trudności zrozumienia nowej sztuki”. Wstęp normalny, jak na wystawę (50 gr.). W związku z trwającą wystawą „Kapistów” odczyt ten nabiera aktualności i zainteresuje wszystkich, których zajmuje dzisiejsze malarstwo.

Wystawa druków. Z Łodzi donoszą nam (wp): Tow. Bibliofilów w Łodzi wespół z Kolem Absolwentów Szkoły Graficznej zorganizowało w Miejskiej Bibliotece Publicznej wystawę p. n. „Druk funkcjonalny”.

CO SŁYCHAĆ PRZEZ RADJO?

Niedobra transmisja „koncertu europejskiego”. Prosililiśmy w poprzednim Dziale wielkopolskich radiosłuchaczy o wiadomość, czy wtorkowy koncert europejski, nadawany przez Warszawę, był w ich odbiornikach dobrze słyszany. Otrzymaaliśmy wiele informacyj z Poznania i z miast wielkopolskich. Słuchacze stwierdzają bez wyjątku, że transmisja była „zamazana”, głucha, a już szczególnie w koncercie skrzypcowym Szymanowskiego zupełnie zniekształcona. Niektórzy próbowali słuchać wprost przez Warszawę, niektórzy nawet przez Pragę — wszędzie obraz dźwiękowy pozostawał takim. Zachodzi obawa, że rozgłośnia europejska również otrzymała ten koncert w zniekształconej postaci. Jeden z radiosłuchaczy zauważa, iż po koncercie warszawskim umyślnie próbował chwycić produkcje innych stacji i odbiór miał czysty, np. z Paryża P. T. T. gdzie wykonywano kompozycje modernistyczne, m. in. Albeniza wyjątki z „Pepity Jimenez”, które brzmiały najzupełniej czysto i przejrzyście.

RUCH REGIONALISTYCZNY

Ku czci ś. p. ks. J. Surzyńskiego. W Kościele odbędzie się jutro w niedzielę piękna uroczystość muzyczna. Długoletnim proboszczem parafji kościelnej był znakomity muzykolog i kompozytor, ks. dr. Józef Surzyński, tak niepospolicie zasłużony na polu muzyki kościelnej w Polsce. Chór kościelny przy farze kościelnej urządził jutro w auli gimnazjalnej koncert, złożony wyłącznie z utworów kościelnych i świeckich ks. Surzyńskiego. Program obejmuje części mszy cztero- i pięciogłosowych, zaś w części świeckiej: „Pogrzeb Kościuszki”, ode na powitanie XX wieku (do tekstu Papieża Leona XIII) oraz „Śnił mi się matula”. Udział w koncercie weźmie śpiewaczka poznańska p. Mira Zielińska-Łabendzińska. — Dochoł z koncertu zasilili kasę komitetu budowy pomnika na grobie znakomitego muzyka, spoczywającego na cmentarzu kościelnym po życiu pełnym pracy i zasług.

cywilizowanego świata; oczyszczone z błędów, oświetlone promieniami prawdziwej nauki chrześcijańskiej, zostały one wtedy właściwie rozwiązane teoretycznie. Walcząc o prawo swego kraju, Włodkowicz w znacznej mierze wytknął drogi myśli europejskiej.

Dr. Bohdan Winiarski
Poznań

Uroczysta Akademia ku czci Pawła Włodkowica, urządzona staraniem Koła Historyków Sl. U. Pozn. odbędzie się jutro, w poniedziałek 9 grudnia, w teatrze Nowym o godz. 20.

Program obejmuje: słowo wstępne prezesa Koła, p. M. Siuchnińskiego, odczyt dr. A. Niesiołowskiego pt. „Paweł Włodkowicz: człowiek — czasy — idee”, produkcje Chóru Akademickiego, oraz widowisko historyczne „Paweł Włodkowicz”, napisane przez p. J. Dybowskiego, a wykonane przez zespół artystów teatru Nowego.

Książki nadesłane

Miłoz Gembarszewski: „Jan Tarło — pierwszy powstaniec polski. Kraków 1935. Nakł. Głównej Księgarni Wojskowej.

OCHRONA PRZYRODY

„Kolejka śmierci” na Kasproy Wierch jest budowana dalej mimo jednomyślnych protestów społeczeństwa, które nie chce się pogodzić z niszczeniem tatrzańskich przyrody i z podkopywaniem przez to turystyki. Budowa jej, która miała kosztować rzekomo dwa miliony złotych zgorą, pochłonie zapewne o wiele więcej, jak to już zapowiadali znawcy fachowi, obliczając koszt na cztery miliony. Wynika to z doniesienia, iż Ministerstwo Komunikacji — które uczęszczał w budowie 51 procentami udziałów spółkowych, czyli jest odpowiedzialne za deficyt — wyznaczyło obecnie na tę budowę 250 000 złotych w sposób specjalny. Głównym orędownikiem kolejki śmierci jest bowiem p. wiceminister komunikacji Bobkowski.

Owe ćwierć miliona zostało podane do wiadomości publicznej jako „pożyczka” z Krajowego Funduszu Kolejowego we Lwowie. Jak widzimy, fundusz ten znalazł zastosowanie jako źródło pieniędzy na kolej, nie będącą koleją.

LITERATURA

„Czarna poezja”. Nakładem „Orędownika” ukazał się tom poezji pod powyższym tytułem, napisany przez Konstantego Dobrzyńskiego, a poprzedzony przedmową przez dr. Marijana Seydę. Wiersze te, natchnione ideologią narodową, ukazywały się często w „Orędowniku” którego redakcją jest młodociany pisarz współpracownikiem w łódzkim oddziale. Zbiorkiem tym, pełnym poletu i zapału, zajmujemy się obszerniej na innym miejscu „Kurjera Poznańskiego”.

„GŁUPIA POLSKA BEZ POZNANIA...”

Prof. Ignacy Chrzanowski nadsyła nam następujące objaśnienie:

W nr. 555 „Kurjera Poznańskiego” niezmiernie interesujący artykuł p. Zygmunta Raczkowskiego, p. t. „Głupia Polska bez Poznania”, zaczyna się od słów: „Muszę się przyznać, że nie wiem dobrze, skąd się wzięło i jak powstało powyższe powiedzenie”. Do tych słów Redakcja dodała w nawiasie: „Powstało ono po stworzeniu Królestwa Kongresowego bez Poznańskiego”.

Tak jest istotnie, ale to jeszcze nie wszystko.

Rzecz była taka — wiem o tem od swego Ojca, a Ojciec słyszał to od swego Ojca, literata warszawskiego, redaktora „Dzienniczka dla Dzieci”, Ignacego Chrzanowskiego.

Znakomity artysta teatralny, Alojzy Żółkowski (ojciec!), grając w teatrze warszawskim główną rolę w jakimś melodramacie (tytułu mój Ojciec nie pamiętał), do słów: „głupi człowiek, głupi bez poznania”, dodał od siebie:

— A Polska głupia bez Poznania. Na przedstawieniu był w łoży W. X. Konstancy. W antrakcie kazał do siebie zawołać Żółkowskiego i powiedział mu:

— Za ten Poznań dostaniesz kij! Po antrakcie, Żółkowski, kiedy się tylko kurtyna podniosła, stanął przed budką suflera i oznajmił publiczności:

— Jego Cesarska Wysokość W. X. Konstancy kazał mi państwu oznajmić, że za Poznań dostaniemy Kijów!...

Skończyło się na 10-dniowej koziej!

Pisma nadesłane

„Polskie Ziola”. Nr. 11. Treść: Dr. M. Bernerówna: „Znaczenie gospodarcze soji w Polsce”. — J. Biegański: „Malwa czarna”. — J. Chomentowska: „Zielarstwo na nieużytkach piaszczystych”. — „Stan zielarstwa w Niemczech”. — M. de Lavant: „Las a ochrona przyrody”. — Kronika. — Bibliografia. — Odpowiedzi Redakcji. — Warszawa, Czerwona 23 m. 9.

ECHA WARSZAWSKIE

Warszawa, w grudniu.

Program każdego poważnego, szanującego się kina ma jedną zaletę, mianowicie zawiera m. in. zawsze ciekawy i mile widziany tygodnik aktualności. Jest to albo „głos ze świata” Foxa, albo „oczy i uszy” Paramountu, lub zgola tygodnik Pat'a z nieodzownym globusem i polonezem Chopina. Przyjemnie popatrzeć na tę żywą kronikę, ujrzeć namacalnie to, o czym się przed kilkoma dniami czytało (naturalnie w „Kurjerze Poznańskim”!).

To też zdajemy sobie sprawę z szaleńczego kroku, na jaki decydujemy się niniejszem. Nie mniej nie więcej — tylko postanowiliśmy wspomniane tygodniki położyć za jednym zamachem na obie łopatkę i pokazać wielkim zastępom naszych Czytelników własny tygodnik. Dajmy mu nazwę: Warszawski tygodnik aktualności „Kurjera Poznańskiego”. Ładnie, co? Niech więc biel papieru zastąpi biały ekran, a czarny druk to, co oglądamy na ekranie. Stronę dźwiękową można dorobić sobie samemu prostym podśpiewywaniem, lub mrużeniem pod nosem, (względnie gwizdaniem). Tyle tylko, że nie będzie to przegląd wydarzeń na świecie, a wyłącznie obrazki z życia naszej stolicy. Ale tytuły scen zostaną. Tak samo frapujące, jak na ekranie.

Zaczynamy!

Namiętny kolekcjoner porcelany. Pan Stefan Nowiński cierpiał na niezwykłą manję. Szalał na widok porcelany i nie mógł spokojnie przejść obok sklepu z tym towarem. Musiał koniecznie wejść, obejrzeć to i owo, popytać o cenę, aby choć w ten sposób zapokoić siabostkę. Wszystko byłoby w porządku, lecz sympatyczny młodzieniec przy tej okazji „kolekcjonował” talerze pod płaszczem. Zauważył to pewien niedyskretny jegomość w granatowej czapce z paskiem pod brodą i znalazł w palcie Nowińskiego 18 talerzy. W towarzyskiej rozmówce z

sędzią śledczym okazało się, iż namiętny kolekcjoner porcelany jest... żonglerem podwórkowym. No, i wyjaśniła się tajemnica dziwnej manji.

Makabryczny weksel. P. Kaźmierowski był właścicielem zakładu pogrzebowego. Ludzie nie chcieli umierać, więc interes szedł kiepsko. Poszły w obieg wekselki, a jeden — na 200 zł dotarł do p. Grodzickiego, który nie mógł wydostać pieniędzy. Udał się więc do zakładu i wybrał sobie piękną trumnę wartości 200 zł. A gdy przyniesiono mu ją do domu i zażądano zapłaty, p. Grodzicki wręczył trumniarzowi jego własny weksel. Zrobił się gwałt i padło słowo „oszustwo”. Sprawa powędrowała do sądu.

Co o tem myśleć? Wśród przedmiotów zastawionych w ostatnich tygodniach w lombardzie miejskim, pierwsze miejsce zajmują — obrączki ślub-

ne. Zastawiono ich aż 2 696! Czy to wpływ kryzysu, czy też zanik przywiązania do tego pięknego symbolu?

Zywe marjonetki. Bielany, jedna z nowych pięknych dzielnic willowych Warszawy, jest bazą operacyjną różnych rzeźmieszków. Graszają zwłaszcza nocą. A ciekawie ze strony policji niema. Więc mieszkańcy sypiają ze sznurkami u rąk. W razie niebezpieczeństwa, stróż nocny pociąga za te sznurki i budzi w ten sposób przywiązane do nich osoby. Mamy więc na Bielanych żywy Teatro dei piccoli.

„Abisyńska panorama”. Mordka Kraśny, zgodnie z wymaganiami swej rasy, jest człowiekiem interesu. Słyszał coś o słynnej „Panoramie Racławickiej” we Lwowie, którą ogląda się za pieniądze. Stuk, puk palcem w głowę i postanowił Warszawę wzbogacić o nowe dzieło sztuki, a przytem wzbogacić i siebie. Oto na t. zw. Wołowce ustawił „abisyńską panoramę”. Za 10 gr można tam było oglądać straszliwe sceny, „żywcem” wzięte z terenu walk w Etiopji. Interes zapowiadał się znakomicie, gdy nagle Mordką Kraśnym i jego „panoramą” zajęła się policja. Bo — po pierwsze: nie miał pozwolenia na tę imprezę, — po drugie: malowidła przedstawiały sceny z wojny...

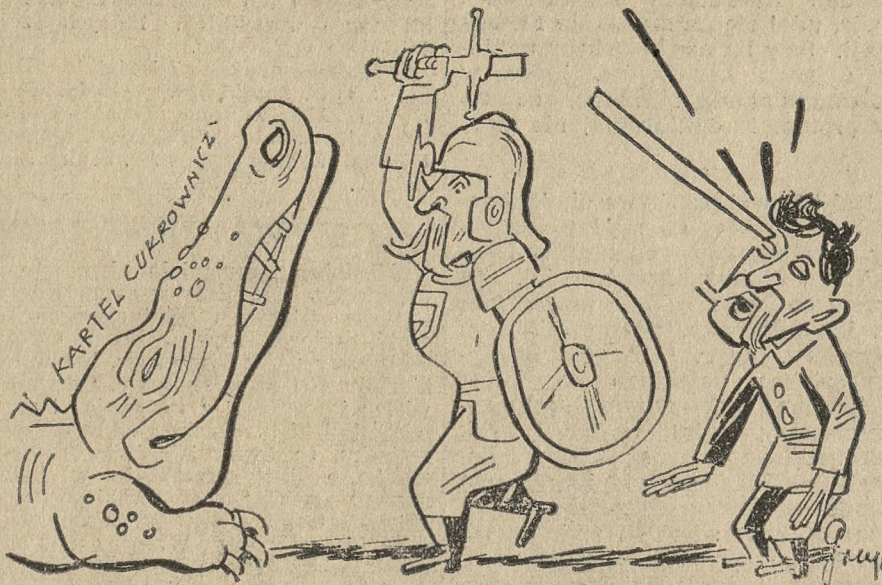
rosyjsko-japońskiej.

Uwaga smakosze! Jankiel Bergson zajmował przy ul. Leszno 75 piękne przytulne mieszkanie. Jednopokojowe. Przytułało ono codziennie sześć osób do snu. W to sielankowe życie wkroczyła niespodzianie komisja miejskiej służby zdrowia. Okazało się, że Jankielek urządził w swem mieszkanku tajną fabryczkę sera. Rewizja dała obfity wynik. Mleko na ser trzymano zamiast w specjalnej kadzi — w balji do prania, a za prasę do wyrobu sera służyła podłoga i niemniej brudna deska. W balji znaleziono twaróg z śladami błota i innych nieczystości. „Prasę” zniszczono, twaróg skażono barwnikiem, Bergsonowi zaś wlepiono karę pieniężną. I pomyśleć, że takich „fabryczek” wykrywa się dziesiątki!

2 x ambaras. Który mężczyzna nie jest wielbicielem płci pięknej? Wiadomo, każdy! Więc czego dziwić się Alojzemu Ambarasowi z ul. Dzikiej 4, że na widok każdej spódniczki serce poczyna mu bić żywiej. A cóż dopiero, gdy jest po kilku „większych z gorzka!” Wówczas każdej się oświadcza, ba nawet kapeluszu damskiemu na wystawie. Zdarzyło się któregoś dnia, że Alojzy Ambaras wyszedł z ulubionej knajpki w formie żywego przykładu, że „wódka krzepi”. Traf chciał, iż nie spotkał po drodze żadnej kobiety. Dopiero na ul. Żąbkowskiej wpadł mu w oko manekin na wystawie pracowni sukien, ubrany w piękną wieczorową toaletę. Ale jak to manekin. Stoi i nic! Głuchy na miłosne zaklęcia Alojzego. W pewnym momencie poczciwy Ambarasik nie wytrzymał, lunął pięścią w zybę wystawową, porwał manekin, objął go rozkochanymi ramionami i zaczął się szybko oddalać. Brzęk rozbitej szyby zaalarmował właścicielkę magazynu, podniosła krzyk i Ambarasa ujął policjant, z trudem odbierając mu przedmiot nagłej miłości. Efekt: areszt w komisariacie aż do wytrzeźwienia, protokół, mandat karny i 400 zł odszkodowania za spowodowanie strat. Taki to ambaras miał pan Ambaras!

Na tem kończy się nasz „tygodnik aktualności”. Teraz kolei na obejrzenie głównego filmu, czyli na przeczytanie „Kurjera” od artykułu wstępnego aż po dowcip na ostatniej stronie. Tylko z uwagą! A — Z.

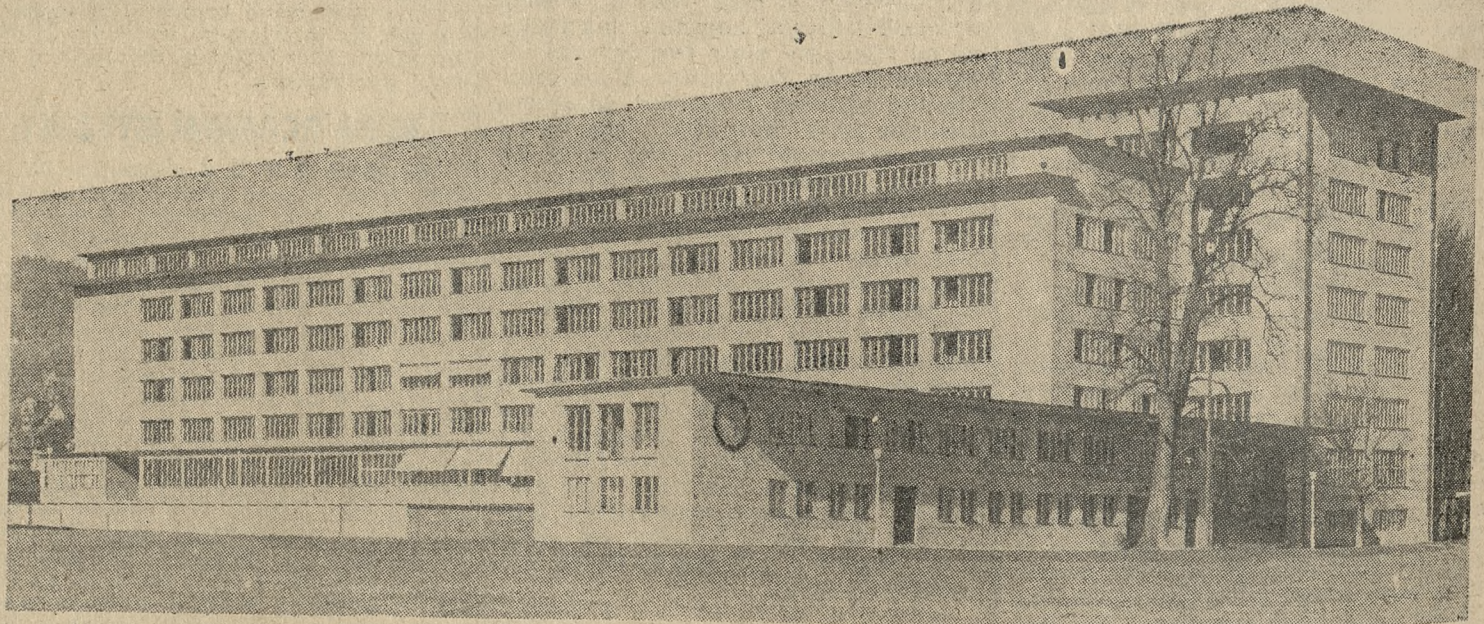
Walka z kartelem cukrownictwa

Godził w smoka, a uderzył rolnika.

Wśród młodych architektów Szwajcarii

I naród Helwetów nie pozostaje w tyle za nowoczesnymi prądami w architekturze. Jak widać z umieszczonych obok rycin, nowe formy opanowały budownictwo rzytkowe Szwajcarii niemniej gruntownie, niż w Krakowie, które niosą sztandar pierwszeństwa w współczesnych sztukach plastycznych.

Nowe koszary piechoty w Lucernie, zbudowane w latach 1934-35.

Tego rodzaju okazały stacje benzynowe nie są rzadkością w krajach żywego turystyki. Oto okaz wzięty z jednej z ulic Zurychu, przypomina okazały salon kosmetyczny.

Koszary w Lucernie są ostatnim wyrazem mądrego rozplanowania. We wnętrzu łączą one najnowszy komfort z estetyką życia powszedniego. Zadaniem twórcy tego gmachu było usunąć osławioną atmosferę „koszarową”, ziejącą tępa bezbarwnością i podciąganiem wszystkiego pod szablonowatą przeciętność. Kolorowe ściany, zdobione freskami znanych malarzy, mają skrócić monotonię życia żołnierskiego i kształcić zarazem w młodym rekrucie poczucie piękna. Przestronne okna, które przez specjalny mechanizm dają się złożyć (jak parawan), przez co latem ginie ściana zewnętrzna poszczególnych pięter, wyrabiają wśród mieszkańców pojęcie przestrzeni i swobody. Trzeba oczywiście na to szczęśliwego kraju Szwajcarów, by koszary wyglądały prawie jak sanatorium.

Drugi przykład, to stacja benzynowa w Zurychu. Szeroki dach chroni od nieporodni, całość wygląda jak rodzaj świątyni, efektownie oświetlonej w nocy, więc przyciągającej podróżnych. Te przydrożne „świątynie” turystyki, — to znak nowoczesności życia nowożytnego człowieka.

Przed zjazdem związkowym Katolickiej Młodzieży

z tego nie można współczesnemu pokoleniu starszych odmówić — to interesowania się losem i sprawami młodzieży. Od czasu do czasu na naczelnym miejscu pojawiają się w prasie liczne wyrażenia, artykuły, feljetyony, dotykające jednego z pierwszorzędnych zagadnień dla narodu i państwa, dla jego przyszłego oblicza, które ma kształtować dorastające pokolenie.

Cóż, kiedy pisząc i mówiąc o młodzieży, bierze się pod uwagę przeważnie tę jej część, która jeśli się na co może skarżyć, to raczej na przester, niż na brak opieki. Bierze się pod uwagę przede wszystkim młodzież szkolną. Niestety, nie jest to jednak całość zagadnienia. Nie jest to nawet jego część najważniejsza. Jest przecież w Polsce daleko większa liczba młodych, o których społeczeństwo dziwnie milczy. O których prasa pisze, owsem. Niestety jednak najczęściej — w działach kroniki policyjnej. Jest to młodzież pozaszkolna.

Wszyscy wiemy aż nadto dobrze o tem, że milion dzieci jest bez możliwości korzystania z dobrodziejstw nauki.

Wszyscy jesteśmy poinformowani o wszelakiego rodzaju eksperymentach nauczania młodzieży szkolnej, znamy przeróżne statystyki, wykresy itp.

Wiemy, że 75—100 dzieci mieści się w izbie szkolnej, przeznaczonej dla 30 uczniów.

Czy jednak wiemy wszyscy, że młodzież opuszczająca szkołę, powiększa automatycznie kadry bezrobotnych, że dla młodego pokolenia niema już pracy w Polsce. I oto jakie zachodzą paradoksy: np. na Śląsku znajdują się okręgi, gdzie zagadnienie młodzieży rzemieślniczej, przemysłowej, a więc pracującej — nie istnieje! Stu młodych ludzi — stu nowych bezrobotnych!

Przyłącza się tu moment psychologiczny i socjologiczny. Z chwilą opuszczenia szkoły w duszy młodego człowieka zachodzi rewolucja pojęć, którą można określić jako kryzys autorytetu: Kryzys autorytetu — szkoły i domu; prąd do „wolności i swobody”.

Nadmiar energii, jaką kipi młody człowiek, a która dotąd znajdowała ujście, względnie była przytłumiana w kilku godzinach nauki szkolnej, szuka sobie innych dróg, innych sposobów. Dotąd hamulcem była szkoła z swym pewnym rygiorem, ze swymi sankcjami. Obecnie ten czynnik wychowawczy zanika. Dom, rodzice, rodzina, przeważnie nie mają czasu na wychowanie. Wielka ilość wolnych godzin, jakimi obecnie młody chłopiec czy dziewczyna dysponują, każe szukać sobie takiego zajęcia, któreby ten czas chociaż w czysto mechaniczny sposób wypełniło. Dotychczas tu jeszcze tak charakterystyczna dla młodzieży opuszczającej szkołę, pogarda i niechęć do wszystkiego, co przypomina lata szkolnej nauki.

Nie bez tego oczywiście, żeby się nie pojawiała także szlachetna myśl o samodzielności życiowej, o samostanowieniu o sobie, — chęć, aby coś zrobić, aby być czemś, być pożytecznym.

Niestety. Dzisiejsze warunki życia, pozwalają na realizację tych najbardziej elementarnych marzeń ludzkich znikomemu tylko procentowi młodzieży.

I tu wylania się największa tragedia. Na samym „progu nowego życia” spotyka młodzież okrutne rozczarowanie. Życie nie pozwala chłopcu czy dziewczynie spełnić podstawowego zadania, które samo zdolne jest stanąć o człowieczeństwo, aby stać się użytecznym swemu społeczeństwu.

Kto zna młodzież opuszczającą szkołę, wie o tem dobrze, że coraz mniej jest w niej zapału. Gwałtownie zmniejsza się typ ambitny, wierzący w swoje możliwości. Coraz więcej natomiast jest takich, którzy wchodzą w życie, albo z zupełną rezygnacją, niezdolni do walki o byt, albo z niechęcią jeśli nie nienawiścią dla tego społeczeństwa, które nie może im zapewnić jakichkolwiek warunków bytu.

Jedni i drudzy powiększają gromady, które wzięła w posiadanie ulica. Jedni i drudzy — w najlepszym dla naszej państwowości wypadku — katastrofalnie, opóźniają normalizację stosunków społecznych, przemieniając się na pokolenie — balast, pokolenie, dorastające w głodzie, w niedostatku, w lachmanach — w poczuciu krzywdy. Część tej młodzieży, znikoma z-

szłą, bo zaledwie 12 proc. znalazła pewne oparcie, znalazła możliwość wylądowania swego pędu do samodzielności w organizacjach wychowawczych. Organizacje te albo pracują według metod oświaty pozaszkolnej, albo też jako zespoły społeczne. Najczęściej jednak są one kombinacją pracy oświatowej i społecznej.

To stwierdzenie nie oznacza, rzecz jasna, abyśmy pochwalali wszystkie organizacje, które pracują wśród młodzieży pozaszkolnej.

Dziś jednak pragnęlibyśmy zwrócić uwagę na najpoważniejszą z nich. Jest to katolicka i polska organizacja, która do zeszłego roku, tj. do zmiany statutu dla Stowarzyszeń Akcji Katolickiej pracowała pod nazwą Zjednoczenie Młodzieży Polskiej (SMP). Od zeszłego roku, Zjednoczenie zostało przeorganizowane na dwa ogólnopolskie Związki, zachowujące najściślejszą współpracę: Katolicki Związek Młodzieży Męskiej i Katolicki Związek Młodzieży Żeńskiej, liczące 308,720 członków (druhen i druhów). Równocześnie jest to największa dziś organi-

zacja wiejska, licząca 246 400 młodzieży rolniczej.

Na podkreślenie zasługuje związek tej organizacji z ziemiami zachodnimi, gdzie praca wśród młodzieży jest najwcześniejsza i ma za sobą tradycję 85 lat! Tu, w Wielkopolsce, wypracowano wprawdzie metody, które w roku 1919, kiedy stworzono ogólnopolską, katolicką organizację — Zjednoczenie Młodzieży Polskiej — stały się własnością całej Polski.

W dniu 11. bm. odbywa się Zjazd Związków Katolickich Związków Młodzieży w Poznaniu, w sali koncertowej przy ul. św. Marcin 8. Zjazd ten zasługuje na podkreślenie jako pierwszy Zjazd ogólnopolski po zmianie statutu. Na tym zjeździe J. E. ks. biskup Adamski wygłosi referat p. t.: „Akcja Katolicka Młodzieży”.

Działalności Katolickich Związków Młodzieży, które opracowują obecnie szczegółowy program, przystosowany do nowych warunków pracy w szeregach Akcji Katolickiej, towarzyszą nasze najszczerze życzenia.

JAN TOKARSKI.

Nie zamykajmy oczu na niedolę bliźnich!

Przed nami leży stos listów. Każdego dnia poczta przynosi nam ich po kilka. Piszą biedni i proszą nas o pomoc, bo wierzą, że nasze pośrednictwo powstrzyma ich od powolnego staczenia na dno upadku, od bezmyślnego,

„za współlokatorów mam szczyry — donosi nam pewien staruszek — bo mieszkam w chlewiku u litosiwej osoby...”

Patrzmy na te nieme, a jakże wymowne litery, zawarte w listach. Jeden podobny do drugiego: wszędzie ból,

Bezrobotni chłopcy w wieku pozaszkolnym spożywają podwieczorek.

nędzą powodowanego schodzenia na drogę przestępczą. Piszą do nas jedni niewprawną ręką, drudzy starannie, ale drżącą ręką ustawiane litery. Odsłaniają dramatyczne zmaganie się z bytowaniem.

„Jestem powstańcem wielkopolskim — pisze jeden — od 52 miesięcy nie mam pracy, a w domu 6 półnagich dzieci. Siadam kilogramów chleba — oto wszystko, co otrzymuję od Funduszu Pracy. Staję po stronie myśli popelnienia zbiorowego samobójstwa...”

„Mieszkam w wilgotnej suterenie — pisze inny. — Wróciłem co dopiero z więzienia. Kradłem dla dzieci. Mam ich czworo. Nie chcę słyszeć ich ciągłego wiania o chleb i — suchego, okropnego kaszlu. Leżą wciąż pod ostatnią pierzyną, chroniąc się w ten sposób od zimna. Chcę być uczciwy...”

nędza, rozpacz, apatia...

Cóż im możemy pomóc? Odwołać się do serc naszych współczujących czytelników — dla każdego z osobna? Byłaby to akcja rozstrzelona i może bezcelowa. Chodzi o zbiorowy wysiłek dla wszystkich biednych. Chodzi o pomoc dla istniejących instytucji, które w ciągu całego roku z zaparciem się siebie troszczą się o biednych. Mamy dzisiaj na myśli komitet tanich kuchni im. ks. Prymasa Dalbora.

Przewodniczącym komitetu jest ks. radca Putz jako delegat z ramienia J. Em. ks. Kardynała Prymasa Hłonda, dalej do zarządu należą ks. Wołkowski, dyrektor Związku „Caritas”, ks. Misiołek, dyr. okręgu „Caritas”. Jako szafarka (gospodyni) występuje p.

Reemigranci przy posiłku w świetlicy przy ulicy Kluczborskiej.

W. Kabaciński, skład delikatesów, Al. Marcinkowskiego 5. St. Szeszula, skład delikatesów, ul. Fredry 2. J. Makowski, skład delikatesów, ul. Marszałka Focha 41. F. Koszewski, skład win i wódek, ul. Wielka 29. ng 18 029

Czubkowa, a sekretarką i właściwą duszą całej akcji jest — niezmiernie p. Niklewska.

Dzięki temu komitetowi, w czterech odrębnych ośrodkach pomocy otrzymują nasi najbiedniejsi obiady i opiekę.

Pierwszym najstarszym ośrodkiem tego miłosierdzia, to kuchnia dla ubogiej i bezrobotnej inteligencji przy ul. Fr. Ratajczaka. Tutaj wydzielają się codziennie 350 obiadów.

Drugim poważnym ośrodkiem niedawno utworzonym to kuchnia dla reemigrantów przy ul. Kluczborskiej, odżywiająca każdego dnia 450 reemigrantów. Poza tem pod kuratelą komitetu tanich kuchni, istnieje kuchnia przy zakładzie św. Józefa, który wydaje 250 obiadów dla bezrobotnych pracowników fizycznych, oraz świetlica dla 35 bezrobotnych chłopców w wieku od 14 do 16 lat, w szkole przy ul. Działyńskich.

Środki komitetu wyczerpały się zupełnie. Przeszło tysiąc najbiedniejszych stoi w przededniu całkowitego głodowania. Trzeba szybkiej pomocy. Każdy grosz zaważy na szali.

Rozważyć musimy skutki, jakie mogłyby nastąpić po wstrzymaniu akcji dożywiania. Taka kuchnia dla reemigrantów — to przecież ostatnia deska ratunku. Zamknięcie świetlicy przy ul. Działyńskich to dobrowolne wydanie młodzieży na łup straszliwych wpływów ulicy.

Nie jesteśmy pesymistami, nie potrafimy malować czarnych obrazów. To jest smutna rzeczywistość, którą należy w miarę sił i środków przemienić.

Kończy się „tydzień miłosierdzia”. Nie znaczy to, byśmy mieli po tym tygodniu zamknąć oczy na nędzę i sami myśleć o sobie. Za dwa tygodnie nastąpią radosne święta Bożego Narodzenia. Aby ta myśl zwiększyła jeszcze naszą ofiarność. Niech nie będzie serce, któreby pozostało nieczule na tę nędzę i biedę.

Prosimy w imieniu nędzarzy! Składajcie ofiary na cele tanich kuchni. (wel)

Z działalności T. C. L. na Pomorzu

W czasie kryzysu nie wystarczy karmić i odziewać ciało, ale trzeba podjąć ofiarny trud, aby dokarmić i ludzkiego ducha. W ostatnich dniach można stwierdzić pomyślny rozwój oświatowo-społecznej pracy T. C. L. na Pomorzu. Miasta: Świecie, Chełmno, Chełmża, Kowalewo, Golub, Wąbrzeźno, Brodnica, Nowemiasto, Lubawa, Działdowo, Grudziądz, Radzyn, Jabłonowo, Łasin urządziły w ostatnich dwu tygodniach wiece oświatowe celem zainteresowania ogółu sprawami oświatowymi. Na wiecach przemawiał dyrektor T. C. L., ks. dr. Miłk, na temat: „T. C. L. w walce o przyszłość Polski”. Wszystkie te miasta posiadają już dość obfite księgozbiory T. C. L., z których książka dociera do coraz liczniejszej rzeszy czytelników.

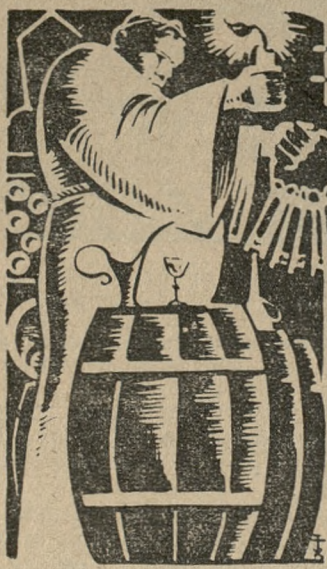
„Caritas”

W 6 dniu „Tygodnia Miłosierdzia” pamiętajmy, że człowiek żyje nie tylko chlebem, ale i słowem; zbierajmy skrzętnie książki i czasopisma i zakładajmy biblioteczki dla ubogich, chroniąc ich przed lekturą komunistyczną, bezbożniczą i sekciarską, wciśkającą się natrętnie do mieszkań ubogich i bezrobotnych.

Każdy uczynek miłosierny spełniony dla bliźniego w imię Chrystusa — to Caritas.

CHORZY! LECZCIE SIĘ W KRAJU!

Silniejsza i skuteczniejsza w działaniu, niż podobne środki zagraniczne, jest nasza SÓL MORSZYŃSKA lub WODA GORZKA MORSZYŃSKA. Stosuje się w niedomaganiach żołądka, przy zaparciu i innych dolegliwościach. Zadzajcie w aptekach i składach aptecznych.

Noc św. Marcina w piwnicach Burgundzkich

Beaune-Dijon, w listopadzie. W mroźny poranek św. Marcina, znalazłam się w Beaune, starym, malowniczym mieście Burgundji. Panuje w nim tego dnia ruch niezwykły; odbywa się bowiem sławna, doroczna sprzedaż znanych win de l'Hospice de Beaune.

Szpital ten mieści się w przepięknym, historycznym budynku, pochodzącym z czasów świetności książąt burgundzkich z XIV-go w. Ale nie czas dzisiaj na zajmowanie się jego architekturą. Schodzimy więc do historycznych piwnic. Dostojne beczki, ustawione jedne przy drugich, wypełnione są przepyszny miodem, wypłukane są przepyszny nektarem. Jego smakiem delektują się podniebienia znawców. Każdy wyjmując z kieszeni „tête-vin”, małą srebrną, płaską filiżankę i kosztuje, płucząc usta winem, które następnie wypłukuje. Chodzi bowiem o zachowanie najzupełniejszej trzeźwości.

Przypatruję się typom burgundzki: solidna to rasa winników o jasnych włosach i niebieskich oczach.

— Il n'y a pas, il a de la „profondeur”, stwierdza czerstwy „degustator”, wskazując towarzyszy na jeden z „crus”.

Trzeba zaś wiedzieć, że „głębokość” wina jest tutaj narówni ceniona jak przez innych głębokość myśli; stanowi ona bowiem o przedniej jakości danego gatunku.

Po ceremonii kosztowania, w innej pięknej sali odbywa się niemniej interesująca ceremonia sprzedaży wina z... licytacji. Na mocy starego zwyczaju, po dziś przestrzeganego, odbywa się ona przy zapalonych świecach. Zgaszenie jej zastępuje sławny młotek licytatora i oznacza, że targ został dobity. W dawnych latach przynosił on szpitalowi przeszło 3 miliony franków; obecnie nie dochodzi do miliona.

Wychodząc, zaglądam do sali przeznaczony dla kobiet, a oddzielony od kaplicy jedynie oszklonemi drzwiami, które są otwierane podczas mszy. Stara, pomarszczona staruszka podnosi się na swym bielutkim łóżku, trzymając w ręku owe „tête-vin”, wypełnione nie szkodliwym winem..., ale mlekiem. Nad nią zaś pochyla się postać zakonnicy w niebieskim habicie, — to siostra „de l'Hospice de Beaune”.

Przymrozek i stare wino zaostriły apetyty wszystkich. Spieszmy też do Dijon. Po drodze napotykamy na malowniczy pochód „Chevaliers Tête-vin” — rycerzy-degustatorów, których wielki mistrz, odziany w przepyszny togi, trzyma w ręku szcep latorośli winnej. Ale oto stajemy przed starym domem; o pochylonym dachu, wykładanym kolorowymi ceglami. Tutaj to odbędzie się obiad-wieczera w sali... piwniczej!

Winobranie w sławnym Clos-Vougeot.

Beczki i beczki, butelki i butelki; w środku sfitu drewniane koło, które dawniej służyło do poruszenia tłoczni, wyciskającej sok z winogron.

Dochodzą nas już bajeczne zapachy kuchenne. Menu nawskroś burgundzkie: „oefs en meurette” (słonina z masłem i czerwonym winem, do którego wrzuca się jajka i cebulkę); sławna „pauchoise” (potrawka z karpia, węgorka, szczupaka, gotowana z czosnkiem, cebulką na białym winie); a wreszcie dymiąca się przepyszna szynka, marynowana znowuż w t. zw. „lie de vin”, czyli osadzie z czerwonego wina.

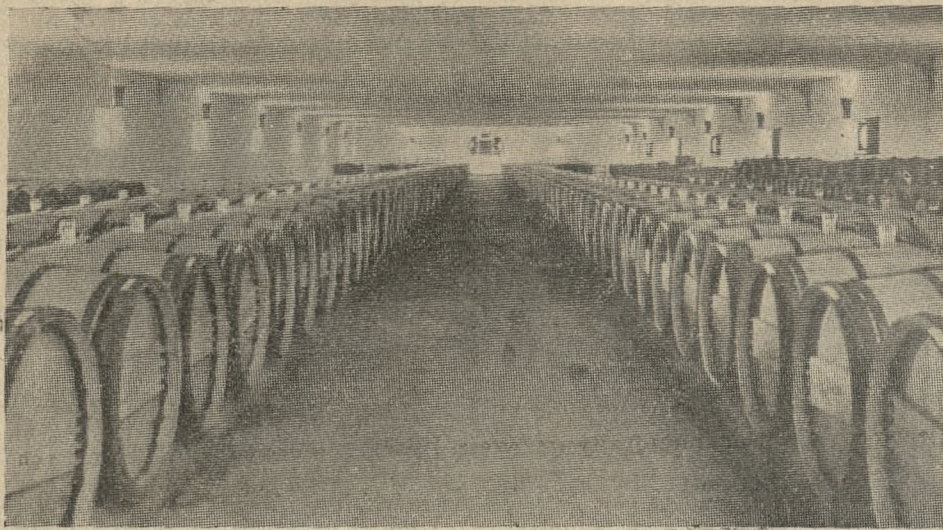
Nawiasem trzeba dodać, że właściwie kuchnia francuska oparta jest na winie. Do cielej pieczeni dolewa się białego wina, do wołowiny czerwonego; do większości sosów dolewa się białego wina, a nawet gotuje się w nim ryby. Dodaje im ono oczywiście owego wonnego, niczem nie zastąpionego zapachu. Istnieje cały kodeks, ustalający, jakie wino należy podawać z danymi potrawami. A więc do ryb — zawsze białe; do mięsa a także i do serów czerwone.

Konsumcja tego trunku we Francji

wym”. Znosi się je następnie do „cuves”. Są to kolosalne kadzie, o pojemności 10—80.000 litrów. Grona są wyciskane: dawniej zapomocą ogromnych tłoczni, wprawianych w ruch przez ludzi, z których sławna „grosse Margot” waży 80.000 kg., a pochodzi z czasów książąt burgundzkich. Obecnie weszły naturalnie w życie tłocznie elektryczne.

„Sok winogronowy w kadziach fermentuje, tworząc na powierzchni rodzaj skorupy, zwanej „chapeau”. Fermentacja ta trwa kilkanaście dni w lokalach zamkniętych, posiadających zawsze tę samą temperaturę. Jest ona ukończona, gdy wino nie burzy się. Należy jednak do tego lokalu wchodzić niezmiernie ostrożnie. Jest on bowiem wypełniony kwasem węglowym i to tak silnym, że co roku kilku winiarzy ulega zaccadzeniu. Do piwnic należy wchodzić z zapaloną świecą; jak długo się ona pali, niema niebezpieczeństwa.

„Pod kadziami znajdują się filtry oraz siarką dezynfekowane beczki. Do nich zlewa się wino, czuwając następnie, by beczki zawsze były pełne. Wino

Piwnica-salon w Burgundji.

jest największa na świecie. Według ostatnich bowiem statystyk, Francuz wypija go przeciętnie 150 litrów rocznie.

Dokoła mnie napełniane są kieliszki za kieliszkami. Mojego pilnuje z pieczołowitością p. Antonin, stary winiarz z ojca i dziada o śmiejących się żywych, inteligentnych oczach. Pod koniec biesiady gwar staje się coraz większym. Korzystam zeń i proszę mego sąsiada, by mnie nieco wtajemniczył w tajniki preparowania win.

Nie daje się wiele prosić. Siadamy na uboczu, przy beczkach. Nad naszymi głowami snują się kłęby fajczanego dymu.

„Winogrona — powiada mi z rozrzwiniem mój Burgundczyk, jakby mówił o czymś specjalnie mu drogiem, są właściwie żyjącą istotą: posiadają one swą młodość i starość, podlegają chorobom nieraz tak nieuleczalnym, jak u człowieka gruźlica.

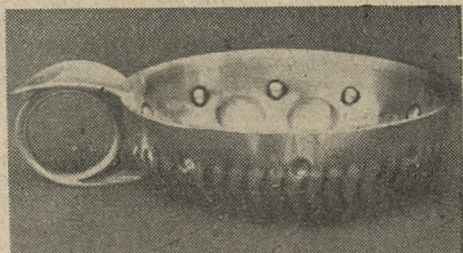
„Po winobranii analizuje się grona. W ten bowiem sposób można zaraz wiedzieć, czy dany rok zapowiada się dodatnio pod względem „gatunkowy-

pozostaje w nich przez 3 lata, a dopiero potem przelewa się je do butelek. Wino powinno zawierać 2 gramy cukru na litr; w przeciwnym razie może już w butelce ulec t. zw. „drugiej fermentacji” i zepsuć najlepszy gatunek.”

Kłęb nowego dymu unosi się z fajki. Korzystam z tego intermezzo i pytam:

— Czy prawda, że fabrykacja szampana jest zupełnie specjalną?

— Oczywiście, brzmi odpowiedź. Grona, przeznaczone na szampan, wyciska się, nie podlegają one jednak

Tête-vin z XVIII wieku. (Srebrna filiżanka do kosztowania wina.)

fermentacji. Szampan należy też dozować, zależnie od tego, czy ma być „sec”, „demi-sec”, lub „doux”. W tym celu dolewa się likieru, otrzymanego z winogron szampańskich i cukru candi. Szampan, raz przelany do butelek, umieszcza się w „pupitres”, czyli specjalnych dla każdej fiaszki zagrodkach, a to dlatego, że należy te butelki ustawicznie obracać o jedno poruszenie ręki, by odłączyć formujący się przy korku osad. Po pewnym czasie specjaliści otwierają butelki, usuwają ten osad, poczem ostatecznie zamykają butelki.

„Dodam wreszcie rzecz mało znaną, że szampan można uzyskać z jakiegokolwiek wina, nie specjalnie pochodzącego z Szampanji, a więc nawet i... czerwony!”

Podają go nam. Rzeczywiście doskonali, posiadający jednak znacznie więcej garbnika.

— Czy wina dają się naogół przechować w nieskończoność?

— Nie. Najstarsze jakie mamy — mówi mi p. Antonin — a jest to Vosne-Romanée, pochodzi z 1865 r. Nie istnieje już zupełnie w handlu. Inne pochodzą z 1871 r. Były to wina mocne. Z biegiem czasu tracą one procent alkoholu, żółknieją nieco, ale zachowują zawsze precudny bukiet, ten niezrównany dar natury, nie dający się w żaden sposób sfalszować.

Specjalista porusza delikatnie butelki szampana, by oderwać formujący się przy korku osad.

Fajka zgasła. Spoglądam dyskretnie na zegarek: mam zaledwie kilka godzin do przespania i dalej w drogę do Paryża. Żegnam się serdecznie z przemiłymi gospodarzami. Pan Antonin, odprowadzając mnie, mówi:

— Niech pani nie zapomina, że Ludwik XVI wypijał aż 3 butelki szampana przy każdym jedzeniu, ale Napoleon wolał naszego Chambertina. Ponieważ jest to pani bożyszcze, więc pozwolę sobie zaofiarować małą buteleczkę na drogę.

Nie jeden to dar, jaki został mi wręczony w tę „wonną” noc. Pani Antonin bowiem wsunęła mi na pamiątkę małą, drewnianą statuetkę św. Wincencego, patrona winników. Dzięki niej dojechałam zapewne cało do Paryża po kilkudziesięciu kilometrach prawdziwej gołolodzi.

I. BRIARES.

Handel Sowietów z Trzecią Rzeszą

Moskiewska „Prawda” ogłasza artykuł komisarza dla handlu zagranicznego Rozenholca, w którym podane są dane o stosunkach gospodarczych między wrogimi skądinąd kontrahentami: niemieckim i sowieckim.

W latach 1932 do 1934 spłaciła Rosja Niemcom przeszło półtora miljarda marek długów, przyczem po niedawnym spłaceniu kredytu w sumie 140 milionów marek, pozostało zadłużenie sowieckie w nieznaczonej tylko sumie. Autor artykułu wskazuje na to, że przemysł niemiecki zainteresowany jest nadal sowieckimi zamówieniami, dla których zdradza życiwość i kontaktów swoich nie zatracił. Ale taksamo mają Niemcy interes w tem, aby nie zaniedbać Rosji sowieckiej, jako ważnego dostawcy różnych surowców, których brak Niemcom, głównie oleju ziemnego, lnu, drzewa, tytoniu itd. Rosja jest przytem w korzystniejszym jakoby położeniu, że może zbywać swoje produkty również w innych krajach, gdy tymczasem różne gałęzie przemysłu niemieckiego są silnie skazane na zbytni na rynku rosyjskim. W konkluzji domaga się komisarz Rozenholc, aby stosunki handlowe Sowietów z Rzeszą poddać rewizji i oprzeć na nowych zasadach.

Jest to niemi pierwszy przykład stałego zainteresowania wzajemnymi o-brotami handlowymi Berlina i Moskwy, które istnieje pomimo nieprzyjaznych stosunków politycznych. W Niemczech istnieje zawsze jeszcze sfera gospodarcza, może będąca dziś w cieniu, które nieustannie liczą na rynek rosyjski w bliższej lub dalszej przyszłości.

JEDYNY

Wielki Pokaz Kanarek

odbędzie się od 8—10 b. m. w wielkiej sali p. Heyduckiego, ul. Maszalarska nr. 8 a. Wstęp 50 gr. dzieci do lat 14 w tow. rodziców — wstęp wolny.

Rzeka w Indiach brytyjskich wyschnięta, tak, że przejść można przez nie suchą nogą. Na zdjęciu widzimy właśnie kawalerję z Kalkuty, przekraczającą szerokie korytoko rzeki Pathro.

Tydzień przeciwgruźliczy

Dorocznym zwyczajem jeden tydzień grudnia jest przeznaczony dla propagandy walki z gruźlicą.

Gruźlica bowiem jest, w naszych warunkach, jedyną chorobą zakaźną, dla której zwalczania konieczna jest współpraca całego społeczeństwa. Do pokoju chorego na tyfus, szkarlatynę czy dyfterję nikogo zdrowego się nie wpuszcza, i ten rygor jest dla wszystkich zrozumiały. Zakaźna gruźlica chodzi sobie tymczasem po mieście, siedzi w tramwaju, w teatrze, kinie i nikt jej kontaktu z zdrowymi nie broni. To też zakażenia są rzeczą nieuniknioną, i statystyka uczy, że naprzykład w Poznaniu zaraża się codziennie 10 dotychczas zdrowych osób.

Dlatego Komitet „Dni Przeciwgruźliczych” uprosił znanych prelegentów, którzy w tych dniach udzielą fachowych rad wszystkim, którym zdrowie własne i społeczne leży na sercu.

W Collegium Minus, sala 17, wieczorem o godzinie 20, w środę dnia 11 grudnia p. prof. dr. P. Gantkowski przedstawi słuchaczom „Jak wystrze-

gać się powinno najbliższe otoczenie chorego przed zakażeniem gruźliczym”, a w sobotę, dnia 14 grudnia p. dr. J. Raczynski będzie mówił „O początkach gruźlicy płuc u dorosłych”. Na fali Radja Poznańskiego słuchacze dowiedzą się od p. doc. dr. J. Zeylanda o tem „Co każda matka powinna wiedzieć o gruźlicy”.

Poza tem, w tym tygodniu w Nowym Ratuszu będzie otwarta Wystawa Przeciwgruźlicza codziennie od godz. 10 — 18. Tam, prócz pokazu wykresów, modeli, preparatów anatomicznych, odbędą się krótkie pogadanki na ciekawe tematy, które wygłaszać będą członkowie Korporacji U. P. Aesculapia.

Każdy, kto rozumie stale niebezpieczeństwo, któremu grozi nam niemiłosierny wróg: gruźlica, powinien przychylić się też materialnie do jego zwalczania, przez wstępowanie do szeregu Miejskiego Towarzystwa Przeciwgruźliczego. Składka roczna 3 złote, zgłoszenia w Kasie Komunalnej Miasta Poznania przy Nowej i Marsz. Focha.

W gabinecie psychiatry

— Złe mnie zrozumieł, i na grymas pogardy. Odpowiedzi przyjacieli uśmiechem... Do gabinetu słynnego lekarza-psychiatry, po długim wyczekiwaniu w poczekalni, wszedł cichym krokiem człowiek i rzekł: — Panie profesorze! Musi pan mi pomóc. Z moją duszą nie jest dobrze. Jakgdyby się coś w niej zalało. Nie mam właściwie powodu nienawidzić życia, lecz woń jego kwiatów, że tak powiem, staje się dla mnie z dnia na dzień coraz bardziej wstrętne.

„Patrząc na ludzi, muszę się szyderczo uśmiechać, z obrzydzeniem wspominając ich podłość! A oni mnie źle rozumieją i odwdzięczają się przyjaznym uśmiechem. Przez to wydają mi się jeszcze bardziej szkaradni. — Rankiem, nie wiem, dla czego mam właściwie jeszcze wstawać, lecz obawiam się zbytnio moich własnych myśli, aby móc pozostać w łóżku. A kiedy już wstałem, zadaję sobie przy każdym kroku pytanie: dokąd mam pójść? Mam czasem wrażenie, że doznane przeżemnie w życiu rozczarowania powinny świat w biegu zatrzymać; tymczasem świat kręci się dalej, a mnie codziennie nowych rozczarowań przybywa. Czuję bezustanny ból, gdzieś we mnie, poza mną, czy nade mną — rzeczą pańską to rozstrzygnąć. Słyszę tępy brzęk moich nerwów, niby porwanych strun gitary... Pomóż mi pan!”

Pacjent umilkł. Lekarz zbadał chorego. Potem długi czas wpatrywał się w

jego podłużną, pomarszczoną twarz, wreszcie rzekł:

— Rysy pańskiej twarzy wydają się mi znajome. Jakie jest nazwisko pana? Chociaż mniejsza z tem. Otóż co panu powiem: zabieg ściśle medyczny wymagałby bardzo dużo czasu i, powiem otwarcie, byłyby bardzo kosztowne, ale poradzę panu w inny sposób:

„Idź pan dziś jeszcze do music-hallu „Alhambra”. Występuje tam obecnie znakomity komik Rixi. Jest to fenomenalny ekscentryk. Kiedy go zobaczylem, pomy-

ng 19 166

ślałem sobie: To jest stanowczo mój konkurent! Ten człowiek potrafi bez wątpienia wyleczyć niejednego psychicznie chorego. I postanowiłem zrobić próbę, posyłając na te przedstawienia niektórych moich pacjentów. Pańska choroba należy właśnie do kategorii tych, dla których lekarzem — specjalistą jest niezrównany Rixi. Ordynuję więc panu: dziś wieczorem pójść do Alhambry. Rzeczą jasną, że początkowo zwalczając pan będzie budzące się uczucie wesołości i opierać się pan będzie potrzebie wtórowania innym w coraz głośniejszym rozbrzmiewających wybuchach śmiechu. Ale w końcu pan nie wytrzyma i, zapominając o trapiących psychicznych dolegliwościach, potarganych strunach i t. p. — ryczeć pan będzie z uciechy wraz z całą widownią. Zapewniam pana, że tak będzie. Oczywiście, z punktu ściśle naukowego, ta moja „recepta” wydawać się może trochę... nierzeczowa, ale oświadczam panu, że skoro pierwsze lody zostaną przełamane i jeśli pan przez czas jakiś codziennie poddawać się będzie wpływowi niesamowitych, wciąż nowych i coraz kapitalniejszych pomysłów tego genialnego komika, to wnet dusza pana wyzwoli się z posępnych mroków i „kwiaty życia” odzyska dla pana znów woń czarującą!...“

Pacjent wstał, skłonił się i rzekł: — Dziękuję panu profesorowi za pora-

Czy goł się Pan nożykiem, czy brzytwą, zawsze, aby otrzymać dobre ostrze, potrzebny jest Panu aparat

Allegro

Firma ALLEGRO, wyspecjalizowana od wielu lat, stworzyła nie tylko słynny aparat do ostrzenia nożyków, ale i osetkę do brzytw ręcznych.

Aparat Allegro mod. standard niklowany zł 30.— oksydowany zł 25.—

Aparat Allegro mod. specjalniklowany zł 16.—

Osetka Allegro o giętkim kamieniu . . . zł 9,50

W sprzedaży we wszystkich większych perfumeryjach oraz składach nożowniczych.

Skł. gł. D/H Paryż-Warszawa, Warszawa, Pierackiego 18. ng 19 212

dę. Widzę, że dla mnie niema ratunku... Rachunek zechce pan posłać do „Alhambry”. Komik Rixi — to ja! Kr.

Historja gazów bojowych

Naogół panuje mniemanie, że gazy bojowe są nowym środkiem walki, użytym po raz pierwszy w czasie wielkiej wojny. Historia jednak mówi, że gazy duszące mają bardzo starą, bo 2.000-letnią tradycję. W r. 424 Peloponezyjczycy zajęli miasto Delion jedynie dzięki chmurom gazów siarczanych. Środek walki pochodzenia chemicznego znany pod nazwą ognia greckiego, nie był jednak wynalazkiem Greków, bo już przed nimi używali go Chińczycy, stawiając przed frontem nieprzyjacielskim naczynia z substancją dymiącą i cuchnącą, przyprowadzającą omdłości.

Hindusi używali palek bambusowych wypełnionych materiałem, który dymił i wybuchał. Sertorius użył środka podobnego, lecz jakże prostego: rozkazał zapalić wał z naniesionego wyschniętego chrustu i roślin, i po całkowitem spaleniu kazał po nim biegać żołnierzom. Wiatr niósł popiół w stronę nieprzyjaciela i oślepił go, przez co stał się niezdolnym do obrony. Ten środek wówczas użyty jest pierwowzorem użycia w walce środków drażniących. Dymy

gryzące używane były podczas Wojen Krzyżowych, za Henryka III, nie tylko na lądzie, lecz także w walce morskiej.

Zwyczajem Anglików było rzucanie na nieprzyjacielski okręt beczek wypełnionych wapnem sproszkowanym. Historia Polski notuje taki wypadek w r. 1241, kiedy to w walce pod Lignicą Tatarzy użyli środków dymnych duszących, które przechyliło zwycięstwo na ich stronę. Środki te wywołały u żołnierzy polskich mdłości i wymioty, szerząc zaś panikę, osłabiły ducha i siłę wytrwałości wojska polskiego.

W r. 1532, w walce z hiszpańskimi najezdcami użyli Hindusi także prostego, a skutecznego środka ostatecznego nieprzyjaciela, mianowicie sypali pieprz na rozżarzone węgle. Podróżnik z Tertre opisuje w r. 1665 straszne działanie dymów z pieprzu na drogi oddechowe i oczy. Środek ten mógłby być fatalny w skutkach, gdyby nie zastosowanie obrony wykrytej przez uczynnego portugalskiego, polegającej na zasłanianiu mosa kawałkami płótna przesyconego octem. (Pierwowzór maski przeciwgazowej). Nad wynalezieniem środków chemicznych pracowali Brechtel, Leonardo da Vinci, Leonardo Fioravani, Glauber i wielu innych. Narodem, który najgorliwiej pracował na tem polu, byli Niemcy, i oni też jako pierwsi podczas wojny światowej wprowadzili ten „środek humanitarny” do walki. HALINA Z.

W CIĘŻKICH CZASACH

ZDROWIE JEST JESZCZE CENNIJSZE PRZY

REUMATYZMIE ARTRETYZMIE SKLEROZIE

NATURALNY SOK CZOSNKU „FF” APTEKA MAZOWIECKA WARSZAWA MAZOWIECKA 10 ng 19 167

Sztuka z przed tysiąca lat

W Europie rzadko który utwór sceniczny, z wyjątkiem dzieł klasycznych, przetrwał na scenie dłużej niż sto lat. Inaczej w Chinach, gdzie sztuki, mające za sobą setki lat, cieszą się nadal wielkim powodzeniem. W Little Theatre w Londynie cieszy się teraz ogromnym powodzeniem tłumaczona z chińskiego oryginału sztuka, której data powstania przypada na rok 1002.

Sprzeczka

— Nie zasłużyłem na taką żonę jak ja.
— Nie zasłużyłem również na reumatyzm, a jednak, niestety, mam go!

ZIOŁA FRANCUSKIE THE CHAMBARD

JĄ ŁAGODNYM ŚRODKIEM PRZECIWPACZUCIUM, UŁATWIWIA TRAWIENIE I REGULUJĄ PRZEMIANE MATERJI

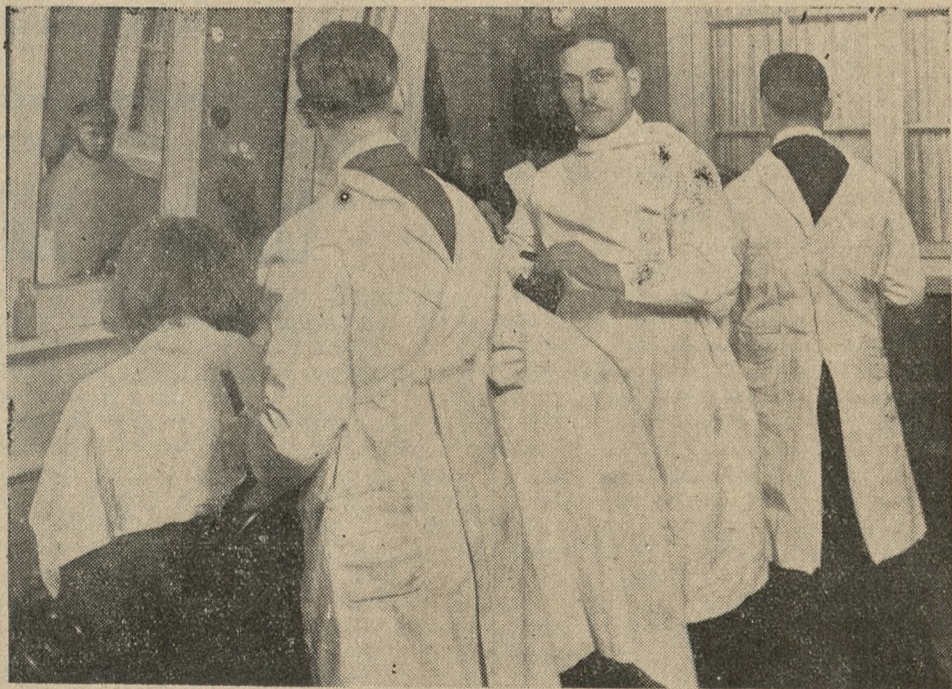
ng 18 128

Na sposoby są sposoby

Pewna fryzjerna w Poznaniu w dowcipny, a zarazem niekosztowny sposób zastosowała się do nowego rozporządzenia ministra opieki społecznej

Głośne stało się nowe rozporządzenie ministra opieki społecznej, w sprawie zakładów fryzjersko-golarskich. Rozporządzenie to nakazuje m. in. (pa-

kolidować z rozporządzeniem, wpaść na ciekawy pomysł. Otóż polecił swoim pracownikom, by stare fartuchy odziewali na odwrót, t. zn., by dotychczas-

Tak sobie fryzjerzy w Poznaniu radzą z nowym przepisem o fartuchach szczerze okrywających szyję.

graf 8), że „pracownicy zakładów fryzjerskich i golarskich powinny być w czasie zajęć ubrani w czyste białe fartuchy lub kurtki, szczerlnie zapięte na rękach i szyi”.

Właściciel pewnego zakładu fryzjerskiego w Poznaniu, który nie chce

wy „przodek” stał się „tyłem”. W ten sposób pracownicy tego zakładu — widzimy ich na fotografii — ubrani są zgodnie z rozporządzeniem: „w białe, czyste fartuchy, szczerlnie zapięte na rękach i szyi”. (pt.)

potrzeba jednak do tego celowego odżywiania, zapewniającego odporność organizmu. Ovomaltyna zaopatruje organizm we wszystkie ważne dla życia substancje i podnosi sprawność fizyczną i umysłową.

Na próbe puszkę za zł. 1,20.

ng 19 131

LISTY Z BYDGOSZCZY

Trzy wieczory

Weszliśmy oto w okres długich, zimowych wieczorów, w okres najbardziej sprzyjający wszelakim poczynaniom kulturalnym. Długie, szare i ciemne godziny to najspokojniejszy czas do walki z szarozną i ciemnotą. Rzecz w tem, aby czasu tego nie zmarnować. Aby jak najmniejsza była liczba godzin straconych. Godzin oddanych kinom, plotkom, brydżom i wszystkim innym formom kultu bezmyślności. Ale nie o tych wieczorach chcę dziś pisać, które tyle już zadały kłęk współczesnemu człowiekowi i współczesnej kulturze. Z tłumu godzin straconych, bezwartościowych, spędzonych byle jak, — z tłumu skazanego na zagładę w niepamięć, — wydobyć pragnęłbym na światło dobrego wspomnienia trzy wieczory z pośród tych, które w przyszłym bilansie całorocznego dorobku kulturalnego zapisane zostaną słusznie na stronie — zysków.

O pierwszym z nich już dawno wybierałem się napisać. Wieczór ten zaliczać będę zawsze do najlepiej spędzonych. Czekając nań niecierpliwie i z całym zainteresowaniem. Na kilka tygodni przed premierą „Sulkowskiego” w naszym teatrze udało mi się reżysera sztuki p. Jerzego Szynclera wyciągnąć na dłuższą rozmowę. Po tej rozmowie nabrałem otuchy. Wiedziałem już, że Żeromskiemu krzywda się nie stanie. Że jego tragedia wystawiona będzie z całym pietyzmem i — jeszcze z czemś więcej, mianowicie z oryginalnym założeniem inscenizacyjnym.

Scena prowincjonalna, z natury rzeczy zresztą, nie może być teatrem eksperymentalnym. Reżyser, przeważnie rezygnować musi z nowych i świeżych koncepcji inscenizacyjnych. Wymagania znakomitej większości publiczności narzucają mu kompromisy i szablon. W tych warunkach skonkretyzowanie widowiska według pewnej, z góry wykreślonej, linii inscenizatorskiej, natrafia na niezwalczoną trudność. W rezultacie, większość widowisk to przedstawienia pozbawione „linij”. Jedynolitą koncepcję reżyserską zastąpić tu muszą — tradycja, szablon i przypadek. Ambitny nawet reżyser zakopawszy się na prowincji, po kilku doświadczeniach daje za wygraną i rezygnuje. Otóż właśnie p. Szyncler, obecny reżyser bydgoskiego teatru, postanowił sobie nie rezygnować. Nic dziwnego — jest młody! — No dobrze! — ale ten młody reżyser ma już za sobą kilka ładnych lat pracy w poważnych teatrach Polski. Ma za sobą niejedną sukces i — niejedną klęskę. Ale klęski jego są z tych, które przynoszą zaszczyt. Przypomina mi się tu pewne, nader trafne rozstrzygnięcie Gauguin'a. Znakomitemu malarzowi przyniesiono raz rysunek do oceny. — Mistrzu! — oświadczone, — rysunek ten to prawdziwe dzieło sztuki, bo niema w nim ani jednego błędu! — Niema błędu! — odparł Gauguin, — no no to to nie jest sztuka, tylko — kaligrafia.

— Nie chcę ani szablonów, ani kaligrafii. — zakończył p. Szyncler naszą długą rozmowę, poświęconą sprawie wystawienia „Sulkowskiego” na scenie bydgoskiej. Czyż można się wobec takiego postawienia sprawy dziwić, że doczekać się nie mogłem premiery tragedii Żeromskiego.

P. Szyncler dotrzymał słowa. Dał widowisko nastrojone na jeden ton i przeprowadzone oryginalnie i konsekwentnie. Okazało się, że młody reżyser zdołał zapanować i nad całością sztuki i nad spórą gromadką wykonawców. Nie spoił nawet najmniejszego element — statyci. Tylko strona dekoracyj była trochę nierówna. I tak, kiedy pod tym względem akt końcowy bardzo szwankował, to natomiast akt trzeci był wprost wysmienity. Wykonawcom głównych ról: Sawickiej, Lochmanowi, Dytychowi, Dzwonkowskiemu, Serwińskiemu i Wińczewskiemu należy się uznanie za pietyzm, jaki włożyli w swą trudną, pomyślnym wynikiem uwiecznioną pracę. W roli tytułowej wystąpił Jerzy Szyncler. Szkoda, że krótki list nie zezwala na wyczerpujące omówienie tej interesującej kreacji. Nie chciałbym zbyć wartościowego wyniku poważnej pracy utalentowanego artysty kilkoma zdawkowymi frazesami. Nie wolno banalnym komplementem płacić za poważny i daleki od jakiegokolwiek szablonu trud. Więc, streszczając się jak najbardziej, powiem tylko, że „Sulkowski” Szynclera był zupełnie nowy a jednak bardzo przekonujący. Tak

bardzo, że obecna na przedstawieniu gromadka podchorążych wtargnęła po spektaklu za kulisami, by do rąk „napoleońskiego adjutanta” złożyć adres z podpisami w dowód najszczęśliwszego uznania.

Z tem uznaniem zanotowawszy tu ten najpiękniejszy z przeżytych ostatnio bydgoskich wieczorów, przechodzę z kolei do dwu pozostałych.

Ruchliwe Koło Przyjaciół Harcerstwa przy Hufcach Bydgoskich, które już niejedną udatną ma na swem sumieniu imprezę, zorganizowało piękny Wieczór ku czci Jana Kasprowicza. Publiczność tłumnie wypełniła salę, w której Maria Kasprowiczowa wygłosiła odczyt p. t. „Dwie miłości Kasprowicza — Kujawy i Tatry”. Odczyt autorki „Dziennika” uzupełniony został przez p. Chmielarską recytacjami kilku utworów Kasprowicza.

Trzeci z „Wieczorów Bydgoskich” doszedł do skutku dzięki coraz żywszej działalności Rady Artystyczno-Kulturalnej. Wznowiono, w ubiegłym roku

szczęśliwie zapoczątkowane, „Środy Dyskusyjne”. Te „Środy” zdobyły już sobie swą własną, kulturalną i miłą publiczność, która coraz szczerzej wypełnia salę odczytów zasłużonego Klubu Techników. Tematem ostatniej „Środy” był odczyt dr. Kollera z Poznania, poruszający problemy prawdy a brzoźnictwa w krytyce literackiej. Zdawało się, że tego rodzaju problemy nazbyt wielkiego zainteresowania w naszej publiczności nie wywołają. Ze słuchacze grzecznie wysłuchają odczytu, a potem z niezamąconym spokojem pójdą sobie na brydża. Tymczasem referat wywołał szeroką i na ogół poważną dyskusję, która trwała długo w noc, przeniósłszy się częściowo do mieszkań i kawiarni. Widać stąd, że organizatorom bydgoskiego ruchu kulturalnego udało się natrafić na właściwą formę gromadzenia miejscowej inteligencji. Udało się szczęśliwie wydrzeć środy z tłumu wieczorów straconych i bezwartościowych. O dni pozostałe toczy się już coraz zawzięta walka. Trzy pokazane w tym liście wieczory, to trzy fronty z pośród tych, na których Bydgoszcz walczy o swoje prawa do kultury.

MARJAN TURWID.

O odrodzenie teatru współczesnego

W listopadowym zeszycie wychodzącego w Medjolanie miesięcznika „Vita e Pensiero” ukazał się interesujący artykuł o kryzysie w teatrze współczesnym. Autor, Orio Giacchi, nawiązując do zagadnień, poruszonych na wielkim kongresie, urzędowym rok temu w Rzymie ku czci Volty, przeprowadza szczegółową analizę dzisiejszych prądów i kierunków w dziedzinie sztuki teatralnej.

Dlaczego pokolenie obecne oddała się coraz bardziej od teatru, zastanawia się autor artykułu. Odpowiedzi na to pytanie szuka Orio Giacchi na przestrzeni ostatnich kilkudziesięciu lat w przeobrażeniach, jakim przez ten okres czasu teatr ulegał. Przy tej sposobności analizuje autor t. zw. teatr mieszczański XIX stulecia, jego antytezę, reprezentowaną przez reakcyjny teatr d'Annunzia, sztukę Pirandella i jego ucznia Rosso di San Se-

condo, nazywając tę sztukę „tragicznym błędem filozoficznym, wskutek którego pomieszczone zostały rzeczywistość i abstrakcja, indywidualne Ja z pojęciem świata”. Teatr Pirandella odpowiadał nastrojom chwili: chęci ucieczki od rozpacz i zwątpienia, niejasnej woli wycofania się z nicości. Lecz nie na długo. Dzisiaj miesza się szlachetności i rozterki duchowej, charakteryzująca teatr dramatyczny Pirandella, nie znajduje już zastosowania i nie wywołuje szerszego echa.

Dzisiejsze pokolenie, stojące na krawędzi przepaści, jaką w czasach obecnych stanowi groźba dekadencji, lecz zarazem z zapałem i ufnością usiłujące zabrać się do budowania rzeczy wielkich, innych potrzebuje wartości. Słusznie to podkreślił kongres ku czci Volty podczas obrad poświęconych sprawom teatralnym: źródłem wielu

trudności, z jakimi się obecnie zmagają prawdziwa sztuka dramatyczna (sztuka, która nie chce być jedynie pozornym dramatem, tj. tem, co Niemcy nazywają „Scheindrama”) jest przede wszystkim dzisiejsza filozofia, nie rozumiejąca znaczenia niezmiennych praw moralnych.

Odbiera się dziś autorom dramatycznym możliwość przedstawienia konfliktów wewnętrznych, których źródłem jest walka pomiędzy dobrem a złem, pomiędzy prawem a miłością, obowiązkiem i pożądaniem, rzeczywistością a marzeniem itp. Filozofia dzisiejsza, odbierając autorom rzecz dla nich niezastąpioną: bogaty materiał dramatyczny, tem samem robi ze współczesnego teatru teatr marjonek, pociąganych za sznurek przez nieublagany okrutny bezmyślny los. Nie w tem dziwnego: skoro obowiązki, prawo i prawda zostają odsunięte i zdyskwalifikowane jako iluzoryczne pojęcia, bohaterowie dramatów jeszcze przed rozpoczęciem akcji na scenie, przed przystąpieniem do walki, zgory są już zwyciężeni. Ponieważ dzisiejsze pokolenie poczyna sobie uświadamiać doniosłość konfliktów pomiędzy rzeczywistością życia a ideałami, jakie temu życiu winny przyswiecać, co tak całkowicie odrzuca współczesna filozofia i inspirowany przez nią teatr dramatyczny, teatr ten nie potrafi go prawdziwie zainteresować.

„Vita e Pensiero” przypomina następnie słuszne spostrzeżenia, wypowiedziane na powyższym kongresie ku czci Volty przez dwóch czołowych współczesnych autorów dramatycznych: Jacques Copeau i Silvio d'Amico, którzy stwierdzili, że odrodzić może teatr dzisiejszy jedynie duch religijny. Teatr musi mieć jasne pojęcie o człowieku, o jego początkach, jego warunkach życiowych, jego stosunku do Boga.

Gdy panuje wszechwładnie negatywna filozofia, gdy rozpasane instynkty ludzkie nie sobie z żadnej dyscypliny moralnej nie robią, gdy więzy małżeńskie i rodzinne nie już nie znaczą, gdy zamiast miłości rządzą pożądanie, gdy honor uważany jest za coś śmiesznego, a wiara za coś, co traci staroświecczyzna, wówczas życie staje się jednym wielkim chaosem pomieszanym instynktów. Gdy człowiek zamiast się podnosić duchowo i budować wartości nieprzemijające, interesuje się jedynie samoanalizą, gdy ogólnym hasłem ludzkości jest „wszystko wszystkim wolno”, nie może być mowa o dramacie i dramatycznym konflikcie.

Teatr współczesny, zdaniem znakomitego francuskiego autora, musi się przedewszystkiem uchrześcijnić, jeśli chce interesować i przenikać swymi wpływami szerokie koła społeczne, bowiem żywym teatrem jest tylko ten teatr, który porusza zagadnienia wiary, nadziei i ekspiacji.

Na marginesie powyższych uwag Jacques Copeau warto przypomnieć podobne oświadczenie, wypowiedziane przez innego znawcę teatru współczesnego, belgijskiego historyka teatralnego, Maurice Wilmotte'a: „Jedynie katolicyzm, który pojęciu miłości nadał najpiękniejsze, najbardziej człowiecze, najbardziej konkretne i najbardziej istotne znaczenie, odrodzić może teatr współczesny...”

SMUTEK NIEPOTRZEBNY

O miasto, miasto olbrzymie,
spowite w kurzu i dymie,
wielkich kamienie spiętrzone nawałą, —
o jakże nieba masz mało!

Choć stronię od ciebie, przecież
kamieniami pierś moją gnieciesz;
jak ciężka astma, w płucach moich rżęcisz
i jak zbrodniarza mnie więzisz...

Choć ci nie jestem nic winien,
plujesz pogardą z swych rynien,
gwarem zjadliwym odurzasz mnie kłamnie,
i błotem bryzgasz na mnie...

Zgryzot narzucasz mi багаż,
biczem — jak szkapę — mnie smagasz,
a skargę moją — zanim ją wymówię —
depce przechodniów obuwie...

JÓZEF BIRKENMAJER.

NA MARGINESIE KSIĄŻEK

Urok i siła młodości

Stosunek mój do książki Wł. J. Grabskiego „Kłamstwo” przechodził różne fazy. Naprzód, kiedy powieść znałem tylko z kilku odcinków przeczytanych w „Prosto z mostu” — wydawało mi się, że jest to książka z rzędu tych, które szukają przede wszystkim nowej literackiej formy. Pisząc nawet kiedyś o takich książkach w „Kurjerze” ja właśnie, jako prawdopodobny przykład, wymieniłem. Później, gdy zacząłem czytać „Kłamstwo”, gdy porwało mnie zawrotne tempo akcji, łatwość stylu, urzekający wdzięk Jacka, bohatera powieści — wydało mi się znów, że oto otrzymaliśmy jedną z najlepszych książek fabularnych.

Lecz oba te stanowiska, zajęte w stosunku do książki Grabskiego, są błędne. „Kłamstwo” nie jest ani dziełem eksperymentu artystycznego, ani powieścią rozrywkową, jest czemś zupełnie innym i — wyjątkowym. Jest zdarzeniem w polskim życiu kulturalnym. Można się sprzeczać, czy jest zdarzeniem literackim, lecz z całą pewnością stanowi rewolucję daleko

większego znaczenia — wyraz wiary i poglądów nowego pokolenia polskiego.

„Kłamstwo” należy do tych utworów, w których między autorem a jego powieścią istnieje najściślejsze pokrewieństwo. Nie myślę o autentyczności szczegółów anegdoty powieściowej. Wszystkie one mogły w życiu zupełnie inaczej wyglądać — i brat Jacka, Hugon i jego matka i pani Kira. Napewno nawet w rzeczywistości wszystkie postacie — jeśli istniały — istniały inaczej. Lecz chodzi o najgłębsze pokrewieństwo wyższego literackiego porządku — pokrewieństwo postawy życiowej. Ta jest napewno autentyczna, nie poddana absolutnie artystycznej przemianie. I dlatego książka Grabskiego ma charakter wyznania.

Aby „Kłamstwo” najsprawiedliwiej ocenić i zrozumieć jego wielkie znaczenie społeczne, należy sobie uzmysłowić, że w tym wypadku, jak w każdym innym, utwór łączy się z człowiekiem, który książkę napisał. I znów nie chodzi o dokładność szczegółów, bła-

ganych, lecz o ich typowość. Taką książkę napisał człowiek pokolenia, które w tej chwili znajduje się między trzydziestym a czterdziestym rokiem życia, które w najpierwszych wspomnieniach młodości ma wojnę i które następnie — wraz z rozwojem świadomości — przeżywało całą piętnastoletnią polską rzeczywistość.

Jest rok 1935. Polska znajduje się w obliczu wielkich rozstrzygnięć historycznych na drodze ku przyszłości. Jakie jest to pokolenie, które za te rozstrzygnięcia będzie brało — dziś czy w najbliższe jutro — odpowiedzialność? Z kart „Kłamstwa” odpowiedź na to pytanie można wyczytać. I w tem pytaniu jest ta powieść wyznaniem.

Bohater powieści posiada poglądy narodowe, ale nie o poglądy polityczne w tej chwili tu chodzi (omówienie ich zostawiam na boku; jest to osobny temat, który powinien być omówiony przez publicystę politycznego). Chodzi o postawę do wszystkich spraw życia. Jacek, reprezentant polskiego młodego pokolenia, jako reakcję na dzisiejsze stosunki odbiera drogę walki z kłamstwem we wszystkich jego postaciach. Wątek ten jest w powieści może niezupełnie konsekwentnie przeprowadzony, lecz on właśnie stanowi zasadnicze założenie ideowe au-

na ostrzu języka 79

„LAWISIE SIĘ ZNAJDZIE TAKA dziura...”

Winieta i pięć portretów
WITA GAWECKIEGO

W roku dwudziestym pierwszym postanowiłem, jak się to mówi: „wyjechać w Polskę”. Wyruszyłem z Poznania i zatrzymałem się aż we Lwowie.

Pewnego razu spotkał mnie Henryk Zbierzchowski i powiedział:

— A możeby Pan tak coś dla nas narysował?

Była to poprostu nieprzyzwoita

Pan Edek od Atlasu

propozycja, — jak mi się to wówczas zdawało. Bo „dla nas”, znaczyło to dla „Szcztuka”, którego redaktorem był Zbierzchowski. Malowałem wprawdzie w owych czasach, — lecz przyjechałem prosto ze „Zdroju”, byłem wierzącym i praktykującym ekspresjonistą, tworzyłem tajemnicze kompozycje na tle „Genesis z Ducha”... i uważałem oczywiście rysowanie karykatur za rzecz zbrodną.

Lecz przyjąłem serdeczny invit. Okazało się, że Zbierzchowski był redaktorem bardzo morowym, zaliczki dawał w nieskończoność...

A mimo wszystko — posiada ilustratora w „Szcztuku”, był to ciężki kawałek chleba. Trzeba było rysować solidnie, wymigiwanie się ekspresjonizmem, na nic się nie zdało. A tu człowiek tkwił głęboko w manierze „nowej sztuki”, której jednym z głównych hasel było, że doskonała treść sama stawała sobie doskonałą formę. Można było tem buać w „Zdroju”, lecz nie w

Tadeusz Hollender

tora. I gdy Jacek snuje rozważania na temat kłamstwa w życiu współczesnym, znajduje pełny współdziałanie z czytelnikiem. Każdy z własnej obserwacji wie dobrze, że takich Jacków, jest dziś w życiu wielu, coraz więcej; szanują się oni ze swoimi pragnieniami ze swoją wiarą, ze swymi idealami w zduszonych kręgach życia polskiego, lecz już teraz nawet są w niemi siłą budząca.

Jacek, przedstawiciel młodzieży współczesnej, jest głęboko religijny. Jego religijność sprawi niewątpliwie kłopot naszym ateistycznym przedrzeźniaczom, którzy człowieka wierzącego radziby widzieć obłudnym świętoszkiem, pozornie przewracającym oczy ku niebu, a pocichu odwalającym skryte świństwa. Jacek nie jest świętoszkiem, nie znosi dawocji. Jest człowiekiem ułomnym i ulegającym pokusom grzechu, lecz człowiekiem wierzącym. Posiada siłą, niewzruszoną wiarę i świadomość wszechotności Boga. Taki stosunek do zagadnień religijnych daje w praktyce najcenniejszą rzecz: — stałe, usilne naginanie życia do nakazów religijnych. Przenikanie dwóch płaszczyzn przyrodzonej przez narzuconą. Tylko taka wiara jest coś warta, tylko takiego odrodzenia religijnego domaga się dzisiejszy świat.

„Szcztuku”. A sasiadowało się tutaj z Grusem, Mają Berezowską, Czermańskim i innymi świetnymi rysownikami.

Skutek był ten, że po trzech latach zmieniłem zawód: zacząłem pisać. Namawiał mnie do tego Grus. Zbierzchowski nie...

Zmieniłem zawód i wróciłem do Poznania, już jako gotowy literat, z pierwszym tomikiem wierszy, spreparowanym do druku.

Albowiem powiedział Oscar Wilde: „A volume of poems make a young man irresistible...”

Niedawno byłem znów we Lwowie... Po dwunastu latach

I znów spotkałem Zbierzchowskiego. — Spotkamy się wieczorem! — powiedział — Oczywiście u Atlasu.

„Atlas”, jest to, jak się Czytelnik domyśla, restauracja; bo nie umówiliśmy się przecież z Zbierzchowskim — w księgarni Restauracja ta mieści się przy Rynku, pod numerem 45 (telefon 43-07). Adres podaje dlatego, by Czytelnik, gdy będzie kiedyś we Lwowie, poszedł tam koniecznie. Wysoki Zamek, panorama Racławicka i Atlas — to najważniejsze pozycje w Baedekerze lwowskim.

Ściany lokalu wytapetowane są obrazami i karykaturami. Znow Grus i Czermański.

Schodzą się tutaj lwowscy artyści i literaci. Klóca się ze sobą po oismach, lecz tu zgodnie chlapią „Atlasówkę”; jest to tajemniczy koktail, specjalnie de la maison. Kuchnia u Atlasu jest fantastycznie dobra i — fantastycznie skomplikowana. Gdy jakiś naiwny człowiek zamówi sobie tutaj poprostu sznyceł wiedeński, otrzyma oczywiście sznyceł. Pierwszorzędnym. Lecz gospodarz, pan Edek, przestaje się takim gościem interesować. Kolacja u Atlasu musi się rozpocząć od poważnej konferencji gastroficznej z gospodarzem, która kończy się zazwyczaj tem, że gość nie za-

mawia tego, co chce, lecz je to, co mu każe pan Edek. I tak jest najlepiej. Potrawy są bardzo zawile. Bywa tu szczerpak faszerowany rakami, indyk szpikowany węgorzem, — a raz jadem u Atlasu nawet, bez przesady, faszerowane pieczarki! Po tem daniu zaproponowałem panu Edkowi, by mi kazał przyrzadzić groszek faszerowany wątróbkami mrówek...

U Atlasu można spotkać nestora Zbierzchowskiego („Nestor jetzt, der al-

Mieczysław Lisiewicz,

te Zecher...” pisze Schiller), Raorta, starego „Szcztukowa”, młodego satyryka Tadeusza Hollendra, świetnego malarza Michałaka, Chwistek z uroczą żoną i Niewiarowicz z narzeczoną, najpiękniejszą kobietą Lwowa... Gawecki dotęcza do niniejszego feljtonu portrety pięciu panów, których skonterfektował u Atlasu. Niestety, nie narysował tej pięknej pani. Wprawdzie i Horzyca jest bardzo przystojna, nie mówiąc już o Hollendrze! — lecz Czytelnik wolałby może, mimo wszystko, portrecik ślicznej Lwowianki...

Wogóle — niewiasty lwowskie... Zastępują one również na trzy gwiazdki w Baedekerze. Świetnie się konserwują w klimacie tego rozkosznego miasta.

Wilam Horzyca,

Moje dawne znajome wyglądają tak, jak przed dwunastu laty... niektóre z nich tylko zmieniły mężów...

Lecz nie chodziliśmy wyłącznie do Atlasu; albowiem człowiek żyje nie tylko chlebem i faszerowanym linem... Byliśmy także w teatrze lwowskim. Trzy razy. Widzieliśmy „Wyzwolenie”, w opracowaniu dyrektora Horzycy i reżyserji naszego starego znajomego z Poznania, Tatarzkiewicza; dalej naszą starą znajomą z Poznania: „Muzykę na ulicy”, w inscenizacji niezawodnego Niewiarowicza. Te dwa wieczory były nader interesujące. Gorzej było z farsą pod tytułem „Awantura w Raju”; dyrektorów naszych teatrów ostrzegam przed tą awanturą, mimo że wyszła z pod pióra świetnej skądinąd spółki autorskiej, Arnolda i Bacha — i mimo, że w drugiej odsłonie tej sztuczki cały zespół chodzi po scenie prawie goło, w majteczkach kąpielowych; z trzech aktów „Awantury w Raju” najlepiej zbudowany był akt jegomościa, który grał rolę boksera.

Przepraszam drożych Czytelników, że w niniejszym feljtonie tyle miejsca poświęciłem sprawom żołądka, a sprawom sztuki zaledwie kilkanaście wierszy.

Zaraz to naprawię.

Henryk Zbierzchowski

Otóż Henryk Zbierzchowski przyjechał do Poznania, gdzie mu przyjaciele urządzili poranek autorski. A w „Palacu Działyńskich” odbyła się ku jego czci „herbatka artystów”, podczas której piło się wszystko za wyjątkiem herbaty. Na początku przyjęcia spytał się podobno Zbierzchowski pana prezesa, doktora Kosidowskiego, zaco niejaki pan Kosidowski udekorowany został wawrzynem PAL'u. Zbierzchowski nie wiedział bowiem, że ten, z którym rozmawia, to właśnie jest pan prezes, doktor Kosidowski. Niewiem, czy to prawda...

Prawdą natomiast jest, że pod koniec wieczoru Zbierzchowski siadł do fortepianu i zaśpiewał własną piosenkę, której jedna zwrotka kończyła się temi słowy:

Dzisiaj go zna literatura,
Choć napisał wierszy sześć;
Zawsze się znajdzie jakaś dziura,
Przez którą taki może wleźć...

I w tem właśnie tkwi odpowiedź na zapytanie, które (podobno) Zbierzchowski tak nieopatrznie postawił panu prezesowi doktorowi Kosidowskiemu...

ARTUR MARJA SWINARSKI

Dzisiaj recital fortepianowy

prof. Gertrudy Konatkowskiej

urządzany staraniem Koła Przyjaciół Harcerzy, odbędzie się w sobotę, o godz. 20 w sali koncertowej św. Marcina.

W programie m. in.: Beethoven (sonata księżycowa), Liszt, Brahms, Schubert, Debussy, Pich-Mangiagalli oraz Szulc-Evler, arabski na temat walca „Nad pięknym modrym Dunajem” J. Straussa.

Przedsprzedaż biletów w cenie: zł 1,—, 2,—, 3,— (łącznie z podatkiem) w firmie Szrejbrowski, ul. Pierackiego, oraz przy kasie wieczornej od godz. 13.

W NOTATNIKU

Radjo — Feigenbaum — Kraków

Radjo Polskie opanowane przez Żydów. Władomo. Prasa narodowa wykazuje to stale i ostrzega. Abonenci radjowi gniewają się i piszą listy do dyrekcji Radja. Wszystko napróżno Dyrekcja Radja, jakby na urągowsko, jeszcze silniej zażydza polską falę, wpuszczając na nią charkot żargonu. Czy dziwićby się można, gdyby na taką cyniczną propagandę żydowszczyzny polscy abonenci radjowi nagłe i masowo z dnem 1 stycznia przestali być abonentami?

Jak Radjo Polskie w swej głównej działalności wygląda, charakteryzuje trafnie p. Artem w grudniowym zeszyt „Tęczy”, pisząc m. in.

„Zmora radja są „szlagiery”. „Kocham cię dziś”, „Opuszczę cię na zawsze”, „Com ci uczyni?” Radjo jest uparte. Nie wystarczy mu jednorazowa produkcja utworu pp. Własta i Petersburgskiego. Postępuje jak rząd w stosunku do urzędników, powtarza dziesięć, pięćdziesiąt, sto razy ten sam koncept. „Kochankę toredora”

mamy na śniadanie, na obiad podwieczerek i kolację. Okropność. „Kochankę toredora” zaczyna ci śpiewać twój pięcioletni syn, służąca pod jej takt biją talerze, w domu to słyszysz, na ulicy słyszysz, w biurze... sam zaczynasz nucić. Przekleństwo. Po każdym „koncercie z płyt” dowiedzieć się można, że płyt dostarczyła firma M. Feigenbaum, Bieleńska 1. Pan Feigenbaum jest jednym z bohaterów Polskiego Radja. Udęczony człowiek poczyna wrzeszcze zastanawiać się, jak też wyżył drzewo figowe? I czy do diabła niema w Polsce innych drzew, tylko figowe! W okresie prądów regionalnych i autarkji gospodarceży możeby tak drzewa południowe zostawić południowym stronom, a popierać roślinność własnego chowu!

Kiedy już o tem dyskurs, dobrze jest powiedzieć o koncertach z Krakowa. W wykazie solistów z tego historycznego miasta widnieją niemal wyłącznie takie tłumaczone nazwiska: Katz, Szpinagel, Kugel, Münzenkraut, czy coś podobnego. „Koleży żydzi”, jak mówi Nowaczyński, zawładnęli na dobre rozgłośnia krakowską. Czwyby w tym Krakowie oprócz żydów i destynowych szczerzków królów oraz bohaterów narodowych, nie było nic ponadto, ani jednego katolika?

Powieść w odcinku gazetowym

Czem jest zaspakajany w Polsce głód czytelnicy szerokich mas? — pyta autor uwag, w których roztrząsa się odcinek powieściowy w dziennikach polskich na lamach ciekawie redagowanego miesięcznika „Tęcza”.

Czy słuszny jest zarzut o upadku czytelnictwa?

Ten, kto zada sobie trud przeczytania urywków z powieści na lamach niektórych dzienników polskich, dojdzie do wniosku, że stan naszej literatury powieściowej w dziennikach jest naprawdę opłakany. Dzienniki w pogoni za „własną powieścią”, za którą wynagradza się autora śmieszem honorarium, zamieszczają najpospolitsze wycpiny grafomańskie. Wspólna ich cecha jest zerowanie na brudnej sensacji, kryminalistycznej i najbardziej niskim drażnieniu zmysłów. Nie dziw, że czytelnik, spotykający się z powieścią przedewszystkiem za pośrednictwem dzienników, wyrabia sobie najfałszywszy sąd o całej literaturze.

Z pośród kilkuset wychodzących w Polsce dzienników — czytamy w „Tęczy” — kilka traktuje odcinek powieściowy z pełnem poczuciem odpowiedzialności. Wymienić tu trzeba „Kurjer Warszawski”, „Gazetę Polską”, „Kurjer Poznański”, „Głos Narodu” i... to bodaj wszystko!

JÓZEF KISIELEWSKI.

RUCH MŁODYCH

Nieustanna organizacja i praca

ŁODZKIE

— **KONIN. Nowe koła rosną.** W dniu 8. 11. zostało zorganizowane koło S. N. w Zabelu, pow. Konin przez kol. Broniarczyka w Zapowiedni. Do koła zapisało się 18 członków. Przewodniczącym zebrania był kol. Balcerzak Władysław. Po wybraniu zarządu kol. Broniarczyk przedstawił program S. N. Po zatwierdzeniu wszelkich spraw organizacyjnych hasłem „Czołem” zakończono zebranie.

— Dnia 10. 11. zostało zawiązane koło S. N. Szetlew. Organizatorem koła był kol. Broniarczyk z Zapowiedni. Z pośród zebranych, a było ich 16, wybrano zarząd i spisano protokół założenia koła. Kierownikiem placówki wybrano kol. Przespolewskiego Feliksa.

— Dnia 11. 11. w miejscowości Kopoyno, pow. Konin, zostało zorganizowane przez kierownika obwodowego kol. Kola koło Str. Narod. Program S. N. wyjaśnił kol. Kola. Kierownikiem koła wybrano kol. Smorgola Józefa. Zebranie zakończono Pieśnią Bojową.

— Dn. 12 i 13 listopada br. zostały zorganizowane dwa koła S. N. przez zast. kierownika obwodowego kol. Frątczaka Feliksa z Zagórowa i to w miejscowości Drzewce i Oleśnica, pow. Konin. Po odczytaniu i wyjaśnieniu programu S. N. zostały wybrane zarządy. Kierownikiem Koła S. N. Drzewce wybrano kol. Rzelka Franciszka. Do koła Drzewce zapisało się 22 osoby. Kierownikiem koła S. N. Oleśnica wybrano kol. Kowalskiego Stanisława.

— Młodzi Stronictwa Narodowego w Wasoszu urządzili w dniu 11 listopada zebranie przy udziale przeszło 120 członków. Zebranie zagał kol. prezes Z. Mroczkowski. Referat zagał ks. prałat Piotr Krysiak. Zebranie zakończono odśpiewaniem hymnu Młodych i okrzykami na cześć Romana Dmowskiego.

PODLASIE

— **SOKOŁÓW PODLASKI.** W dniu 17. 11. odbył się w Sokołowie kurs dla kierowników kół S. N. i ich zastępców z powiatu sokołowskiego. Na kurs stawiło się około 80 słuchaczy. W imieniu zarządu okręgowego powitał zebranych kol. Władysław Ryng, który w dłuższym przemówieniu scharakteryzował obecną sytuację polityczną. Następnie przemawiał kol. Milk, omawiając narodowy program gospodarczy i kwestię żydowską. Jak okazało się ze sprawozdań kierowników kół, akcja propagandowa, nawołująca do popierania kupców-Polaków daje w powiecie sokołowskim bardzo dobre wyniki. Wypadki wyrugowania sklepów, młeczarni i handlarzy żydowskich przez narodowców liczone są już na dziesiątki. Wskazówkami organizacyjnymi, co do działania na najbliższą przyszłość kol. Ryng zamknął zebranie.

POMORZE

— **BRODNICA.** Dnia 24. 11. odbyła się lekcja kursu kandydatów. Programowy referat n. t. „Historia ruchu narodowego” wygłosił kol. Jankowski ze Sremu.

— **CHELMNO.** Odbyło się zebranie Stron. Narod. w Sarnowie, pow. chełmiński, przy udziale przeszło 40 osób. Przewodniczył zebraniu p. Płotkowiak. Referat o sytuacji gospodarczej i politycznej kraju wygłosił red. Czerwiński z Grudziądza. Doskonale referat wywołał ożywioną dyskusję. Zebranie zakończono odśpiewaniem hymnu Młodych.

— **GOLUB.** Młodzi Stron. Narodowego urządzili zebranie towarzyskie, na które przybyli także członkowie z okolicznych

placówek. Z Wąbrzeźna zjawili się pp. Czarnota-Bojarski i dr. Piotrowski, z Owieczkowa p. Płocienniak.

Pięknie udekorowano salę barwami narodowymi, na ich tle umieszczono trzy wielkie miecze Chrobrego.

— **LUBAWA.** Ruch narodowy w pow. lubawskim wykazuje energiczne tempo organizacyjne. Stronictwo Narodowe objęło siecią kół niemal cały powiat. Niema dnia, który nie znaczyłby się założeniem nowego koła.

Ostatnio odbyło się zebranie organizacyjne Stron. Narodowego w Samplawie. Przemawiali do zgromadzonych prezes powiatowy Stron. Narodowego ks. prof. Dembiński z Nowego Miasta i ks. prob. Zabrócki z Niem. Brozina.

Obrodam przewodniczył p. Wałaszek z Osówca. Po referatach i ożywionej dyskusji zapisało się w poczet członków 70 osób. Kierownikiem nowego koła został p. Wałaszek z Osówca.

— **SĘPÓLNO. Uwolnieni od winy.** Odbyła się przed sądem okręgowym na sesji wyjazdowej w Sępólnie rozprawa przeciwko narodowcom z kol. Przytarskim, stud. prawa na czele o zajęcia w dniu 17. 8. Ośmiu oskarżonych z kol. Przytarskim zwolniono od winy i kary.

— **SĘPÓLNO.** Na ostatnio odbytym zebraniu koła interesujący referat na t. „Kościoł katolicki a Stronictwo Narodowe” wygłosił ks. wik. Jarzębowski. Zgromadzeni przyjęli doskonale wykład burzliwymi oklaskami. Zebranie zakończono odśpiewaniem hymnu Młodych.

Na terenie powiatu z rozmachem, pracuje zarząd powiatowy w osobach ks. plk. Grabowskiego — prezes, Wacława Urbańskiego — wiceprezes i J. Nierebińskiego — sekretarz. Ostatnio zarząd powiatowy zorganizował w powiecie 11 kół S. N. Koła te mieszczą się w Więcborku (kolo to obejmuje 9 wsi), Sępólno (8 wsi), Kamień Pomorski (5 wsi), Mała Cerekwica (6 wsi), Wałdowo (2 wioski), Płocicz, Włocibórz (3 wsie), Dębiny (6 wsi), Wielowicz (9 wsi), Lutowo (3 wsie).

— **ŚWIECIE.** W niedzielę, dnia 17. 11. odbyło się zebranie S. N. Zagał je kol. Cyrhardt. Referat na temat „Kościoł, naród i państwo” wywołał ożywioną dyskusję. Sprawozdanie z odprawy przesów pow. w Grudziądzu przedstawił kol. kierownik. Na zakończenie odśpiewano Pieśń Bojową i hymn Młodych.

— **TUCHOŁA.** W sali parafjalnej w Wieleńcu odbyło się zebranie konstytucyjne nowego koła Stronictwa Narodowego. Wspaniałe przemówienie programowe wygłosił mec. Koźcał z Tucholi. W wyniku wyborów do zarządu koła powołano pp. Maksymiljana Łuczaka — kierownik, Antoniego Nowackiego — zast. kierownika, Leona Cichockiego — sekretarz, Władysława Wałkońskiego — skarbnik, ks. radcę Jana Mazellę — ref. oświatowy.

— **WAŁDOWO. Nowe placówki.** Dzięki pracy kilku dzielnych ludzi powstała tu nowa placówka Str. Narod. Prezesem został kol. Januszewski Jan, wiceprezesem Stanisławski, sekretarzem Kulczyk i skarbnikiem Kola. Owocnej pracy dla Polski Narodowej!

— **WŁOCIBÓRZ.** Założono tu placówkę Str. Narod. Kierownikiem został kol. Klimek. Placówka coraz szybciej rośnie w siłę. Szczególnie naszą kolo jest solą w oku Niemców, panoszących się na naszej ziemi.

— W Sępólnie dokonano zmiany zarządu miejscowego koła Str. Narod. Prezesem został kol. Wacław Urbański, wiceprezesem kol. Sobarski, skarbnikiem kol. de Rosier, sekretarzem kol. Nierebiński. Równocześnie został zorganizowany zarząd powiatowy z ks. plk. Grabowskim z Sypniewa jako prezesem.

— Ostatnio odbyło się zebranie ogólne z referatem red. Fiedlera z Bydgoszczy. Przewodniczył zebraniu prezes Urbański. Red. Fiedler zobrazował obecną sytuację gospodarczą i polityczną Polski, przedstawiając równocześnie zasadnicze dążenia Obozu Narodowego. Piękne zebranie zakończono odśpiewaniem hymnu Młodych.

POZNAŃSKIE

— **BYDGOSZCZ.** Odbyło się w Fordonie zebranie Stronictwa Narodowego z referatem p. Lewandowskiego o ogólnych zagadnieniach bieżącej polityki polskiej. Udział w zebraniu wzięło powyżej stu osób, erprezentujących wszystkie sfery społeczeństwa fordońskiego.

Nowy zarząd miejscowy koła Str. Narodowego z prezesem p. Gniotem na czele zabrał się energicznie do pracy organizacyjnej, werbując coraz to nowe szeregi członków. Nosi się on też z zamiarem utworzenia koła żeńskiego i sekcji Młodych przy swoim kole.

— **DOLSK.** Dnia 26. 11. rozpoczął się nowy kurs kandydatów. Referat p. t. „Historia i program ruchu narodowego” wygłosił prezes pow. kol. Wł. Adamski. Obecných na zebraniu 50 kandydatów.

— **OSTROWIECZNO.** Dnia 26. 11. odbyło się zebranie organizacyjne koła S. N. Referat programowy wygłosił referent powiatowy kol. E. Worsztynowicz. Na kandydatów zapisało się 27 osób.

— **PNIEWY.** Zebranie koła Str. Narod. odbyło się przy udziale 150 osób. Przewodniczył kierownik placówki kol. Janiszewski. Referat n. t. „Plebiscyt milczenia i kwestja żydowska” wygłosił referent powiatowy kol. Tadeusz Górczak. Po zebraniu odbyła się odprawa kierownictwa placówki. Należy podkreślić, że ruch narodowy na terenie Pniew i w okolicy wzrósł w ostatnim czasie do niebywałych dotychczas rozmiarów. Liczba członków powiększa się z dnia na dzień.

— **ROGOŹNO.** W Tarnowie odbyło się zebranie Str. Narod., któremu przewodniczył kierownik placówki kol. Graczyk. Referat na temat „Stosunek narodu do Kościoła” wygłosił kol. Walich z Rogoźna.

— **SREM. Wielkie zebranie publiczne S. N.** W niedzielę, dnia 24. 11. br. z inicjatywy kier. pow. S. N. odbyło się wielkie zebranie publiczne przy udziale zgóra 1500 osób. Zebranie zagał prezes pow. S. N. kol. Władysław Adamski, witając przybyłych prelegentów z Leszna w osobach kol. ks. prob. Joachimowskiego, byłego więźnia Berezy Misiaka oraz majora Heindrichsa. Jako pierwszy przemawiał kol. major Heindrichs, omawiając szczegółowo obecną sytuację gospodarczą oraz racjonalność nowych obciążeń podatkowych. Przemówienie kol. Misiaka wysłuchali obecni w skupieniu. Przemówienie kol. Misiaka przerywano częstymi oklaskami. Pięknym i ciekawym referatem n. t. „Dlaczego kapłan katolicki powinien, a nawet musi znaleźć się w szeregach Obozu” zakończył kol. ks. proboszcz Joachimowski wielkie zebranie, które trwało przeszło 3 godziny. W podniosłym nastroju odśpiewano hymn Młodych oraz wznieśiono okrzyki na cześć ruchu narodowego oraz jego przywódców. Niedzielne zebranie przyczyniło się w znacznym stopniu do ożywienia ruchu narodowego na naszym terenie.

— Dnia 26. 11. odbyła się lekcja kursu kandydatów, na której referat programowy wygłosił kol. Frąckowiak.

— **SWARZĘDZ.** Zebranie Stronictwa Narodowego odbyło się przy udziale przeszło 250 osób. Zebranie zagał kierownik kol. Nurkowski. Kol. Jeske omówił stosunki w państwie polskim. W dyskusji zabierali głos kol. kol.: Kozłowski, Żebki, Szudrowicz, Pacholski, Nurkowski i inni,

zwracając uwagę na działalność Niemców na pograniczu i w samym Swarzędzu. Na zakończenie odśpiewano hymn Młodych.

— **ŚMIGIEL.** Dnia 2. 10. br. odbyło się zebranie Str. Narod. w Krzywiniu. Przewodniczył kol. kier. Rataj. Przemawiali kol. kol.: kier. Piotrowski i sekr. pow. Szymański z Śmigla.

— Dnia 3. 10. br. odbyło się zebranie S. N. w Turwi. Przemawiali kol. kol.: sekr. pow. Szymański z Śmigla i Kowalski z Kościana.

— Dnia 4. 10. odbyło się zebranie Str. Narod. w Robaczynie. Przemawiali kol. kol.: kier. Piotrowski z Śmigla i kier. Kutzner.

— Dnia 5. 10. odbyła się odprawa kierowników powiatu kościańskiego w Śmiglu. Przeprowadził ją kol. kierownik rejonowy Fęglerki.

— Dnia 6. 10. odbyły się zebrania Str. Narod. o godz. 13 w Zimnie (przemawiał kol. kier. Wałkowski), o godz. 15 w Lubnicy (przemawiał kol. kier. Wałkowski), o godz. 19-tej w Targowisku (przemawiał kol. kier. Drożdżyński).

— Dnia 7. 10. br. odbyło się zebranie Str. Narod. oddział żeński w Śmiglu. Przewodniczyła kol. Zbierska. Przemawiał kol. kier. rejonowy Fęglerki.

— Dnia 9. 10. odbyło się zebranie Stron. Narod. w Siewkowie. Przemawiał kol. Kozak z Kluczewa.

— Dnia 9. 10. odbyło się zebranie Str. Narod. w Poladowie. Przemawiał kol. kier. Wałkowski.

— Dnia 10. 10. odbyło się zebranie Str. Narod. w Czaczu. Przemawiał kol. kier. Wałkowski.

— Dnia 11. 10. odbyło się zebranie wydziału referentów w Śmiglu. Referaty wygłosili kol. kol. Kajakówna z Czacza i Zak z Widziszewa.

— Dnia 12. 10. odbyło się zebranie Str. Narod. w Karminie. Przemawiał kol. kier. Wałkowski.

— **WIELEŃ n. N. Poświęcenie proporca.** Od dłuższego już czasu Młodzi Stronictwa Narodowego organizowali poświęcenie swego proporczyka. W związku z tem starano się uzyskać od starostwa zezwolenie na odbycie zjazdu Młodych z powiatu oraz na urządzenie pochodu. Jednakże mimo usilnych starań starostwo zezwolenia nie udzieliło. Wobec tego Młodzi zmuszeni byli zorganizować swą uroczystość w skromniejszych rozmiarach. W niedzielę o godzinie 8,30 Młodzi zebrałi się w mundurach przed kościołem parafjalnym, skąd wyruszyli na nabożeństwo i poświęcenie proporczyka, którego dokonał ks. prob. Woschke. O godz. 3 po poł. odbyło się uroczyste zebranie na sali Strzelnicy, w którym wzięło udział przeszło 100 Młodych. Po zagajeniu zebrania i dekoracji Młodych kol. Ed. Zwierski wygłosił referat p. t. „Współczesna polityka”. Na zakończenie odśpiewano hymn Młodych. Wieczorem na sali Strzelnicy Młodzi urządzili wieczorek taneczny.

WILEŃSKIE

— **WILNO. Montujemy narodowy front gospodarczy.** W dniu 19. 11. odbyło się zebranie wydziału gospodarczego S. N., na którym przystąpiono do drugiego czytania statutu mającej powstać instytucji, która będzie miała na celu popieranie wszelkiej polskiej pracy, handlu i rzemiosła. O godzinie 23,15 zebranie przerwano, odraczając dalszą dyskusję na dzień 25 bm.

— Od szeregu dni Młodzi kolportują na terenie Wilna ulotki, wzywające ludność do omiania sklepów żydowskich a popierania polskich. Wydano również ulotkę o tygodniku narodowym „Wielka Polska”.

— W Wilnie po zajęciach 10 i 11 bm. zapanał spokój.

TAJEMNICA PIĘKNYCH RAK

polega na starannym ich utrzymaniu. Przed wyjściem na powietrze i na noc należy natrzeć ręce udelikatniającym i wybielającym Kremem Prałatów, przenikającym w tkanki skóry.

KREM PRAŁATÓW

ng 17 758

Dieta odtłuszczająca

Jak zachować zdrowie i piękno ciała

Każdemu człowiekowi kulturalnemu o wyrobionym zmysle estetycznym, a zwłaszcza pięknym paniom, zależy na utrzymaniu kształtnej i elastycznej figury. Ludzie o wielkiej objętości ciała, z grubą warstwą tłuszczu podskórnego, sięgającego niekiedy do 50 kg, wyglądają szpetnie, a nawet w niektórych wypadkach wprost odstrasza.

Na czym polega ta anormalność i obfitość tuszy? Na wadliwej przemianie materii lub na przekarmieniu się przy zbyt skąpej pracy fizycznej. U ludzi tych jest przewaga „dowozu” ustrojowego nad „wywozem”. Jest to następstwo złego użytkowania pokarmu przez organizm, a zwłaszcza tłuszczów, wskutek ograniczenia funkcji wątroby, co przy wielkim apetycie otyłych jest zupełnie zrozumiałe. Poza tem u chorych tych zachodzą dolegliwości ze strony przewodów pokarmowych, częste zaparcia, skaza moczanowa itd.

Chcąc zgubne skutki zatłuszczenia drogą diety usunąć, musimy przedewszystkiem zmniejszyć „dowóz” pokarmów. Osiągnąć to można przez odpowiedni wybór środków odżywczych i przyjmowanie małotreściwych, a więc objętościowych posiłków. Ograniczyć powinniśmy zwłaszcza tłuszcze i nieco węglowodany. Ilość ciepłotek białka nie powinna być zbyt zmniejszona, uwzględniając o ile możliwości białko roślinne. Zmniejszyć powinno się ilość płynów, alkoholu i soli kuchennej. Z nadużywania powyższych środków odżywczych powstają różne błędy dietetyczne, które już przez starożytnych lekarzy uznane były za czynnik chorobotwórczy. Nieodpowiednie żywienie, jak np. kosztowanie przez kucharzy gorących pokarmów, przyczynia się do owróżnienia żołądka i dwunastnicy, a spożywanie znowu dużej ilości napojów chłodnych, jak to czynią Amerykanie, może wywołać także choroby żołądkowe. Z powyższego wynika, że zdrowe odżywianie się jest rzeczą bardzo cenną i ważną.

Jakie więc środki odżywcze powinniśmy w zdrowej diecie uwzględniać, ażeby zgubne skutki zatłuszczenia naszego organizmu usunąć? Przedewszystkiem ze świata roślinnego, mianowicie jarzyny i owoce, które mimo, że są pozornie mało pożywne, mają jednak w pewnych chorobach bardzo ważne znaczenie odżywcze.

Zawierają one najwięcej witamin, soli odżywczych, olejków eterycznych, pobudzają energię ustroju i oczyszczają krew. Działają na organizm zasadowo. Mają własność niszczenia kwasów, które w nadmiernej ilości są dla ustroju szkodliwe. Są to kwasy oksyproteinowe, kwas moczowy i szczawiovowy, które organizm zakwaszają i przyczyniają się do najrozmaitszych chorób przemiany materii. Kwasy roślinne zaś są organicznymi kwasami naturalnymi i kwaśności nie wywołują, gdyż spalają się całkowicie bez pozostawienia niedopalków o charakterze kwaśnym. Wobec tego unikanie i obawa

przed jedzeniem pomidorów, szczywiu, cytryn, rabarbaru, aby organizmowi jeszcze mocniej nie zakwaszać i uważanie surówki za przyczynę różnych chorób, jest zupełnie nieuzasadnione. Przeciwnie, surówka dzisiaj, o ile będzie racjonalnie zastosowana, jest nie tylko najzdrowszym pożywieniem, ale nadaje się znakomicie na kurację, zmierzającą do uzyskania dobrej przemiany materii i do odzwyczajenia się od nadmiernego jedzenia mięsa. W tej diecie ilość białka, tłuszczu i węglowodanów nie jest zbyt uszczuplona. Białko i tłuszcze zwierzęce są zastąpione roślinnymi, z wyjątkiem nabiału i jaj, do których dochodzą jeszcze ze świata roślinnego produkty zbożowe i oliwa. Kuracja taka jednak, ażeby osiągnęła swój cel t. zn. przywróciła prawidłową funkcję naszego organizmu, przez usunięcie z niego wszystkich produktów rozpadowych, musi trwać czas dłuższy.

Chcąc jednak oprócz prawidłowej przemiany materii osiągnąć jeszcze odtłuszczenie organizmu, musimy używać roślin ubogich w białko i tłuszcze, a bogatych w witaminy i sole mineralne. Jest to kuracja surówką o charakterze półgłodówki, która oczyszcza i odświeża znakomicie krew z ciał rozkładowych, a zwłaszcza kwasu moczowego. Do kuracji takiej nadają się znakomicie winogrona, owoce i niektóre jarzyny, jak salata, rzodkiewki, kalarepa, marchew lub groszek, ogórki, buraczki, rzepa. Owoce i jarzyny muszą być zawsze dojrzałe, świeże i szlachetnych gatunków. Tylko rośliny dojrzałe mają wartość leczniczą i nadają się do kuracji odtłuszczającej.

O ile chcemy jarzyny używać w czasie kuracji w stanie gotowanym, to musimy je przyrządzać tylko na parze. Jest to bardzo ważne z dwóch powodów. Żywy wamy wówczas mniej tłuszczu, o co nam właśnie przy tej kuracji chodzi, a poza tem potrawy takie są o wiele smaczniejsze niż gotowane w wodzie. Drugi ważny powód jest ten, że parzone jarzyny zawierają witaminy i sole odżywcze, których nie posiadają gotowane.

Dalsze diety półgłodowe są wyłącznie mleczne, wyłącznie kartoflane, ryżowe lub kombinowane z poprzednio wymienioną surówką. Gdy się w takiej diecie stosuje mięso, to tylko chude i gotowane, które zawiera mniej ciepłotek niż pieczone lub smażone. Tak samo nie tłuste ryby są ubogie w ciepłotki i bardzo wskazane.

Wogóle powinno się uwzględniać dietę objętościową, a więc owoce, jarzyny, zsiadłe mleko, ziemniaki, ryż, kaszę, chleb razowy i Grahama itd.

Jeżeli dietetyczna metoda odtłuszczająca nie daje zadowalających wyników, można przystąpić do środków przeczyszczających, których jednakże ze względu na ich radykalny i często dla organizmu szkodliwy skutek zbytnio się nie zaleca. Szybkie ochudzenie pociąga za sobą często zmarszczki i zanieczyszczenie skóry twarzy a zwłaszcza żółtą cerę, której nie poprawi nawet róż.

Wreszcie ostatnią metodą ochudzającą jest głodówka, polegająca na picciu wywarów jarzynowych i na pewnych zabiegach leczniczych.

Dobrze wpływa na odtłuszczenie organizmu ograniczenie ilości płynów i soli kuchennej. Wielką przysługę mogą nam tu oddać niektóre wody mineralne, owoce, mleko i zioła odwadniające. Zioła są przecież niczem innym jak środkami dietetycznymi. O ile są w odpowiedniej mieszance stosowane, to rezultat kuracji musi być wprost wspaniały, bo odmładzający i odświeżający. Jednakże nie znachor powinien je ordynować, jeno lekarz, który zna nie tylko chorobliwe zmiany ustroju, ale skład chemiczny i działanie fizjologiczne ziół potrzebnych w danym przypadku. Poza tem kuracja ziołowa ma jeszcze i tę zaletę, że jest bardzo tania, a więc dla każdego nawet najbardziej uboższego dostępną. Nie zaleca się przeprowadzenie kuracji odtłuszczającej u młodzieży poniżej 20 lat, jak i wówczas, kiedy nie mamy nadmiaru wagi, a chodzi nam tylko o osiągnięcie modnych kształtów. U osób ponad 60 lat zaleca się w czasie diety wielką ostrożność. Natomiast we wszystkich przypadkach przekroczonej dozwolonej wagi ciała, bez względu na różne komplikacje chorobowe, jak sklerozę, kamica żółciowa i nerkowa, dna, choroby serca itd. jest ochudzenie nie tylko wskazane, ale zdrowotnie konieczne. W tych ostatnich przypadkach chorobowych zaleca się kierowanie wielkim umiarem, albowiem możemy zwłaszcza w niedomodze serca w otyłości napotkać na dużo trudności, które wymagają natychmiastowej pomocy lekarskiej, albowiem prawie wszystkie nagłe wypadki śmierci u ludzi otyłych i w sile wieku

są spowodowane zatłuszczeniem serca.

Z tych właśnie wywodów widzimy, że dużo mógłby każdy człowiek dla swego zdrowia bez wielkiego nawet nakładu pieniężnego zrobić, gdyby był lepiej o elementarnych zasadach higieny dnia codziennego poinformowany. Chcąc sprostać naszym obowiązkom zawodowym, rodzinnym i społecznym, musimy być zdrowi nie tylko duchowo, ale i fizycznie. Obydwa te odwieczne ważne dla ludzkości problemy łączą się zawsze z sobą lub uzupełniają się wzajemnie. Dlatego chcąc być produktywnymi i zdrowymi jednostkami, musimy unikać przekarmiania się, które jest nieszczęściem ludzkości i przyczyną najrozmaitszych chorób oraz złego i nieestetycznego wyglądu.

DR. W. HAREMSKI.

MAGGI

PRZYPRAWA
bardzo WYDAJNA
za tem OSZCZĘDNA
a więc TANIA

ng 19 171

Nowy rodzaj Pima

Profesor uniwersytetu nowojorskiego, Selby Maxwell, skonstruował specjalny aparat, który rejestruje odchylenia i wahania biegunów magnetycznych ziemi, które są podstawą przemian atmosferycznych. Jak twierdzi prof. Maxwell, z pomocą tego aparatu będzie można przepowiadać stan pogody i jej zmiany na dziesięć dni zgóry.

Bankier, autor dramatyczny, defraudant w jednej osobie

Paryski bankier, Albert Schwartz i autor sceniczny, Albert Sablons, dwie osoby w jednej postaci i w życiu, wykonywali dotychczas swoje zawody z jednakowym powodzeniem. Bankier prowadził dobre interesy, autor napisał komedje „Noc jest piękna”, którą wystawił teatr Ambigu z dużym sukcesem. Ale pewnego poranku bankier - pisarz został aresztowany i osadzony w więzieniu Santé pod zarzutem sprzeniewierzenia 700 000 franków depozytów, należących do klientów. Powodzenie p. Sablons, który ujawnił zresztą wcale nieprzeciętny talent pisarski, nie pomogło nic a nic niepowodzeniu tegoż p. Sablons - Schwartz jako bankiera; można przywłaszczać sobie cudze idee i pomysły literackie, co grozi procesem, ale nie wolno przywłaszczać cudzych pieniędzy, co prowadzi prostą drogą ze sceny do więzienia.

Na Gwiazdkę
— daruj praktycznie —
Fartuszeki kolorowe, białe —
Płaszczki ochronne, damskie
i męskie — **Bluzy cukiernicze,**
rzeźniczkę i t. p.
B. Hildebrandt
Poznań, Stary Rynek 70/74.
ng 19 202-3

Tissot
zegarek
antymagnetyczny
wytorny, precyzyjny

ng 17 867

ng 18 954

TEATRY

Z Teatru Wielkiego
W sobotę dnia 7 bm. pierwszy gościnny występ Zygmunta Zaleskiego w operze Mussorgskiego „Borys Godunow”. Znamiarty artysta odtworzył postać tytułową. W dalszych rolach: Marja Kisielewska, Jadwiga Musielewska, dr. Roessler - Stokowska, Marja Janowska i Helena Majchrzak, oraz pp.: Michał Sumicki, Peter, Cirin, Urbanowicz, Gruszczyński i Warchalewski. Kierownictwo muzyczne dyr. dr. Z. Łatoszewski, reżyser Karol Urbanowicz.

W niedzielę dnia 8 bm. o godz. 15 po cenach popularnych „Katja tancerka” z Haliną Dudiczówną w głównej roli. O godz. 20 „Trubadur” Verdiego z dr. Stani Zawadzka. W poniedziałek dnia 9 bm. teatr nieczynny.

Z Teatru Polskiego
Dziś i jutro „Złota ciocia” z gościnnym występem Janusza Warneckiego, oraz z udziałem pp. Chanieckiej, Czarneckiej, Sachnowskiej, (rola tytułowa), Zakrzyńskiej, Zasadzińskiej, Jaworskiego i Wierczyńskiej w rolach głównych.

W nadchodzącą niedzielę po południu o godz. 16 po cenach zniżonych „Ludzie w białej” z gościnnym występem Janusza Warneckiego.

Najbliższą premierą Teatru Polskiego będzie znakomita komedja M. Bałuckiego „Grube ryby”, oraz wznowienie komedji muzycznej „Muzyka na ulicy”, która w sezonie letnim cieszyła się nadzwyczajnym powodzeniem.

W niedzielę, dnia 8 grudnia o godzinie 20 odbędzie się staraniem Bratniej Pomocy Studentów Wyższej Szkoły Handlowej w Poznaniu w Auli Wyższej Szkoły Handlowej przy ul. Wały Zygm. Starego 2/3

Recital fortepianowy „CUDOWNEGO DZIECKA”

5-cio letniego pianisty Jurka Choinki
Program obejmuje utwory Beethovena, Schuberta, Chopina (m. in. Prelud op. 15) i in. Występem fenomenalnego samouk-pianisty Jurka Choinki powinno zainteresować się całe społeczeństwo poznańskie, gdyż jest on nieprzeciętnym talentem i synem naszego grodu.
Bilety w cenie od 0,99 gr. do 2,— zł są do nabycia w przedsprzedaży w Firmie A. Szejbrowski, ul. Br. Pierackiego 20, w dniu koncertu przy kasie.
Dochód przeznaczony na pomoc dla młodzieży akademickiej W. S. H.
zg 472/3

Pożegnalne występy Waltera w Teatrze Nowym

Pożegnalne gościnne występy ulubieńca publiczności całej Polski Władysława Waltera wraz ze znakomitym zespołem artystów pp. Eugenjuszem Mossakowskim, Marją Korabianką, i Kazimierzem Chranowskim, wobec wielkiego powodzenia na dwóch pierwszych występach w czwartek i piątek, zostały przedłużone i odbędą się dzisiaj w sobotę i jutro w niedzielę wieczorem. Celem spopularyzowania występów świętych artystów i nierównanego programu wieczoru, celem udostępnienia najszerszym masom publiczności możliwości najweselszego ubawienia się i spędzenia wieczoru, ceny biletów na dwa ostatnie pożegnalne występy zostały znacznie zniżone.

Z Teatru Nowego

Niedzielne popołudniowe przedstawienie, po cenach do połowy zniżonych wypełni arcywesoła współczesna komedja Huxleya „Wiosenne porządki”.
Uroczysta akademja — ku uczczeniu 500-lecia zgonu pierwszego ideologa polskiego Pawła Włodkowica reprezentanta Polski na seborze w Konstancji, organizowana staraniem Koła Historyków S. U. P. odbędzie się w poniedziałek wieczorem, po cenach niezwykle przystępnych od gr. 40 do zł 2.

Gościnny występ Chóru Dana
Europejskiej słowy Chór Dana przed wyjazdem na dłuższe tournée do Ameryki wystąpi tylko raz jeden w Teatrze Nowym we wtorek dnia 10 grudnia wieczorem z niezwykle urozmaiconym i bogatym programem zupełnie nieznanymi pieśniami i piosenkami, ze współudziałem ulubieńca publiczności popularnych solistów Mieczysława Fogga i Adama Wysockiego. Program zapowiada ponad 20 pieśni i piosenek, specjalnie przygotowanych na tournée zagranicą. Przesprzedaż biletów w firmie F. Zygarewski.

Czy czeka nas ostra czy łagodna zima?

Na wybrzeżu polskiem pojawiło się w tym roku nadzwyczaj rychło i gromadnie północne ptactwo morskie. Starzy i doświadczeni Kaszubi upatrują w tem za powiędnię ostrej i długotrwałej zimy. Przepowiednię tą powitali z radością narciarze i amatorzy sportów zimowych. Powinniśmy skórę naszą przygotować odpowiednio i zabezpieczyć przed ujemnymi wpływami chłódów zimowych, szarug i mrozu. Nie wystarczy dbać tylko latem o swą cerę, by móc się poszczycić po powrocie z wywczasów letnich ogorzalym wyglądem. Jeśli nie chcemy, aby dobroczynne skutki letniej kuracji poszły na marne, należy jesienią i zimą tem troskliwiej kontynuować racjonalną pielęgnację skóry i ciała. Odrobina NIVEI, zawierającej euceryt, wtaarta codziennie w skórę, chroni przed spierzchnięciem, zacerwienieniem, czyni skórę aksamitno-gładką i dostatecznie odporną.
zg 475/6

RADJO na 19 mies. SPŁAT,
PAIEFONY 49,— PŁYTY 1,25
Motorki dla młodzieży dg 5 12-9
i oświetlenia choinkowe
Wyłączna sprzedaż Baterji - Anod Centrum 100 w. 9,40
S. Kamiński, St. Rynek 13/14

ARTRETYZM powstaje skutkiem zlej przemiany materji. Stosujcie zioła **CHOLEKINAZA**
 Żądać bezpłatnych broszur w aptekach i składach apt. **H. NIEMOJEWSKIEGO**
 ng 19 188

Każda blondynka
 zwraca uwagę swym puszystym złotoblond włosom gdy używa
HEZABLOND
 Autentyczny tylko z Fabryki Kosmetyków
HENRYK ŻAK, Poznań
 Pg 6493/4-Z 449/50

torów, obniżeniu nie podlega. (K)
 — „Eksternista”. Poruszona sprawa jest w stadium rozważania w ministerstwie; żadnego rozporządzenia w tym kierunku dotychczas nie wydano i dlatego nie konkretnego podać nie możemy. (K)
 — **E. Woźniak** — Poznań. Należy adresować: Ministerstwo Opieki Społecznej, Warszawa, Długa 38-40 wzgl. Ministerstwo Komunikacji, Warszawa, Chałubińskiego 4. (K)

Za nasze pieniądze
 żądamy dobrego towaru
 kupując smaczną
musztardę REMU
 w gatunkach
 → Francuska
 → Sarepska
 → Truflowa
 → Kremaska

korespondencja
 z czytelnikami

— **M. J.** Podstawowe komorne mieszkań i lokali, podlegających ustawie o ochronie lokatorów, obniżone zostało z dniem 1. 12. 35 r. według następujących zasad: a) dla mieszkań 2-pokojowych z kuchnią i mniejszych o 15 proc., b) dla mieszkań większych oraz lokali przemysłowych i handlowych o 10 proc. Nie ulega obniżeniu komorne, którego wysokość została ustalona w umowie, zawartej w myśl art. 3 ustawy o ochronie lokatorów. (K)
 — **W. K. Małeckiego.** Komorne, którego wysokość została ustalona w umowie, zawartej w myśl art. 3 ustawy o ochronie lokatorów, jak w wypadku niniejszym, obniżeniu nie podlega. (K)
 — **A. K. Łazarz.** Wymienionego adresu nie znamy i dlatego podać nie możemy. (K)
 — **A. T. 13.** Ponieważ dochód Pana, podlegający opodatkowaniu, przekracza 7200 zł rocznie, z ulg z art. 27 Pan korzystać nie może. Na amortyzację maszyn wolno Panu potrącić tylko 10 procent rocznie. (K)
 — **M. D. w Ch.** Komorne, którego wysokość została ustalona w umowie, zawartej w myśl art. 3 ustawy o ochronie loka-

— „Stała abonentka 58”. Na okres od 1. 12. 35 do 30. 11. 37 r. zostało obniżone komorne podstawowe mieszkań i lokali, podlegających ustawie o ochronie lokatorów, według następujących zasad: a) dla mieszkań 2-pokojowych z kuchnią i mniejszych o 15 proc., b) dla mieszkań większych oraz lokali przemysłowych i handlowych o 10 proc. Nie ulega obniżeniu komorne, którego wysokość została ustalona w umowie, zawartej w myśl art. 3 ustawy o ochronie lokatorów (5-pokojowe). Lokatorowi od 3 pokoi z kuchnią przysługuje 10 proc obniżki podstawowego komornego. (K)

Cukiernia Europejska
 27 Grudnia 9 Poznań tel. 26-96
 zawiadania najuprzejmiej
 że z dniem 1. 12. b. r. zaprowadziła w swoim lokalu
 czasopisma krajowe i zagraniczne.
 Ceny zostały znacznie niższe.
 dg 501

SZCZAWNICA

Sezon zimowy od 15 grudnia do 1 marca.

Inhalatorium i źródło czynne. Wspaniałe tereny narciarskie.

Komunikacja ogrzewanych autobusów P.K.P. ze Starego Sącza lub z Nowego Targu
 INFORMACJE w KOMISJI ŹRÓDŁOWEJ. dg 5126

— „Lokator”. Żądanie urzędu skarbowego jest słuszne i oparte na przepisach art. 10 i 11 ustawy o państw. podatku przemysłowym z 15. 7. 25 r., w brzmieniu noweli z 19. 12. 32 r. Wobec wyjęcia tych lokali z pod ochrony lokatorów, obowiązuje tylko dobrowolna umowa i wnioski o ustalenie podstawowego komornego są niedopuszczalne. (K)
 — **J. W.** Maż zobowiązany jest wydać Pani potrzebne meble i bieliznę oraz płacić na utrzymanie, o ile do tego jest

w stanie. Należy postarać się o świadectwo ubóstwa, na podstawie którego wniesić można do sądu o przyznanie prawa ubogich i przydzielenie Pani adwokata, który dalsze kroki poczyni. (K)

Za ogłoszenia i reklamy odpowiada administracja w osobie Antoniego Leśniewicza w Poznaniu.

ZIOŁA Z GÓR HARCU D-ra LAUERA
 regulują, żołądek, usuwają, obstrukcję

W różnych intencjach Bogu wiadomych na resztę kosztów budowy Pomnika Najśw. Serca Pana Jezusa w Poznaniu, do dnia 3 grudnia 1935 r. ofiarowali:

Ze Skarbowy przy Pomniku wybrano: 28. 11. 35 6.16	Biurowo par. archikat. Pozn. Adam Przybył z Wolsztyna z pr. o zwolnienie z kategorii Berezkiej 1.—	St. Mchowa, Kepno z podz. za odebr. l. z pr. o dal. i zdr. 10.—
H. R. z podz. za odebr. laski 4.—	Romanostwo Januszkiewiczowie, Środa, z podz. za odebr. l. z pr. o dal. 5.—	K. W. Smigiel z podz. S. J. i z pr. o dal. pomoc i opieki 5.—
29. 11. 35 9.19	W. Jelowiecki, Chocimierz 2.—	A. Szuberla, Poznań 3.—
30. 11. 35 17.84	M. Stobbova, Toruń 1.—	M. Wasygrzym, Żywaczów 1.20
1. 12. 35 25.13	Irena Franta, Brzuchowice 1.—	Fr. Tomczak, Potrzebowo z podz. za odebr. l. 5.—
2. 12. 35 21.91	H. Wiśniewska, Chojna 10.—	Z. Zeleski, Lwów 1.—
3. 12. 35 7.32	W. Ziemozonek, Wilno 7.—	A. Wopińska, Nakło 8.—
Wybrano ze Skarbonek według spisu:	J. Nelwing, Grudziądz 3.—	Rotm. J. Zajac, Przemysł 5.—
Bank Kwilecki Potocki sk. nr. 5 28.50	Ag. Socha, Biskupice 2.—	Kpt. J. Rybowski, Przemysł 1.—
Księgarnia św. Wojciecha sk. nr. 6 81.20	M. Porejko, Warszawa 1.—	R. Opaliński, Tarnopol 2.—
Komunalna Kasa Oszczędności Miasta Poznania sk. nr. 11 1.50	M. Lipińska, Warszawa 5.—	Ks. J. Sochoń, Chotowo 1.—
Komunalna Kasa Oszczędności Miasta Poznania sk. nr. 17 61.65	W. Wilmański, Kawki-Pom. 3.—	A. Ziobowski, Kraków 1.—
Kasa Starostwa Krajowego sk. nr. 12 45.75	Sz. Grabiński, Studzienki 5.—	St. Kałużny, Droszew 10.—
P. B. P. Orbis, Poznań sk. nr. 16 13.80	R. Odrobiński, Chmielnik 2.—	K. Popkówna, Trzemeszno 1.—
razem 235.40	Posłuszny, Rębnik 5.—	B. Szeller, Witaszyce 2.—
N. N. Gniezno, z pr. o zdr. 5.—	Ks. M. M. Świerkhaniec 2.—	Fr. i St. Motykowie, Wieliczka 2.—
K. Januszkiewicz, Sieraków 3.50	J. Sorbikowa Nadl. Glinia 5.—	Elżb. Widzowska, Toruń 2.—
	Ks. J. Jachula, Michów 1.50	J. Marczak, Skiermiewice 1.—
	L. Zielńska, Łódź 2.—	A. Konieczny, Oczeladź 2.—
	St. Mikolajczak, Starogard 1.50	M. Myśliwa, Busko 2.—
	St. Gierlik, Konary 2.—	J. Filipczak, Krotoszyn 5.—
	M. Banaś, Drohobycz 2.—	Gen. A. Frejowa, Dęblin 9.—
		W. Strugała, Katowice 10.—

Konto P. K. O. nr. 207 470. - Sekretariat Poznań, św. Marcin 69. m. 17.
 Staraniem Komitetu Budowy Pomnika odbywa się w każdy pierwszy piątek u O. O. Jezuitów msza św. o godz. 7 na intencję wszystkich żyjących i zmarłych ofiarodawców na Pomnik Najśw. Serca Pana Jezusa.

W poniedziałek, dnia 3 grudnia 1935 r., spodobalo się Panu Bogu, zabrać do grona Swych aniołków ukochaną naszą córeczkę i drogą siostrzyczkę

Haneczkę

o czem zawiadamiają
 ciężkim ciosem dotknięci
Józefostwo Skotarkowie
 z synkiem
 Chorzów, w grudniu 1935. zg 12 361

W piątek, dnia 6 grudnia 1935 r., zasnął w Bogu, przeżywszy lat 48, opatrzony Sakramentami św., nasz ukochany maż i najtrościwszy ojciec, ś. p.

Władysław Stempniewicz

W ciężkim smutku pogrążeni
żona, dzieci i rodzina.

Pogrzeb odbędzie się w poniedziałek rano.
 Ostrzeszów, Środa, Poznań, Łuszkowo. zg 12 355

Dnia 5 grudnia 1935 r., zmarła po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzona Sakramentami św., nasza najdroższa córka, najukochańsza siostra, ś. p.

Monika Ockertówna

Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, 8. bm. o godzinie 14,30 z domu żałoby przy ul. Mostowej 17 m. 11 na cmentarz farny przy ul. Grunwaldzkiej.
 W głębokim i nieutulonym żalu pogrążona
 matka z synami.
 zg 12 364

Podziękowanie

Wszystkim, którzy oddali ostatnią przysługę i okazali nam w jakikolwiek sposób współczucie po zgonie mego męża, ś. p.

Eligjusza Franciszka Lewandowskiego

a w szczególności: Przewielebnemu Duchowieństwu, Ks. Prob. Wierzbickiemu z Kościelca, Ks. Prob. Łapce z Janówca, Ks. Profesorowi Balcerkowi i Ks. Ks. Misjonarzom z Ks. Gintrowiczem na czele, tudzież Kurkowemu Bractwu Strzeleckiemu, Dyrekcjom tut. Banków i Przedstawicielom Zrzeszeń Gospodarczych i Towarzystw, jak również niezliczonemu gronu Przyjaciół i Znajomych Zmarłego, składamy tą drogą serdeczne

Bóg zapłać!

Bydgoszcz, w dniu 5. 12. 1935 r. Zofja Lewandowska z rodziną. Pg 7041-64,173

Dnia 6 grudnia 1935 r., zmarła nagle, po krótkich i ciężkich cierpieniach, opatrzona św. Olejami, moja najukochańsza żona, najdroższa matka, siostra i szwagierka, ś. p.

Zofja Gnalicka

przeżywszy lat 51. Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, dnia 8. bm. o godzinie 2 z domu żałoby, Górna Wilda 117.

W ciężkim smutku pogrążeni
 maż i rodzina.

d 5159
 Msza św. nazajutrz o godz. 8 rano w kościele Ks. Ks. Zmartwychwstańców na Wildzie.
 Zakład pogrzebowy W. Duchewicz, Górna Wilda 56.

Dnia 5 grudnia 1935 r., zmarł członek Towarzystwa naszego, ś. p.

Katarzyna Szulda

Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, dnia 8 grudnia rb. o godz. 14,30 z domu żałoby, ul. Trójkąta na cmentarz par. Winiarskiej.

Tow. „Piełgrzym” pod wezw. Matki Boskiej Wypadek 366. zg 12 355/4

Inżynier

przedstawiciel-współpracownik zakładów metalurgicznych, ustosunkowany w przemyśle i instytucjach przyjmie zastępstwo, akwizycje. Wprowadzi na stołeczny rynek nową firmę, Warszawa, Chmielna 25 — 1. Pg 6826-62,561

Ceraty
 gładkie, adamaszkowe meblowe i obrusy

Dywany
 Chodniki, Dywaniki z linoleum, bouclé i ceratowe

Linoleum
 podłogowe i stołowe

Kokosowe
 chodniki i wycieraczki

Zb. Waligórski

Poznań Bydgoszcz
 Pocztowa 31 Gdańska 12
 Przyjmuje się asygnaty „Kredyt”
 Pg 6 88-18,91

dg 4671

Pneumatyki

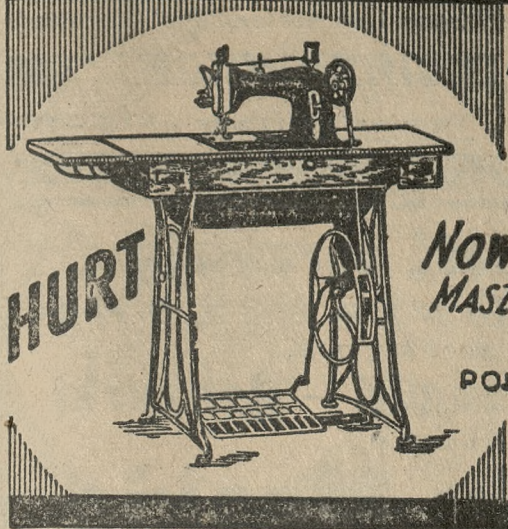
najstawniejszych fabrykatów Michelin, Stomil, India etc. po dotąd niebywałych niskich cenach poleca

Brzeskiauto
 S. A. Poznań,
 ul. Dąbrowskiego nr. 29
 Zał 1894. Tel. 63-27
 ng 17050

WAŻNE DLA SKŁADÓW MASZYN DO SZYCIA I MECHANIKÓW

PODOLSKIE MASZYNY DO SZYCIA

BĘBENKOWE, GWARANTOWANE
ORAZ CZĘŚCI DO WSZELKICH
TYPÓW MASZYN I IGŁY.

Nowość!

MASZYNY NASZE NADAJĄ SIĘ DO OKRĘTKOWANIA.

CENY REWELACYJNIE NISKIE!

POLECA

POLSKA CENTRALA MASZYN „ROZPĘD”
WARSZAWA, ZAMENHOFA 17.

TELEGRAM MOULIN ROUGE

Od 1. 12. br.

Niebywale Atrakcyjny Program na czele

KENT i MAXIJA

murzyn i mulatka Pg 7040-49,91

Wstęp wolny! — Ceny przystępne.

Specjalną uwagę zwraca się na codzienne ulubione
„FIVE O CLOCK TEA” kawa, herbata 75 gr.

Szkoło

okienne ogrodowe, ornamentowe,
dachowe, kit szklarski i t. p.

szyby wystawowe i lustra
obrazy i listwy na ramy

Polskie Biuro Sprzedaży Szkoła S. A.
Poznań, Woźna 15, tel. 2863

Pg 6 228

URODA ZDOBYWA ŚWIAT

ZDOBYWA ŚWIAT

PUDER CZANG de LACART

O EGZOTYCZNYM ZAPACHU
PODNOŚI NATURALNĄ
PIEKNOŚĆ PANI. CZYNI
CERĘ GŁADKĄ I MATOWĄ.
TRWAŁE PRZYŁĘGA.
PUDER CZANG
TO TAJEMNICA WSCHODU!

ng 17 097

Wielka SPRZEDAŻ GWIAZDKOWA!

Zwracamy uwagę Szan. Publiczności na naszą okazijną sprzedaż gwiazdkową!

Ceny towarów wysortowanych i przeznaczonych na sprzedaż gwiazdkową

obniżyliśmy o 20-50%

OFIARUJEMY:

placze damskie, męskie i dziecięce,
ubrania męskie i chłopskie,

materiały na suknie, placze i kostjomy
jedwabie, aksamity, flanelki, płótna,
stołowiznę, firany,

futra damskie i męskie,

wszelkiego rodzaju skóry na kołnierze,
kapelusze damskie i męskie,

swetry, trykoty, bieliznę damską
i męską etc. etc.

Prosimy odwiedzić nasze magazyny i skorzystać z niebywalej okazji!

R. & C. Kaczmarek Dom Konfekcyjny

Dom Konfekcyjny

Stary Rynek 98/100

Specjalny Magazyn Bławatów — ul. NOWA 3

Kupno okazyjne!

Polski Fiat „508” limuzyna w pierwszorzędym stanie, z kufrem, na nowych oponach.

Citroen model „8” limuzyna 4-drzwiowa, 4- do 5- cio osobowa, 4-cyl., 35 KM. po przejechanych ca 7000 km., jak nowa.

Ford r. 29 landolet 6-7 osobowy

Horch 8-cyl., 80 KM. 5 cio osobowy, limuzyna z rozsuwającym się dachem. Pg 7002-49,102

CITROEN - ul. Dąbrowskiego 7
telefon 75-58

Bankowiec

rutynowany, biegły w sprawach wekslowych, świadectwa i referencje pierwszorzędne, kawaler lat 28,

poszukuje posady.

Laskawe oferty proszę skierować do Adm. Kurjera

Poznańskiego pod zg 12360

Kanarki

piłne śpiewaki, sprzedam Poznań
Śniadeckich 30, m. 9. zd 74 854

Dlaczego podagrę i reumatyzm?

Zaopatrzyć się w najbliższej aptece w nasz wypróbowany i nadzwyczaj skutecznie działający plaster na reumatyzm

„CAPSINAP”

a doznasz natychmiastowej ulgi.

Jedyni wytwórcy:

Dr. Behring i Ska, Bydgoszcz, ulica Długa 63.

WYSŁKOWY DOM TAPET

STRYSZYK Aleje Marcinkowskiego nr 19 TEL. 12-92

TAPETY — CERATY — LISTWY — CHODNIKI

ng 18 703

Państwowy Bank Rolny sprzeda kamienice

znajdująca się przy ul. Kantaka 10. Oferty należy składać w Sekretarjacie Banku, ul. Dąbrowskiego 12, pokój 12, dnia 14. bm.

ng 18 644

I-a TECHNIK

specjalista na lane prace złote, władający językiem polskim i niemieckim potrzebny od zaraz. Spieszne oferty wraz z odpisami świadectw, fotografią oraz podaniem żadanego wynagrodzenia przy wolnym utrzymaniu pod adres. Czarniecki, dentysta, Szubin.

zg 12 358

Poważna fabryka fotochemiczna poszukuje przedstawicieli rejonowych

na Wielkopolskę i Pomorze Oferty pod „Perspektywa” do Polskiej Agencji Publicystycznej, Warszawa, Marszałkowska 95.

ng 19198

Jedna z największych fabryk wędlin i konserw mięsnych w Wielkopolsce poszukuje od zaraz lub później

mistrza fachowca i kupca

który jest w branży tej wszechstronnie doświadczony i umie samodzielnie zarządzać fabryką i personelem.

Panowie z powyższymi zdolnościami, którzy mogą wykazać, że podobne stanowisko zajmowali zechcą złożyć swe zgłoszenia do Biura Ogłoszeń „Paz” w Poznaniu, Al. Marcinkowskiego 11 pod nr. 447.

Pg 7037-49,29

Oczy - to skarb Szanuj je!

Nowoczesne OKULARY i B.NOKLE

Fachowa i rzetelna obsługa.

K. GREGER 27 Grudnia 18

Dostawca Ubezpieczalni Społecznej

WYTWÓRNIA WYROBÓW SZAMOTOWYCH
poszukuje

przedstawiciela

dobrze wprowadzonego w zakładach przemysłowych m. Poznania i najbliższych okolic. Pożądany inżynier-handlowiec. Oferty do Kurjera Pozn. pod ng 19 159.

Wyjątkowa okazja

dla rzutkiego fachowca.

FABRYKĘ PAPY DACHOWEJ, WYROBÓW
CEMENTOWYCH I DESTYLARNIĘ SMÓŁY

obszaru 79 ar. z kompletnym urządzeniem w Jarocinie, położoną tuż przy dworcu kolejowym

korzystnie sprzedamy wzgl. wydzierżawimy.

Fabryka bez konkurencji i ma zapewniony zbył w szerokiej okolicy. Zwir pierwszorzędnej jakości na miejscu. Objekt nadaje się również na uruchomienie pokrewnych branż. Zgłoszenia:

Samopomoc Kolejarzy w likw.

Poznań, Plekary 16/17 (Pasaż Apollo)

zg 2 366

REWELACYJNIE PRZYSTĘPNE RATY

PHILIPS-RADJO po zł 18,— mies. Tylko w firmie

Tg 2 211

GRIMM i KAMIENSKI POZNAŃ 27 GRUDNIA 14

Wytwórnia wyrobów szamotowych poszukuje

przedstawicieli

w poszczególnych miastach woj. poznańskiego i Pomorza, zamieszkałych w miastach, gdzie są dobrze wprowadzeni w zakładach przemysłowych. Oferty do Kurjera Poznańskiego pod ng 19 160.

Wielka Licytacja

We wtorek, 10 grudnia od godz. 16 do 19 (i ewentl. dni następane) sprzedawac będę we własnym lokalu Licytacji Stary Rynek 46/47, najwięcej dającym za gotówkę: Z likwidacji mieszkań pochodzące urządzenia mieszkaniowe, a mianowicie: 5 kompl. salonów, 3 jadalnie, 3 sypialnie, pokój damski, pokój męski, fortepian, pianino, pianole, skrzypce, radio Telefunken stały, dywany, elektrolux, kilka różnych lusterek, zegary, około 100 różnych obrazów, meble antyczne, jak sekretarzyki, biblioteki, witryny, komody oraz większa ilość różnych pojedynczych mebli, lamp etc. (także bardzo niskie)

Brunon Trzczaśk

zaprzysiężony i ustanowiony rzeczoznawca i aukcjonator.

(Lokal otwarty codziennie od 8—19-tej). Pg 7046-49,93.

Bez przesiadania. Autobusy ogrzewane.

Nowy Zimowy Rozkład Jazdy

Ważny od 15 grudnia 1935 r.

na linii Poznań - Szamotuły - Ostroróg - Wronki - Sieraków - Międzychód

Kursuje w dni powszednie

8,35	16,30	Poznań	9,05	18,20
9,05	17,00	Cerekwica	9,30	17,40
9,35	17,40	Szamotuły	9,00	17,15
9,50	18,00	Ostroróg	7,30	16,55
10,10	18,20	Wronki	7,10	16,35
10,40	18,50	Sieraków	6,30	15,50
11,10	19,10	Międzychód	6,00	15,20

Kursuje w niedzielę i święta

10,30	19,15	Poznań	9,05	18,50
11,00	19,45	Cerekwica	9,30	18,10
11,35	20,20	Szamotuły	8,00	17,40
11,55	20,40	Ostroróg	7,30	17,20
12,10	21,00	Wronki	7,10	17,00
12,40	21,30	Sieraków	6,30	16,25
13,10	21,50	Międzychód	6,00	16,00

UWAGA: w Złotą niedzielę, dnia 15 grudnia r. b. autobusy na wszystkich liniach kursują według rozkładu jazdy z dnia powszedniego. W Złotą niedzielę ostatni autobus z Poznania do Szamotuł wyjeżdża o godz. 23,30.

zg 12 859

TOMASZ ARLT

MAGAZYN WYTWORNEGO OBUWIA
POZNAŃ - PL. WOLNOŚCI 18 (obok Grand Café) TEL. 18 77

Poleca na sezon zimowy najnowsze modele obuwia damskiego i męskiego — Wytworne fasony i pierwszorządne wykonanie

Sniegowce „TRETORN“

PRAKTYCZNE PODARKI GWIAZDKOWE!

Przyjmuję asygnaty „KREDYT“

dg 5 042

Przyjmuję asygnaty „KREDYT“

Organizacja

Polskich Składow Zjednoczonych

Poznań, Stary Rynek 87/88 (Bławat Polski)

przyjmuje zgłoszenia na pozostałe jeszcze

4 składy w PASAŻU do dnia 15 grudnia

branż: **delikatesy, nabiał, drób, rzeźnictwo, owoce, kwiaty**

Przyjmujemy również dalsze zgłoszenia na poszczególne branże, które są wolne na I., II., III. i IV. piętrze dg 5154

Wszyscy znawcy wiedzą, że:

największą sensację wśród najnowszych modeli stanowią rewelacyjne samochody

Chevrolet

o średnim litrażu

wyposażone w liczne udoskonalenia właściwe tylko

samochodom wysokiej klasy

przednie osie lamane, przednie resory specjalnej konstrukcji, tylne resorowanie ulepszone, wzmocnione ramy, znaczne obniżenie zużycia benzyny dg 18 795

bezpieczeństwo — komfort — niskie ceny

Bezkonkurencyjne podwozia ciężarowe 1½ — 8 tonn

o niespotykanej odporności w użyciu

przebiecie przeszło **100 000 km.** bez żadnego remontu. wypadkiem normalnym, niska cena, niskie koszty eksploatacji, olbrzymie usługi, to zalety prawdziwie kryzysowego środka przewozowego którego szukają wszyscy — **podwójne tylne resory — nadwozia wszelkich typów.**

☛ Dostarczamy szybko, rzeczowo, prosimy żądać ofert. ☛

BRZESKIAUTO S. A.

Poznań, ul. Dąbrowskiego 29 - tel. 63-23, 63-65

Kupna okazjone samochodów używanych — części zamienne — przybory — garaże.

Tak białą bieliznę można mieć tylko piorąc **PER-SILEM**, środkiem stosowanym przez miliony dobrych gospodyń. Wystarczy raz spróbować, aby się o tem przekonać.

Persil
PIERZE WSZYSTKO

Do moczenia bielizny: **HENKO**, soda do prania i bielienia, P 6139-P 706

Kto oszczędzać musi

sporządza swe likiery sam na sławnych Esencjach — Reichela, gdyż cały litr najprzedniejszego, 40% likieru, sporządzonego na Esencjach — Reichela — naturalnych surowcach likierowych — kosztuje około zł 5.—. Wtedy można sobie pozwolić na więcej jak 1 kieliszek i poznać najszlachetniejsze gatunki i rozkoszować się nawet najdroższymi likierami. W ten sposób oszczędza i delectuje się równocześnie. Zadajcie tylko oryginalnych Esencji — Reichela, z oddawna sławna marka „Promienne Serce”. Oddają one wzorowe fabrykaty, które wytrzymują porównanie z najwięcejrenomowanymi likierami. Nie cena tylko jakość rozstrzyga. O ile nabyć nie można w drogeriach i składach wódek, dostarcza Wytw. Ch. Nowomiejski, Kraków, Skrytka 41. zg 19 172

Lokal handlowy

w Starogardzie przy Rynku, nadający się na każde przedsiębiorstwo zaraz do wynajęcia. Zgłoszenia kierować do Powiatowej Komunalnej Kasy Oszczędności w Starogardzie. dg 5127

Gospodarstwo

84 morg żywym martwym inwentarzem natychmiast sprzedam. Andrzej Wojtczak, Nekielka, poczta Nekla, pow. Środa. zd 71 531

Artykuł dodatkowy

oddam poważnym podróżującym, zaprowadzonym w składach kolonialnych Wielkopolski i Pomorza. Zgłoszenia Kurjer Poznański zg 12 363.

CZY WIESZ dlaczego **cukierki MARECKIEGO** są popularne? dg 16 935

Wielką radość sprawiają **Podarki Gwiazdkowe** jak gustowne i eleganckie

Pizamy — Poranniki — Bonzurki oraz wszelkie

Artykuły Męskie

w naszych nowych

Wystawach Gwiazdkowych

The Gentleman

własc. Stefan Schaefer

ul. Nowa 1. **POZNAŃ** ul. 27. Grudnia 4. TELEFON 31-69.

Pg 7 053-49.103

Aparaty radjowe

wysokiej klasy

na 15 rat miesięcznych przy wpłacie 1 raty miesięcznej nabyć można w firmie

Żyrandole

lampy biurkowe, abażury oraz wszelkie artykuły elektrotechniczne

IDASZAK i WALCZAK

Poznań, św. Marcin 18 przy Fr. Ratajczaka

Przyjmujemy asygnaty „Kredyt“

Pg 7 045-47.98

Choinka to tradycja

domu katolickiego

palcie na choinkach

świeczki choinkowe

polskiej i katolickiej firmy

POLO

wł. Franciszek Hawliczek

Pg 8 805-42.555

Spółdzielnia Kupców Samodzielnych Branży Owocowej w Gdyni

Biuro: ulica 10 Lutego 4, tel. 11-70 — Magazyn: ul. Starowiejska 35

poleca

POMARAŃCZE

MANDARYNKI

WINOGRONA

CYTRYNY

po cenach dnia.

Firma Importowa czysto chrześcijańska.

203 61 34

„Haftoplis“

wykonuje мережку, okrętkę, dziurki, wykończenie szali, falban, plisowanie, dekaturowanie, hafty, monogramy, tarcze gimnazjalne, obciążanie guzików, nadrabianie stóp, podnoszenie oczek terminowo najtaniej

St. Rynek 6, tel. 28-10 wejście Wiankowa. Pg 5 771

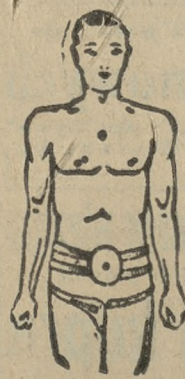
Ważne dla cierpiących na rapturę!

Polecam pastę rapturową na miare, które powstrzymują pod gwarancją, chociażby największą rapturę.

Wyroby moje przewyższają wszelkie wynalazki zagran.

Również wykonuje sztuczne ręce, nogi, gorsety, aparaty, wkładki, obuwie ortopedyczne i t. p. Ceny najniższe!

Posiadam wiele własnych patentów odznaczeń i dyplomów.

d 5149

F-a Piotr Niedziela — Poznań

Aleje Marcinkowskiego 24 Telefon 38-79

OKULARY od 2,50 — rogowskie od 5,00 poleca **ZAKŁAD OPTYCZNY** zdg 12357
OPTO-ORLICKI POZNAŃ, SW MARCIN 63

Otworzyłem kancelarię adwokacką w **Koźminie Wlkp.**
STEFAN SUSZEK, dg 5194
adwokat.

Kawaler
lat 30, posiadający skia i delikatesów, cośkolwiek gotówka, posłubi pania zamilowaniem kupiectwa, wiek obojętny, majątek pozadany. Oferty Kurjer Poznański zdg 74 937

Kawaler
27 lat, rzemieślnik, własny warsztat, szuka panny cośkolwiek gotówka do lat 27. Cel matrymonialny. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 74 755

Dyskretnie
pod gwarancją każdego wyswata jedynie Biuro „Przyszłość” Poznań, Strzałowa 3 tel. 24-03. Zgłoszenia zdg 74 794

Kawaler
29 stała posada mieszkanie poznańskie, przystojna pania. Cel matrymonialny. Pośrednicy wykluczeni. Oferty Kurjer Poznański zdg 74 848

7. SPRZEDAŻE

Wielki
wybór najniższe ceny. Fligierski, Poznań, — św. Marcina 23. zdg 72 021/2

Dykta
najlepsza, najtańsza. Skład fabryczny, św. Wojciech 23. zdg 4 946/7

Pianino
wysokowartościowe okazynie. — Słowackiego 38 — 16. zdg 74 483

Restaurację
dancingi w śródmieściu. Torunia sprzedam natychmiast. Cena z pianinem 3 500 zł bez pianina 2 500. Oferty „Par”, Toruń pod „Restauracja”. Pg 7 031-64.170

I. Gąsiorowski
św. Marcina 34 podarł gwiazdkę, wartościowe, trwałe, ceny niskie. Przyjmuje asygnaty Kredyt. zdg 5155

Lornetkę do polowania
„Busch” z futerałem prawie nowa tania sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdg 75 012

Żłóbek
piękny tanio. Stolarnia, Bukowska 9. zdg 75 006

Jadalnia
mahoniowa tanio. Stolarnia, Bukowska 9. zdg 75 007

Należy
pamiętać, że najniższe podarki wybierzesz u Chwilkowskiego. Nowa 8 (Bazar). Zegarki od 14 zł. Pierścienie złote od 10 zł. Obrączki ślubne od 12 zł. Oferty „Par” zdg 6 048-9-49.31/32

Płaszcz ostatnie modele
Ceny dostępne dla wszystkich, bo wprost z Fabryki konfekcji damskiej
Wildowa - Syn Wodna 1
Asygnaty kredytowe! zdg 14 379

Meble kuchenne
najtaniej. Łakowa 4a, stolarnia. zdg 74 539

Wózek
dziecięcy, piec żelazny. Nadbrzeżna 3 — 8. zdg 74 536

Kilka
obrazów religijnych, krajozrazów ramach nowych tanio. Focha 32 m. 13. zdg 74 599

Perski
dywan duży i mały sprzedam. — Oferty Kurjer Poznański zdg 74 656

Meble
polecą najtaniej
K. Bakoś Stary Rynek 51
zdg 73 463/4

Meble
najtaniej polecą
Baranowski
Poznań, Podgórna 13. Pg 6224/5

Pończochy Skarpetki Rękawiczki
duży wybór — solidny towar
A. Szymański
św. Marcina 1. przy placu św. Piotra. — Specjalny magazyn pończoch i rękawiczek zdg 14 364/5

Futra
lisy, blamy, wydry oraz różne skóry kupuje się najtaniej w znanym ze swej taniości Magazynie futer
Stanisław Piotrowski
Poznań, Szkolna 9. Własna pracownia kuśnierska. zdg 4 753/6

Instrumenty muzyczne
oraz wszelkie przybory polecą po cenach przystępnych
St. Niewczyk, Poznań, Pierackiego 11.

Naprawy
orzykuje, wykonuje sumiennie. zdg 4 908/9

Płaszcz
ubrania, spodnie, kurtki, materjały z metra.

Płaszcz damskie
najtaniej tylko w firmie
W. Janas
Poznań, Stary Rynek 42, Wrocławska 20. Przyjmuje asygnaty „Kredyt”. zdg 4 533/4

„Standard”
„piece kafłowe”
najlepszy i najtańszy system ogrzewniczy. dostarcza franko mieszkanie, po cenach obniżonych firma: M. Perkiewicz Ludwikowo, p. Mosina, składnica w Poznaniu, ul. Składowa 5/7. Pg 6998,9-49.26/7

Telegram Gwiazdkowy!
Kilka tysięcy najmodniejszych swetrów zakupilem!

dla powiększenia obrotu sprzedaje po cenach do połowy obniżonych. Proszę odwiedzić mój magazyn, a gwarantuję za bardzo korzystny zakup.

Sliczny kalendarz jako podarek!
Wszyscy do Karasia
H. Karaś
Poznań Pocztowa (narożnik Zamkowej 4). zdg 5 151/2

Piekarnię - cukiernię
Poznaniu zaprowadzoną, mieszkaniem sprzedam. Piotrowski, Poznań, Wysoka 12 — 21 (przy kościele Marcjańskim). zdg 74 453/4

Półszorki
uzdeczki, uzdźnice, leje tanio. Poznań, Górna Wilda 63, m. 1. zdg 74 223/4

Nieruchomość
wartości 35.000.— obejmująca dom mieszkalny spichrz, szopy, zabudowania gospodarcze wszystkie nowe, maszynę 30 morgi ziemi z inwentarzem, skład kolonialny, zboża, opał, restaurację z salą w dobrej okolicy, sprzedam lub zamienię na większe gospodarstwo, kamienie. Dość 20.000. Oferty „Par” nr 57.213. Pg 7032/3-57.213/19

Przedsiębiorstwo zbożowe
z pietrowym nowoczesnym domem, obszernymi spichrzami, dobrze prosperujące w bardzo bogatej okolicy sprzedam za 22.000. Oferty „Par” Poznań nr 57.213. Pg 7034/5-57.213/15

Meble
maszyny, gramofony, garderoba, rozmaite Kupuje — sprzedaje Komis, Poznań, Słowackiego 39. zdg 74 672/3

Konfekcja damska wykwintne poranniki
najlepiej w firmie
A. Dzikowski
St. Rynek 49. Asygnaty Kredyt. zdg 5 157

Okazyjnie
radio bateryjne lub prad stały sprzedam albo zamienię na zmiany. Marcinkowskiego 25 — 5 go dzina 4—5. zdg 74 496

Drzewo stolarskie
podłogi kantówki, szalówki tanio polecą G. Kowalkiewicz, skład drzewa, Strzelecka 14a, telefon 14-95. zdg 74 733/4

Materace
tapczany, leżanki, garnitury klubowe, najtańsze wprost pracownia Wielkie Garbary 18, narożnik Woźnej, suteryna. zdg 74 800/1

Księgarnię
Antykwariat, największy Poznań, posiadający obszerne działy naukowe oraz bogatą wypożyczalnię

tanio sprzedam
powodu wyjazdu. Oferty Kurjer Poznański zdg 74 716

Kamienie
najgłówniejszej ulicy Bydgoszczy (Gdańskiej) stosowna rzeźnictwo, drogerie, kolonialne. Dochód 6.000.—. Cena: 35.000.—. Oferty Kurjer Poznański zdg 74 902

Pierze Puch
dobre gatunki pierze gęsie 3.— pierze kaczki 1.50 Poduszki sypialne 5.50; pierzy 28.—; spody 22.50

Kołdry
na wacie 9.50; jedwabne 26.50; na welnie 34.—; na puchu 79.—
Emkap M. Mielcarek
Poznań, Wrocławska 30, największa czyszczalnia pierza. zdg 16 518

Futro
damskie czarne, dwa łóżka orzechowe tanio. Patrona Jackowskiego 9, m. 4. zdg 74 592

Lekarzowi
odetacie dobry warsztat pracy, pięknym mieszkaniem. Oferty Kurjer Poznański zdg 14 360

Rower
marki „Skandja”. Mostowa 2, mieszkanie 9. zdg 74 596

Kolonjalke
dobrym położeniu. Wskaże Kurjer Poznański zdg 74 593

Okazyjnie
sprzedam świetnie prosperujące przedsiębiorstwo samochodem, fachość zbudna. Oferty Kurjer Poznański zdg 74 938

Futro
meskie na elkach, kołnierz wydra wirsyńska, bardzo dobrym stanie. Waly Jana III 9, I. p. mieszkanie 6. zdg 74 589

Abażury
celonowe najkorzystniej wykonuje pracownia
„Celon”
Ratajczaka 18. zdg 17 052

Srebrne
Lichtarze
komplety deserowe i inne srebrne przedmioty Caesar Mann, Poznań, Rzezypospolitej 6. zdg 17 045

Urządzenie
fabryki cukrów korzystnie sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdg 74 583

Chevrolet
4-cylindrowa reklamówka korzystnie sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdg 74 582

Gramofon
20.—. Patefon walizkowy 70.— nowy. Lustró szafka 35.—. Grudnia 18 — 7. zdg 74 581

Zegarki
od 4.—, biżuteria tanio. Szymczak, św. Marcina 79. zdg 74 748

Motory
4 i 2 K. M. transmisyje pasy. — Szewska 9 m. 9. zdg 74 780

Samochód Chevrolet
Szewska 9 m. 9. zdg 74 779

Sprzedaje
kupuje meble maszyny inne rzeczy. Dom Komisowy, Podgórna 2. Pg 6224

Magazyn futer Lehmann
zał. 1875 Poznań Wrocławska 18. tel. 22-95. Wszelkiego rodzaju futra wykonuje we własnej pracowni pierwszorzędnie, solidnie. Stale wielki wybór każdego rodzaju gotowych futer oraz skórek od najtańszych do najwykwintniejszych. Pg 6 238-10.52

Podszycie
skóry chomik, kołnierz lis okazynie. Kantaka 7. — 11. zdg 74 855

Rowery
damski, meski, elektrolux, maszynę damską. G. Wilda 19 „Cyklon”. zdg 74 853

Zabawki
olowiane, zwierzęta, wojsko abyśkie, włoskie, pojedynczo i w kartonach tanio. Łapaczek, Poznań, Skarbowa 15 m. 24. zdg 74 851

Blüthner
krótkie skrzydło sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdg 74 849

Podarunki
jak gwiazdkę miniaturki obrazy

brzozy
Caesar Mann, Rzezypospolitej 6. zdg 17 053

Sprzedaj — Naprawa
wszelkich systemów piór wiecznych i ołówków automatycznych. Naprawa natchmiast. — Kup wieczne pióro jako prezent gwiazdkowy w firmie Józef Czośnowski, spec. skład papieru i montowania piór. Poznań, Fr. Ratajczaka 2. d. 4 695

Jabłka gwiazdkowe
wyborowo po cenach przystępnych św. Marcina 66/67 składnica. zdg 74 651

Maszyny do pisania
najkorzystniej polecą Nowakowski, Półwiejska 40. zdg 74 649

Stylowy
salon mahoni inkrustowany z metalem i rozmaite antyczne meble. Skarbowa 4 parter lewo. zdg 74 648

Gramofon
2 sprężynowy sprzedam. Grochowa Łaki 6 m. 5. zdg 74 631

Parasole
ogrodowe, deszczowe i wszelkie naprawy wykonuje Wytwornia Parasoli Wielka 27/29. zdg 4 695

Opony najlepszych marek
najkorzystniej firma Jabłoński, Dabrowskiego 18. Zgadaj ofert. zdg 3695

Gospodarstwo
128 morg 2 km od miasta gimnazjum, nowe budynki ze wszelkich rodzajnych tanio sprzedam. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 74 554

Dodatki do ubrań
płaszcz w wielkim wyborze polecą

Andrzejewski,
Szkolna 13. zdg 4042

Pierwszorzędnym
garnitur klubowy. Adres Kurjer Poznański zdg 74 491

Centrala Wiecznych Piór Helion
właśc. St. Kozłowski Dąbrowskiego 4 obok P. K. O. Ceny niskie.

Naprawy tanio
Przy zbiorowych zakupach specjalny rabat. zdg 4 686

Mały samochód
limuzyna Praga tanio. Dąbrowskiego 38. zdg 74 267

300
rozebranych samochodów zakup, sprzedaj używanych części samochodowych, podwozia mleczarskie Autoskład, Dąbrowskiego 89, tel. 4674. zdg 4128/9

Grzebień ondulacyjny
„Nowosć” daje piękne fale i loki cena 2.50 oraz wszelkie przybory dla fryzjer. Wenzlik, Poznań, Aleje Marcinkowskiego 19. zdg 4369

Torebki damskie parasole, walizki
teki, portfele, portmonetki, wielki wybór, ceny najniższe.

Sobaskiewicz
Poznań, Wielka 23. zdg 74 621

Akwarjum
tanio. Szewska 9 m. 9. zdg 74 756

Maszyny do pisania „Continental”
triumf techniki. Przedstawicielstwo
Przygodzki, Hampel i S-ka
Poznań, Sew. Mielżyńskiego 21 telefon 21-24. zdg 17 941

Futra
karakułowe, seałowe, żrebce i różnego rodzaju wielki wybór od 200 zł oraz lisy, blamy, wydry, skóry każdego gatunku sprzedaje bardzo tanio. Łajewski, Pierackiego 20, tel. 13-54. zdg 6 506-46.87

Dom
stolarnia, ogród, 4 morgi łąki — najkorzystniej. Farulewski, Solec Kuj. zdg 74 279

Orzechy
włoskie 11.—, buszone 24.—, jabłka deserowe 6.50 zł. powidła sliwkowe 8.— zł. miód pszczylny 13.— piecikłowe opłacono „Owocpol”, Zaleszczyki. zdg 74 282

Limuzyna
5 osob. dobrym stanie rak prywatnych gotówka 2 200 zł. Letnisko Dalki, Gniezno. zdg 74 290

Likiery, koniaki, wina, wódki gatunkowe
polecą po cenach przystępnych
Józef Bohm
Sw. Marcina 46. zdg 74 363

Czyś sam
w domu, czy masz gości dzień nie minie bez radości, gdy masz radio z P. T. T. — świetne trwałe i tanie.

Poznańskie Tow. Telefonów
Piekary 16/17. zdg 18 137

Jadalnia
sypialnia. Stolarska 2, stolarnia. zdg 74 204

Serwis
obiadowy, maszyn. Piekary 13b m. 12. zdg 74 294

Urządzenie
składowe sprzedam. Adres Kurjer Poznański zdg 74 295

Zakład fotograficzny
centrum Poznania sprzedam. Adres Kurjer Poznański zdg 74 296

Zakład
fryzjerski 3 pokojowym mieszkaniem, centrum dzierzawa 92.—, cena 1 800. Adres Kurjer Poznański zdg 74 218

Panom z zmniejszonymi dochodami
polecam tanio

Materiały męskie bielskie
prima gatunki czesankowe, szewiotowe, jednokolorowe, deseniowe na ubrania marynarkowe, sportowe, wizytowe, balowe, na palta, ulstry i spódnice.

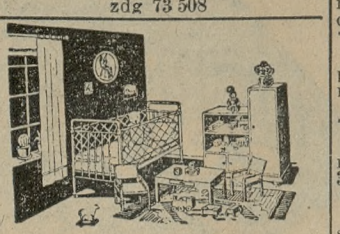
Władysław Złotogórski
Poznań, Krąmarska 19/20, I. piętro. zdg 74 282

Hurt i detal.
550 deseni na składzie. zdg 6 886-43.123

Wynprzedaż lalek
zabawek, wózki lalczynie, dziecięce. Trabczyńska, Pierackiego 11 podwórce. Kredytuje. zdg 73 862

Skład
żelaza porcelany i wydzierżawienia zaraz na prowincję przy ruchliwej ulicy, do objęcia potrzeba 1 500—2 000 zł. Oferty Dąbrowskiego 44, m. 5. zdg 73 853

Meble kuchenne
wprost wytwórni najkorzystniej. Piaskowa 3, Koniecki. zdg 73 508

Meble dziecięce
łóżka metalowe, tapczany-leżanki
Białe Meble
Sprzęt Domowy
Asygnaty Kredyt. — św. Marcina 9/10. zdg 18 792

Okazja
poniżej cen
Fabrycznych
sprzedaje spowodu przeniesienia przedsiębiorstwa

Płaszcz damskie, dziewczęce
Szuster, Stary Rynek 76 piętro, naprzeciw odwachu. zdg 74 458

Koniki
na biegunach po najtańszych cenach polecą
własne wyroby
Prusinowski

Woźna 10.
zdg 74 314

Maszyna
do pisania nowoczesna, wyjątkowo tanio. Plac Wolności 9—10. zdg 74 345

Serwis stołowy
„Rosenthal” Jackowskiego 11—3. zdg 74 347

Ford 29
kryty, dobrym stanie. Mostowa 23, Matz. zdg 74 425

Piecok
kafłowy, przenośny korzystnie. Zgłoszenia Przybyłczak, Marsz. Focha 71, m. 27. zdg 74 427

Rzeźnictwo
dobrze położone kompletne urządzenie sprzedam. Wierzbicice 28 zdg 73 642

Choinkowe
kilo 140 hurtownie Fabryka cukrów Sledziński, Poznań, Wrońska 17. zdg 73 636

Dwanastoosobowy
srebrny sztuciec gładki, inne srebra, kryształ, drobiazgi. „Lamus”, Strzelecka 1. zdg 73 520

Kapelusze Koszule Krawaty
tanio. M. Paszek, Poznań, Wrocławska 30. zdg 73 452

Kolonjalka
z mieszkaniem w śródmieściu. Informacje Piekary, 3. m. 6. od 4—6. zdg 74 108

Skład
krótkich towarów z przyległym mieszkaniem, dobrze prosperuje. Marszałka Focha 189. zdg 74 080

Stylowe
świeczniki, kandelabry, zegary, stoliki wysuwane, okrągłe inkrustowane. „Lamus” Strzelecka. zdg 73 521

Apteka
w Baligrodzie (pow. Lesko woj. łwowskie) o obrocie rocznym z 10 000.— korzystnie do sprzedania — wiadomość Minasowicz Kraków, Szopena 6. zdg 6 971-70.112

Rozpylacze
wody kołniskiej, litr od 4 zł. kasety do golenia, manicury i z szczołkami, grzebienie, rurki polecą najtaniej — Wenzlik, Poznań, Aleje Marcinkowskiego 19. zdg 5 109

Schody drewniane
wykonanie artystyczne 20 stopni z podestem zaraz tanio do sprzedania. — Zgłoszenia portjer Ostrowski, 27 Grudnia 19. zdg 7010-49.61

Skład bielizny
damskiej, nowoczesnie urządzonej w Poznaniu ruchliwym punkcie sprzedam natychmiast. Zgłoszenia „Par”, Poznań, Marcinkowskiego 11 pod 57.204. zdg 7011-57.204

Zamiana
w Zakopanem, większe przedsiębiorstwo przemysłowe, dobrze prosperujące z powodu choroby właściciela, jest zaraz do zmiany z dopłatą na kamienie pełnokomfortowa w Warszawie, Poznaniu, Bydgoszczy, na wille — pensjonat „Gdynia” — Krynica. Oferty „Par” Poznań, pod 49.63. zdg 7019-49.64

Kafle
szamotowe, kolorowe, białe, szmelcowe, polecą korzystnie Fr. J. Masadyński, Poznań, Plac Nowomiejski 10a, fabryka kafli. zdg 74 121

Kuchenkę
białą przenośną sprzedam. Starościńska 10 m. 22. zdg 74 225

Bramę
żelazną z furtką 350 x 240 tanio sprzedam. Sienkiewicza 14 m. 4. zdg 74 238

Akwarjum
salonowe, rybki okazowe sprzedam. Fabryczna 2 m. 14. zdg 74 352

Płyty
cynkowe do formowania 100 x 200 — 100 x 100 cm oddam korzystnie. Zgłoszenia do ekspedycji Kurjera Pozn. zdg 74 333

Gramofon
półszafkowy w dobrym stanie korzystnie. Poznańska 56 m. 5. zdg 74 366

Jamnika
małego sprzedam. Matejki 66 m. 3 Scholz. zdg 74 381

Sprzedam
skład kolonialny i delikatesów od przeszło 30 lat dobrze prosperujący, w mieście powiatowym — gdzie sąd i gimnazjum. Zgłoszenia Kurjera Pozn. zdg 74 393

Ogrodnictwo
orazeryjne pod Poznaniem zaraz tanio. Agenci wykluczeni — Oferty Kurjer Poznański zdg 74 321

Kufer
luksusowy ruczeser ręczny okazynie lub zamienie radio. Oferty Kurjer Poznański zdg 74 329

Maneż
siecarkowa, woz, plugi korzystnie. Piotra Wawrzyniaka 5. — m. 1. zdg 74 132

Rzeźnictwo
położenie pierwszorzędne — bez konkurencji sprzedam. Oferty Kurjer Pozn. zdg 74 712

Wielki
wybór najniższe ceny. Fligierski, Poznań, św. Marcina 23. zdg 72 019/20

Urządzenie
do składu cukierków. Zgłoszenia dozorca, Grochowa Łaki 4. zdg 74 745

Karakułowe
futro sprzedam. Wierzbicice 26, m. 4. od 12—15. zdg 74 180

Bilardy automat.
bile, liczniki oraz wszelkie przybory dostarcza zakład towarzyski E. Kleiner, Warszawa, Tomarskie 3. zdg 19 187

Kolonjalkę
tanio sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdg 74 480

Skład
papieru, tytoniu sprzedam. Adres Kurjer Poznański zdg 74 511

Lustro
laska, bieliźniarka, lampy gazowe Wielkie Garbary 2 — 10. zdg 74 534

Młody
piesek Rehpintcher na sprzedaż. Gniezno, ulica Mieczysława 22 m. 24. ng 19 211

Dzienniki Ustaw
rok 19 — 27 oprowione korzystnie sprzedam. Oferty Kurjer Pozn. zdg 74 681

Skład
kolonialny, delikatesów, zaprow. ruchliwej ulicy. Poznań sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdg 74 510

Bernardyn
4 miesięce tania Holka. Lucim bydgoski. zdg 74 531

Jadalka
radio, leżankę, szafkę, lustrem, porcelana. Plac Działowy 7 — 6. zdg 74 773

Podłoga
stolarska kresowa tania. Telefon 19-90. zdg 74 762

Uwaga!
torebki piekarskie manille, szare kawy, cukierków, papiery pakowe najtaniej tylko Edmunk Koška. Dominikańska 5, telefon 28-00. zdg 74 730

Stoły
krzesła, kanapy, bufety piwa

Urządzenia
składowe każdej branży, gablotki. Dąbrowskiego 94. zdg 74 873

Skład
towarów krótkich, powiatowe miasto, dobrze prosperujący, sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdg 75 009

Okazja!
zegarek złoty Glashütter, fason nowoczesny korzystnie na sprzedaż. Oferty Kurjer Poznański zdg 75 011

Skład
pieczywa - cukiernia przy ruchliwej ulicy sprzedam. Adres Kurjer Poznański zdg 74 797

Antyczne
meble, stara porcelana tania kupisz Wielkie Garbary 20. Pg 7 050-57.226

Gramofon
półszafkowy, konia na bieżących sprzedam. Strzelecka 31 — 5. zdg 74 979

Meble
sprzedam. Pamiatkowa 7 — 16. zdg 74 930

Radio
4 lampkowe bateryjne z głośnikiem. Szyperska 17, m. 3. zdg 74 981

Gabinet
mahoniowy stylowy tania. Św. Wojciecha 29 — 2. Pg 7043-57.227

Futro
kolnierz wydra, spód nutria na wysoka figure tania. Szewska 19 mieszkanie 2. zdg 74 804

Planino
piewszorzędne. Zupańskiego 12 m. 12. zdg 74 844

Platforma
lekka wózek ręczny. Zwierzyniecka 28. zdg 74 870

Płaszcz
watołowie, futro piżmowce tania. Dąbrowskiego 47, m. 8. zdg 74 868

Tanio
2 bajty młynek do maku i gablotka. Ul. Słowackiego 18, skł. zdg 74 629

Futro
męskie wizytowe. Plac Wolności 7, Tyrchan. zdg 74 896

Koszule
męskie białe wierzchnie nr. 33, 34, 42, 44 jeszcze tylko na składzie, cena 4,50—5.— zł mankiety białe, 50 gr para. Ceny wyprzedzające. H. Rakowska, ul. Pocztowa 1. zdg 74 897

Walce
do sztenderki plastikowej kupi Fabryka Cukierków, Stawna 6. zdg 74 214

Domek
na św. Łazarzu lub Górczynie o 5 do 7 pokojach kupie, wpłata gotówka zł 6.000.— Pośrednicy wykluczeni. Oferty Kurjer Pozn. zdg 74 073

Bibliotekę
małą orzech, mahoni kupie. Oferty ceną Kurjer Poznański zdg 73 951

Trychinoskop
kupie. Zgłoszenia Kurjer Pozn. Gniezno 256. ng 19 210

Radio
na baterje w dobrym stanie kupie. Oferty Agencja Kurjera Poznańskiego. Steszew ng 19 209

Resztówkę
lub gospodarstwo 100—150 mórg ładnie położone, zaniedbane, obdłużone kupie. Oferty z dokładnym opisem i ceną Kurjer Poznański ng 19 221/2

Pokój
kuchnia wolne dźerżawa zgóry Długa 3, gospodarz. dg 5130

7, 6, 5 i 3
pokojowe mieszkańska bura, składy w każdej dzielnicy wskaże „Domus”, Plac Wolności 14a. zdg 73 215

Mieszkanie
5-pokojowe komfortowe, łazienka elektryka, centralne ogrzewanie od zaraz d wynajęcia Grotgera 2 wysoki, parter. zdg 73 432

Mieszkania
eleganckie komfortowe 3 i 2 1/2 pokojowe w nowym domu, zaraz do wynajęcia. Aleja Hetmańska 23 m. 3. zdg 74 289

Dwupokojowe
centrum

trypokojowe
Jeżyce

czteropokojowe
Solacz

„Jur“
Piekary 26. zdg 74 417

Trypokojowe
przynależnościami i czynsz bieżący. Wiadomość Palacza 70 m. 3. zdg 74 445

Pokój
kuchnia blisko Matejki do wynajęcia. Oferty Kurjer Poznański zdg 74 474

Trypokojowe
nowe, Górczyn. Inf. Bóźniczka 15 m. 1. zdg 74 408

3 pokoje
komfortowe, słoneczne, 3 piętro, od 20 grudnia, bez podatku, minuta od tramwaju 2. Bukowska 43, m. 1. zdg 74 416

2 pokoje
z kuchnią V ptr. od zaraz. Górna Wilda 96 stróż. zdg 74 226

Trypokojowe
Aleja Hetmańska 11. zdg 74 377

Pięciopokojowe
słoneczne, komfortowe, piec, l., bozna Matejki, właściciel. Oferty Kurjer Poznański zdg 74 302

Próżny
małżeństwu. Warszawska 135 — Osiedle. zdg 74 021

Pięciopokojowe
słoneczne korzystnie. Wszystkich Świętych 3, II lewo, ogładać 4-5 zdg 74 021

6
pokojowe, słoneczne, komfort — ewentl. garaż, ogródek tuż przy przystanku Solacz — Małopolska Informacji: Witkowski, św. Marcina 58, skł. zdg 74 173

7 pokoi
I. piętro słoneczne, ekonomiczne położenie od 1. 3. 1936 do wynajęcia. Informacja: Przechyła m. 7. dg 5137

Czteropokojowe
komfortowej Rynek Jeżycki 75, półroczenie Reja 110. — zdg 5137

„Be-Em-Es“
Grudnia 19 zdg 74 177

Jednopokojowe
czynsz zgóry, Grobla 20. Zgłoszenia stróżki 13 — 15. zdg 74 533

Pokój
kuchnia, Wioślarska 12. Zgłoszenia skł. zdg 74 308

Mieszkanie
jednopokojowe z meblami tania sprzedam. Kiosk, Marz. Focha 139. zdg 74 505

Trypokojowe
willa wolne. Informacja, telefon 24-03. zdg 74 523

Pokój
kuchnia zaraz, pewnemu, bezdzietnemu małżeństwu, wydźerżawi gospodarz. Swierczewska 30 zdg 74 522

Czteropokojowe
śródmieście wydźerżawie 1. 1. 36. Telefon 34-44. zdg 74 635

Trypokojowe
zaraz wynajmie gospodarz. Mazowiecka 20, godz. 10 — 14. zdg 74 535

4 pokoje
kuchnia, łazienka, balkon, zaraz od gospodarza. Staszka 5, m. 7. zdg 74 936

Sześciopokojowe
komfortowe, słoneczne, czyste, II. piętro, od stycznia. Patrona Jackowskiego. Oferty Kurjer Poznański zdg 74 934

Pięciopokojowe
luksusowe, wszelki komfort, centralne. Grodziska 6, przy Ostrogora. zdg 74 935

Pokój
próżny albo umebłowany kulturolnej osobie. Pocztowa 31 a. mieszkanie 11. zdg 74 595

Czteropokojowe
komfortowe, willa, Aleja Szlagowska 28. zdg 74 641

2 pokoje
kuchnia, balkonowe, Szymborska 10. zdg 74 576

Dwupokojowe
przynależnościami, ul. Strzelecka 23, II piętro zaraz do wynajęcia. Zgłoszenia Loga, Słowackiego 18 Pg 6512-48.54

Pomieszczenia
na warsztat. Matejki 48 do portjera. zdg 73 393

Pokój
kuchnia do wynajęcia. Staroleka Wielka 40. zdg 73 807

Kolonjalkę
mieszkańcem, maglem spowodu choroby sprzedam zaraz. Adres Kurjer Poznański zdg 74 530

Pracownia futer
poleca okazyjnie futro damskie i męskie. Ignasiak, Szkolna 9 m. 6 II ptr. zdg 74 689

Radjoodbiorniki
na gwiazdkę po niezwykle niskich cenach poleca

Fonoradjo
Al. Piłsudskiego 7. dg 5 143

Kapelusze
Krawaty
Koszule
Rękawiczki
najkorzystniej, gdyż w nowo otwartym magazynie artykułów męskich

Stefan Hahn
Aleje Marcinkowskiego 17a przy kościele Świątymarcinińskim. Pg 6 953-49.89

Rogi
kolekcja, biurko Biedermajera — srebrne kandelabry, „Elektrolux” oryginal Grotta, różne marmury sprzedam. Zgłoszenia Agencja Kurjera Pozn. Pniewy ng 19 220

Serwis
porcelana Silesia, szkło walcowane 180 części, serwis chiński serwis niklowy — kryształowy antrki Rosenthal sprzedam. Zgłoszenia Ag. Kurjera Pozn. Pniewy ng 19 219

Rzeźnictwo
nowocześnie urządzone sprzedam lub zamienie na dom, wille albo parcele, za dopłatą. Oferty Kurjer Poznański zdg 74 644

Maszyna
krawiecka korzystnie. Łąkowa 9-6. zdg 74 600

Tapczany — fotele
leżanki, gwarantowanej jakości, najtaniej u fachowca. Wrocławska 13. zdg 74 574

Salon Biedermajera
czesotowy sprzedam. Kopernika 3. Manthey. zdg 74 569

Piec
kapielowy, węglowy, używany. — Łabicki, plac Sądziński 10b. zdg 74 566

Wózek
dziecięcy sprzedam. Łąkowa 14 m. 17. zdg 74 558

Futro
męskie, nowe, eleganckie, etka i foka okazyjnie sprzedam. Adres Kurjer Pozn. dg 5150

Apteka
w pełnym biegu, wdzieczny obiekt, w mieście ruchliwym i urozmaitym, około 6000 miesz. b. zabór prusk. wraz z wart. nieruchomości, pod korzyst. warunk. na sprzedaż. Tylko rzeczywistej reifikacji, zechcą się zgłosić do Kurjera Pozn. dg 5148

Na sezon gwiazdkowy
polecam hurtownie

Zabawki — Książki
do nabożeństwa oraz wszelkie dewocjonalia. Janda, Poznań, Wodna 8.

Automaty
„Record”

60 zł
sztuka i

bilki
do

amerykańskiego
bilardu Caesar Mann, Poznań, Rzeczypospolitej 6.

Dom
z rzeźnictwem w centrum Bydgoszczy na sprzedaż. Oferty pod „S. 1187” Biuro Ogłoszeń, Bydgoszcz, Dworcowa 54 ng 19 225

Rzeźnictwo
bez konkurencji za 4 200 ewentl. bez maszyn pół ceny. Oferty Kurjer Poznański zdg 74 880

Materjały
Bielskie po cenach znizonych — oraz wielki wybór dodatków krawieckich. Wrocławska 13. zdg 74 866

Skład
nadający na każdą branżę zgodą gospodarza sprzedam. Półwiejska 30-4. zdg 74 865

Kolonjalkę
dobrze zaprowadzona, centrum sprzedam zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdg 74 855

Pianina
Fortepiany
światowej sławy marki „Arnold Fibiger” Kalisz. (dostawcy Polskiego Radia i Konserwatorji Muzycznych) stale zdobywa najwyższe odznaczenia na wystawach krajowych i zagranicznych. Dostarcza po cenach fabrycznych, przedstawiciel A. Dyzga, Poznań, ul. Podgórna 10 a. Pg 5 804-40.61

Fortepian
krótki, stalowa płyta 175.—, Górna Wilda 100 — 7. zdg 74 993

Nadzwyczajna sprzedaż gwiazdkowa
tylko kilka dni

jadalnia mahoniowa
sympialnia myrtowa
gabinet mahoniowy
gabinet orzechowy
eleganckie nowoczesny, jadalnie używane od 150.—

sympialnia dębowa
tylko 395.—, solidna.

pokój męski
orzechowy tylko 395.—, biurko amerykańskie, elegancki tapczan nowoczesny piec gazowy Jankersa do kapielki, gamitur mosiężny do przedpokoju, piękny filar mosiężny do kwiatów oraz dużo innych przedmiotów po cenach bardzo niskich. Poznański Dom Komisowy

Dominikańska 3.
Pg 7048-49.100

Okazyjna sprzedaż Gwiazdkowa!
po bardzo niskich cenach

sympialnie
gabinet męski
oraz inne przedmioty gospodarstwa domowego. Poznański Dom Komisowy.

Dominikańska 3.
Pg 7047-49.99

Motocykl
jak nowy „James” 200 kb. 500. Działalyskich 7 — 10. zdg 74 883

Za bezcen
różne meble sprzedam. Spedytor Krüger, Górna Wilda 83. zdg 74 882

Przetarg.
Ubezpieczalnia Społeczna w Poznaniu, ul. Dąbrowskiego 12 sprzedaje drogą przetargu piśmennego 3 samochody: 1) „Fiat” 520, 5 osobowy, 2) „Chenard - Walker” 5 osobowy, 3) „Fiat” 503 półciężarowy. Informacji w sprawie sprzedaży udzielać będzie Sekcja Gospodarcza Ubezpieczalni Społecznej w Poznaniu, ul. Dąbrowskiego 12, III. ptr., pokój 53, telefon 63-25. ng 18 645

Nieruchomość
składająca się z 2 domów mieszkalnych, dochód 4 100 zł rocznie dobrej okolicy (przed Solaczem) korzystnie sprzedam za gotówkę. Oferty Kurjer Pozn. zdg 74 834

Rzeźnictwo
w centrum Poznania duże pracownie, 3 pokojowym mieszkańcem zaraz sprzedam. Adres Kurjer Poznański zdg 74 836

Kanarki
pilne śpiewaki. Śniadeckich 30 — 9. zdg 74 890

Maszynę
„Adler” model 15 sprzedam. Pl Wolności 8, II. lewo. zdg 74 890

Futro
Homkiewicz, zdg 94 222

Skład kawy, herbaty, cukrów
ruchliwa ulica, śródmieście, dobrze zaprowadzony okolicznościowo sprzedam. Oferty „Par”. — Aleje Marcinkowskiego 11, pod 57.228 Pg 7044-57.223

Futro
męskie sportowe, lampę na biurko, stół wyciągany, żelazka na gaz, obrazy tania. H. Rakowska, Pocztowa 1. zdg 74 898

Książki
dla młodzieży na gwiazdkę najtaniej. Antykwariat, Woźna 19. zdg 74 951

Lampę gazową
ładną sprzedam tania. Zakład blacharski, Strzelecka 11, godzina 2-4. zdg 74 944

Pianino
piewszorzędne, zagraniczne. — Marcina 15 — 5. zdg 74 945

Skład
spożywczy, okazali. Mieszkanie magiel sprzedam tania. Poznań — Kilńskiego 8. zdg 74 946

Narty
sprzeda Skarbowa 1. Informator zdg 74 999

Wiertarkę
transmisje, slusarskie narzędzia sprzedam. Dąbrowskiego 36—14 zdg 74 991

Kawiarnia-jadłodajnia
z mieszkańcem do objęcia z pełnym urządzeniem wraz z bilardem. Oferty Kurjer Poznański zdg 74 939

Limuzyna
ekonomiczna nowszy model. Dąbrowskiego 88. zdg 74 872

Futro
damskie elki mało używane — wzrost średni tania sprzedam. Piotra Wawrzyniaka 26, m. 25. zdg 74 817

Piec
przenośny tania sprzedam. Plac Działowy 10, podwórze. zdg 74 842

Fortepian
krótki wiedeński zamienie na dobre pianino z dopłatą. Oferty Kurjer Poznański zdg 74 819

Nieruchomość
w Chodzieży, 3 lokatorów i wolne mieszkanie śródmieście sprzedam 4 000. Przybył, Strzelecka, Chodzież. zdg 74 738

Łóżecko
dziecięce tania. Marcina 4 — 3. zdg 74 735

Restauracja
zaprowadzona. Dąbrowskiego 39. objęcie 7 000. zdg 74 725

Maszynę
do pisania Ideal B. korzystnie sprzedam. Oferty Kurjer Pozn. zdg 74 790

Fryzjerzyl
Aparat do trwałej ondulacji systemem parowy sprzedam. Woźna 11, skł. zdg 74 874

Restaurację
kompl. urządzeniem, mieszkańcem, pełnym biegu sprzedam. — Oferty Kurjer Poznański zdg 74 869

Samochód
„Salmon” dwuosobowy czterocylinnowy gotów do jazdy okazyjnie. Libelta 13 fryzjer. zdg 74 845

Czterokolowy
rower dziecięcy w dobrym stanie. Grudziemiec 46, m. 11. zdg 74 822

10. MAJATKI
(Niemki) blisko Poznania resztówka stotrydzięści mórg
buraczanej. Inwentarzem 39 000, wpłaty 15 000, reszta długoterminowa.

Nowak
Poznań, Kramarska 15. zdg 74 555/6

Majątek tysiąc czterysta morgowy, gorzelnia dworek Poznańskim
inwentarzem, objęcie 55 000 gotówka 35 000, reszta sześciolatnia spłata. Siedemsetmorgowy 25 000. Pięćsetmorgowy 15 000. Czterysetmorgowy 23 000. Trzysiemsetmorgowy 12 000, wiele innych wydźerżawie.

Nowak
Poznań, Kramarska 15, tel. 16-89. zdg 74 557

Majątki
blisko Poznania 3 000 mórg buraczanych 1 500, 700 buraczanych sprzedam, zamienie na kamienie Poznaniu, Toruniu, Bydgoszczy, Gdyni, Katowicach, Paluch, Poznań, Kantaka 8/9. zdg 74 253

Folwark
trzysiemsetmorgowy pszennej ziemi, lasem, jaka, szosa, stacja miejsc, rak niemieckich okazyjnie sprzedam. Oferty Kurjer Pozn. zdg 67 725

11. KUPNA
Tokarnia
nowsza, dobra, poszukiwana okazyjnie. Oferty fotografia „Pro-pag”, Lwów, Chorażczyzny 13 — sub „trzymietrowa” ng 19 201

Poszukuję
kupna piekarni. Agencja wykluczeni. Zgłoszenia Machiński, Gniezno. Libelta 25. ng 19 194/5

Złoto
Srebro, Brylanty kupuje, sprzedaje „Occasion”. Aleje Marcinkowskiego 23. zdg 67 373

Maszynę
Singera kupie. Oferty Kurjer Poznański zdg 73 402

Kupię
wille z ogrodem 3-4 lokatorów. Oferty Kurjer Pozn. zdg 73 671

Kupię
rower reklamowy. Adres Kurjer Pozn. zdg 74 440

Stół
krzesła, bufet kupie. Cena Kurjer Poznański zdg 74 404

Patefon
piewszorzędny płytami kupie. Oferty Kurjer Pozn. zdg 74 233

Jadalnię
nowoczesną używaną kupie. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 74 235

Kupię
4 piece kaflowe używane w dobrym stanie. Oferty ceną Kurjer Pozn. zdg 74 239

Elektryczny
motorek 230 kupie. Plac Działowy 10 m. 4. zdg 74 389

Jamnika
brązowego, młodego, czystej krwi Łaskawe zgłoszenia Dybizański, Mosina, Rynek 18. zdg 74 312

Wannę
kapielową w dobrym stanie kupie. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 74 322

Radjo
za Pożyczkę Narodową dopłata. Oferty Kurjer Poznański zdg 74 330

Maszynę
szycia używaną kupie. Zgłoszenia Kurjer Poznański p 2746

Dubeltówkę
kupie dobrym stanie, dobry strzał. Walczak, Wolica, p. Barcin. zdg 74 486

Obrazy
olejne do pokoju męskiego i stolowego kupie. Oferty „Par” pod nr. 49.75. Pg 7 029-49.75

Składu
w centrum poszukuje. Oferty Kurjer Pozn. zdg 74 659

Stylową jadalnię
stolik i fotele używane kupie. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 74 623

Piekarni
z nieruchomości lub bez poszukuje. Oferty Kurjer Poznański zdg 74 325/6

Kolnierz
ciemny do futra, męskiego czarnego, czapki. Oferty Kurjer Poznański zdg 74 401/2

Domek
okolicy Poznania do 15 tys. Zapłata w Niemczech. Oferty Kurjer Poznański zdg 74 715

Kapy
na łożka 2 oddzielne kupie. Oferty Kurjer Poznański zdg 74 917

Domek
kupie przy wpłacie 4 500. Oferty Kurjer Poznański zdg 74 907

Futro
patentowe do tokarni kupie. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 74 701

Kupię
tokarnie do toczenia żelaza. — Zgłoszenia Kurjer Poznański ng 19 223

Tokarnię
1-1/2 m. kupie Sporny i Ska, Bóźniczka 8. zdg 74 580

Maszynę
damską kupie. Oferty Kurjer Poznański zdg 74 769

Składowe
przedsiębiorstwo Poznaniu kupie. Oferty Kurjer Pozn. zdg 75 019

Jadalnię
okazyjnie kupie. Oferty Kurjer Poznański zdg 75 010

Lalkę
dużą, wózek. Oferty Kurjer Poznański zdg 74 724

Tyglówkę
lub bostonkę kupie. Oferty Kurjer Poznański zdg 74 875

Bufet dębowy
używany, dobrym stanie kupie. Oferty Kurjer Pozn. zdg 74 952

Kupię
motocykl dwutaktowy. Oferty Kurjer Poznański zdg 74 984

Firany i kapy
filet lniane kupie zaraz. Zgłoszenia „Par” pod 49101. Pg 7 049-49.101

Plandekę
4 x 5 lub podobną kupimy. — Zgłoszenia tel. 34-77. zdg 74 798

12. DO WYNAJĘCIA
Pięciopokojowe
przynależnościami, ul. Strzelecka 23, II piętro zaraz do wynajęcia. Zgłoszenia Loga, Słowackiego 18 Pg 6512-48.54

Pomieszczenia
na warsztat. Matejki 48 do portjera. zdg 73 393

Pokój
kuchnia do wynajęcia. Staroleka Wielka 40. zdg 73 807

Gwiazdor już odbiera życzenia na PODARKI GWIAZDKOWE!

Czas najwyższy, aby PP. Kupcy pomyśleli o zareklamowaniu Swych towarów

Pianina Fortepiany
światowej sławy marki „Arnold Fibiger” Kalisz. (dostawcy Polskiego Radia i Konserwatorji Muzycznych) stale zdobywa najwyższe odznaczenia na wystawach krajowych i zagranicznych. Dostarcza po cenach fabrycznych, przedstawiciel A. Dyzga, Poznań, ul. Podgórna 10 a. Pg 5 804-40.61

Skład kawy, herbaty, cukrów
ruchliwa ulica, śródmieście, dobrze zaprowadzony okolicznościowo sprzedam. Oferty „Par”. — Aleje Marcinkowskiego 11, pod 57.228 Pg 7044-57.223

10. MAJATKI
(Niemki) blisko Poznania resztówka stotrydzięści mórg
buraczanej. Inwentarzem 39 000, wpłaty 15 000, reszta długoterminowa.

Maszynę
szycia używaną kupie. Zgłoszenia Kurjer Poznański p 2746

Pokój
kuchnia wolne dźerżawa zgóry Długa 3, gospodarz. dg 5130

Fortepian
krótki, stalowa płyta 175.—, Górna Wilda 100 — 7. zdg 74 993

Futro
męskie sportowe, lampę na biurko, stół wyciągany, żelazka na gaz, obrazy tania. H. Rakowska, Pocztowa 1. zdg 74 898

Nowak
Poznań, Kramarska 15. zdg 74 555/6

Dubeltówkę
kupie dobrym stanie, dobry strzał. Walczak, Wolica, p. Barcin. zdg 74 486

Trypokojowe
przynależnościami i czynsz bieżący. Wiadomość Palacza 70 m. 3. zdg 74 445

Nadzwyczajna sprzedaż gwiazdkowa
tylko kilka dni

Książki
dla młodzieży na gwiazdkę najtaniej. Antykwariat, Woźna 19. zdg 74 951

Majątek tysiąc czterysta morgowy, gorzelnia dworek Poznańskim
inwentarzem, objęcie 55 000 gotówka 35 000, reszta sześciolatnia spłata. Siedemsetmorgowy 25 000. Pięćsetmorgowy 15 000. Czterysetmorgowy 23 000. Trzysiemsetmorgowy 12 000, wiele innych wydźerżawie.

Obrazy
olejne do pokoju męskiego i stolowego kupie. Oferty „Par” pod nr. 49.75. Pg 7 029-49.75

Trypokojowe
nowe, Górczyn. Inf. Bóźniczka 15 m. 1. zdg 74 408

jadalnia mahoniowa
sympialnia myrtowa
gabinet mahoniowy
gabinet orzechowy
eleganckie nowoczesny, jadalnie używane od 150.—

Lampę gazową
ładną sprzedam tania. Zakład blacharski, Strzelecka 11, godzina 2-4. zdg 74 944

Nowak
Poznań, Kramarska 15, tel. 16-89. zdg 74 557

Stylową jadalnię
stolik i fotele używane kupie. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 74 623

Trypokojowe
słoneczne, komfortowe, piec, l., bozna Matejki, właściciel. Oferty Kurjer Poznański zdg 74 302

sympialnia dębowa
tylko 395.—, solidna.

Skład
spożywczy, okazali. Mieszkanie magiel sprzedam tania. Poznań — Kilńskiego 8. zdg 74 946

Majątki
blisko Poznania 3 000 mórg buraczanych 1 500, 700 buraczanych sprzedam, zamienie na kamienie Poznaniu, Toruniu, Bydgoszczy, Gdyni, Katowicach, Paluch, Poznań, Kantaka 8/9. zdg 74 253

Obrazy
olejne do pokoju męskiego i stolowego kupie. Oferty „Par” pod nr. 49.75. Pg 7 029-49.75

Trypokojowe
słoneczne, komfortowe, piec, l., bozna Matejki, właściciel. Oferty Kurjer Poznański zdg 74 302

pokój męski
orzechowy tylko 395.—, biurko amerykańskie, elegancki tapczan nowoczesny piec gazowy Jankersa do kapielki, gamitur mosiężny do przedpokoju, piękny filar mosiężny do kwiatów oraz dużo innych przedmiotów po cenach bardzo niskich. Poznański Dom Komisowy

Narty
sprzeda Skarbowa 1. Informator zdg 74 999

Folw

Czteropokojowe
komfortowe przy Stajonie wynajme, miesięczna. Władomocni. Półwiejska 33 - 16 zdg 74 614

Pokój
kuchnia wygodami od gospodarza. Adres Kurjer Pozn. zdg 74 611

3 pokoje
Marcelego Mottego 3. wynajme kolejarzowi, stróż. zdg 74 636

Dwupokojowe
zaraz. Plac Sportowy 1. Grzeszkowiak. zdg 74 737

Pięciopokojowe
Czteropokojowe
Trzypokojowe
Dwupokojowe
Marcina 74 I. 18. front. zdg 74 966

Duży
pokój, kaucja 150. gospodarz. Adres Kurjer Pozn. zdg 74 878

4 mieszkania
po 1 pokoju i kuchni do wynajęcia. Górczyn. Ks. Skorupki 28 zdg 74 932

Dwupokojowe
kuchnia, łazienka nowa willa Łazarz wynajme gospodarz. Oferty Kurjer Poznański zdg 74 931

Trzypokojowe
komfortowe przynależnościami II piętro 68 - Boże Ciało. zwrot kosztów 300 - Oferty Kurjer Poznański zdg 74 928

4 pokojowe
rok zgóry willa Grudzieniec 26. zdg 74 977

Pokój
kuchnia 10 miesięcy zgóry gospodarz. Szosa Kórnicka Rataje naprzeciw Wioślarskiej. zdg 74 969

Wydzierżawie
3 pokojowe mieszkanie odnowione Romana Szymańskiego 10. zdg 74 824

Wydzierżawie
5 pokoi wili przy kościełku Łazarz. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 74 923

Słoneczne mieszkanie
Focha przy Parku Wilsona nowym domu (drugi rok) komfort 3 pok. 4 ptr. 90 zł. - 4 pok. III ptr. 125 - zł. - 2 pok. parter 75 - zł. wszystko rok pół roku zgóry. Referencje. Oferty Kurjer Poznański zdg 75 001.

13. SZUKA MIESZK.

2 pokojowego
urzednik bezdzietny poszukuje. Pośrednicy wykluczeni. Oferty Kurjer Pozn. zdg 73 421

Mieszkania
lub wili jednonieszkańkowej 10 pokoi lub więcej szukam celem dzierżawy. Oferty Kurjer Pozn. zdg 73 631

Kolejarz
bezdzietny 1 - 2 pokoi kuchnia. Oferty warunkami Kurjer Pozn. zdg 74 442

Szukam
śródmieściu jednego lub 2 pokoi z kuchnią. Oferty Kurjer Pozn. zdg 74 452

Jedno-
dwupokojowe. kuchnia poszukuje dobrego płatnika, posiadze stałej zapłaty, rok zgóry. Oferty Kurjer Pozn. zdg 74 339

Dwu-
czypokojowego od gospodarza poszukuje za czynszem miesięcznym wojskowy zawodowy. Oferty Kurjer Pozn. zdg 74 433

Poszukuje
mieszkania 3 lub 4 pokojowego komfort. okolica Rynek Wildeckiego. Oferty Kurjer Pozn. zdg 74 434

Urzednik
etatowy poszukuje 2-3 pokojowego mieszkania, czynsz zgóry. Oferty Kurjer Pozn. zdg 74 258

Zgóry
plac 2 pokoje kuchnia. Śródmieście zaraz. Tel. 52-61. zdg 74 364

Pokoju
próżnego wzgl. pokoju z kuchnią poszukuje żonaty, bezdzietny obywatel - może być przedmieście. Łaskawe oferty skierować do Kurjera Pozn. pod zdg 74 332

Urzednik
państwowy szuka komfortowego, 4 pokojowego zaraz. Oferty Kurjer Pozn. zdg 74 310

Poszukuje
4-5 pokojowego mieszkania od zaraz śródmieście, pewny płatnik. Oferty Kurjer Pozn. zdg 74 327

Pokoju
dla starszej pani emerytki od 1-go stycznia za wynajmienie mieszkania. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 74 514

Pewny
płatnik szuka 2 pokoje kuchnia od gospodarza. Oferty Kurjer Pozn. zdg 74 532

2
pokoje okolica pl. Wolności. Oferty Kurjer Pozn. zdg 74 698

2-3
pokoi poszukuje. Oferty Kurjer Pozn. zdg 74 629

Poszukuje
trzypokojowego kuchnia. Oferty Kurjer Pozn. zdg 74 718

5 pokoi
I piętro, centrum, poszukuje pewny płatnik. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdg 74 911

Mieszkań
poszukuje

"Jur"
Piekary 20. Telefon: 13-86. zdg 74 782

Puszczykowo
Łaski. Winiary lub tp. poszukuje 4 pokoi kuchni styczni. Oferty Kurjer Pozn. zdg 74 778

2-3
pokojowego poszukuje dobry płatnik. Oferty Kurjer Pozn. zdg 74 615

Mieszkania
Jeżycie dzierżawa zgóry lub kaucja. Oferty Kurjer Pozn. zdg 74 726

Emeryt
szuka jednonieszkańkowej, kuchnia, wprost gospodarza, rok zgóry. Oferty Kurjer Pozn. zdg 74 788

1-3
kuchnia, małżeństwo, dzieckiem. Czynsz zgóry. Oferty Kurjer Pozn. zdg 74 948

Pokoju
kuchnia przedpok. państwowy. Oferty Kurjer Pozn. zdg 75 005

Mieszkania
3-4 pokojowego poszukuje pewny płatnik. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 75 002

14. ZAMIANA MIESZKANIA

Zamienie
trzypokojowe komfort śródmieście czynsz ustawowy na dwupokojowe komfort śródmieście. Oferty Kurjer Pozn. zdg 74 455

15. POKOJE UMEBL

Dwa
komfortowe, centralne ogrzewanie panu razem pojedynczo. Masztalarska 5 a - 8. zdg 73 790

Malżeństwu
pewnemu Szybarska 3-9. zdg 73 721

Działających
2 m. 7 elegancki frontowy ciepły łazienka. zdg 74 395

Ładny
jedno- dwuosobowy telefon. Słowackiego 25 - 5. zdg 74 437

Frontowy
jedno- dwuosobowy. Polna 1-17. zdg 74 443

Malżeństwu
używaniem kuchni. Wierzblicce 43 m. 7. zdg 74 418

Dwuosobowy
jednosobowy ciepły utrzymaniem kulturalnym. Matejki 56 m. 8. zdg 74 456

Frontowy
słoneczny inteligentnym. Słowackiego 42. m. 7. zdg 74 316

Elegancki
centrum 25 - Adres Kurjer Pozn. zdg 74 432

Pokój
od 15. Krasińskiego 4 m. 2. zdg 74 227

Ładny
jedno- dwuosobowy Zamkowa 4b m. 5 naprzeciw Masztalarskiej. zdg 74 350

Miły
spokojny elektr. wygody ewentl. fortepianem. Przemysłowa 31 m. 4. zdg 74 369

Dwuosobowy
paniem, małżeństwem. Dąbrowskiego 9 - 5 Most Teatralny. zdg 74 380

Malżeństwu
czysty. Stolarska 2 - 2. zdg 74 386

Balkonowy
frontowy 15-go Maja 23 - 18. I. zdg 74 304

Ładny
frontowy. Parkowa 18. m. 8. zdg 74 315

Cieszkowskiego
6 - 6. zdg 74 013

Jeden
dwuosobowy, czysty, ciepły, frontowy, inteligentnym, stanowisko od 15. Poznańska 46/48 - 6 zdg 74 176

Pokój
wielkimi wygodami jednemu lub dwom panom 35 zł 15 grudnia, 1 stycznia. Krajewska. Spokojna 31. zdg 74 179

Pokój
2 panów. pa. Wiekie Garbary 45 - 10 zdg 74 507

Pokój
Półwiejska 30. m 8 zdg 74 529

Komfortowe
Aleje Marcinkowskiego 1-7 II. p 2714

Puszczykowo
pokój uzbudowany, utrzymaniem bez łazienka. Oferty Kurjer Pozn. zdg 73 689

Pani
św. Marcin 32 3 - 21. zdg 74 503

Frontowy
Łakowa 10 - 9. zdg 74 490

Dwa
łączone fronty. Długa 8 - 15. zdg 74 489

Próżny
pokój ładny urz. linkowi lub n. rzędnicze. Dąbrowskiego 55. m. 10. zdg 74 479

Pokój
panom. Strzelecka 3 - 10. zdg 74 658

Dwu-
jednosobowy centrum plac Światokrzyski 4 - 9. zdg 74 637

Skarbowska
5 - 6 jedno- dwuosobowy, słoneczny, telefon. zdg 74 632

Pokoik
Stroma 7 m. 5. zdg 74 545

Niekrepujący
Piekary 7. m. 9. zdg 74 714

Aleje
Marcinkowskiego 1 - 9, komfortowy pokój. zdg 74 906

Panom
centralne elektryczność. Poznańska 58 a - 6, narożnik Mickiewicza. zdg 74 940

Niekrepujący
2 panom. Mostowa 2. m. 9. zdg 74 591

1-2 pokoi
umeblowanych, utrzymaniem, balkonem, łazienka, Ostroroga, pani lub panu na stanowisku. Oferty Kurjer Pozn. zdg 74 781

Pokoik
Różana 21. m. 9. zdg 74 746

Elegancki
Ratajczaka 11a - 102. zdg 74 704

Marcin
56 - 8. zdg 74 703

Frontowy
niekrepujący. Działających 9 - 3 zdg 74 677

Ratajczaka
31 - 5 mały skromny, większy. zdg 74 676

Pokój
Wierzblicce 11 - 9. zdg 74 645

Dwuosobowy
ładny, całkiem utrzymaniem. tano Pierackiego 9. m. 6. zdg 74 040

Pokój
Focha 15a - 3. zdg 74 604

Z klatki
niekrepujący. Półwiejska 8-5. zdg 74 878

Frontowy
wysokoparterowy. Augusta 2-11 zdg 74 568

Niekrepujący
Śniadeckich 33 - 9 zdg 74 862

Kanałowa
9 - 4. zdg 74 830

Elegancki
dwa łącznie pojedynczo, dobrze sytuowanym i Jasna 12 - 5, narożnik, Dąbrowski zdg 74 861

Dwuosobowy
frontowy. Długa 14. m. 4. zdg 74 831

Działających
2 - 2. zdg 74 601

Czysty
ciepły. Józefa 3 - 5. zdg 74 821

Półwiejska
2-6 (utrzymaniem) pianino. zdg 74 934

Pokój
tanio, centralne. Śniadeckich 44. zdg 74 933

Frontowy
klatka. Kopernika 10a - 4. zdg 74 956

Wielkie
Garbary 40 - 3. zdg 75 017

Pokój
Bukowska 9 - 4. zdg 75 013

Pokój
wynajme. Matejki 57. m. 1. zdg 74 728

Malżeństwu
Wojciech 28 - 4. zdg 74 786

Niekrepujący
Skarbowska 20 - 3. zdg 74 847

Komfortowy
panom. Wysoka 11 m. 25. zdg 74 803

Jackowskiego
17 - 8. zdg 74 871

Słoneczny
ciepły. Waly Kościuszki 7 - 5. zdg 74 930

Ładny
dwuosobowy. Poczowa 20 - 3. zdg 74 997

Niekrepujący
Zielona 3 - 5. zdg 74 942

Elegancki
niekrepujący panu, dobrze sytuowanemu, telefon. Poczowa 33 - 6 zdg 74 943

Urzędnicze, studentce
(dwom) słoneczny, ciepły, tano. Marcinkowskiego 19 - 7. zdg 74 929

Komfortowy
panu fortepianem utrzymaniem, światłem, opalem, łazienka 150. Oferty Kurjer Pozn. zdg 74 978

Przyjezdny
Nowy Rynek 5 - 3. zdg 74 892

Pokój
wynajme. Strzelecka 6 - 12. zdg 74 982

16. SZUKA POKOJU

Dwie
studentki poszukują pokoju czystego, elektryczność, niekrepujące wejście inteligentnym domu. Podać cenę. Oferty Kurjer Pozn. zdg 74 293

Pokoju
umebl. blisko Opery poszukuje. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 74 300

Wyższy urzednik
szuka eleganckiego pokoju niekrepującego z klatki od 1. 1. - możliwie z obiadem. Oferty Kurjer Pozn. zdg 74 451

Pokoiku
10 - 15. Oferty Kurjer Pozn. zdg 74 468

Piętnaście
śródmieście. Oferty Kurjer Pozn. zdg 74 472

Pokoju
piecykiem do 25. - elektr. małżeństwo Łazarz - Wilda. Oferty Kurjer Pozn. zdg 74 793

Pokoju
centrum, niekrepującego ciepłego kuchnia gazowa od 15 pan. Oferty ceną Kurjer Pozn. zdg 74 612

Skromnego
centrum bez pościeli. Oferty Kurjer Pozn. zdg 74 637

Pokoju
skromnego, niekrepującem wejściem dla pani 20 zł. Oferty Kurjer Pozn. zdg 74 723

Młode
małżeństwo poszukuje zaraz pokoju używaniem kuchni. Oferty Kurjer Pozn. zdg 74 918

Dwa
próżne techniki. Oferty Kurjer Pozn. zdg 74 976

Próżnego
używaniem kuchni poszukuje pani. Oferty Kurjer Pozn. zdg 74 473

Urzednicy
eleganckiego bliżej centrum niekrepującego. Zgłoszenia z podaniem ceny do Kurjera Pozn. zdg 74 378

Pokoiku
urzednik niekrepującego taniego, czystego, miłego. Oferty szczegółowe z ceną Kurjer Pozn. zdg 74 387

Potrzebny
duży, widny, chłodny pokój na pracownie rzeźbiarską w śródmieściu. Oferty Kurjer Pozn. zdg 74 331

Malżeństwo
bohdzietne, słonecznego. Oferty Kurjer Pozn. zdg 74 336

Dwuosobowy
kulturalnym domu, słoneczny, ciepły, elektryczność, łazienka, centrum, porządek Jeżycie 1 stycznia, panie. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 74 358

Pokoiku
klatki poszukuje od 15. 12. 35 lub 1. 1. 36. Oferty Kurjer Pozn. zdg 73 998

2
próżne ewentl. umeblowane okolica pl. Wolności. Oferty Kurjer Pozn. zdg 74 697

Od
stycznia dla 2 gimnazjastów wyższych klas stancji utrzymaniem. Podanie cenę Oferty Kurjer Pozn. zdg 74 660

Pokoju
od 15 poszukuje handlowiec. Oferty ceną Kurjer Pozn. zdg 74 478

1-2
pokoi z używalnością kuchni poszukuje. Oferty Kurjer Pozn. zdg 74 652

Studentka
szuka pokoju czystego, ciepłego, jasnego od 10 ewentl. 1 stycznia, obiady, fortepian. Oferty Kurjer Pozn. zdg 74 680

Pokoju
umeblowanego poszukuje małżeństwo zaraz. Oferty Kurjer Pozn. zdg 74 675

17. LOKALE

Skład z mieszkaniem
front. nisk. w ter. przynależnościami, centralne ogrzewanie. Zgłoszenia do „P” w 100 Pg 6883 Pg 6883-48.59

Poszukuje
wprost od gospodarza dzierżawę składu małego centrum. Oferty Kurjer Pozn. zdg 74 208

Renrenzacyjne
centrum dla Klubów. Tow. Firm Przemysłowych Tow. Ubezpiecz. wynajme. Oferty Kurjer Pozn. zdg 74 776

Skład
bezkonkurencyjnej dzielnicy dla rzeźnika lub obuwnika, gospodarza. Adres Kurjer Pozn. zdg 74 609

Skład
z urządzeniem nadający na filje rzeźniczą zaraz wydzierżawie. Zgłoszenia do Kurjera Pozn. zdg 74 802

Sprzedam
lokal z ubikacjami z pełnym wyposażeniem albo oddam za odstąpienie. Oferty Kurjer Pozn. zdg 74 950

Warsztat
160 kw m. zarz. Polna 8. zdg 74 247

Piwnica
dwupiętrowe obszerne z dużą windą cezar-wa Poczowa 93 - gospodarz zdg 73 028

Skład
rzeźniczy na prowincji urządzenie, mieszkaniem oddam zaraz, ewtl. inną branżę. Oferty Kurjer Pozn. zdg 74 298

Skład
niewielkiego poszukuje. Oferty Kurjer Pozn. zdg 74 438

Skład
okno wystawowe, przytulne ubikacje, niski parter, okolica św. Marcin, komfortem, odnowione wynajme gospodarz 70 miesięcznie. Oferty Kurjer Pozn. zdg 74 342

Ubikacja
na warszawie składkę do wynajęcia. Działających 3. zdg 74 415

Piekarnia - kawiarnia
centrum, mieszkaniem 4 000. - dzierżawa 140 - Agenci wykluczeni. Oferty Kurjer Pozn. zdg 74 418

Lokale
handlowe i biurowe wynajme. Plac Wolności 8. zdg 74 264

Lokalu
lub składu cukierków poszukuje. Oferty Kurjer Pozn. zdg 74 365

Szukam
próżnego składu nadającego się na delikatesy lub cukierki. Oferty Kurjer Pozn. zdg 74 323

Ubikacje
nadające się na piekarnie, mieszkaniem, składem do wydzierżawienia. Oferty Kurjer Pozn. zdg 74 171

Rzeźnictwa
większym mieście filje Poznaniu lub nad jeździć się miejsca poszukuje Rzdzy. Chodzież. Rzeźnikowski 45. ng 19 213

Dwa
duże jasne pokoje na biura wydzierżawie. Nowa 1 m. 5. zdg 74 668

Poszukuje
używanej tokarki do metalu 15 m. najchętniej z aparatem do fryzowania. Oferty sub. Tokarnia Kurjer Pozn. zdg 19 296

Skład
zaraz do wynajęcia. Zgłoszenia dozorca. Grochowska 4. zdg 74 744

18. DZIERŻAWY

Szopa
spichrz wydzierżawie. Dąbrowskiego 38. zdg 74 667

Zawodowy
poszukuje dzierżawy szatni 2,000 lub portiera hotelowego. Oferty Kurjer Pozn. zdg 74 639

Działki
na cele przemysłowo-handlowe wydzierżawie tano. Informacji udzieli M. Wojciechowski, skład węgla, Górna Wilda 1. zdg 75 018

Młynarz
młody, rzutki, energiczny, zaprowadzony kupiec fachowiec poszukuje kierowniczego stanowiska 8-10 tonnowym młynie dobrze zaprowadzonym, nowoczesnym urządzeniem, tanim zapędem, pensja względnie procent celem zarobkowania, różniejszej ewentualnej dzierżawy. Poważne zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 74 275

Plac
na świerki i na kiosk. Szamarskiego

Numer gwiazdkowy

Ilustracji Polskiej

ukaze się około 20 grudnia rb.
w znacznie powiększonym nakładzie
w okładce, wykonanej drukiem trójbarwnym.

Pora świąteczna powoduje, że zainteresowanie numerem gwiazdkowym „Ilustracji Polskiej” jest specjalnie wielkie

Radzimy Panom Kupcom i Przemysłowcom, aby skorzystali z nadarżającej się okazji celowej reklamy

Ogłoszenia do numeru gwiazdkowego „ILUSTRACJI POLSKIEJ” przyjmują do niedzieli, dnia 16-go grudnia:

Administracja: Poznań, św. Marcin 70,
Biura ogłoszeń,
Agentury „Ilustracji Polskiej” w większych miastach

Sławna chiromantka

grafolog - fizjognomistka z długoletnią doświadczonej praktyką na podstawie badań naukowych zdumiewająco przepowiada losy loteryjne przeszłość, teraźniejszość i przyszłość. Liczne serdeczne polecenia. Przyjmuje od 10-11 do 3 do 8 wieczorem. Fr. Rataj - ul. 15 m. 10 II piętro II wesoła w pasażu Apollo, prawo po schodkach. zdg 74 446

Pensjonat

Rejentowej Brodowskiej poleca pokoje przyjezdny. Warszawa, Chmielna 48. tel. 6-56-24. nr 19 180

Przyjdź!

mam twoja przyszłość. Pilsudskiego 5 - 8. Wróżka. zdg 73 076

Administracja

domów przyjmie dzielną bankowiczkierownik, znajomość spraw podatkowych. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 74 758

Dropsy

cukierki

Eukalyptusowe, Mentolowe w torbach i luzem oraz Słodowe Anizowe, Miętowe, Słazowe, Ziołowe, Malinowy, Mielonki, Mielonki, Mielonki. Kupujemy noszące do fabryki

Roma - Poznań

to oczyszczalni! Zadzaj wszędzie. Pr. 6488/0-0.21/2

Inhalator

M. A. M. chroni od kataru i choroby i ułatwia oddech. zdg 4 544/5

Praktyczny podarek gwiazdkowy

to tania, dobra

książka

o Księgarni - Antykwarjatu.

Pierackiego 20

Posiadamy obszerny dział naukowy, książki dla młodzieży, dział sztuki, bogaty wypożyczalnia. Abonament 1.50. - Ostatnie nowości. Kupujemy noszące do biblioteki. zdg 74 717

Jeżeli

fotografisz, to Fotoexpress, św. Marcin 6. zdg 74 908

Przepisywania

maszyna najtaniej. Szkolna 12. zdg 74 905

Akuszerka

Orodowa 2. udziela porady - pomocy. zdg 74 597

Bieliznę

wszelką wykonuje elegancko. - Grobla 4, m. 1. zdg 74 664

Paniom

zainteresowanym udzielam porad pomocy. Akuszerka Kowalewska - Laska 14. zdg 74 661

Nowy

skład, tanie ceny. Zegarmistrz Szymczak, św. Marcin 79. zdg 74 749

Krawcowa

szycie tanio. Aleje Marcinkowskiego 15, m. 5. zdg 74 743

Koldry

wykonuje przerabia Smoczyńska, Kwiatowa 8. zdg 74 679

Odciski

radikalnie usuwa tylko pasta lub płyn „Ego”. Do nabycia w droserjach. ng 19 224

Szyje

elegancko gustownie tanio. Kantaka 5 - 8. zdg 74 859

Krawcowa

szycie prywatnie i na wyjazd - zwarancja. Oferty Kurjer Poznański zdg 74 577

Koncesję

pełnym wyszynkiem odstąpię. - Oferty Kurjer Poznański zdg 74 686

Suknie

piaszczę wykonuje tanio, gustownie ceny umiarkowane. Mody Damskie. Pocztowa 21. zdg 74 764

Przepisuje

maszyna „Jur” zdg 74 788

Chiromantka

Pilsudskiego 4 - 12. zdg 74 810

Mereżki

określi przyjmując. Nowy Rynek 14/15. zdg 74 950

Zasiłki

emerytury, zwrot składek Ubezpieczeń Społecznych, dopomoże wyjednać Warszawa. Biuro Powiernicze. Warszawa. Zgodna 6. Informacje listownie (znakaczk 25 zroszy). Pr. 6 828-62.562

Chiromantka

Kantaka 5 - 8. zdg 74 858

24. NAUKA

Uniwersytety zagraniczne

połączają kursy korespondencyjne na wszystkie wydziały. Przygotowania wstępne (matura). Internationals Academic Bureau. Etablissement Iris, 22 rue St-Augustin, Paris (2e) France. Pr. 6997 49 25

Szkoła tańców Szczyrkówny

Pocztowa 23 parter. zdg 72 890

Szkoła tańców baletmistrza Szczyrka

Młyniska 8. zdg 74 231

Kursy Handlowe Preissa

Skarbowska 11 Nowy kurs 4 stycznia zdg 72 981

Szkoła tańców Szorskiego

Pierackiego 12 telefon 33-08. zdg 74 104

Studentki

udzielają korepetycji wszystkim przedmiotów. Samopomocowa Organizacja Studentek. Aleje Pilsudskiego 7, pokój 2. zdg 59 091

Niemieckiego

lekcyj i konwersacji udziela akademicy niemiecki. Oferty Kurjer Poznański zdg 74 243

Profesor

udzieli lekcji, niemieckiego - przyjmie na pokój. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 74 317

Szkoła tańców

Kledecka - Mikołajczak, Józefa 6 Komplet początkujących dziewcząt. zdg 74 164

Jakania

oraz wszelkich wad językowych odzucha krótkim czasie. Dużo świadectw od osób wybitnych. Metoda własna i pewna. Tylko same dobre wyniki. Lange-Wanowski, Pedagog wymowy. Dabrowskiego 34 m. 15 (dom ogrodowy ptr.) 5-7 codziennie. zdg 74 493

Kroju

szycia, modelowania, haftu maszynowego file ręczne maszynowe wyuczam. Poznań, Stawna 8 m. 1. zdg 74 406/7

Kursy

stenoграфии, pisanja maszyna. Poznań, Kantaka 1. zdg 74 333/4

Kursy Handlowe

L. Sawickiego, plac Wolności 2 Nowy kurs 6 stycznia zdg 74 718/19

Kursy

stenoграфии, pisanja maszyna, książkowości. Orodowa 16, II. zdg 74 988

Potrzebna

młodsza maszynistka wraz z sprzątaniami biura. Pensja miesięczna 80. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 74 618

25. MUZYKA

Pianina

transportuje fachowo z 8. Drygas, Podgórzna 10a. zdg 74 578

Fortepiany

pianina naprawiam stroje, modernizuje polituruje, fachowo i najtaniej Drygas, Podgórzna 10a. zdg 72 879

Klarnecista

dobry wolny od zaraz. Oferty Kurjer Pozn. zdg 74 397

26. SZUKA POSADY

ogłoszenia do 30 słów dla poszukujących posady w tej rubryce obliczamy po jednej trzeciej cenie drobnych

Szofer

długoletnia praktyka poszukuje posady zaraz 400 zł zaraz. - Zgłoszenia Orodownik zdg 74 435

Piekarz-cukiernik

osy kierownik jednej większych piekarni w tem dobry kupiec, dobry organizator, pracuje przy każdym piety na wyjazd. Oferty Orodownik Poznań zdg 74 759

Ogrodnik

młodszy kawaler, obeznany w swym zawodzie poszukuje posady. M. Kubiarczyk, Duszniki 156. p. Szamotulny. zdg 74 706

Do 500,-

kaucji dam obejmując posade inkasenta, woźnego lub portjera. - Znam język polski, francuski i niemiecki. Oferty Kurjer Pozn. zdg 74 155

Dziewczyna

uczciwa z dobrym gotowaniem do wszystkiego szuka posady od 15-go. Oferty Kurjer Poznański zdg 74 032

Dziewczyna

uczciwa szuka posady cokolwiek z gotowaniem. Oferty Kurjer Poznański zdg 74 210

Uczciwa

dziewczyna z dobrym gotowaniem do wszystkiego poszukuje posady. Oferty Kurjer Pozn. zdg 74 051

Gospodyni

samodzielna, umiejąca dobrze gotować, szyc i prasować, z długoletnią praktyką w jednym miejscu, szuka posady. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 74 030

Sumienna

skromna i pracowita, z gotowaniem przyjmie posade, bezdzietnych lub samotnej osoby od zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdg 74 197

Czeladnik piekarski

dzIELny w swym zawodzie szuka posady. Oferty Orodownik, Poznań zdg 74 371

Mistrz piekarski

młody, z kartą rzemieślniczą szuka posady zaraz lub później. - Oferty Orodownik Poznań zdg 74 358

Stolarz

poszukuje pracy za skromnym wynagrodzeniem. Oferty Orodownik zdg 74 351

Zastępstwa

fabryki tylko chrześcijańskich poszukuje zaprowadzony Poznań, Pomorze. Oferty Orodownik Poznań zdg 74 447

Kuśnierka

szuka pracy w domu, poza dom. Oferty Orodownik zdg 74 489

Wdowa

poszukuje prania i sprzątanja świątecznego. Oferty Kurjer Poznański zdg 74 070

Dziewczyna

szuka pracy do jednej osoby zaraz lub od 15. 12. Oferty Kurjer Poznański zdg 74 158

Dziewczyna

uczciwa czysta, szybka, szuka posługi. Oferty Kurjer Poznański zdg 74 090

Panienska

młoda umiejąca gotować szuka posady samotnej osoby. Oferty Kurjer Pozn. zdg 74 089

Uczenica

lat 16 poszukuje posady do biura. Oferty Kurjer Poznański zdg 74 161

Podleśniczy

szuka posady jak pomocnik leśny do kancelarii, jako miernicy do tartaku. Oferty Kurjer Poznański zdg 73 936

Do 500,-

kaucji złoży Landowice, lat 28, z branży kolonialno-winnej, który pracował w pierwszorzędnym winiarniach oraz handlach win i wódek szuka posady ekspedienta, magazyniera, inkasenta lub podróżującego. Oferty Kurjer Poznański zdg 73 897

Krawcowa

długoletnia praktyka szuka posady po domach wszystkie prace, specjalność piaszczę. Oferty Kurjer Pozn. zdg 74 198

Krawcowa

dzIELna poszukuje posady po domach. Oferty Kurjer Poznański zdg 73 872

Dla panienski

sieroty z ukończoną szkołą gospodarczą szukam jakiegokolwiek posady z przyłączeniem do rodziny ewtl. bez wynagrodzenia. - Oferty Orodownik, Poznań zdg 72 909

Dzielny agent

bardzo wymowny, władający trzema językami poszukuje solidnego zastępstwa w każdej branży. Można złożyć gwarancje. Oferty uprasza M. Dawid, Sieradz, Kolejowa 2. zdg 74 118

Ślusarz

palacz, maszynista, kawaler, lat 29, obeznany w prowadzeniu maszyn miedzianych poszukuje pracy. Oferty Agentura Orodownika Kruszewo, powiat Czarnków. nr 19 183

Czeladnik piekarski

znający cukiernictwo, piernikarstwo szuka posady od zaraz. - Oferty agentura Orodownika, - Książ Włp. ng 19 132

Kowal

kawaler, lat 25, praktyka egz. kucia koni poszukuje pracy w zawodzie zaraz. Oferty Agentura Orodownika, - Książ Włp. ng 19 175

Krawcowa

dzIELna na wszystko także przedrobki szuka posady po domach 1.50 dziennie. Oferty Orodownik zdg 74 382

Szofer

mechanik kilkoletnia praktyka warsztatowa poszukuje posady. Oferty Orodownik zdg 74 292

Poszukuję

zajęcia jako robotnik, praca obojętna, do roznoszenia towaru po składach z kaucją. Oferty Orodownik zdg 74 391

Kowal

kawaler, lat 25, praktyka egz. kucia koni poszukuje pracy w zawodzie zaraz. Oferty Agentura Orodownika, Kruszewo, powiat Czarnków. nr 19 184

Elektromonter

naprawia wszelkie urządzenia świetlne buduje telefony i akumulatory szuka posady. Oferty Kurjer Pozn. zdg 73 924

Rządca gospodarczy

kilkoletni praktyka z poważnymi referencjami poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 73 268

WARSZAWA

Poniedziałek, 9 grudnia. 6.30 aud. poranna; 7.20 dziennik; 11.57 sygnał czasu; 12.03 dziennik; 12.15 koncert małej orkiestry P. R.; 13.25 chwilka gospodarstwa domowego; 15.30 orkiestra 5 PP. Leg. z Wilna; 16.00 lekcja niemieckiego; 16.15 muzyka salonowa z płyt; 16.45 skęcz - „Wielkie łowy kr. Piotra Kami; 17.00 poradanka „Kobieta w służbie idei obrazu kraju z Krakowa; 17.15 minuta poezji; 17.20 rec. Losakiewicz - Molickiej z Krakowa; 17.50 „Odruch warunkowy” - poz.; 18.00 kwartet smyczkowy Statkowskiego; 18.30 listy od dzieci; 18.45 arje operetkowe Lehara z płyt; 19.00 skrzynka rolnicza; 19.35 sport; 19.50 poz. aktualna; 20.00 koncert utw. kompozytora luzyckiego - Bjarnata Krawca z Poznania; 20.45 dziennik; 20.55 obrazki z Polski współczesnej; 21.00 „Poeci klasycyści we Lwowie” - wieczór literacki; 21.30 opera Bizeta - „Carmen” (płyty).

POZNAŃ

Poniedziałek, 9 grudnia. Poznań - 6.30 aud. por.; z Warszawy; 6.50 muzyka z płyt; 11.57 tr. z Warszawy; 13.30 muzyka lekka i biesiadki; 15.15 z Warszawy; 15.20 przedział między; 15.30 - 16.15 z Warszawy; 16.15 „Melodia i rytm” płyty; 16.45 z Warszawy; 18.30 skrzynka

Dziewczyna

uczciwa szuka posady cokolwiek z gotowaniem. Oferty Kurjer Pozn. zdg 73 919

Do 500,-

kaucji złoży bankowiec, lat 28, z branży kolonialno-winnej, który pracował w pierwszorzędnym winiarniach oraz handlach win i wódek szuka posady ekspedienta, magazyniera, inkasenta lub podróżującego. Oferty Kurjer Poznański zdg 73 897

Dziewczyna

sierota z wiosk, czysta, pracowita - nawskroś uczciwa do wszelkiej pracy z praniem szuka posady. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 73 978

Dziewczyna

porządna, uczciwa, dobrą świadectwami szuka posady. - Oferty Kurjer Poznański zdg 73 982

Kucharka

przyjmuje posade od 15. 12. Oferty Kurjer Poznański zdg 73 636

Dziewczyna

poszukuje posady od piętnastego z gotowaniem. Oferty Kurjer Poznański zdg 73 751

Małopolanka

poszukuje posady do wszystkiego, najchętniej do osób samotnych. Oferty Kurjer Pozn. zdg 73 752

Kelner

kaucja 150,- poszukuje posady zaraz. Miejscowość obojetna. Oferty Kurjer Pozn. zdg 73 980

Ekspedjentka

bufetowa cukierni, piekarni, restauracji szuka posady. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 73 878

Skromna

sumienna pracownica przyjmie posade do samotnej osoby. Oferty Kurjer Pozn. zdg 74 201

Panna

inteligentna, miła, kochająca dzieci, szuka od 1. 1. 36 r. posady jako zarządczyni lub wyreczytelka. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 73 226

Kucharka

restauracyjna, pierwszorzędne świadectwa, lat 30 poszukuje posady zaraz lub 15. Oferty Kurjer Poznański zdg 73 969

Początkująca

Szkoła Handlowa poszukuje praktyki biurowej. Oferty Kurjer Pozn. zdg 74 200

Rutynowany

bilansista reguluje księgowość, ustawia bilanse, dozór ksiąg, porady podatkowe. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdg 72 608

Panna

trzydziestokilkuletnia, znająca doskonale wszystko wchodzące w zakres gospodarstwa domowego, przyjmie posade od 1. 1. 36 jako wyreczytelka, zarządczyni i opiekunka dzieci. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 73 227

Śluząca

do wszystkiego, dobre gotowanie szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 74 899

Przedstawicielstwo

dotatkowe na prowincje przyjmie. Oferty Kurjer Poznański zdg 74 439

Ekspedjentka
branży kolonialnej poszukuje jakiegokolwiek bracy także domowej. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 74 735

Bufetowa
ekspedjentka szuka posady piekarni, cukierni, restauracji, kawiarni. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 74 995

Panienska
szuka posady do pomocy szycia lub do składu pieczywa za małym wynagrodzeniem. Oferty Kurjer Poznański zdg 74 968

Osoba
uczciwa, dobre świadectwa poszukuje pracy wyrocznia pani domu lub jednej osoby wszystkiego. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 74 843

Zaufana
osoba znająca gospodarstwo, lecznictwo, biuro przyjmie posadę u starszej osoby. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdg 74 729

Hipotecznica
zabezpiecze odpowiedzialność otrzymując posadę administratorka, prowadzącego meldunki, magazyniera, inkasenta wzgl. przyjmie przedstawicielstwo, jestem kupcem, lokalem dysponuję, (domu rodziców), wymagania skromne. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 74 722

Handlowiec
korespondent polsko-niemiecki, księgowość wszelkie prace biurowe pisanie na maszynie skromne warunki, poszukuje posady. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 74 787

Posługę
na cały dzień zaraz lub od 15-go. Oferty Kurjer Pozn. zdg 74 678

Dziewczyna
samodzielną, uczciwą, czystą, grzeczną długoletnią świadectwami przyjmie posadę od 15. 12. — 1. 1. 36. Oferty Kurjer Pozn. zdg 74 600

Stenotypistka
polsko-niemiecka z stenografią poszukuje posady, przyjmie także prace godzinowe oraz przepisywanie na maszynie. Oferty Kurjer Poznański zdg 74 605

Krawcowa
rutynowana, pierwszorzędne referencje szuka posady po domach. Oferty Kurjer Poznański zdg 74 827

Do 500,—
kaucej złoży handlowiec, lat 28, z branży kolonialno-winnej, który pracował w pierwszorzędnym winiarniach oraz handlach wina i wódek szuka posady ekspedjenta, magazyniera, inkasenta lub podróżującego. Oferty Kurjer Poznański zdg 74 983

Urządnik gospodarczy
kawaler, długoletnia praktyka, energiczny sumienny, skromne wymagania, szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 74 772

Uczciwa
pracowita z prowincji szuka posady do wszystkiego. Oferty Kurjer Poznański zdg 75 021

Pierwszorzędna
siła domowa, kucharka, uczciwa, szuka posady od 1 stycznia. Oferty Kurjer Pozn. zdg 74 775

Inteligentna
z braku pracy w swoim zawodzie szuka jakiegokolwiek zajęcia. Oferty Kurjer Pozn. zdg 74 766/7

Czeladnik
piekarski z prowincji poszukuje dalszej praktyki za małym wynagrodzeniem. Oferty Kurjer Poznański zdg 74 598

Ekspedjentka
rzućnicza z dobrymi świadectwami i referencjami poszukuje posady od zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdg 74 594

Książkowy-bilansista
specjalność kolonialno-spożywcza, obeznany towaroznawstwem, sadownictwem, skarbowością, kolejnictwem, abs. W. S. H. poszukuje od zaraz stałej lub pobocznej posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 74 590

Służąca
szuka posady posługi gotowania. Oferty Kurjer Pozn. zdg 74 702

Panienska
obsługa gości przyjmie posadę. Miejsowość obojętna. Oferty Kurjer Pozn. zdg 74 700

Pracznica
szuka prania 2,50. Oferty Kurjer Pozn. zdg 74 498

Kucharka
wykwintne gotowanie szuka posady. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 74 994

Wychowawczyni
inteligentna dobrze polecona poszukuje posady do dzieci. Chętnie do niemowlecia. Zgłoszenia Długa 18 m. 15. zdg 73 337

Wychowawczyni
młoda, kilkuletnia praktyka, dobre świadectwa, życie poszukuje posady od 1. 1. 36. Zgłoszenia Agencja Kurjer Poznański, Środa. zdg 74 105

Ogrodnik
żonaty, lat 34, wykwalifikowany w ogrodnictwie, leśnictwie — pszczeńnictwie oraz usłudze pałacowej poszukuje posady od 1-go stycznia 1936. Łaskawe zgłoszenia Osuch, Pniewy, poczta Gasawa, pow. Żnin. zdg 73 820

Sprzedawca
gazet potrzebny. Adres Kurjer Poznański zdg 74 826

Ekspedjentka
Woch, Stary Rynek 54. zdg 74 915

Portjer
władający niemieckim i angielskim wzgl. także francuskim potrzebny zaraz. Wymagana kaucja 200 zł. Posada stała. Zgłoszenia Zarząd hotelu „Polska Riviera”, Gdynia. zdg 74 256

Pracznica
prasowaczki zdolne. Focha 28, m. 2. skład zdg 74 573

Wielki wybór mebli

Piękne wzory
Ceny obniżone
Dogodne warunki

Fabryka i magazyn
Górna Wilda 134

Wystawa
ul. Kantaka 1

W. Nowakowski i Synowie

UWAGA: Od 1 grudnia nadzwyczajna okazja zakupu różnych stolików, etażerek, fotelików i t. p. z wystawy pracy, ul. Kantaka 1. ng 18 079

Emerytów
do pracy akwizycyjnej przyjmie poważna instytucja. Oferty Kurjer Pozn. zdg 74 623

Panów
ustosunkowanych do akwizycji przyjmie Towarzystwo Ubezpieczeń. Oferty Kurjer Poznański zdg 74 624

Chłopak
do posyłek silny, wysoki 16 do 18 lat. Zgłosz. pomedziak. godzina 16. Zwierz. Składowa 4. zdg 74 996

Poszukujemy
kilką inteligentnych pań, panów do lekkiej pracy zewnętrznej rejonu Poznania. Szczegółowe wyśzkolenie nastąpi. Zgłoszenia Kantaka 1, m. 9, godzina 9. zdg 74 955

Inkasent
woźny pożyczka 500 posada stała. Oferty Kurjer Pozn. zdg 74 632

Wspólnika
wspólniczki 2 — 3 000 dochodowy interes szukam. Oferty Kurjer Poznański zdg 74 683

Wakuje
posada biuralistki ekspedjentki. Zgłoszenia do Kurjera Pozn. zdg 74 686

Podróżujący
wymowny poważny artykuł, mała kaucja zaraz. Oferty Kurjer Pozn. zdg 74 500

Zastępca
rutynowany akwizytor, ustosunkowany w sferach handlowych i przemysłowych na Poznańskich poszukiwany przez poważną fabrykę farb i lakierów. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 74 485

Ekspedjentka
młodsza, branż. papierniczej i zabawek potrzebna zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdg 73 423

Za
pożyczenie 1 000 — 2 000 może dać posadę. Podać kwalifikacje. Oferty Kurjer Pozn. zdg 74 633

Dobra egzystencja
Poszukuje młodego kupca - handlowca z gotówką ca. 2 000 za gwarancją, który może sobie w nowym przedsiębiorstwie stworzyć dobrą egzystencję. Oferty Kurjer Poznański zdg 74 005

Gouvernaude educatrice
française necessaire pour 2 enfants 4-5 ans en ville conditions Kurjer Poznański zdg 73 988

Magister farmacji
samotny dobre referencje, dłuższa praktyka potrzebny Poznaniu. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 74 133

Przedstawiciela
na Pomorze, dobrze zaprowadzonego w aptekach i drogeriach, na prowincję poszukuje. Zgłoszenia Kurjer Poznański pod zdg 74 307

Kierownika mleczarni
lub biegłego pomocnika mleczarskiego poszukuje od zaraz. Mleczarnia Steszewska, Steszew, powiat poznański. zdg 74 287

28. ROZRYWKA

Shirley Temple
w filmie „Roześmiane oczy” Kino „Gong”. zdg 74 628

„Ich noc"
Kusicielska para Claudette Colbert — Clark Gable
już tylko do niedzieli
Kinoteatr „Sfinks”. zdg 74 600

„Twardy Leń"
Nr. 2 opuścił prasę. Zadać wszędzie! zdg 74 612/3

Miło
weselo zabawisz się jedynie tylko w „Edenii”, plac Działowy. Pg 6 885-57.157

Smakosz mówi:
Byłem w Paryżu, Wiedniu, Warszawie i w innych miastach o wielkiej sławie — lecz ciast tak wyborczych i świetnej kawy, co dają naprawdę tytuł do sławy jak u

Łączkowskiego
— nie kosztowałem, więc tej cukierni będę gościem stałym. Fr. Łączkowski, św. Marcina 29. zdg 5119

„Strzecha"
Poznań, Poczta 31 poleca wyborne potrawy, napoje, miłe spotkanie, gabinety. zdg 74 812/3

Londyńska
Maształarska, poleca swym byłym kolegom miły wieczór. Koncert artystyczny. zdg 74 668

Na pogadankę
kolacje, piwa szklankę, idziemy tylko do „Absynji” Grunwaldzka 11. zdg 74 606

Milowody
Sanatorium czynne cały rok — Elektro, kardjograf, roentgen, dżetarmia, krótko, długofalowa, wodolecznictwo, plókanie kieszek etc. Adres: Milowody, per Oborniki. woj. poznański. d 4543

TEATRY

TEATR POLSKI: Sobota, 7. 12. „Złota ciocia”, gościnny występ Janusza Warneckiego.

Niedziela, 8. 12. o godzinie 16: „Ludzie w bieli”.

Niedziela, 8. 12. o godzinie 20: „Złota ciocia”, gościnny występ Janusza Warneckiego.

TEATR WIELKI (Opera): Sobota, 7. 12. „Borys Godunow” z Zygmuntem Zaleskim.

Niedziela, 8. 12. o godzinie 15: „Kata tancerka”.
Ceny popularne od 50 gr. do 2,— zł.

Niedziela, 8. 12. o godzinie 20: „Trubadur”.

Poniedziałek, 9. 11. Teatr nieczynny.

TEATR WIELKI = KONCERTY SYMFONICZNE: Wtorek, 10. 12. V. koncert symfoniczny. — Dyrygent dr. Zygmunt Latoszewski. Solistka: Irena Dubiska, skrzypce.

TEATR NOWY: Sobota, 7. 12. o godz. 8: Teatr Rewji z Warszawy.

Niedziela, 8. 12. o godzinie 4: „Wiosenne porządki”.

Niedziela, 8. 12. o godzinie 8: Teatr Rewji z Warszawy.

TEATR WESOLA BANDA: Dziś i dni następne o godzinie 7 i 9: „Ta Banda dobrze gra!”.

27. WOLNE MIEJSCA

Fachowiec
drzewny 15 lat praktyki, obeznany wszelkimi pracami wchodzącymi w zakres brzozy drzewnej, poszukuje posady od 1 stycznia lub później. Oferty skierować Stanisław Jarzyna, Kiszewko, pow. obornicki. zdg 73 660

Technik dentystryczny
z 5 letnią praktyką, za małym wynagrodzeniem przy wolnym utrzymaniu i mieszkaniami szuka posady. Zgłoszenia Agencja Kurjera Poznańskiego, Rogoźna, ng 19 154

Poszukuje
od zaraz posługi. Łaskawe oferty Kurjer Pozn. zdg 74 537

Ekspedjentka
rutynowana z kilkuletnią praktyką przyjmie każdą posadę — znajduje się w bardzo przykrych warunkach. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 74 156

Zbożowca
rzutkiego kupca jako współpracownika do solidnego interesu poszukuje. Wkład gotówkowy poświadczony. Oferty Kurjer Poznański portj. 2731

Dobry zarobek
odsprzedawcom, podróżującym — ewtl. bezrobotnym. Kosmetyki kaucja 15 zł. Wiadomość Szwalbe, Poznań, Polna 13. zdg 74 856/7

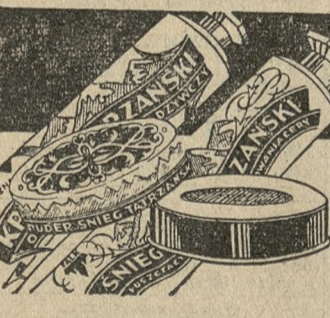
Posługaczka
uczciwa, czysta i pracowita na jeden dzień w tygodniu, może się zgłosić. Poznań, Waly Jagiello 22, m. 6. zdg 74 423/4

Przedstawiciela
na Pomorze, dobrze zaprowadzonego w składach kolonialnych, na prowincję poszukuje. Zgłoszenia Kurjer Pozn. pod zdg 74 306

Młoda wychowawczyni
rutynowana do dwojga dzieci 4-5 lat z dobrymi świadectwami, pensja 25 złotych miesięcznie, od 15. 12. Odpisy świadectw poświadczane. Oferty Kurjer Poznański zdg 73 989

Panienska
do 2 letniej dziewczynki może się zgłosić Mlichowska, Półwiejska 6. zdg 74 567

Cukiernik
dobry fachowiec do lat 30 potrzebny od stycznia. Posada stała. Oferty, odpisy świadectw, żądana pensja Kurjer Poznański zdg 74 277

SNIEG TATRZAŃSKI KREM I PUDER

najskuteczniejszy środek do racjonalnej pielęgnacji twarzy.

FALKIEWICZ-POZNAŃ
FABRYKA PERFUM I KOSMETYKÓW ZAŁ. 1911 w PARYŻU

Pg 6492-45.109

KINA

Poznań, sobota, 7. 12.

ALKAZAR: „12 krzesel” i „Plomien”.

APOLLO: Serce Indjanki”.

CORSO: „Co mój mąż robi w nocy”.

GONG: „Roześmiane oczy”.

GWIAZDA: „Wiktor czy Wiktorja”.

METROPOLIS: Dziś „Książkę Woroncow”, od niedzieli: „Ostatnia miłość”.

OSWIATOWE T. C. L.: — „Kwiatarka z Prateru” oraz program naukowy.

RENAISSANCE: „Przyjaźń w obliczu śmierci” i „Wyrok życia”.

SŁONCE: Jaśnie pan szofer.

SFINKS: „Icu noc”.

SWIT: „Niebezpieczny kochanek”.

TECZA-Lazarz: „Wesoła wdówka”.

TECZA-Wilda: „Poszukiwaczki złota”.

WILSONA: „Kuszenie Szatana”.

Krawcowa
pierwszorzędna na elegancka garderobe damska dziecięca z dobrem poleceniem szuka posady poza dom 2,50 dziennie. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 74 617

Służąca
wszystkiego prosi posadę. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 74 992

Emerytowany
inteligentny, energiczny, młody chorazy przyjmie administratorkę, posadę inkasenta biurowego lub podobne zajęcia. Oferty Kurjer Pozn. zdg 74 494

1000
zł złoży kaucji obejmując jakiegokolwiek stałą pracę. Oferty Kurjer Pozn. zdg 74 696

Krawcowa
dobrą praktyką, również przerabia i naprawia futra poszukuje posady. Oferty Kurjer Pozn. zdg 74 528

2 panienki
poszukują posady do obsługi gości lub pokojowych w lepszym domu od 15 lub 1-go. Oferty Kurjer Pozn. zdg 74 684

200
zł dam za wyrobienie stałej pracy. Oferty Kurjer Poznański zdg 74 695

Urządnik gospod.
doświadczony, kawalera poszukuje się pod ogólna dyspozycję od 1. 1. 36 na majątek 700 morgowy z gorzelnią. Zgłoszenia z odpisem świadectw i krótkim życiorysem pod zdg 74 291 Kurjer Poznański.

Apteka
Turkowskiego w Nakle poszukuje się egz. wojew. lub magistra młodszego chrześcijanina, z językiem niemieckim. Proszę o podanie referencji i pretensyj. dg 5 011

Poszukiwani
książkowa, pielęgniarka, szofer
Znaczkę na odpowiedź. Oferty Kurjer Pozn. zdg 74 281

Ogrodnik-warzywnik
obeznany z pracą inspektowociepłarniana poszukiwany w powiecie leżyckim. — Zgłoszenia: Łódź, Strzelców Kaniowskich 29 Wrzosek. ng 18 965

Urządnik gospodarczy Służący - ogrodnik
samotni potrzebni. Oferty, życiorys, odpisy świadectw Kurjer Poznański zdg 74 278

Bufetowa
zaraz. Grunwaldzka 11. zdg 74 602

Wychowawczyni
do dwojga dzieci. Oferty Kurjer Poznański zdg 74 879

Akwizytora
ogłoszeniowego, znającego teren, poszukuje tygodnik. Adres Kurjer Pozn. zdg 74 832

Służąca
do 3 osób. Reja 2, m. 6. zdg 74 923

Bezrobotni
umysłowi we własnym interesie zechca podać adres Kurjer Pozn. zdg 74 332

Służąca
do wszystkiego z dobrymi świadectwami potrzebna od 15. Aleja Hetmańska 44, m. 1. Pg 7039-49.92

Energiczny
współpracownik do wykorzystania koncesji z kapitałem 5 000 zł Oferty Kurjer Poznański zdg 74 818

Przyjmę
służącą w starszym wieku do wszystkiego od zaraz. St. Pieczak, Główna, Aleja Bałtycka ogr. działkowe. zdg 74 816

Humor zagraniczny

— Bądź szczerzy, co cię najbardziej uderza w moich obrazach?
— To, że ci się udaje je sprzedawać.
(„Tribuna” — Rzym). S. F.

Co futro — to **Edmund Rychter** — co palto — to **Edmund Rychter** — co ubranie — to **Edmund Rychter**, Poznań, Ostrów Wielkop

Przedpłata na miesiąc grudzień 1935 roku za oba wydania razem w Poznaniu w ekspedycji zł 3,20, w agencjach w mieście zł 3,50, z odnośnieniem do domu w Poznaniu zł 3,70, z odnośnieniem przez pocztę poza Poznaniem miesięcznie zł 4,14, kwartalnie zł 12,40 pod opaską miesięcznie w Polsce zł 7,50, w innych krajach zł 9,50. W razie wypadków, spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w zakładzie, strajków i t. p. wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie pisma, a abonenci nie mają prawa domagania się niedostarczonych numerów lub odszkodowania.

W wydaniach wielkoformatowych i encyklopedycznych poprzedza normalną codzienną część numeru z reklamami i ogłoszeniami materiału poświęcony danej uroczystości. Święta i nocą tylko 14-76, 35-24 i 40-72.

Ogłoszenia na stronie 6-lamowej 25 gr., na stronie 4-lamowej przy końcu tekstu redakcyjnego 60 gr., na stronie czwartej (lub piątej) 100 gr., na stronie drugiej (lub trzeciej) 120 gr., przed wiadomościami potocznymi 200 gr. od 1-lamowego milimetra. Ogłoszenia skomplikowane oraz z zastrzeżeniem miejsca 20% nadwyżki. Ogłoszenia do wydania porannego przyjmujemy do godz. 18,30, w nagłych wypadkach do godz. 22 u stróża. do wydania głównego (wieczornego) „drobne” do g. 11.10, w dni przedświąteczne do godz. 11.00, większe dłuższe według możliwości. Drobnie ogłoszenia (najwyżej 100 słów w tem 5 nagłówek): słowo nagłówek. (tłuste) 25 gr., każde dalsze słowo 15 gr. Za różnicę między zestawem a wysokością ogłoszenia, powstałe wskutek matryce, wydawnictwo nie odpowiada.

P. K. C. Poznań nr. 200 119